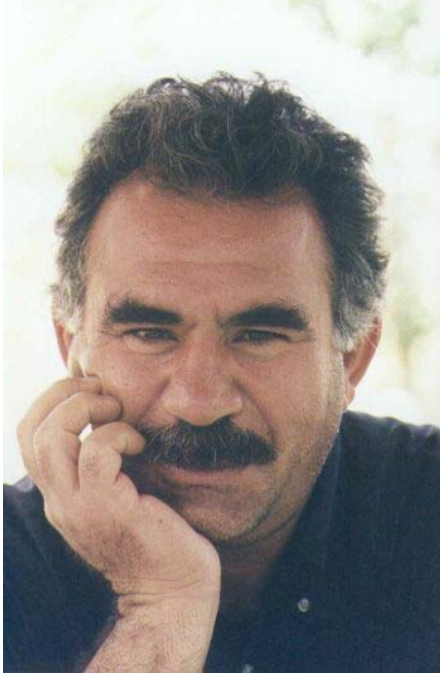

ZILAN BÜYÜK BİR SÖZLEŞMEDİR

Zilan yoldaşı, tarihsel kutsal eyleminin birinci yıldönümünde saygıyla anıyor ve bir kez daha minnettarlığımızı belirtiyoruz. Şüphesiz bunu bir intihar eylemi değil, büyük bir direniş eylemi olarak değerlendiriyoruz. Gerek insanlık ve gerekse halklar gerçeğinde buna benzer örnekler olmakla birlikte, bizim halk gerçekliğimizde **Zeynep Kınacı** kişiliği PKK'de örneği çokça görülen büyük bir sembolün ifadesi olmaktadır. Kendisi bize yazdığı mektupta bir vasiyette bulunmuştu. Bu vesileyle üzerime düşeni yapmaya çalışıyorum. “Vasiyetimin gereklerini en iyi sizler anlayabilir ve gereklerini yerine getirebilirsiniz” demiştir. Tabii bu bizi hem etkilemiş, hem de sorumluluğumuza doğru sahip

çıkmanın gereğini ortaya koymuştur. Biz çok düşünmek ve mümkünse yaşama bunu dönüştürmek için olağanüstü olmaya çalıştık. Şüphesiz bazı gelişmeler vardır. Bu gelişmeler daha çok bu kişiliğin kendisini anlamaya yöneliktir; aynı zamanda onu bizzat pratikleştirmek ve yaşamsallaştırmak içindir.

Gerek parti içinde gerek halk gerçekliğimizde, aslında yoğunca işlediğimiz savaşımın kendi içinde çok önemli bir özelliğini de böyle karakterize etmek ve bu devrimin, bu halkın yeni yaşamının temel bir özelliği haline getirmek için büyük bir çaba harcadık. Her şeyden önce bilinmesi gerekir ki, **Zilan** eylemliliği düşmanın sınır tanımayan ve kendini hiçbir kurala bağlı hissetmeyen politikalarına karşı bir cevaptır. Dünyada en çok inkâr edilmiş, hakkında çoktan öldüğü ve bittiği biçiminde bir yargıya ulaşılan, davasına çok az ilgi gösterilen, ilgi gösterildiğinde de pek yaşayacak bir halk olarak değerlendirilmek istenmeyen Kürt adına her ne kadar çok büyük bir direniş ortaya çıkarmış olsak da, bu direnişin fazla başarılı olacağına inanmayan bir uluslararası kamuoyu var; hatta Kürdistan halkının da kendisine dayatılan bu ölümlü bir nevi kader olarak algılaması söz konusudur. Düşmanın '95 yılı için çok kapsamlı gerçekleştirdiği topyekün savaşımı ve ne pahasına olursa olsun bu yılın bir bitiş yılı olarak değerlendirilmesi, özgürlük adına ne varsa onun da bu yıllarla birlikte tarihe gömülmesi biçiminde oldukça tehlikeli bir biçimde büyük bir güçle hareketimizin, yaşamımı-

zın, şerefimizin ve onurumuzun üzerine gelmesi söz konusudur. Bu, aynı zamanda bir namus, onur, yaşam umudu varsa onun da bitirilmesidir. Geriye kalanların şerefsiz ve onursuz bir yaşamdan başka bir şeyi beklemeyeceğinin açıkça ortada olduğu günlerde şovenizmin alabildiğine körüklenmesi, Türkiye halkının adeta çılgınca bu şoven serilere kendini kaptırması, 'milli birlik' adı altında bir halkın asgari insani taleplerinin bile göz önüne getirilmesi giderek büyüyen bir öfkeye dönüşüyor.

Kendisinin biraz özgürce yaşamak için başından beri dikkat ettiği hususlar, duyarlılığı, kişiliği, özgürlüğün ne anlama geldiğini az çok kavraması, bununla birlikte düşmanın niyetlerini bütün yönleriyle değerlendirmesi, yine düşmanın arkasındaki emperyalist dünyanın sağladığı hiçbir hudut tanımayan desteği, Onun açısından son derece anlaşılır hususlardı. Nasıl geldiğini, ne amaçla geldiğini ve hangi sonuca ulaşmak istediğini iyi göz önüne getiriyor. Bunun yanında PKK'ye kısa bir süre önce katılmasına rağmen, PKK'nin ne anlama geldiğini çok iyi biliyor. PKK tarihinin en iyi tanımını yapabilecek kadar bir gücü ve güçlenmeyi yaşıyor. Bununla birlikte bizim şahsımızı da oldukça iyi değerlendirebiliyor. Ne anlam ifade ettiğimizi, kendi kültür düzeyine uygun olarak, gerek insanlık gerekse tarihimiz içinde ne tür bir önderlik geliştirmek istediğimizi incelemiş; hatta parti saflarımızda en güzel, en geçekçi bir tanımı yapabilmiştir.

Bu arkadaş bizi görmemiştir ve mücadelede fazla bir mazisi de yoktur. Buna rağmen bizi güçlü değerlendirmesini son derece anlamlı buldum. Şehit

Ronahi arkadaşın benzer bir yaklaşımını da buna eklemeliyim. Bu tip şehit arkadaşlarımızın, yine şehit **Bermal**'in de aynen o düzeyde bir anlam derinliği içinde olduğunu belirtmeliyim. Tabii birçok şehidimizdeki anlama derinliği, bu büyük şahadetleri gerçekleştiriyor. Ama **Zilan**'da bu oldukça bilinçlidir ve kararlılık düzeyine son derece yakındır.

Burada bu hususları fazla derinlemesine ele alamayacağım. Bilinmesi gereken en temel hususun, gerek uluslararası insanlık durumu hakkında, gerekse Kürdistan halkının gerçeği konusunda, partimiz ve kendi Önderlik sahamız hakkında en kapsamlı bilgilenmeyi ve buna dayalı bir kararlılığı yakalamış olmasıdır. Bununla da yetinmiyor, örgüt yaşamının oldukça farkında olan bir yoldaştır. Kadın gerçekliğini bütün yönleriyle değerlendirebiliyor. Son derece köleleştirici yaşam tarzıyla özgürleştirici yaşam tarzı arasındaki büyük farkı yakalayabiliyor. Buna da büyük bir saygı duyuyorum ve bunun çok az kişide gerçekleştiği kanısındayım. Bunu hem mütevazı hem de çok kararlı biçimde yakalaması, çok değerli bir biçimde kısa ve öz olarak anlatabilmesi beni oldukça etkilemiştir. Çok kısa da olsa, bu konulara açıklık getirmesi açısından, Onun bizzat bazı değerlendirmelerini alma gereği duyuyorum.

Önderlik konusunda söylediği çarpıcı hususlar var. Şöyle belirtiyor: "Her halkın tarihine bakıldığında, özellikle devrim süreçlerinde mücadele veren, başarıya ve kurtuluşa götüren, yaşadıkları döneme damgasını vuran önderlikler vardır. Tarih, öndersiz hiçbir ulusal ve sınıfsal hareketin gerçek anlamda da başarıya gitmediğini doğrulamaktadır. Önder, yaşatılmak istenen yenilik ve

gelişmeleri en üst düzeyde temsil eden, yani yeni insan, yeni toplum düşüncesi-ne denk, bütün yaşamını bir halkın yaşama-na göre düzenleyen, kendi kaderini halkın kaderinde bulan ve o halkın acılarını, duygu ve taleplerini en derinden yaşayan ve kurtuluş için pratik görevleri en üst düzeyde omuzlayandır.”

Böyle bir önderlik tanımını, en benim diyen bir akademisyenin veya militanın yapabileceğini sanmıyorum. Bu kısa paragrafta bile doğru bir önderlik tanımını bütün yönleriyle ortaya koymuştur. Burada çok güçlü bir bilinç düzeyinin yakalandığı kesindir. Şimdi bu eylemi düşünürken, nasıl bir yaklaşım gücünde olduğunu bilerek değerlendirmek büyük önem taşıyor. Bazıları vardır, çok duygusaldır, acılar içinde kendini patlatırlar, yakarlar; ama bazıları da vardır ki, bunu çok büyük bir bilinç derinliğiyle yaparlar. Bu fark bence çok çarpıcıdır.

Devam ediyor: “Hayati gerçekliği olmayan, her alanda bitirilmiş, hiçbir halkla kıyaslanmayacak kadar kendisine yabancılaştırılmış, ulusal, kültürel, sosyal ve siyasal değerleri sömürülen bir halk gerçekliği karşısında, PKK Önderliği kuşkusuz çok farklı olmak zorundadır. Bu anlamda Parti Önderliği birçok yönüyle daha özgün, daha yeni, daha gelişkin yaşamıyla yaşatan ve kendi yaşamını adeta koskoca bir insanlığın yaşamına adayın durumdadır. Belirleyiciliği, önemi bu noktada kesin ve tartışmasızdır.”

Yine burada büyük bir bilinç derinliği var. Bu hem çok gerçekçi, hem de oldukça kapsamlı bir değerlendirme oluyor. Bizim halkımızın gerçekliğini tüm dünya halklarının gerçekliğiyle kıyaslıyor. Yabancılaştırılmışlık düzeyi-

nin her alanda -ulusal, kültürel, sosyal ve siyasal bitirilmenin de ötesinde tanınmaz hale getirildiğini, yaşamının ölümünden daha beter olduğunu oldukça fark ediyor. Bu farkla Önderliği değerlendirmeye çalışıyor veya bizim ne tür bir gerçeklikle karşı karşıya olduğumuzu çarpıcı bir biçimde ortaya koyabiliyor. Aynı biçimde bunun herhangi genel düz bir önderlik anlayışıyla çözülemeyeceğini, böyle bir halk gerçekliğinin bugünlere ulaşmış devrim düzeyine ulaşamayacağını, bunun başarılabilmesi için çok özgün olmak gerektiğini, kendi yaşamını bir halkın dirilen yaşamına dönüştürmeye kadar götürmek gerektiğini vurguluyor ki, bu gerçekten çok derin bir anlayıştır. “Belirleyiciliği ve önemi bu noktada kesin ve tartışmasızdır” diyor. Bu son derece bizi etkileyen çarpıcı anlatım oluyor.

Yine devam etmekte bir sakınca görmüyorum: “Dünya devrim tarihine baktığımızda, gerek ulusal gerek sınıfsal kurtuluş mücadelesini veren halkların, devrimin gerçekleşme olanağını yaratan tarihi, sosyal, siyasal ve kültürel bir zemini ve birikimi vardır. Ulusal inkâr yoktur. Kişilik sorunları bizdeki kadar derin değildir. Tarihleri bizdeki kadar çarpıtılmamıştır. Kadın cinsi bu kadar sömürülmemiştir. Dini olgular bizdeki kadar kesinlikle kötü tarzda işlenmemiştir. O halkların mevcut konumlarına tepkileri vardır, özgürlük ve eşitlik düzeylerinde bir gelişmeleri vardır. Önderlerinin güç aldıkları az çok aydınları vardır. Kürdistan devriminde ise bu belirtilen hususların tümü bitmiş bir durumdaydı.”

Burada da çok çarpıcı ve gerçekten her aydınının üzerinde düşünmesi ve sonuç çıkarması gereken tezler biçiminde

değerlendirmeleri vardır. Bu satırları birisi tez biçiminde alıp işlesin, gerçekten her bir paragrafın bir kitap olduğunu anlayacaktır. Son derece duru bir düşünceye sahiptir ve gerçekliği de yakalamıştır. Bu noktada Kürt aydınları için acı duyuyorum. Bu kişi bizim bir kopyamız değildir, üniversite mezunu bir öğrencidir. Kendi kişiliğiyle incelemiş, araştırmış ve sonuçlara ulaşmış aydın bir kişiliktir. Maalesef Kürt aydınlarının veya genelde de kadrolarımızın birçoğunun işin sadece duygusal yanıyla uğraşmaları bize çok yetersiz gelmektedir. Ortada derinleştirilerek sonuca götürececek tezler vardır.

Bütün halklar devrime başladıklarında, arkalarında büyük bir tarih vardır. Sosyal, sınıfsal ve kültürel bir zemin, onun birikimi vardır. Ulusal inkâr bu denli yoktur, kişilik sorunları bizdeki kadar söz konusu değildir. Ama bizim için, tarihimiz için bunların hepsi tersine çevrilmiştir. Ayrıca kadın cinsi bizde başlı başına zaten en tehlikeli bir ajanlık konumunu yaşamaktadır; daha doğrusu o konuma getirilmiştir. Kadın tam bir kapana dönüştürülmüştür. Her şeyi yutan, kendi etrafında bütün değer yargılarının tersine çevrildiği bir konuma itilmiştir. Din de böyledir; burada dinin ulusal ve toplumsal gerçeklikle hiçbir bağı kalmamıştır. Tersine onu kemiriyor, onu her türlü olumlu özelliklerinden koparıyor ve en cahilce bir konuma getirebiliyor.

Hiçbir halkta bahsettiğimiz hususlar bu denli gelişmemiştir. “Diğer halkların konumlarına baktığımızda tepkileri vardır, özgürlük ve eşitlik düzeylerinde bir gelişmeleri vardır. Önderlerinin güç aldıkları çok sayıda aydınları, toplumun tepkileri vardır” diyor. Bütün bunların

Kürdistan için hiç söz konusu olmadığını belirtiyor. Kaldı ki, bu doğrudur. Aydınlarımız, hele hele kendisini sosyalist, demokrat veya direnişçi sayan bazı kişilikler, lütfen kendileriyle bu satırları kıyaslasınlar. Hangisi gerçeğe daha yakındır? Biraz vicdanlarını ortaya koysunlar, vicdan muhasebelerini yapınlar. En gerçek düşünceler bunlar değil midir? Bunlar doğru ve büyük düşüncelerdir. Kaldı ki bu, büyük direniş yol açmıyor mu? Ulusal vicdan, ulusal

**“PARTİ ÖNDERLİĞİ'NİN
YAŞAM TARZI;
FEDAKÂRLIK, CESARET,
DERİNLİK, DUYARLILIK,
ZEKÂ, ÖNGÖRÜ VE YORUMLAMA GÜCÜ,
BAĞLILIK, BİLİMSSELLİK,
TECRÜBE VE BİRİKİM
DÜZEYİ HİÇBİR
ÖNDERLİKLE KIYASLANMAYACAK
BOYUTTADIR”**

yürek varsa, kesinlikle bu aydınlarımızın, hatta sözde birçok örgütün, devrimci partinin ve ilerinin buna biraz saygılı olmayı bilmeleri gerekiyor.

Unutmayalım ki, birçokları herhangi bir devrimciden çok şey öğrenebiliyorlar. Dünyada okumadıkları çok az ulusal kurtuluş devrimi ve onların önderleri vardır. Ama bu da bir kişiliktir. Acı duyuyorum ki, bunlar o kadar -ki, bizat burada **Zilan**'ın kendisi dile getiriyor- yabancılaşmışlar. Yani kendini dünya tarihinde rastlanmamış bir sembol düzeyine yükselten bir kadını, bir Kürt kızını bile anlamayacak kadar yürekleri yabancılaşmıştır ve hakkında konuşamayacak durumdadırlar.

Aslında bunun da kendi başına bir olay olduğunu *belirtmem* gerekiyor. Çünkü düşman tarihinden tutalım, Afrika halkının bile tarihini çok iyi anlatan ve bunun için şiir bile yazabilecek kadar sözüm ona duygulu Kürt ay-dınları, insanlık tari-hinde ender görülen bir Kürt kızı için yüreklerini çalıştır-mıyor, bir şey söyle-miyor, bir şey yazamıyorlar. Bu kli-nik bir vaka, bir düşü-rülmüşlük ve yaban-cılaşma düzeyidir. Bu tür insandan fazla bir hayır gel-mez. **Zilan** arkadaşın mektubundan alıntı almaya devam ediyorum:

“Parti Önderliği çok zayıf bir gerçeklikten yola çıkmıştır. Din sorununa, kişilik sorununa, kadın ve aile sorununa yaklaşımı oldukça özgün ve bilimseldir. Rus Devriminin önderi Lenin bile kadın sorunun çözümünde oldukça yüzeysel kalmıştır. Kadın ordulaşması, gerçekleşen kadın konferansları ve kadın kongresi dünya devrim tarihinde ilk kez bizde gerçekleştirilmiştir. Parti Önderliği'nin yaşam tarzı; fedakârlık, cesaret, derinlik, duyarlılık, zekâ, öngörü ve yorumlama gücü, bağlılık, bilimsellik, tecrübe ve birikim düzeyi hiçbir önderlikle kıyaslanmayacak boyuttadır. Olayı ele alış tarzı dogmatik değildir. Parti Önderliği Kürdistan gerçeğini, dünya devrimlerini çok iyi tahlil edip sonuç çıkarmış ve Kürdistan Devriminin özgünlüğünü ortaya çıkarmıştır. Taklitçi, kalıpcı ve dogmatik bir tarzda değil, oldukça yaratıcı bir tarzda ele almıştır. Gerçekleşen sosyalizmi çok iyi tahlil etmiş ve kendi halk gerçekliğine uygun bir tarzda uyarlamıştır. PKK, Parti Önderliği'nin şahsında ifadesini bulmuştur.”

Burada da son derece çarpıcı ve oldukça aydınlatıcı tezlerle karşı karşıya-

yız. Bizim din, kişilik, kadın, aile ve bunun yanında Kür-distan'ın sosyal ve psikolojik düzeyi hakkında geliştirdiğimiz birçok çö-zümleme var. **Zilan** kişiliği bunları az çok değerlendiren bir yoldaş oluyor. Ayrıca büyük Rus Devrimiyle kıyaslıyor, Lenin'in bile kadın sorununda yüzeysel kalma durumundan bahsediyor. Kadın için çok özgün çalışmaların yapılmadığını ve ancak bireysel düzeyde bazı kadınlarla ilgilenildiğini vurgulamak istiyor. Bu doğrudur. Bunlar bizim biraz da bu tip kadın şehitlerimizin anısına geliştirmek zorunda hissettiğimiz görevlerimizdir.

Bunun yanında Önderlik yaşam tarzını çok çarpıcı değerlendiriyor. Aslında başta parti militanlarımız olmak üzere ilgili birçok kesim, eğer herhangi yüce bir değere bağlılıktan bahsediyorlarsa, halkımız ve dostlarımız biraz anlamak istiyorlarsa, bu satırların çarpıcılığını anlama ve mümkünse özümseme düzeyinde verecekleri bir karşılıkla kendilerinden bekleneni göstermeleri gerekiyor. **Zilan** arkadaşımız bunu çok iyi anlamıştır. Sadece anlamış değildir; çok dürüstçe, çok anlayışlıca ve çok cesurca bir karşılıkla Önderlik gerçeğine cevap olmayı görev kabul ediyor. Benim gördüğüm en büyük üstünlük buradadır. Bu tip cümleleri, kelimeleri herkes söyleyebilir; fakat bunun kadar anlayan, çok çarpıcı pratikleştiren ve somutlaştıran bir arkadaş görmek benim için zordur. Son çözümlenelerde benim en çok üzerinde durduğum bir husus, anlama düzeyi ile gerçeklik arasında neden bu kadar terslik ve kopukluk olduğudur. İnsanlar doğru belledikleri sözlerle, sözcüklerle böyle konuşuyorlar. Ama pratikleri neden bu kadar ters-tir? Sanırım bu çağımızın bir gerçeği-

dir. İnsanlık yalanı yaşıyor, hele halkımızın gerçeğinde her şey yalan dolan dünyasından ibarettir. Herkes söz verir, herkes birçok ant içer, herkes günlük olarak durumlarıyla yüzde yüz çelişen sözler söyler; ama bu sözleri pratiğe geçiren çok az insan var.

Zilan Sevgi Kanunudur, En Ciddi Anlayan ve Yaşayan Değerdir

Malatya-Elmalı köyü asimilasyonun en yoğun yaşandığı bir alan olmasına rağmen, **Zilan** kişiliğinin bu çıkışı gerçekleştirmesine büyük bir değer veriyorum. Malatya'da bu geleneğin dirilişte bir anlam ifade ettiğini, diğer alanlarda da buna benzer -özellikle kadınlarda- çıkışların çarpıcı geliştiğini görüyorum. Bu bizi oldukça güçlendiriyor. Malatya, düşmanın ve özel savaşımın üzerinde en çok yoğunlaştığı ve her tür sonucu almak istediği, yabancılaşmanın da en çok yaşandığı, ulusal ve sınıfsal kimliğin ve kişiliğin yitirildiği bir alandır. Buna rağmen böylesine büyük bir çıkışın gerçekleşmesi, bir de bu açıdan üzerinde önemle durmayı gerektiriyor. Bu anlamdaki Malatyalılığa büyük saygı duyuyorum. Bunu yaşama geçirmek benim için hayli heyecan vericidir. Böyle bir Önderlik değerlendirmesine belki layık olmamakla birlikte, öyle olmaya çalışmak istediğimiz kesindir. Böyle bir kadın, böyle bir özgür kadın yaklaşımı haddimizi aşsa da, en azından bunu teşvik etmesi açısından önemlidir. Biz ne kadar böyle olmasak da böyle olmaya çalışacağız; vasiyetin bir gereği olarak da büyük çaba harcayacağız.

Burada söz konusu olan ben değilim, söz konusu olan böyle bir kişiliğin böyle bir tanım yapabilmesi ve bu tanımın hepimiz için geçerli olmasıdır.

Önderlik bizde, adı ve sanı, aşireti ve kabilesi olan bir kişilik olarak değerlendirilmiyor. Zaten tanım da böyledir. O halde Önderlik konusunda iddialı olan her kişiliğin bir saygısı, duyarlılığı ve ciddiyeti, anlama ve pratikle bütünleştirme gücü varsa, **Zilan** kişiliğine saygıyla kendisinde buna bir karşılık vererek göstermesi gerekir. Bunu göstermeyene insan demem, hele erkek hiç demem. Benim için bu örnek olduktan sonra, ölçü, anlama ve pratikleştirme kesindir. Neyin esas olduğu neyin olmadığı, neyin her şey olduğu neyin olmadığı, tüm bunlar çok nettir. Dolayısıyla benim için emredici bir anlama sahiptir. Umarım bu temelde benzer iddiası olan tüm kişilikler için bunun böyle anlaşılacağı ve herkesin gücü oranında bunu yaşamsal bir ifadeye, bir pratiğin ta kendisine kavuşturacağıdır. Bunun dışında hiçbir şey bu değerlendirmeye layık olamaz.

Devam ediyorum. Burada bizim emeğimizle ilgili değerlendirmede bulunuyor: "Kürdistan tarihinde sağlanan bu gelişme onun emeği, onun gelişmesidir. Kendisi sevgi kaynağı, birleştirici ve bütünleştiricidir. Kendi şahsında yeni insan tipini, profilini çizmiştir. Bir insanın ne kadar gelişebileceğini kanıtlamıştır. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin bugünkü düzeyi, "Partileşelim, Ordulaşalım, Cepheleşelim, Zaferi Kazanalım" şiarına denk düşen, bütün tali sorunları bir kenara bırakarak bütün Kürt halkıyla düşman gerçeğine doğru yaklaşma temelindedir. Gelinek noktada hemen hemen bütün Kürt halkıyla beraber milyonlarca insanı sıcaklığıyla saran ulusal kurtuluş devrimine ve sosyalizmin hizmetine sokmuş, faşist TC'yi askeri, siyasal, kültürel, ekono-

mik her konuda geriletmiş ve çözümsüz bırakmıştır.”

Burada emek olgusunun da doğru bir teşhisi vardır. Emekle yaratılan bir kişiliğin bizde özellikle nasıl bir sevgi kaynağı haline geldiğini, nasıl birleştirici ve bütünleştirici olduğunu ortaya koyuyor. Bu temelde yeni bir insan olabileceğimizi yine vurguluyor. En önemli bir cümlesi şudur: “Bir insanın ne kadar gelişebileceğini kanıtlamıştır.” Bunu niye söylüyor? Bizim gibi çok geri, neredeyse zavallı, elinden hiçbir şey gelmeyen, çaresiz insanlar durumuna düşmüş bir toplumun içinde bir insanın ne kadar gelişebileceğini kanıtlamak büyük bir olaydır. **Zilan** bunu da çok iyi görüyor. Bu, herkesin kolay yakalayabileceği bir değerlendirme de değildir, çok büyük bir değerlendirmedir.

Bu ülkede sevgi katledilmiştir. Birleştiricilik ve bütünleştiricilik adına ortaya çıkan bir kişilik yoktur. Sevgi adı altında bir kemirme, birbirini mutlaka bitirme vardır. Bu, her şeyi dağıtıcı ve bütünleştirmekten uzaklaştıran bir tarzda ele alınıyor. Bunun art niyetle olup olmaması hiç önemli değildir. Kişiliklerin kendileri de bir diken gibidir. Mevcut kişilikler tamamen aşırı bireyci oldukları, birleşme ve bütünleştirmeyi sağlayacak bir yürekte ve amaç yoğunluğunda olmadıkları için ruhsuz kılınmış ve boğuntuya getirilmiştir. **Zilan**'ın bunu değerlendirmesi önemlidir. Çünkü sevgisiz insan olmaz. Amaçta yoğunlaşmamış, dolayısıyla bütünleştirici ve birleştirici gücü olmayanın bir halka fazla vereceği bir şey olamaz. Bir insanın gerektiğinde sınırsız gelişmeyi bir halkın ihtiyacına göre göstermesi çok önemlidir. Bunu kısmen sağladığımı belirtmeliyim. Bu anlamda adeta tanrı-

lar katına kadar yükselmeyi de arzularım. Önemli olan burada düzeyin yakalanması ve kendi eylemiyle buna biraz katkıda bulunmak istemesidir. Bana göre benim eylemimden daha büyük olan değerlendirme ve eylem de budur.

Devam ediyorum: “Zaferin öngünlerini yaşadığımız yeni süreçte halkın kurtuluş umutları olan bizlerin, Parti Önderliğimizin yaşamına, düşüncelerine ve mücadelesine yakışır bir biçimde dönemsel bütün görevlerimizi en iyi bir şekilde yerine getirmemiz gerekiyor” diyor. Burada bir militanın kendi görevlerine nasıl yaklaşması gerektiğini vurguluyor. Devam ediyor: “Sıkça tekrarlanan küçük burjuva, köylülük ve feodal anlayışların kişiliklerimizde yer etmişliği, düşmanın şekillendirmesi, özel savaşın etkileri ve buna benzer gerçeklere sığınarak çeşitli özeleştirilerin bizleri ilerletmediği açıklık kazanmıştır. Verilecek en iyi özeleştirinin doğru bir pratikten geçtiğine inanıyorum.”

Bu da çok çarpıcı bir değerlendirmedir. Neredeyse bir alışkanlık haline gelmiştir, özellikle parti bünyemizde bu vardır: Kişilerin birçok sınıfsal özellikleri en geri feodal, köylü ve iflah olmaz küçük burjuva karakterdedir. Onun bir ifadesi olarak sürekli tekrarlıyorlar. Fakat bunu pratikleştirmeye, yaşamı bu temelde dönüştürmeye yönelmiyorlar. Bu konuda büyük bir ikiyüzlülük var ve değerli yoldaşımız **Zilan** buna isyan ediyor. Aslında buna yeter diyor. “Böyle ucuz özeleştiriler verme” diye emre diyor. Bizzat cümlelerinde bu var: “Verilecek en iyi özeleştirinin doğru bir pratikten geçtiğine inanıyorum” diyor. Bu eylem aynı zamanda en büyük özeleştirisel bir eylemdir. Bu sözlerin ifade

ettiği öz, her türlü eksikliğe büyük bir darbedir.

Özellikle partililer bağılıkları olduğunu söylüyorlarsa ve gerçekten saygıları varsa, bu sözcükleri çokça tekrarlayacaklarına, bu kadar büyük bir eyleme buna büyük cevabı veren kişiliğe en azından kendi yaşamlarında benzer bir cevap olabilmeliler. Burada kimse intihar eylemliliği gerçekleştirin demiyor. Çünkü bu semboldür, en büyüğüdür. Yapılması gereken şey, bu özellikleri yaşamında ve savaşımında an be an savaşımın her sahasına ve her sorununa başarıyla uygulamaktır. Zaten sembol ve emredici olmasını böyle değerlendiriyoruz; **Zilan**'ın gerçek bir komuta, bir tanrıça kişiliğine doğru açılımını böyle değerlendiriyoruz. Aksi halde hiç kimse kendini ikiyüzlü olmaktan kurtaramaz. Bunun mutlaka doğru anlaşılmasıyla ancak partilileşeceğini benim de bir uyarı olarak belirtmem yerindedir.

Devam ediyor: “Düşman, topyekün üzerimize geliyor. Bizim de olanca gücümüzle düşmana yüklenmemiz, özgürlüğün bedelini en kararlıca ödeyeceğimizi düşmana hissettirmemiz gerekiyor” diyor. Bu değerlendirme çok çarpıcıdır. Düşman gerçekten olanca gücüyle üzerimize geliyor ve yok etmek istiyor. Bunu hissedelim. Özgürlüğümüzden tutalım neyimiz varsa her şey elden gidiyor. Bunu önlemek için en kararlıca bir şeyler yapmamız gerekiyor. **Zilan** yoldaşın yaptığı büyük bir eylemdir. Düşmana “Yeter, bu kadar üzerimize gelme! Tamam, güçlüsün, arkanda belli güçler var; ama bizim de büyük insanlığımız vardır. Gerekirse ben bir kadın kişiliğinde bile bu büyük insanlığı sende böyle patlatacağım, bunu sana hissettireceğim” diyor ve his-

settiriyor. Onun eyleminin büyük sarsıcı eylemlerden birisi olduğu kesindir. İnsanlık da bunu böyle hissediyor ve bunu daha da hissettirmek bize düşüyor. Gerçekten ben bağılıyım, benim yoldaşça bir bağılılığım var diyenin hiç eveleyip gevelemeden, bunu bir karakter özelliği haline getirerek karşılık vermesi emredicidir. Bunun dayatmayla bir ilgisi yoktur. Bu eylem sembol değerindedir. **Zilan** kişiliği tanrıça kişiligidir. Bu eyleme saygıyla ve kutsalca yaklaşılar, insan adeta yalvarırcasına ve hatta kendisini affettirircesine niyaz eder, buna göre kendi moral değerini ve kişiliğini uygun hale getirir ve kendisini böylece de affettirmiş olur. Çıkarılması gereken en önemli sonuç bu oluyor.

Devam ediyor: “Mücadele tarihine baktığımızda, PKK, akıl sınırlarının anlamakta zorluk çektiği büyük kahramanlık, direniş, emek, kararlılık ve inançla yaratılmıştır. Direniş, PKK'nin temel karakteri olmuştur” diyor. Burada PKK'nin yine bir tanımını yapıyor. “İnsanlık tarihinin veya akıl sınırlarının anlamakta zorluk çektiği kahramanlık” diyor. Direniş, emek, kararlılık, inanç: Bunlarla burada PKK'nin karakteristik özelliklerini sıralıyor. Bu değerlendirme doğrudur. PKK'nin gerçek militanlığıyla birleştirdiğinde, her militanın nasıl bir PKKliliği yakalaması gerektiğini ortaya koyuyor. Sorumlu bir anlayışla partileştiğini veya partili olduğunu söyleyen birisi varsa, partileşmenin ancak bu cümlelerle izah edildiği gibi yaşamsallaştırılacağını bilmelidir. **Zilan** yoldaş da bunu çok çarpıcı bir biçimde kanıtıyor. Bu anlayışımızı ve ruhunuzu zorlarsa da, onun ağızından gerçekleri sıralamayı bir görev biliyorum.

Devam ediyor: “Bizlerin bu tarihi mirasa sahip çıkmamız ve sürecin gereklerini yerine getirmemiz gerekiyor. Süreç intihar eylemlerini gerekli kılıyor. Bu hem bir taktiksel çıkış olacak, hem de bizim açımızdan büyük moral etkileri olan bir eylemlilik olacaktır. Düşmanın Önderliğimize suikast girişiminde bulunarak sonuç almaya çalıştığı bu süreçte, düşmana verilecek en iyi cevap böyle bir eylem olacaktır. Bu tür bir eylemlilik, moralmen bozguna uğrayan düşmanı çıldırtmak, düşmanı bulunduğu her alanda çepeçevre kuşatmak, ülkeyi ona zindan etmek anlamına geliyor. Bizim açımızdan ise başta halkımıza, bütün savaş güçlerimize moral vermek, cesareti ve direnişi güçlendirmek, dost düşman herkese davamızda ne kadar kararlı olduğumuzu ve bu uğurda özgürlüğün bedelini bombaları kendimizde patlatarak gerçekleştireceğimiz mesajını bir kez daha vermek, halkımızın özgürlük istemini bütün dünyaya duyurmak ve ileri ki süreçte halkımızın bu yönlü direnişleri geliştirmesinin öncülüğünü yapmak, savaşa her yerinde ivme kazandırmak anlamına gelmektedir.”

Burada görev anlayışını ortaya koyuyor. Bir kez daha imha edici tarzda üzerimize gelen düşmana ‘dur’ demenin bir kişilikte nasıl eyleme dönüşmesi gerektiğini vurguluyor. Her ne kadar buna intihar eylemi diyorsa da, bu büyük bir direniş, diriliş eylemi oluyor. Dünyanın tüm güçleriyle insanın üzerine geldiğinde, bir halkın namuslu bir bireyinin kendisinde nasıl bir eylem gerçekleştirebileceğini ortaya koyuyor. PKK’de bu tür eylemler çoktur. İlk günden günümüze kadar bu bir Kürt özelliği değil, bir insanlık özelliği olarak gelişmiştir.

Bir **Haki Karer** militanlığı, kesinlikle bu tarzda bir militanlıktır. Hemen her gün böyle kahramanlıkları olan bir hareketiz. Bu kahramanlıklar içinde en parlak yıldızlardan birisi de **Zilan**’dır. O hepsinin hem büyük moral değeri, hem de onun çok aydınlatan bilinci oluyor. Burada büyük etkilenmemek mümkün değildir. Şüphesiz insanlığı etkiliyor, düşmanı da kesin etkilemiştir. Eylemin

**“KEŞKE CANIMIZDAN
BAŞKA VERECEK BİR
ŞEYLERİMİZ OLSAYDI!” BU,
KENDİNİ SINIRSIZ FEDA
ETMEKTİR VE BENDEN
DAHA ÜSTÜN OLDUĞU
KESİNDİR**

sonuçlarını düşman da, insanlık ve halkımız da anlayacaktır. Çağrı yapıyor, en zor süreçlerde bile olsa bir militan kişiliğin neye kadar olabileceğini çok mütevazı bir biçimde ortaya koyuyor. Büyük saygı duyulması gereken bir kişilik, kendisini bir kez daha bize böyle dayatmaktadır. Burada yine bize hitap ediyor: “Başkanım, kendimi intihar eylemini gerçekleştirmek için aday görüyorum. Bizler sizin bitmez tükenmez emek ve çabalarınıza karşı canımızı bile versek yeterli değildir. Keşke canımızdan başka verecek bir şeylerimiz de olsaydı! Siz yaşamınızla bir halkı yeniden yarattınız, bizler sizin eseriniziz. Tüm Kürdistan halkının ve dünya insanlığının geleceğinin teminatısınız; yaşamınız bize sevgi, cesaret, inanç ve onur veriyor. Tüm Kürdistan halkı ve milyonlarca insan size ölümüne bağlıdır. Sizin bu çekiciliğiniz bizi de oldukça etkilemektedir. En zorlandığımız anlarda sizin bizlere olan sevginizi düşünür-

yor ve manevi güç alıyoruz. Şehide en çok bağlı olan sizsiniz. Bu temelde gözümüz kesinlikle arkada kalmayacaktır. Bu eylemi gerçekleştirmem gereken bir görev olarak görüyor ve kendimi sorumlu hissediyorum. Mevcut geriliklerimi aşmanın, özgürleşmenin ve kendimi gerçekleştirmenin yolunun savaştan geçtiğini ve bu savaşın da gereğinin yerine getirilmesinin gereğine inanıyorum. **Mazlum, Hayri, Kemal, Ferhat, Besê, Beritan, Berivan ve Ronahi** yoldaşların direnişlerine sahip çıkmak ve onların takipçisi olmak istiyorum. Halkımın özgürlük isteminin ifadesi olmak istiyorum. **Emperyalizmin kadını köleleştiren politikalarına karşılık bombayı ken-dimde patlatarak hıncımın ve öfkemin bü-yüklüğünü göstermek ve Kürt kadının dirilişinin sem-bölü olmak istiyorum.**”

Burada her bir cümlesi, hatta her kelimesi bile bir tez düzeyinde ele alınıp işlenebilecek son derece önemli bir değerlendirmeye karşı karşıyayız. Şüphesiz biz de kendimizi insanlığa, halkımıza ve yoldaşlara biraz feda ettik, ama bu gerçekten şu cümledeki kadar değildir: “Keşke canımızdan başka verecek bir şeylerimiz olsaydı!” Bu, kendini sınırsız feda etmektir ve benden daha üstün olduğu kesindir. Biz bu kadarına cesaret edemeyiz. Bu, en çok sarsıcı bulduğum, halen sürekli düşüncemde ve yüreğimde tuttuğum bir yaklaşımdır. Ben bir şeyler yapıyorum, ama ben yaptıklarımı bu kadar soylu görmüyorum ve bir militanın yapması gereken işler olarak sayıyorum. Ama bir insanın canından daha fazla verecek bir şeyi olabileceğini düşünmesi, elindeki tek can varlığını böylesine çok zor ve çok az insanın de-

neyebileceği biçimde vermesi değerlendirmeye gücümüzün üstündedir.

Keşke bizim buna biraz daha saygılı olabilecek, anlam verebilecek, güç verebilecek başka bir çalışma tarzımız olsaydı veya keşke benim devrimciliğimin biraz daha yaratıcılığı olabilseydi de böyle bir kişiliği yüceltebilseydim, yaşamsallaştırabilseydim! Bunun endişesi ve çabası içinde oluyorum; sözümü her zaman olduğu gibi bir kez daha veriyorum. Yaşamımızla bir halkı yaratmaya çalışıyoruz. Yine **Zilan** “sizin eseriniz” dese de, ben o kadar olduğumu söyleyemem, ama etkilediğim açıktır. Beni burada bağlayan şey hem bu halkın yeniden şekillenmesi, hem de birey olarak özellikle kadının bu şekillenmeyi yaşamasıdır. Böyle güçlü bir eylem yapmasını istemezdim, ama yaptı. Bunun sorumlusu benim, dolayısıyla istediğim gibi gerekeni yapamadıysam da, şüphesiz bundan sonra daha fazla yapmaya çalışacağım.

Bu son bir yıl içinde, böyle bir yoldaşa nasıl bir cevap vermem gerektiğini düşündüm. Dile getirdiklerinin gerçek olabilmesi için yine çok çaba harcadım. Halkın ve insanlığın teminatı olabilmek şüphesiz değerlidir. Yalnız halkımız için değil, temel insani değerler dediğimiz tüm insanlığı ilgilendiren konularda çok duyarlıyım. Bundan da taviz vermem asla mümkün olmayacaktır. Mevcut insanlığı hiç yaşamasam da, insanlık denilen değerleri tek başına yaşasam da, bu konuda kararlılığım kesindir. Onur, sevgi, cesaret ve inanç olabilmek, onunla etrafı etkileyebilmek şüphesiz değerlidir. Ben de bunu istiyorum. Bu kişiliklerde de bunu buluyorum. Sınırlı böyle olabiliyorum, daha fazla böyle olmak istiyorum; tutkum ve

bir anlamda aşkım da budur. Yani insanların sevebileceği bir kaynak olabilmek, cesarete yol açabilmek, inancın derinliğini ve insanlığı ortaya koyabilmek biraz gerçekleştirildi. Tabii ki insan keşke daha da genç ve güçlü olabilse de bu kavramlara hakkını verebilse diyorum.

Bize bahsettiği bu özellikleri daha da yaşamsal kılmak için şüphesiz yapılanlar çok azdır. Güç veya yaşam yetebilse de, bunları daha amansız yapabilsen! Şüphesiz şehitlere bağlılığı asla elden bırakmayacağız. Bu hareket şehitler hareketidir. Şehitlere anlam vermeyen, benim için yaşayamaz. Herkes burada şunu anlayabilmelidir: Şehitlerin yaşamının bir anlamı vardır. Ben bunu görüyor ve değerlendiriyorum. Hatta kendi yaşamımı mevcut yaşayanlara göre bir ölü gibi tutuyorum, ama şehitlerin anlamını da en yaşamsal olarak değerlendiriyorum. Benim için değerli olan budur. Benim şöyle böyle bir yaşamın sahibi olup olmamam hiç önemli değildir. Ama şehitlerin vasiyeti olabilecek anlayış ve kavramlarla sürekli olabilmek, kim beni nasıl değerlendirirse değerlendirsün, çok daha değerlidir. Asla bundan vazgeçmeyeceğimi ve gereklerini daha da çarpıcı yerine getireceğimi herkes bilmelidir. Bize yaklaşacaklarsa, şehitlerin emir erleri olarak yaklaşmaları tek çıkış yoludur. Doğrulukla ve başarıyla bunu yaratmak da bu bağlılığın açık bir göstergesi, bir ifadesidir.

Zilan yoldaş, “Mevcut geriliklerimi aşmanın, özgürleşmenin ve kendini gerçekleştirmenin savaştan geçtiğini ve savaşın da gereğinin yerine getirilmesinin gereğine inanıyorum” diyor. Böyle hazır olmadığı bir savaşı kendi kişiliğinde yaşamasını istemezdim. Ama çok

sorumlu bir kişilik ve vicdanı çok güçlü olduğu için, mutlaka bu savaşı verme dürüstlüğü gösteriyor. Bu kadar büyük bir anlayışla büyük bir savaşçılığı birleştirmek, ancak tarihi kahramanlıklara-özgü olabilir. Bu-rada PKK'nin kahraman şehitlerinin anısını devam ettirilmesi gerektiğini söylüyor. Bence **Zilan** en büyük devam ettirmeyi kendi kişiliğinde gerçekleştirmiş, bütün şahadetlerin kraliçesi olabilmiştir. Burada emperyalizmin halkımızı ve kadını hiçe sayan, onu biçimsizleştiren etkilerine karşı, “Hıncımın ve öfkemin büyüklüğünü göstermek ve Kürt kadınının dirilişinin sembolü olmak istiyorum” diyor. Bunlar da anlamlı değerlendirmelerdir ve sanırım etkilemiştir de.

Devam ediyor: “Yaşam iddiam çok büyük. Anlamlı bir yaşamın ve büyük bir eylemin sahibi olmak istiyorum. Başkan APO önderliğinde yürütülen Ulusal Kurtuluş Mücadelemiz çok yakında zafere ulaşacak ve mazlum halkım dünya insanlık ailesi içerisinde hak

ettiği yerini bulacaktır” diyor. Böylesine sonucu kesin belli olan, hücrelerine kadar kendini parçalayabilen bir eylemi, ölüm olarak değerlendirmiyor; tam tersine, “Yaşam iddiam çok büyük” diyerek eylemi gerçekleştiriyor. “Anlamlı bir yaşamın ve büyük bir eylemin sahibi olmak istiyorum” diyor. Ey-lem yalnız bu sergi-lediği olay değildir. Onun eylemden kast-ettiği bellidir: Hem yaşamın anlamı derin olacak, hem de günlük olarak yaşamı bir eylem olacaktır. Bu da büyük bir savaşçılıkla mümkündür. Bu eylem bunun sembolü oluyor. Ama burada “böyle bir eylemle bittim, işte bu kadarım” demek istemiyor; tam tersine, esas almak istediği, “böyle bir yaşamın üzerine gidiyorum, böyle bir yaşamın sahibi olmak istiyorum”dur. Burada ölüm yoktur. Toplumumuza dayatılan, çok küçüleştirilen ve aslında yaşamdan başka her şey denilebilen gerçek ölüme karşı büyük bir yaşam söz konusudur. Anlaşılması gereken en temel nokta budur.

Ancak bu kadar yaşamsallaşmış bir kişilik böyle büyük bir eylemin sahibi olabilir ve olmuştur da. Bunun edebi bir dille tek başına romanlaştırılacak değerlerde bir iddia, bir tez olduğunu rahatlıkla söylemem gerekiyor. Bu kadar düşmüş kişilikler, onların her tür inanılmaz düşkünlükleri göz önüne getirildiğinde, böylesine iddiası büyük, kendisi büyük bir yaşam yürüyüşünü kutsal varlıklar derecesinde ele almak, mümkünse her gün adeta ruhuna nakşederek onunla yaşamak bana göre tek doğru yaşam yoludur. Nasıl ki tanrıya ve onun peygamberlerine kutsallıkla, mümince bağlı kalınarak yaşanıyorsa, ulusal anlamda da sonuna kadar böyle bir kişiliği, bu eylemi, bu savaşı ve yaşam tarzı-

nı yaşarsak, ancak o zaman doğru bir yaşamın sahibi oluruz.

“Mazlum halkım dünya insanlık ailesi içerisinde hak ettiği yerini alacaktır” diyor. Bize düşen, bu kutsal değer karşısında görevlerini yerine getirmek, yaşamdan başka her şeye benzeyen, onursuzluk, sevgisizlik ve şerefsizlik yüklü, hiçbir maddi ve manevi zenginliği olmayan bu yaşamı yırtmak, anlamlı ve eylemli bir yaşam sahibi olabilmektir. **Zilan** bunu sembolize etmiştir ve bu kutsaldır. Tanrımıza, peygamberimize, yüce bellediğimiz değerlere ne kadar bağlı oluyorsak, ulusal anlamda da böyle kutsal olan, sürekli bağlı kalınması gereken bir yaşamın ve onun eyleminin sahibiyle karşı karşıyayız. Mütevazı olmalıyız; bağlılığımızı günlük yaşam tarzımızla, onun savaş ve başarı tarzıyla mutlaka gösterebilmeliyiz.

Son cümlelerini okumaya devam ediyorum: “Bu temelde Başkan APO’ya, tüm Kürdistan şehitlerine, tüm savaş ve cephe güçlerimize, zindandaki yoldaşlarımıza, Kürdistan halkına ve insanlığa bağlılığımı bir kez daha ifade ediyor ve onlara layık olmaya çalışacağıma dair söz veriyorum” diyor. Bu büyük bir söz vermedir. Bir insanın yaşamını en çarpıcı bağlayacak sözdür. Son zamanlarda söze göre yaşamaktan sıkça bahsediyorum. İnsanların büyük sözlerinin olması, bu büyük sözlere göre yaşamayı bilmeleri ve onun gücünü göstermeleri gerekir.

Zilan tam bu noktada sonuçlandırıyor: “Yaşam iddiam çok büyük. Anlamlı bir yaşamın ve büyük bir eylemin sahibi olmak istiyorum. Yaşamı ve insanları çok sevdiğim için bu eylemi gerçekleştirmek istiyorum” diyor. Bu eylem, yaşamı ve insanları çok sevmey-

le bağlantılıdır. Kuşkusuz burada ölüm sözcüğüne yine yer yoktur. Halk gerçekliğimizde öldürülen bir insanlık var; öldürülen, katledilen bir sevgi var. Hiçbir biçimde tahammül edilemez, mezardeki sessizlikten daha kötü bir sessizlik var. İşte bu kişilik bunun üzerine yürüyor. Bunun başka yolu var mı? Dürist bir insanın bunun dışında başka bir yol bulamayacağı kesindir.

Burada anmayı bir ağlayıp sızlama biçiminde asla düşünmedim; anmayı çok çılgınca bir yaşam gösterisine çevirmek istedim. Son bir yılımı nasıl karşıladım? Kendisi özgür kadın olmaya büyük değer vermesi itibarıyla, bu yönlü gelişmeyi çok çarpıcı kılmaya çalıştım. Bu konuda son derece yaratıcı olmaktan çekinmedim. Erkekler genel olarak bir kadın veya birkaç kadın için yaşamaya ve bunları çok kara sevdaca bir tarzda yapmaya bayılırlar. Çok aşık olduğunu söyleyenler açısından tarihe baktığımızda, hepsinin dağarcığında birkaç kadın bulunduğunu görüyoruz. En sosyalistim diyen **Lenin**'in bile birlikte yaşadığı bir **Nadejda Krupskaya** vardır. Belki ilgisini çeken birkaç kadın daha vardır. Bizim kadına böyle yaklaşamayacağımız ortaya çıkıyor. Halkımızın yaşadığı gerçeklikte, kadın en alt düzeyde yaşanmışlığı ve bitmişliği ifade ediyor. Kürtçe'de kadın kelimesi '**jin**' yani **yaşam** anlamına da gelir. Toplumumuzda '**jin**', aslında 'en kötü ölüm' demek oluyor. Bu yoldaşımız bunun da derin bilincinde, kadının yaşamsallaştırılması gerektiğinin farkındadır. Fakat bir kör kuyu gibi etrafındaki aile ilişkileriyle toplumun bütün moral ve değer yargılarıyla bütün tuzaklar, bütün komplolar, kıskançlıklar ve bi-

reycilikler kadın etrafında geliyor. Ben bunu kapsamlıca ele aldım.

Bu büyük eylemin diğer bir önemi de, en çok katliamı yaşayan bir alan olan **Dersim**'i seçmesidir. Düşman o yıl Dersim'e çok yüklendi, her şeyi yok etmek istedi. Oraya 'Tunceli' dedi; yani bizi 'tunç eli'yle vurmak istedi. Orada bir kadın bu eli kırmak istedi ve haklıydı; çünkü bu el her şeyi -oradaki tarihi, güzelim coğrafyayı, bütün insanları vuruyor. Bu büyük eylemi düzenlemeye hakkı vardır.

Başta Kürdistan gerçeğinde olmak üzere, kadın yaşamın tersi bir duruma getirilmiştir. Bu vesileyle şuna izah getirmek istiyorum: Bazıları benim yürüyüşümü ve yaşamımı belki değerlendirmek istiyor, benim kadınla veya kadınlarla nasıl yürümek ve yaşamak istediğimi soruyorlar, hatta bazıları kitap yazıyorlar. Kadınlarla olağanüstü ilgili olmak zorunluluğu duyuyorum. Uzun süre kadına bakılmasının bile günah olup olmadığını sorgulayan bir kişiydim. Eğer törelere göre, hatta dini yargılara göre doğru değilse, yıllarca bir kadının yüzüne bile bakmanın benim için sakıncalı olduğunu vurgulamak istiyorum. Ama şimdi tam tersi bir durumu ortaya çıkarmış bulunuyorum. Hiçbir erkeğin cesaret edemeyeceği kadar kadın gerçeğine yönelmek, kadınla yaşamın nasıl gelişebileceğini hem düşüncede hem de ruhta yaşayabilmek, hatta fiziki olarak da yaşamla ne ilişkisi var gibi soruları kendime sormak giderek beni etkiliyor ve bunlara cevap vermeye çalışıyorum.

Zilan kişiliği burada bir gerçeği daha ortaya çıkarıyor. Kadın etrafındaki o büyük haksızlığı, küçük düşürülmüşlüğü ve yaşamın dışına bırakılmışlığı çok

kahredici bir eylemle cevaplandırıyor. Bunu herkes anlamak zorundadır. Kadın etrafında kurulan her türlü baskıyı, sömürüyü, tuzağı ve erkek ağırlıklı toplumsal yaklaşımları bu eylemle yok etmeye çalışmıştır. En az dış cephe kadar, Dersim’de kendini sınırsız kuvvet sahibi gösterenlerde bu bombayı patlatıyor. “Kadını böyle ele alamazsınız, kadınla böyle yaşayamazsınız” veya “Kadın sizinle böyle yaşayamaz” diyor. Bana göre cesaretin en önemli bir kaynağı da buradadır. Kadının içine düşürülmüş olduğu yaşam demeyeceğim, yaşam dışı gerçeklik onu korkunç bir kine, öfkeye doğru götürüyor. Sadece Kürt kadınında değil, genelde kadının emperyalizm karşısındaki düşürüldüğü duruma karşı, kadının böyle olmadığını, böyle olamayacağını, bambaşka bir olay olduğunu, büyük bir yiğitlik ve büyük bir yaşam değeri olabileceğini anlatmak istiyor. Bana göre bu çok değerlidir ve kadın bu temelde tanımlanabilir. Kadın olmak büyük bir eylem, büyük bir yaşam, büyük bir cesaret, büyük bir direniş, büyük bir savaş olayıdır.

Bu eylemin kendisi tanrısal bir eylemdir. Nereden bakılırsa bakılsın, bu biçimiyle gerçekleşen eylemler yok denecek kadar azdır. Ama temelleriyle ortaya koymak istersek, kadınla yaşamın yolunu açmıştır. Kendimi örnek olarak gösterirsem, zayıf kadın benden bir şeyler alıp götürür, bu zayıflığıyla beni boğmak ister derim. Bu kompleks halen bende vardır. Çünkü zayıf kadın, bütün o kadınlık numaralarıyla karşısındakini zayıflatmak ister. Sömürücü, zalim ve kadını hiçleştiren erkeğin arkasında böyle bir kadın vardır. Dikkat ederse-niz, bu tür kadınların hepsi uysaldır ve erkeğin yordakçısıdır. Kadın, pohpoh-

lamaktan öteye gitmiyor. Bu sömürü toplumunu, emperyalizmi, kölelikten günümüze kadar olan baskıcı sistemleri ortaya çıkarmıştır. **Zilan** yoldaş, bu tip kadına da ölümcül darbeyi indiriyor. Burası çok çarpıcıdır. Böyle bir kadın olmak şurada kalsın, böyle kadınlıkla da müthiş bir hesaplaşma içerisindedir ve kuru bir intikam kişiliği değildir.

“Anlamlı bir yaşamın ve büyük bir eylemin sahibi olmak istiyorum” diyor. Bütün bu tarihsel kirlenmeleri bu bombayla yakıp yıktıktan sonra, özgür kadın için bir imkân ortaya çıkıyor. Şimdi bunu daha iyi hissediyorum. İnsan böyle bilinçli ve cesaretli kadınla çok çarpıcı konuşabilir, sözleşebilir. Onunla en büyük aşkı da yaşayabilir. Şunu rahatlıkla söylemek gerekiyor ki, bizim için eğer yaşam kadınla olacaksa, bu yaşam **Zilan** tarzında olmalıdır. Nişanlı, sözlü ve evli olmaktan çok korktum. Ama **Zilan** tarzıyla tanışmayı yaşadıkdan sonra bir sözleşme yapıyorum. Şüphesiz bunu kendi basit güdülerimi tatmin etmek için söylemiyorum. Yalnız bizim ulusal düzeydeki kadınlıkla değil, mümkünse bütün insanlık özlemi içindeki kadınlarla yeni bir sözleşmeden bahsediyorum. Bana göre **Zilan** kişiliği bunu hak eden bir kişiliktir. Yeni sözleşmeler kadınla bu temelde olursa, bu en güzel bir tarzda olacaktır. Hiçbir ayıbı ve utancı olmayan, son derece yakıcı, çok derin, çok aydınlatıcı bir bilinçle ve yine çok sıkı kavrayan bir ruhla bu sözleşme geliştireceği benziyor.

Zilan Yaşam Manifestomuzdur

Kürd’ün şimdiye kadar sevgiden fazla anlamadığı, bir aşkı yaşamadığı biliniyor. **Ehmedê Xane**’nin **Mem û Zîn**’inde bile aşkın kenarından geçilmemiştir. Aşk yerine söylenen bir söy-

lem vardır. Onun da sonu, dili bile olmayan ve ayağa bile kalkamayan bir **Zîn**'le, yine iki adım bile yol alamayan bir **Mem**'dir. Yani herhangi bir gücü filan yoktur. O büyük aşk klasiğinde, destanında bile aşkın kenarından geçilmiyor. Daha sonraki üç yüz yılı göz önüne getirdiğimizde, aşkın artık sözü bile edilmez olur. Bir tek sözcükle, güzel bir sevgi üzerine hiç kimse bir şey yazamaz olur. Şimdi bizim burada aşkı ne kadar yaratıp yaratmadığımız o kadar önemli değildir. Ama bir iddiamız, bir eylemliliğimiz var. Bunu kadımla yapmaya çalışıyoruz. Buna kim ne ad takarsa taksın önemli değildir. Ben kendimi ortaya koydum; yoldaşlarımız, etkilendiğimiz ve etkilediğimiz kadınlarımız ortadadır. Şüphesiz bunlar belki benden daha fazlasını bekliyorlar, ama bizde gerçekleşen bu kadardır. İsteyebildikleri gibi bir insan olmayı, hatta bir erkek olmayı da bu vesileyle dile getirmek istedim.

Bu yıl benim sıkça kullandığım bir söz de 'erkeği öldürmek'ti. Erkeği öldürmek demek, kadın karşısında bir zalimden, bir despottan, bir tüketiciden, her bakımdan çirkin konumdan öteye bir durumda olmayan erkeği öldürmek demektir. Bunu her erkek, özellikle içimizdeki erkekler bilmek zorundadır. Kadın karşısındaki böyle erkeklerin konumlarını ne yapacağım? Bu erkeklik zaten elinden de bir şey gelmeyen bir erkekliktir. Doğru dürüst bir savaşı veremiyor, doğru dürüst bir taktiği bile hayata geçiremiyor. Bu erkeğin bilinci uyanan Kürt kızında, Kürt kadınında bir anlam ifade etmeyeceği açıktır. **Zilan** gibi bir büyüklük karşısında, klasik erkekliğin beş para bile etmeyeceği açıktır.

Kaba cinsel güdülerle bir kadına yüklenme devrinin artık geçtiğini herkesin bilmesi gerekiyor. Kadın denilen olayın yaşamsal ve eylemsel olduğu artık bilinmelidir. Dolayısıyla biraz daha açık sözlü olmak kadar, kendini eşitliğe ve özgürlüğe yakın bir konuma taşımak önemlidir. Kadımla başka türlü buluşmak ve söyleşmek mümkün değildir. Saygı, büyüklük ve tutarlılık varsa, erkeklerimiz bunun gereklerini yerine getirirse, bir kadın bulabilirler. Kadınlar neden bu kadar bize bağılılar? Erkeklerimiz genellikle kıskançtır. Bu kadar büyük bağılıklar bile benim için hiç sorun değildir. Başlık parasıyla -ki, toplumda bu böyledir-, bizde ise yetkiye sığınarak ve gücünü böyle göstererek bir kadını kazanamazsınız. Bir kadını kazanmanın yolu, **Zilan**'ın kendini değerlendirdiği biçimde olur.

Dikkat ederseniz bu kadın yoldaşımızla benim herhangi bir tanışmışlığım yoktur, ama en büyük bağılılığını ortaya koyabiliyor. Bu nokta çok önemlidir. Bir erkeğin bir kadın için nasıl olması gerektiğini ortaya koymaya çalışıyor. Eğer biraz böyle olabilirsiniz, bir kadının nasıl bağlanabileceği ve sadece bağlanmakla da kalmayıp nasıl kahraman olabileceği ortadadır. Bunu anlamazsanız, kesinlikle kendinize erkek diyemeyeceksiniz. Belki başka yerde, dışımızda bunu diyebilirsiniz; ama kendi gerçekliğimizde -umarım bunu bütün halkımız içinde de gerçekleştireceğiz- bu kişiliğe başka türlü saygımızın olabilmesi de mümkün değildir.

Ayrıca bu da yetmiyor. Yani yeni insan tipinin bir kadın için ne kadar önemli olduğunu ortaya koyuyor. Vicdanınız ve biraz gücünüz varsa, yalnız benim emirlerime ve dayatmalarıma gö-

re kadın değil, kadına göre ben nasıl olmalıyım diye kendinize sormalısınız. Şimdi bu soru daha yakıcı olmalıdır. Kadın neden her yönüyle sana göre olsun? Hele iflas etmişliğin, fazla yaratıcı olmadığın ve çirkin olduğun ortadayken, bir kadın neden sadece sana göre olsun? Biraz paran, malın ve mülkün olduğu için mi? Biraz kaba gücün olduğu için mi? Bunlarla herhangi bir sevginin, bir aşkın yakalanmayacağı açıktır. Bu tip kişilikler baskıyla kadını yüzyıllarca kendilerine bağlamak isterler. İşte buna karşı büyük bir başkaldırı var. Ben buna saygılıyım ve bunun önderliğini yapmaktan da gurur duyuyorum. Böyle kadınların önderi olmaktan da büyük bir haz duyuyorum. Onlarla böyle yaşamının hiçbir ayıbı yoktur. Böyle bir kadın ordulaşmasının en büyük destekçisi olmaktan da gurur duyuyorum. Neden ucuz sözlerle bu değerlendiriliyor ki, böylesine yiğit kadınlar ordusunun bir yardımcısı olmak neden dedikoduya götürsün ki? Bu kadınlar ki, her birisi büyük bir kahraman durumuna gelebiliyor. Karılarınız olamadığı için kıskanıyorsanız, o ayrı bir sorundur. Siz de yiğitlik yapın, siz de kadınların istediği bir kişiliği sergileyin ki, bu kadınlar sizin yoldaşlarınız ve sözlüleriniz olsun. Ama bu gücü gösteremiyorsanız, tabii ki bu ülkede sizin için kadın olmayacaktır.

Gücümü bu temelde daha fazla kullanacağım. Ben bir intikamcıyım. Siz ülkenize hiç sahip çıkamayacaksınız, özgürlük için hiçbir şey yapmayacaksınız, sözle pratik arasında hiçbir bağlantıyı kurmayacaksınız, ondan sonra da bana “Canım kadın istiyor, yaşam istiyor” diyeceksiniz: Bu kabul edilemez. **Zilan** kişiliğinde bu yerle bir edilmiştir.

Özellikle parti saflarımızda herkes bilmelidir ki, bu sözler boşuna söylenmemiştir. Gerekirse bütün kadınların bağlı olabileceği bir erkek olmayı da gerçekleştireceğim. Onların manen güç olacakları ve hiçbir erkeğe bağlı olmayı hissetmeyecekleri kadar çarpıcı olacağım ve de oluyorum. Kadınlar bunu büyük bir coşkuyla karşılıyorlar. Ama bu yalnız başına yetmez. Gönül ister ki, bütün erkeklerimiz az çok bu temelde kadın yoldaşlarının duygularını ve düşüncelerini kendi kişiliklerinde doğru temsil etsinler.

En önemlisi de, ülkesiz, özgürlüksüz, savaşız ve başarısız yaşam olmaz; dolayısıyla kadın da olmaz. Bunu anlamadıkça **Zilan**'ı, dolayısıyla özgür militan kadını da anlayamazsınız. Bütün erkeklerimize veya parti içindeki yoldaşlara kadınla yaşamak isteyenler var mı diye soruyorum. Keşke bir kadını sevebilseniz, keşke biraz bu anlamda yüreğiniz ve vicdanınız olabilse de kişiliğiniz biraz can bulabilse! Ben bunun yolunu açmak istiyorum. Ucuz laflarla ileri geri konuşulacağına, hakkımızda şöyle böyle değerlendirmeler yapılacağına, bunun yolunun açılmak istendiği anlaşılmalıdır.

Kadın şerefli ve kutsal bir biçimde büyük değerlerle birlikte yaşanılması gereken bir varlıktır. Bunun anlamını vermek istiyorum. Yaşama bundan daha değerli katkı olabilir mi? Bir yiğitliğiniz, bir erkekliğiniz varsa, bu konuda kendinizi göstermekten daha değerli bir çaba olabilir mi? Son bir yılda bu tip duygu ve düşünceleri çok yönlü geliştirmek istedim. Savaşla, dış cephede şu kadar başarı kazandık demekle övmüyoruz. Aslında bunlardan büyük üzüntü de duyuyoruz. Biz savaşı hiçbir

zaman sadistçe ele almadık. Asker, hain vuruyoruz deyip bundan zevk duymuyoruz. Bunlar yaşamın önünde bir engel olarak dikildikleri için, bizi an be an imha etmek istedikleri için savaşıyoruz. Yoksa bu dünyada en zor savaşabilecek olan biri varsa o da benim. Ancak yaşamın başka yolu yoktur. Her gün bu konuda çağrı yapıyorum; insani bir yöntemle, yani vurmadan, kırıp dökmekten, öldürmeden, bu halkın varolan bazı sorunlarını tartışarak halledelim diyorum. Ama bunların yüreği yoktur, büyük vicdansızlar. Bir halkın haklarının ne olduğunu, baskı altındaki insanların özleminin ne olduğunu anlamak bile istemezler. ‘Ulusal birlik ve bütünlük’ adı altında “Bir halk yok olsun, bütün insanlar yaşam dışı bırakılsın” anlayışına sahip. Bu, kendileri için sözüm ona şereftir. Biz bu ‘şerefi’ çok iyi tanıyoruz; tarihte bunun örnekleri çoktur.

Biz çok haksız, çok körce, yıkmaktan ve imha etmekten başka amacı olmayan bu tip zalim güçlerden kendimizi korumak için bu savaş veriyoruz. Ama asıl savaşımız yaşamımızın bitirilmişliğine bir anlam verebilmek içindir. Bu cephe en az savaş cephesi kadar önemlidir. Biz, kabul edilebilir, sevip sayılabilir bir yaşamın kadın-erkek ilişkilerindeki tutturulması gereken düzeyle birlikte olabileceğine inanıyoruz. Kadını bizzat karar verebilecek, tartışabilecek, **Zilan** kişiliğinde görüldüğü gibi anlam ve duygu derinliğini yakalayabilecek bir biçimde geliştirmeyi düşünüyorum. Bu konuda gerekeni yapmaya çalışıyorum. Bu en doğrusudur, özellikle bizim toplumumuz için yerine getirilmesi gereken en kutsal görevlerden birisidir.

Başta saygıdeğer halkımıza ve dostlarımıza olmak üzere, partimiz içindeki yaşam konusunda belli bir derinliği yakalamak isteyenlere de şunu belirtebilirim: Zor da olsa, hatta savaştan bile zor olsa, birçok geleneklere, bağlı olduğumuz dinsel veya ahlâki ve moral değerlerimize ters de gelse, yeni yaşamın yolunu böyle açmak zorundayım. “Din, ahlâk ve gelenekler şöyle diyor” denilebilir; bunlar benim için önemli değildir, çünkü bunlar ülkemizi, yaşamı, kadını ve erkeği kaybetti. Ben kolay ve ucuz yaşamı sürdürmek niyetinde değilim. Tıpkı burada vurgulandığı gibi, “İddia ve yaşam büyük olacak” ilkesine bağlıyım. Bu ilke için ne gerekiyorsa o yapılacaktır. Bu kadar büyük bir savaş hiçbir dinin mensupları gösteremez. Ama PKK’de özgürlük militanı gençcik bir kız bu gücü gösterebilmiştir. Bu sevgiyi ve vicdanı başka hiçbir gelenekte ve ahlâkta görmek mümkün değildir. İşte bu, özgürlük ahlâkında ve özgürlük amaçlarında gösterilmiştir.

Bütün halkımız, dostlarımız ve partimiz içindeki tüm kadın ve erkek militanlarımız!

Önderlikte yaşam konusunda bir ilerlemenin farkında olmak gerekiyor. Kadınlı doğru yaşayabilmek ve daha anlayışlı olabilmek savaşa da çok güç verir. Bu, öyle sanıldığı gibi bencilğe götürmez. Kim bencillığe götüreceğini söylüyorsa yanılıyor. Kadınlı olabilmek bir savaş gerekçesidir. Herkes anlayabilmeli ki, son yıllarda kadınlı ne kadar olabildiysem, o kadar amansız savaşçı olmayı bildim. Eski erkek bir kadınlı oldu mu, kendini verse bir çırpıda kazanılacak bir savaşa ihanet eder. Bu erkek, benim için en namussuz erkektir. Bu kişilik kadınlı da olabilir. Ama

benim yanımdaki hiçbir kadının beni savaş dışı bıraktığını hiçbir zaman düşünmüyorum. Zaten **Zilan**'ın kendisi ortadadır; **Zilan**'la olabilmek en büyük savaş eylemiyle olabilmektir. Kadınlı olabilmek mi istiyorsunuz, o zaman en büyük savaşçı olacaksınız. Büyük yurtseverlikle, büyük özgürlükle birlikte olacaksınız. Yine kadın mı erkekle olmak istiyor; benim şahsımda yetişen yeni insanla olacak, yani **Zilan** yoldaş gibi olacaktır. Bunun başka izahı yoktur. “Anlamadık, güç yetiremiyoruz” dememelisiniz. Kutsal dediğimiz, yüreğimizde ve beynimizde sonuna kadar bağlandığımız sözleşme dediğim olay budur.

Ben buna yaşamın manifestosu dedim. Bundan sonra bu ülkede, bu halk içinde kadın-erkek arasındaki yaşam bu manifestoya göre olacaktır. Daha değerli kadın militanlar ortaya çıkararak, bunu biraz daha kanıtlamak istiyorum. Erkeklerin gözüne yiğit kadınları sokarak, gerektiğinde onlardan daha fazla savaşçı kılarak ve mümkünse onları biraz vicdana ve savaşa kaldırarak bunu biraz göstermek istedim. Yine yaşama büyük bir tutkuyla bağlanmaları için, kadının anlam ve önemini ortaya koymak istedim. Gelişmeler sınırlıdır, ama bana göre çarpıcıdır. Birçoğunun sandığı gibi, bilinç derinliği ve büyük bir ruh olmadan bu yaşam yaratılmamıştır. PKK'nin kadın şehitleri bu manifestoya göre gelişmektedir ve yine yiğit erkekler de bu manifestoya göre ortaya çıkmaktadır. İsterdim ki bunların tam zaferini sağlayabileyim. Gücümün buna yeterli olması için her şeyi çılgınca yerine getirmeye de çalışıyorum. Ancak bu

yetmeyebilir. Şehitlere bağlılık sözü veren herkes, günlük yaşamını mümkünse büyük iddialı ve eylemli kılsın. Bana göre sıradan birisi bile büyük iddialı ve eylemli olursa, hem yaşamın temsilcisi, hem de onun gerektirdiği kadar savaşçısı olabilir; zaferi de kesinleştirebilir. Şahadetinin büyük diriliş eyleminin birinci yıldönümü vesilesiyle bunları vurguluyorum.

Zilan yoldaşımız sözlerinde sonuna kadar haklıdır. İddiası ve yaşam tutkusu son derece soyludur. Biz, biraz buna yol açtığımız için mutlu olmakla birlikte, tam zaferini sağlayamadığımız için de halen eziklik ve endişe içindeyiz. Ama bunu aşmak için de amansız çabalarımızı kesinlikle sürdüreceğiz. Kendisinin de vurguladığı gibi bu, mutlaka zafere götürecektir. Bu anlamda sadece savaşımın zafer çizgisi değil, yaşamın da zafer kişiliği **Zilan** Manifestosunda kesinlikle anlam bulmuştur. Bundan sonra yaşam, bu manifesto ve yemin altında anlam bulacaktır. Biz bütün kusurlarımıza, eksikliklerimize ve yanlışlarımıza rağmen, bunun gereklerini biraz yerine getirmeye çalıştık. İnaniyorum ki, bundan sonra daha cesur, doğrulara daha yakın, daha bilinçli, hem de çok duyarlı ve duygulu insanlar olarak yaşamın da gereklerini yerine getireceğiz ve savaş kadar yaşamın da zaferini kesinleştireceğiz.

30.06.1997
PARTİ ÖNDERLİĞİ

**ÇAĞIMIZIN SOSYAL MÜCADELELER
ÖĞRETİSİNİN YARATICISI
PARTİ GENEL BAŞKANIMIZ,
ULUSAL ÖNDERİMİZ
BAŞKAN APO'YA**

Sema Yüce

1971 Ağrı doğumluyum. Parti içinde Leyla ve Serhıldan kod isimlerini kullandım. Geçmişte Kürt feodalitesi içinde belli bir yeri olan, ancak TC tarihi boyunca ne tam anlamda rejimle buluşan, ne de Kürt kimliğini korumaya dönük ciddi bir öncülük yaratan, giderek sistem içinde eriyen, maddi olduğu kadar, manevi olarak da zayıf düşen bir ailenin çocuğuyum. Ailem, belli bir bölge insanları içinde dini vasıfları nedeniyle ve şeyhlik kurumuna dayanarak moral merkez rolünü oynamışsa da, günümüzde toplumsal bir iddiaya sahip

olmayan, vasatlaşan bir ailedir. Bu aile içinde yetişen altı çocuktan biriyim. Ailemde belli bir yurtseverliğin olması, medrese eğitiminin aile içindeki uzantıları, aile içinde büyük amcamın bana Leyla Qasım diye hitap edişi, '70'li yılların belleğimde sınırlı kalan, ancak derin izleri beni mücadeleyle, '90'lı yılların kitleselliğiyle buluşturdu.

Küçüklüğümde bugüne kadar ailemin şahsında şahit olduğum Kürt gerçekliğinin tüm çatışmalarını, çelişkilerini yaşadım. Son olarak Kemalizm'in eğitim kurumlarında gördüğüm eğitim ile bu daha da boyutlandı. Özellikle de üniversitede emperyalist kültür ve onun kadına sunduğu seçeneklerin üzerimdeki etkileri sonucu, çocukluk hayallerime karşıt yaşam arayışının içine girdim. Kendimi doğru temellerde örgütlediğim, Önderlik kavrayış düzeyimi zamana ve mekâna uyarlamadığım için kişiliğimdeki gerilikleri aşamadım. Aynı zamanda toplumda, mücadele saflarında köleliğe karşı büyük öfkeme, inadıma rağmen, erkek egemen toplumun dayatmalarına karşı güçlü bir duruşu sergileyemedim. İsyan adına attığım her adımda bağımlılık duruşuna yol açtım. Bir anlamda bu toplumla bütünleşen ve onun üreticisi olan bir konuma geldim.

1988'de üniversitede mücadeleyle tanıştım. Bu on yıllık mücadele yürüyüşümde yukarıda özetlemeye çalıştığım kişilik duruşumun tüm ayrıntıları sözkonusudur. Geriye dönüp baktığımda bir Kürt kızı olarak, özgürleşme yoluna giren her Kürt insanının ve kadınının, hatta her insanın yaşayabileceği birçok beşeri zaafı, kişilik sorunlarını, siyasal ve örgütsel eksiklikleri yaşamış olduğumu görüyorum. Fakat asla yerinde saymadım. Başkan APO ve O'nun önderliğinde gelişen özgür-lük öğretisi, beni hep ayakta tutan bir güç kaynağı oldu. Gelinek noktada kişiliğimde Kürt toplumunun ve yine Kürt egemen sınıflarının tüm çelişki-lerinin bir kadın kişiliğinde ulaşabile-ceği son noktaya geldiğini ve bunun aynı zamanda aşma nok-tası olduğunu görüyorum. Mübalağasız, kişiliğimde yaşanan çatışma düzeyinde bin yılların bir çatışmasını hissediyor, duyumsuyorum. Bu, aynı zamanda kendimi aştığım AN'ı ifade ediyor. Bunun tesadüf olmadığını biliyorum. Bu durum Başkan APO şahsında Kürt gerçekliği içinde verilen insanlaşma, sosyalleşme ve özgürleşme mücadelesini, "Savaşta Zafer, Yaşamda Özgürlük" aşamasına gelmesiyle yakından ilişkilidir. Mücadelenin geldiği düzey, bunun alanımızda yürütülen Partileşme çalışmalarında bulduğu ifade sonucu şu gerçeği daha iyi kavriyorum: Nasıl ki gökyüzünde iki güneş yoksa ve olmayacaksa, bir insan için, özgürleşmek isteyen bir kadın için, iki yaşam seçeneği, iki moral merkez olamaz. Bu satırları yazdığım AN, kendimde düşünsel, moral ve yaşamsal açıdan Başkan APO'yu tek merkez haline getirdiğim, kendimdeki tüm iç engelleri aştığım AN'dır.

Bu dönemin bir emridir. Bu dönem, mücadelenin geldiği bu aşama, tükenmiş bir toplumun tüm öfkelerini, inadını, sabrını ve acısını kendinde biriktiren, büyük in-tikam savaşını, peygamberlerde dahi görülmemiş bir sabırla yürüten Başkan APO'nun emeklerinin bir ürünüdür.

**MÜBALAĞASIZ,
KİŞİLİĞİMDE
YAŞANAN ÇATIŞMA
DÜZEYİNDE BİN
YILLARIN BİR
ÇATIŞMASINI
HİSSEDİYOR,
DUYUMSUYORUM.
BU, AYNI ZAMANDA
KENDİMİ AŞTIĞIM
AN'I
İFADE EDİYOR**

Gelinek aşamada düşman, büyük insanlık yürüyüşü-müzü durdurmak istemektedir. Türk Genel Kurmaylığı bir süredir mücadelemize "Marjinalleştirme" adı altında tasfiyeyi dayatmaktadır. Bu plan emperyalist merkezlerde hazırlanmış, bölge gericiliğini yanına almış ve Türk sömürgeciliği eliyle uygulanan, uygulanırken de iç ihanete dayanan bir plandır. Kürt işbirlikçiliğini ve onun mücadelemiz içindeki uzantılarını, kendisi için sosyal zemin kabul eden bu planın özü, insanlığın beşiği Mezopotamya'dan başlayan çağdaş insanlaşma yürüyüşünü Kürdistan'da, hatta Kürdistan içinde de dağlarda, tek tek şehirlerde, insan beyni ve yüreklerinde sınırlandırma, daraltma, içten içe çürütürük düşürme planıdır. Bu planın temel zemini köle Kürt gerçeği, onun sosyalite

düzeyidir. Düşman, Kürtler'i çağın Lut kavmi haline getirmek, onları açlıkla, cinsellikle teslim alarak tüketmek istemektedir. Bunun için ülkeyi insansızlaştırmakta, gemilerle kendi merkezlerine taşıdığı sürgün Kürtler'den, kendi Kürt gettolarını oluşturmakta, bu gettolara topladığı Kürtler'in kişiliğinde özgür yaşam seçeneğini boğmak istemektedir. Köylerini yaktığı insanlarımızı metropol varoşlarında çöplüklerden ekmek toplar hale getirerek, açlıkla terbiye etmek istemekte, buralarda biriken gençleri yaşam sınırlarında tüketmektedir.

Partimiz'in Zap'ta, Etruş'ta, Ninova'da yaşama geçirmeye çalıştığı özgür yaşam seçeneğini tecrit ederek, imha ederek Kürtler'e tek tercih olarak düşkün bir yaşamı sunmaktadır. Emperyalist istihbarat birimlerinde üretilen binbir planla özgürlüğün teminatı olan gerilla, kitleden kopartılmak... ön-

cülüğü düşürmek için her türlü politika ve imkan devreye sokulmakta, gerillayı karşıtına dönüştürerek, özgürlüğü değil düşkünlüğü ... getirme hesapları güdülmektedir. Ulusal iktidarlaşmanın yolu işbirlikçi Kürt güçleri olan başta KDP ve onun uzantılarıyla kapatılarak, kendi denetimlerinde bir Kürt bölgesi

yaratılarak, bölge halklarının kurtuluş umudu olan çağdaş MED hareketi boğulmak istenmektedir. Güney Kürdistan'da başlayan iktidarlaşma hamlemiz ile Anadolu dağlarında başlatılan kardeşleşme, halklarla, kültürlerle buluşma, devrim ateşini yaygınlaştırma hamlemiz kirli politikalarla boğulmaya çalışılmaktadır.

Düşmanın bu politikasının zindan ayağı, rehabilitasyondur.

Zindanda

"Marjinalleştirme",

Mazlumlar'ın,

Hayriler'in,

Kemaller'in ve

Dörtler'in yaktığı ya-

şam ateşini söndür-

mek, tek tek bireylerin

beyninde ve yüreğinde

duvarlar örerek dağla-

rın doruklarında yanan

mücadele ateşiyle

buluşmasını engel-

lemek, Partimiz'in

çözümleme silahını,

düşmanın ideolojik,

kül-türel kuşatmasını

ter-sine çevirmek,

atom-larına dek çö-

zerek düşkün-

leştirmektir. Zindan-

larda birikmiş olan

onbinleri, kendi

kendini içten içe

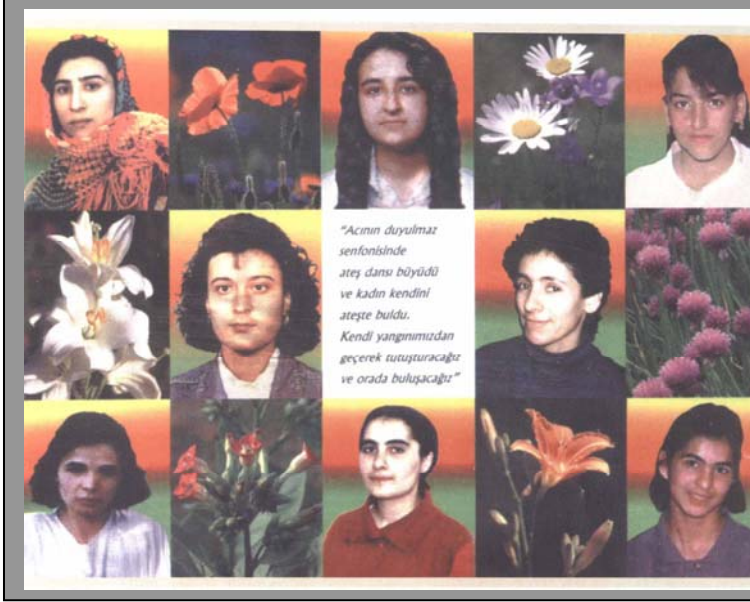
tüketen bir yapı haline getirerek, tüm moral değerlerimizden kopartma ve kendi işbirlikçi seçeneklerini sosyal dayanağı haline getirmektir.

"Marjinalleştirme" politikasının her alandaki değişmez silahı, geleneksel kadın ve erkek egemen kişilik yapılarıdır. Bu silah kaba cins eğilimlerinden,

**ANADOLU
DAĞLARINDA
BAŞLATILAN
KARDEŞLEŞME,
HALKLARLA,
KÜLTÜRLERLE
BULUŞMA, DEVRİM
ATEŞİNİ
YAYGINLAŞTIRMA
HAMLEMİZ KIRLI
POLİTİKALARLA
BOĞULMAYA
ÇALIŞILMAKTADIR.
DÜŞMANIN BU
POLİTİKASININ ZİNDAN
AYAĞI,
REHABİLİTASYONDUR.
ZİNDANDA
"MARJİNALLEŞTİRME",**

egemen örgüt ve politika anlayışlarına dek her açıdan kullanılan bir malzemedir. Sömürgecilik bitip tükenmek üzereyken, tek dayanağı yarattığı insan tipi kalmıştır. Başkan APO öncülüğünde

Mevcut durumda düşman politikalarında sonuca ulaşmak için son bir hamle hazırlığındadır. Türk Genel Kurmaylığı'nın son hareketliliği bunu ifade ediyor. Açık ki yine kirli politikaların

yürütülen mücadelemiz, şehitler ordumuz, bu politikayı erkenden fark etmiş, çözümlenmesini gerçekleştirmiş ve yurtsever halkımıza maletmiştir. MED TV ekranlarında yayınlanan Parti içi tartışmalar, bu süreci halkımıza kavratmıştır. Bu açıklık politikası güncel olarak düşmanı püskürttüğü kadar, gelecek toplumun inşası açısından da önemli bir dinamik olarak gündeme gelmiştir. Parti Önderliği'nin anlık çabalarıyla bu süreç tersine çevrilmiştir. Gerillanın Güney'de ve Anadolu dağlarındaki hamleleri kadar emperyalizmin merkezlerinde yürütülen devrimci diplomasi, Erzurum odaklı zindan direnişleri ve son olarak 8 Mart ve 21 Mart kitlesel kutlamaları bunun ispatıdır.

merkezinde Başkan APO'yu etkisiz kılma, sınırlandırma, O'nun politik çizgisini O'na rağmen işlevsiz kılma vardır. Bu politikalarındaki ısrarlarının nedeni, yine Parti içinde bir türlü özgür yaşam seçeneğine, doğru bir merkezileşme ve kurumlaşmaya

gelmeyen erkek ve kadın kişiliklerine duyulan güven vardır.

Ancak Kürt kadını Başkan APO'nun emrini almıştır. Kendini düşmana, onun kirli emellerine alet etmeyeceğini göstermiştir. Başkan APO'nun 8 Mart'ta tüm kadınlara seslendiği konuşmasında ifade ettiği "kadın eksenli bir kurtuluş ideolojisi"nin geliştirilmesi gerektiği, böylesi bir öğretinin savaş sorunlarından kalıcı bir barışa özgür insana kadar bir çok soruna çözüm olacağı temelindeki açıklamalarını Kürt kadını kavramıştır. 8 Mart'la başlayıp 21 Mart'ta doruğa çıkan eylemli yürüyüşünde bunu ispatlamıştır.

Başkanım!

Bu temelde beynimi, yüreğimi ve bedenimi 8 Mart'tan 21 Mart'a ulaşan ateşten bir köprü yapmak istiyorum. Çağdaş Kawa Mazlum Doğan'ın ve diğer tüm şehitlerimizin iyi bir öğrencisi olabilmek için Zekiye gibi yanmak, Rahşan gibi Newrozlaşmak istiyorum. Diğer Newrozlaşan Berivan, Ronahi, Mirza Mehmet ve Eser yoldaşların izinde kararlıca yürümek istiyorum. Kadının yaşam gücünün, zafer gücünün olduğunu, kadının da yoldaş olabileceğine olan inancımı soylu bir eylemle taçlandırma isteğimin nedeni; soyluluğu bilinen tüm tanımlarından arındırarak, kendisi basit düşleri büyük insanın erdemi olduğunu haykırmak isteyişimdir.

Öğrencisi olmaya çalıştığım şehitlerimizin eylemleri üstünde çok düşündüm. Her gün, her an devrim ateşinde yürüyerek yanmayı, bunun sırrını kavramayı çok istedim. Gördüm ki bu kendini aşan insan eylemidir. Bu kararı verdikten sonra tekrar tekrar büyük bir iç savaşı yaşadım. Kendimde bütün beşeri zaafın ayartıcı gücünü son bir kez gördüm ve yendim. Özgür yaşam, özgür kadın tutkum bana bunu emrediyor. Başkan APO'ya bağlılık andımın, bu tutkunun ateşinde kül olmak ve bu küllerden yeniden kendini yaratmak olduğunu şimdi daha iyi kavıyorum.

Kendimde yaşamı yaratmak kararında en önemli güç kaynaklarımdan biri de kadının Partileşme silahı olan YAJK'tı. YAJK, hem Başkan APO'nun kadınla yoldaş olunabileceğine inancın eseridir, hem de inanıyorum ki Başkan APO öğretisinin kurumlaşmasının, yayılmasının ve derinleşmesinin önemli silahlarından biri olacaktır. Bu yüzden YAJK'ı daha da büyütme her Kürt ka-

dınının, hatta bölge halklarının kadınlarının asli görevidir.

Başkanım

Zafer tanrıçamız Zilan yoldaşın vasiyetine bağlılığım, O'nun görkemli eylemine sadece özüyle değil, biçim itibarıyla da cevap olmak isterdim. Fakat zindan koşullarında bu mümkün değil. Bu Newroz'da ayağa kalkan binlerce çocuk yüreğinin masumiyetiyle buluşmak, bu vasiyetin takipçisi olmakla mümkündür. Özgürlük tutkum çok büyük. Bu tutkuyu yaşam gücüne dönüştürebilmek için tek varlığımı, kendimi Başkan APO'ya adıyorum. Kadınlar, küllenen Kürt ateşinin kıvılcımlarıdır. Küllerinden yeniden doğmayı başaran bunun kıvılcımı olan her kadın, özgür Kürdistan'ın dokuyucusu olacaktır. Ancak bu bile Başkan APO'ya cevap olmaya yetmez. Cevap olabilmek için karartılan her yüreğin ateşte arınması gerekir. Ben ancak kendi yüreğimi verebilecek güçteyim.

Kendimi Newrozlaştırırken, beynimi ve yüreğimi, bedenimin her hücresini bu öğretinin yoluna adadığımı bir kez daha belirtiyor, bağlılık andımı yineliyorum.

Yaşasın Başkan APO ve O'nun Özgürlük Öğretisi!

Yaşasın PKK, ERNK, ARGK!

Yaşasın Özgür Ülke, Özgür İnsan!

Kahrolsun Her Türden Egemenlik ve İşbirlikçiler!

Devrimci Selam ve Saygılarımla

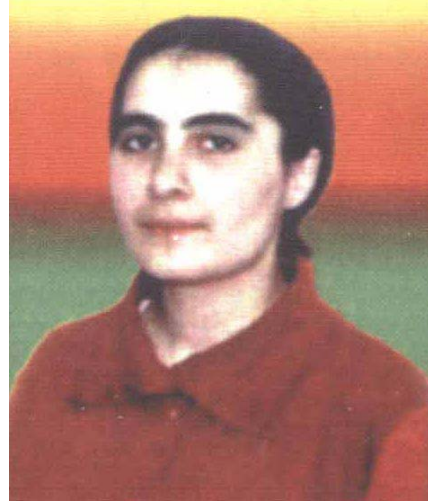
Sema Yüce
21 Mart 1998

KÜRDİSTAN VE ANADOLU ÖZGÜRLÜK SAVAŞÇISI KADIN YOLDAŞLARA!

Sema Yüce

Başkan APO'nun öğretisi ve Zilan yoldaşın vasiyeti bizlere yürümemiz gereken yolu göstermiştir. Bize düşen görev anlamak, kavramak ve uygulamaktır. Bunun yolu günlük Parti içi sınıf mücadelesini yürütmek, kadın savaşçılar olarak bu mücadelenin öznesi haline gelmektir. Bu savaşta temel silahımız YAJK'tır. YAJK'ı büyütmek, kurumlaştırmak için her kadın savaşçı bugüne kadar gelişen deneyimleri iyi özümsemeli, şehitlerin öğrencisi olmalı, günlük yaşam içinde kendini her an yaratmanın savaşımını vermelidir. **Kadının öncüleşmesi, cins kurtuluşunun basit bir gerçekleşmesi değildir. Sistem bunun binlerce düşkünleştirici seçeneğini sunmaktadır.** Başkan APO, her şeyden önce kadının ve erkeğin hareket ettiği zemini değiştirmek iddiasındadır. Bunun pratik öncülüğünü her an Parti Önderliği'nin şahsında görmek mümkündür. Bu anlamda her YAJK üyesi, Parti zeminini farklı yaşam anlayışlarının, ideolojik politik örgütlenmenin fırsatı olarak gören ve değerlendiren tüm anlayışlar karşısında mücadele etmelidir.

Kadın şehit yoldaşlarımız bunun mümkün olduğunu soylu eylemleriyle ispatlamışlardır. Onlardan öğrenmeyi bilelim, büyük tutkuların savaşçısı olalım!...

**Özgür Kadın;
Özgür Ülke ve Özgür İnsanlık
Olacaktır!
Yaşasın Başkan APO ve O'nun
Özgürlük Öğretisi!
Yaşasın Özgürlük Savaşçısı Kadın
Kahramanlarımız!
Kahrolsun
Her Türden Egemenlik!**

Devrimci Selam ve Saygılarımla,
Sema Yüce
21-22 Mart 1998

ZİLAN'I DOĞRU ANLAMAK

A. HAYDAR KAYTAN

Zilan (Zeynep Kınacı) yoldaş, o büyük tarihsel eylemine yönelmeden önce, Parti Önderliği'ne yazdığı mektubunda, "Yaşam iddiam çok büyük. Anlamlı bir yaşamın ve büyük bir eylemin sahibi olmak istiyorum" diyordu. Bu sözlerde ifadesini bulan gerçeğin Onun eyleminin bütün içeriğine damgasını vurduğu kesindir. Bu satırlarda, intihar eylemi adı verilen bir eyleme girişmeye hazır bir insanın ruh halini bulmak olanaksızdır. Zilan yoldaşın eyleminden habersiz biri bu satırları okuduğunda, bombalarla donattığı bedenini işgalci düşman birliğinin arasına dalıp patlamak üzere zamanla yarışan bir büyük devrimciyi asla kafasında canlandıramaz. Onu ölüme en uzak insan olarak tasarlar ve bunda yanılmış da olmaz. Gerçekten de burada bambaşka bir ruh hali içinde bulunan ve tepeden tırnağa yaşam kesilmiş gencecik bir insan var. Dopdolu geçirdiği üniversite yıllarını başarıyla geride bırakmış bir genç kız düşünün: Öğretmenleri ve okul arkadaşlarının takdirini kazanmış çalışkan bir öğrenci olmasının karşılığını okul birincisi gelerek almış; tören kalabalığı önünde dekanın elinden diplomasını aldıktan sonra, seyircilere ve öğrenci arkadaşlarına adeta geleceğe ilişkin yaşam projesini açıklıyor. Bilinçliliğine ve emek-yoğun çabalarının üretken sonucuna bakarak, başaracağından emin, coşku ve inanç dolu bir genç kızın yaşam kokan tablosunu çiziyor. Önünde belki zorlu yıllar var. Ama O, yaşamı sürekli bir mücadele olarak bellemiştir

ve bu kavgadan zaferle çıkacağını bilecek konuşuyor. Zilan yoldaşın görkemli ruh hali gerçekten böyledir. O, TC'yi derinden sarsan eylemine hazırlanırken, ebedi yaşam yolculuğuna çıktığını çok iyi biliyor. Zamana başarı ve zafer sığdırmakta iddialıdır; zamanı müthiş bir yoğunluk halinde yaşıyor ve değerlendiriyor; sözlerinde büyük irade ve güç fişkiriyor.

Yaşama karşı takınılan tutum, hele bir de yaşama kasteden çılgın soykırım uygulaması altında bir tükeniş durumu söz konusuysa, bir devrimcinin en belirgin özelliğini oluşturuyor. Yaşama saygı duymak ve hakkını vermek şarttır; bu olmaksızın varlığını insanlığın özgürlüğüne adanmış bir devrimci olunamıyor. Mevcut yaşam biçimini sorgulamak, soysuzlaştırılmış ve tümüyle çirkinlikten ibaret bir yaşam veya yaşam dışı durum karşısında zapt edilmez bir öfke duymak, buradan insanın gerçek doğasıyla uyum halindeki bir yaşam uğruna başarılı bir savaşım verme sonucunu çıkarmak ve böylesi bir yaşamı kendi kişiliğinde gerçekleştirmek, bir devrimcinin en temel varlık gerekçesi oluyor. Zilan yoldaşın kişiliğinde bu durum çok nettir. Tanrısal nitelikteki yaşama tutkulu bağlılık, Onun sözlerine olduğu kadar eylemine de çok güçlü bir biçimde yansıyor. Bunun içindir ki, büyük yaşam manifestosu özelliği taşıyan mektubuna son noktayı koyduğunda bile, "Yaşamı ve insanları çok sevdiğim için bu eylemi gerçekleştirmek istiyorum" diyor.

Zilan yoldaşın eylemi, özgürlük, eşitlik ve adalet temeli üzerinde yükselen yeni yaşama çağrısıdır. Denilebilir ki, bu eylemin içinde hiç bulunmayan ve aranması gereken şey ölümdür. Bir örneğine daha tanık olunması olanaksız zalim bir sömürgeci egemenliğe karşı savaşılan bir halkın ölüm kalım mücadelesinde en yaşamsal görevi başarmaya çalışan ve başaran biri için 'öldü' diyebilir miyiz? Onun eylemine intihar eylemi adını vermemiz doğru olabilir mi? Bu halkın bağımsızlık ve özgürlük davasına en büyük gücü katan ve zaferi kesinleştirecek ölçüde katkıda bulunan bir devrimci için acaba ölüm nasıl bir şeydir? Bir düşünür, "Eğer ölümün ruhunu gerçekten kavrayabilmek istiyorsanız, kalbinizi tam anlamıyla hayatın gövdesine açın" diyor. Zilan yoldaşın yüreğini tam anlamıyla gerçek ve en yüce bir yaşamın gövdesine açmadığını kim iddia edebilir? O, biraz da yaşamın kendisi sayılacak kadar yaşam dolu bir eşsiz insan, adeta yaşama hükmeden bir tanrıçadır; insanın doğasına yaraşır bir yaşamın soylu koruyucu ve kollayıcı gücüdür; kutup yıldızı gibi, herkesi kendine çağırın yolu gösteriyor; herkesi kutsal özgürlük yürüyüşüne davet ediyor.

Yaşamın anlamını kavramaktan aciz olanların ve yaşamdan nefret edenlerin, büyük eyleme kalkışmak için hiçbir gerekçeleri yoktur. Böylesi kimseler için yaşam bir yükür ve bunlar bir an önce bu yükten kurtulmak isterler. İntihar, aslında yük saydıkları yaşamdan kurtulmak için çarpınan kimselerin bulduklarına inandıkları tipik bir çözüm yoludur. Ancak yaşamı, insanları ve doğayı sevmek, kişiyi büyük eylemin sahibi olmaya götü-

rebilir. Kendisini tüm insanlıktan sorumlu tutan bütün büyük devrimcilerin gerçekliği budur. Zilan yoldaşın ardılı olduğunu söylediği büyük devrimcilerde de yaşam karşısında aynı kararlı tutumu görmek zor değildir. Burada hemen Apocu Hareketin soy damarlarından biri olan Kemal Pir yoldaşın sözleri akla geliyor. Kemal yoldaş da bedenini eriterek sürdürdüğü ve zaferle taçlan-

**YAŞAMIN ANLAMINI
KAVRAMAKTAN ACİZ
OLANLARIN
VE YAŞAMDAN
NEFRET EDENLERİN,
BÜYÜK EYLEME
KALKIŞMAK İÇİN
HİÇBİR GEREKÇELERİ
YOKTUR.**

dırdığı o büyük 14 Temmuz eylemi sırasında "Biz yaşamı uğruna ölünecek kadar seviyoruz" diye haykırıyordu. Onun bu haykırışı Zilan yoldaşın anlamlı sözleriyle tamamen çakışıyor. Bunun bir rastlantı olmadığı açıktır. Büyük devrimcilerin dili ortaktır ve bu da özgürlük dilidir. Zilan yoldaş her şeyiyle görkemli o özgürlük dilini konuşuyor. Özgürlük dili sorumluluğunu sevinç içinde gerçekleştirmenin dilidir; beynini ve yüreğini birleştirmenin dilidir.

Zilan yoldaşın düşüncesi ve eyleminde 'anamlı bir yaşam' gerçeğinin bu ölçüde çarpıcı bir biçimde kendisini ortaya koymasının ülke, ulus ve insan gerçeğimizle kopmaz bağı bulunmaktır. Kuşkusuz Zilan yoldaş Kürt halkının bağrından çıktı ve bu halkın tari-

hinden süzülüp gelmiş, ancak dışa yansımaya kadar derinliklerde bir yerde saklı kalmış en olumlu özelliklerini gün yüzüne çıkarıp temsil ediyor. Halkına son derece bağlıdır; onun henüz istediği gibi konuşuramadığı güzelliklerinin temsilcisi ve yüksek sesle dillendiremediği özelemlerinin tercümanı olarak tarihteki yerini alıyor. O halkın yüreğinin dili olmalarını istediği yoldaşları adına tüm dünyaya haykırıyor: "Barışa, kardeşliğe, sevgiye, insana, doğaya ve yaşama en çok sevgi dolu olan biziz. Bu sevgidir bizi savaşa zorlayan. Ölmek ve öldürmek istemiyoruz" diyor. Hemen ardından, "Ama özgürlüğümüzü kazanmamızın da başka yolu yoktur" diye ekliyor. Kaldı ki kendisi sadece Kürt halkının da değil, tüm insanlığın yüreğinin dili olmuştur; insanlığa görevlerini hatırlatıyor. İnkâr ve imha sistemine dayanan TC devletinin Kürt halkının kaderi haline getirmek istediği zulüm, kan ve gözyaşı politikasına karşı tüm insanlığı tutum belirlemeye çağırıyor. "Susmak en büyük suçu işlemektir. Eğer gözlerinizin önünde akan bu kanı görüyor ve sessiz kalıyorsanız, en büyük suçlu sizlersiniz" diye uyarıda bulunuyor. Bir bütün olan insanlığın en kadim parçası insanlık dışı yöntemlerle tarihten silinmek istenirken, insanlığın suskun kalmasını kesinlikle kabul etmiyor. Şairin söylediği gibi "Kör olma da gör beni" diyor.

Zilan yoldaş, Kürt halkını PKK önderliğinde yükselen diriliş mücadelesi öncesindeki gerçekliğine de parmak basıyor ve onu "bir bütün olarak ulusal yok oluş sürecini yaşayan, soysuzlaşmanın eşğine getirilen", "ulusal değerlerini, beynini, ruhunu, öz kimliğini düşmana kaptıran bir halk" olarak ta-

nımlıyor. Daha da ileri gidiyor; "sadece kimliği değil, beyni de egemenler adına çalışan, ona hizmet eden, onun için savaştan ve giderek hayvanlaşmanın eşğine getirilen ve emperyalizmin de hizmetine sunulan" bir halk gerçekliğinden söz ediyor. "Yurtseverlik rolünden uzak, düşmana tabi, vatansız, tarihi egemenler tarafından yok edilen, gerçek aydınlarını istenilen düzeyde çıkarmayan yitik bir ülke ve halk gerçekliği" ile yüz yüze bulunduğumuzu belirtiyor. PKK'nin öncülük ettiği mücadelesiyle böyle bir halkı tarihte ilk defa yücelterek hakkettiği yere getirdiğini söylüyor. Bunun mucize türünden bir gelişme olduğunu çok iyi biliyor. Bu mucizeyi gerçekleştiren tarzın sahibi olan Önderliği en iyi anlayan bir konuma ulaşmıştır ve zaten Önder Apo'ya hitap ediyor. Kullandığı sözcükler yüreğinden sökün edip akarcasına sevgi yüklüdür. "Bizler sizin bitmez tükenmez emek ve çabalarınıza karşılık canımızı bile versek yeterli değildir. Keşke canımızdan başka verecek şeylerimiz olsaydı" diyerek, Önderliğe ve bileşkesi olduğu değerlere en soylu bağlılık biçimini sergiliyor.

Kuşkusuz bu değerlendirmeler çok büyük bir önem ve değer taşıyor. Çünkü bu sözler sıradan bir insanın ağzından çıkmıyor veya insanla ilgili herhangi bir gözlemcinin eliyle beyaz kağıda dökülmüyor. Tahripkar bir sömürgeci egemenlik altında yaşayan halkının özgürlük isteminin yüce ifadesi olmuş ve bunu görkemli eylemiyle kanıtlamış eşsiz bir militan tarafından dillendiriliyor. Bu kadar kesin ve çarpıcı değerlendirmelerin sahibi olan Zilan yoldaş, büyüleyici bir yaşamın temsilcisi ve sözcüsü olarak, değiştirilmesi gereken acı ve utanç verici bir gerçekliği gözle-

rimizin önüne seriyor. Kişiyi büyüten şey, kendi davasının tartışılmaz kutsallığı kadar, değiştirmek üzere yola çıktığı objektif gerçekliğin korkunç zorlukları olduğuna kuşku yoktur. Bu büyük devrim şehidine bağlılık, bu sözlerin dile getirdiği gerçekliğin doğru kavranmasını ve tutarlı bir cevap haline gelmesini gerektiriyor.

Soykırım sözcüğünü sıkça kullanıyoruz. Ama içeriğindeki acı dolu gerçeği bilerek ve tüm dehşetiyle hisse-

**"EN BOZULMUŞ NESİL"
KUŞKUSUZ YAŞAYIP
YAŞAMADIĞI BELİRSİZ
BİR KENDİNDEN
HABERSİZ İNSANLAR
TOPLULUĞUDUR;
ÖZELLİKLE BU
TOPLULUĞUN ERKE-
ĞİDİR.**

derek bu sözcüğü kullandığımız söyleyemeyiz. Hele ruhsal planda ve duygu boyutunda bu sözcüğün dehşetengiz içeriğinden çok fazla etkilendiğimizi iddia edemeyiz. Kimi zaman da aynı sözcük bizde esas olarak Hitler rejiminin yaptığı soykırımları çağırıyor. Veya kardeş halkların, Ermeniler ve Süryanilerin uğradığı mezalimi anımsıyoruz. Gaz odalarına doldurulan insanların sistematik bir kırım planı çerçevesinde gaddarca ortadan kaldırılması aklımıza geliyor. "Etnik bir topluluğun sistematik bir biçimde yok edilmesi" olarak tanımlanan soykırım, çoğunlukla fiziksel imha girişimlerini akla getiriyor. Soykırım suçuyla itham edilen

Türk egemenleri, bu sözcüğün önüne bir "sözde" sözcüğünü eklemeyi çok severler. Belki ağır gelecek, ancak bizim de Kürt halkına karşı yapılan soykırım uygulaması karşısındaki duruşumuz biraz "sözde" kalıyor. Ne var ki bu soykırım uygulamasının kesintisiz devam etmekte olduğunu düşünürsek, bunun hiç de haksız bir yargı olmadığını kabul etmekte zorlanmayacağız.

Ne soykırımı ilişkin bilgimizin, ne de ruhsal tepkilerimizin Türk egemenlerinin soykırım pratiğini izah etmeye yetebildiğini kesinlikle söyleyemeyiz. Deneyimli bir gazeteci, duyarlı bir belge yazarı ve romancı olan Eduardo Galeano, belki de Latin Amerika örneğinde yerli halkların yok ediliş olgusunu yakından tanımış olmasının sağladığı bilinçle soykırım olgusunu son derece çarpıcı sözcüklerle ortaya koyuyor. **"Soykırım planı: önce otu biçmek, hala canlı olan son bitkiye kadar her şeyi kökünden sökmek. Toprağı tuzla sulamak... Sonra otun belleğini öldürmek. Bilinçleri sömürgeleştirmek için onları yok etmek; yok etmek için, geçmişlerini boşaltmak. Bölgedeki tüm sessiz tanıkları, hapishaneleri, mezarlıkları ortadan kaldırmak. Anımsamak yasaktır."** Burada plan düzeyinde ele alınan soykırımın Kürdistan'da neredeyse harfiyen ve hiç sapmaksızın hayata geçirildiği rahatlıkla belirtilebilir. "Otun belleğini öldürmek. Bilinçleri sömürgeleştirmek için onları yok etmek; yok etmek için, geçmişlerini boşaltmak", Kürdistan gerçeğinde en yıkıcı soykırım uygulamasını ifade ediyor. Zilan yoldaşın kişiliği ve eylemi, böyle bir soykırım uygulaması-

na karşı yaşamı savunma ve zafere götürmenin adı oluyor.

Önder Apo yaptığı çözümlemelerinden birinde, "en bozulmuş neslin en basit fiziksel üreticileri" diye bir tanımlamada bulunuyor. Buradaki tanımlamada Kürt erkeği gerçekte en bozulmuş nesli anlatırken, kadın da bu erkeğin neslini sürdürmesini sağlayacak basit üretici olarak ortaya çıkıyor. Sınırlı bir gözlem bile bu neslin yapısını anlamamıza yetecektir: Bozulmuş nesil yaşamın anlamından habersizdir; vatansız, kimliksiz, özgürlüksüz, tarihten habersiz, donmuş bir yürek ve sil-nmiş bir bellekle toprağın üstünde gezinildiğinde buna 'yaşamak' diyebiliyor. En rahatsız edici ve tiksindirici koşullarda kendini en pes-aye rahatlığın pamuktan ellerine ve tenekeden yüğüne terk edebiliyor. Kimlik olmayınca ve kimliksizlik sorun yapılmayınca, doğal olarak gururdan da söz edilemiyor. Tarih bilinci ve ulusal bilinç yok olunca, ulusal gurur da yitip gidiyor ve ne yazık ki bu durumda utanç duygusunun yaşanması mümkün olmuyor. Doğru ile yanlış, iyi ile kötüyü, güzel ile çirkini ayırt etme yetisini yitirmiş kimsede vicdan yoktur. Vicdan olmayınca, kişi ne utancı ne de gururu yaşayabiliyor. Gerçekte ise böylesi bir tip insan olarak hiç yaşamıyor.

Başka yerde de üzerinde duruldu: Tehcir, yani göçertme, Kürdistan'da uygulanan soykırım pratiğinin önemli unsurlarından biridir ve mevcut durumda düşman tarafından hala ısrarla sürdürülüyor. 'Kök kazıma'nın bir türü de işte budur. Sürgün; topraktan kopartmak, yaşamın üzerinde yeşerdiği zeminden söküp çıkarmak ve köksüzlüğe mahkum etmek demektir. Vatan sürgünü

olan aynı zamanda insani değerlerin ve yaşamın da sürgünü durumuna düşürülüyor. Bu ikili sürgün olgusu, Kürdistan'da uygulanan Türk soykırımının en belirgin özelliğini oluşturuyor. Böylesi bir soykırım sürecine alınmış insanda ölümün nerede başlağı ve yaşamın nerede sona erdiği tamamen bir-irine karışıyor. En sıradan bir doğal fiziksel ölümün bile bir anlamı vardır. Fiziksel açıdan bakıldığında, her doğum aynı zamanda bir bakıma bir ölüm yolculuğudur. Ancak burada söz konusu olan en anlamsız bir ölüm biçimine mahkum edilmiş olmaktır. Buna kölece yaşam demek bile zordur. Değerli bilim adamı İsmail Beşikçi'nin "Kürdistan sömürge bile değildir" sözleri, Kürt'ün köle bile olmadığı gerçeğiyle aynı anlama geliyor. Kürt insanı, bir kölenin sahip olduğu yaşam düzeyinin de gerisinde, bir örneği daha zor bulunur bir yaşam biçiminin tutsağıdır. En korkunç olanı ise, bu insanın tutsak olduğunu bile bilmesidir. "Her gerçek ahlaki edim bilinçle düzenlenmiştir. Gerçek anlamda ahlaklı kişiler bilinçli kişilerdir." Bilmeden yaşamak hayatın posasını yaşamaktır, ahlaksız ve vicdansız olmaya rıza göstermektir.

"En bozulmuş nesil", kuşkusuz yaşayıp yaşamadığı belirsiz bir kendinden habersiz insanlar topluluğudur; özellikle bu topluluğun erkeğidir. Erkek denilince, aslında hemen akla iktidarın gelmesi gerekiyor. Çünkü hiyerarşik devletçi topluma geçişle birlikte yaşanan tarih, esas olarak erkeğin egemenliğini anlatıyor. Her sınıflı toplumun egemen gücü erkektir. Egemenlik kurmak ya da iktidar olmak, kuşkusuz sadece kadın üzerindeki egemenlikle sınırlı değildir. Elbette egemenliğin bir

sınıfsal boyutu da var. Ancak egemen sınıf, esasta erkek egemenliği ile aynı anlama sahiptir. Egemen sınıf içindeki kadının egemen olduğunu söylemek de oldukça zordur. Sınıflı toplum gerçeği, erkek egemen toplum gerçeğidir. Erkek denilince, akla iktidarın gelmesi de zaten bu yüzdendir.

Oysa Kürdistan gerçeğinde bu genel doğrunun pratik geçerliliği kalmamıştır. Kürt erkeği düşman tarafından korkunç bir biçimde güçten düşürülmüş, iğdiş edilip iktidarsızlaştırılmıştır. Bütün iktidar mevzilerinden kovulan Kürt erkeği, Önder Apo'nun deyişiyle 'karılaştırılmış erkek'tir. İktidar gerçeği muktedir olmayı, kuvvet ve kudret sahibi haline gelmeyi gerektirir. Oysa en değme Kürt erkeği bile, sıradan bir düşman askeri karşısında çaresizdir. Özellikle ülkemizin ulusal diriliş ve direniş tarihi öncesindeki erkeğin durumu tamı tamamına budur. Bu iktidarsız erkeğin kendini iktidar yapabileceğine inandığı tek bir alan kalmıştır: Bu da ailedir. İktidarsız erkek, aile içinde kadın ve çocuklar üzerinde en çarpık bir iktidar biçimine yönelmekte; böyle bir ortamda en iktidarsız haliyle iktidar olduğunu kanıtlamaya çalışmaktadır. Köle bile olmayan erkek ve böyle bir erkeğin kölesi bir kadın, Kürt'ün trajedisidir. Kürt'ün tükenişini böyle bir aile gerçeği ortamında görmek hiç de zor değildir. Bir özel mülkiyet kurumu olarak aile, genelde bir olumsuzluğu ifade etse de, Kürdistan somutunda Kürt'ün en büyük kördüğümüdür. Kürt'ün kaderi bu kördüğümün mutlaka çözümlmesine bağlıdır. Kürt gerçeği bütün çıplaklığıyla görülmek ve köleliğin bile gerisinde seyreden statüsü anlaşılacak

isteniyorsa, buradan yola çıkılması şarttır.

Kürt gerçeğinde ihanetin içselleşmesi ve ulusal ve toplumsal bünyeyi acımasızca kemiren kanserden beter bir hastalık haline gelmesi de yine bu gerçeklikle bağlantılıdır. Böylesi bir kurumun işlevi, en bozulmuş bir soyun sürdürülmesini sağlamaktan ibarettir. Tamamen içgüdüsel özellikler taşıyan bu soy sürdürme biçimi canlı doğanın her varlığında rahatlıkla görülebilir. Hayvanlar ve bitkiler aleminde de soy sürdürmeyi sağlayacak mekanizmalar vardır. Susuz arazideki kaktüs, çölün kurutucu özelliğine dayanabilmek için, gövdesinde ihtiyacını giderecek kadar suyu

**KÜRT KADINI
"EN BOZULMUŞ BİR NESLİN
EN BASİT FİZİKSEL
ÜRETİCİSİ" KONUMUNDAN
ÇIKMADIKÇA, ULUSAL SOY
SÜRDÜRME DÜZEYİNİ
YAKALAMAK İMKANSIZDIR.**

biriktirir. Çorak toprakta yetişen domates türü, toprağa kök salma olasılığını güçlendirmek için içinde bolca tohum çekirdeği barındırır. Çölde yaşayan deve, susuzluğa dayanıklı olmasını sağlayan bir mekanizmanın sahibidir. Bu konuda örnekler alabildiğine çoğaltılabilir. Kürt erkeğinin soy sürdürme tarzı da bir bakıma buna yakın bir düzeye indirgenmiştir. "Çok çocuk yapmak", bu tür soy sürdürme biçiminin en çirkin yolu olmaktadır. Gerçekte burada ulusal soy sürdürmenin esamisi bile okunmaz. Durum böyle olunca, sömürgeci egemenliğe hizmet edecek bir isimsiz köle-

ler ordusu peydahlanmanın ötesine geçilemez.

Dolayısıyla Kürt kadını "en bolzulmuş bir neslin en basit fiziksel üreticisi" konumundan çıkmadıkça, ulusal soy sürdürme düzeyini yakalamak imkansızdır. Kadının özgürleşme yoluna girmesi ancak böyle bir konumdan tamamen kopmasıyla mümkün olabilir. Bu açıdan kadının kurtuluşu, ülkenin ve ulusal kurtuluşuyla özdeştir. Özgürleşen kadın; özgürleşen vatan, özgürleşen ulus ve özgürleşen erkektir. Zilan yoldaş kadının özgürleşmesinde ulaşılması gereken düzeyi temsil etmekte; bununla da kalmayarak, bu düzeyi yakalamanın emredici gücü olmaktadır. Mevcut gerçekliğin derin bilincine ulaşmadan ve bununla birlikte zapt edilmez özgürlük tutkusu olmadan, böyle bir düzey asla yakalanamaz. Bunun tersi, hızla yaşamın tükenişine götüren en soysuz bir yaşama yol aldirmaktan başka bir sonuç veremez.

Kürdistan'da gelişen devrimin böyle bir zeminde yaşayan toplumun içinden gelen insanla ilerletilmesi zorunluluğu, kendi içinde ciddi zorluklar barındırmaktadır. Belleği oldukça zayıflatılmış ve bilinci sömürgeleştirilmiş birey, umut ve inanç katliamından geçtiği -beyaz soykırım budur- ve kendi gerçekliğine yabancılaştırıldığı için, kendi özüne dönüşü de sancılı olmaktadır. Zilan yoldaşın gerçekte bir öncü devrimciyi anlatan sözleriyle bireyin ölüm uykusundan uyandırılan halka öncülük yapabilmesi için, yüksek bir sorumluluk duygusu taşıması, derin öngörü sahibi olması, büyük cesaret ve fedakarlık sergilemesi kaçınılmazdır. Ancak burada birey, adeta daha başındayken çarpık büyüyen bir ağacın bir süre son-

ra artık düzeltilememesi gibi, kendi gerçek kökleri ve gövdesiyle bütünleşmekte zorlanmaktadır. Zayıflıklar kendisini sürekli geriye çekmekte, kendi zayıflığını güç kazanmanın gerekçesine dönüştürememektedir. Kuşkusuz insan bir ağaç değildir. İnsan sadece fiziksel değil, aynı zamanda iradi bir varlıktır. İnsandaki azim ve irade, taşı bile eritecek en güçlü silahtır; en inanılmaz olanı gerçekleştirebilir. Bu gerçeği en güçlü bir biçimde kavrayanlar kendilerini pratikte kanıtlamış olan büyük devrimcilerdir. Sema Yüce yoldaş bunlardan biridir. O, "PKK'lilik ve PKK ruhu olduğu sürece güçsüz insan yoktur" demektedir. Doğru olan ve pratikte gerçekleşen şey işte budur.

PKK militanlığı, Kürdistan gibi sömürge bile olamayan bir ülkede, her şeyin üretici gücünden yoksun kılınmış bir toplumun bağrından kurtuluşun ve özgürlüğün büyük motor gücü olan özgür insanı ortaya çıkarmanın adıdır. PKK Önderliği'nin tarzı, bunu başarma tarzıdır. Bu tarz, dünyanın en düşürülmüş halkının bağrından insanlığın en seçkin öncü örneklerini ortaya çıkarmış ve tarihe mal etmiştir. Gerçek böyle olduğu halde gelişmemekten söz etmek veya 'yapamıyorum' demek, müthiş bir münkir, bir inkarcı olup çıkmak demektir. Kemal Pir ve Mazlum Doğan, Zilan ve Sema gibi özgürlük tanrıları ve tanrıçaları PKK'deki önderlik tarzının destansı eserleridir. Nitekim Zilan yoldaş Parti Önderliği'ne yazdığı mektubunda "Siz yaşamınızla bir halkı yeniden yarattınız. Bizler sizin eseriniziz" demektedir. Onlar aynı zamanda bu tarzın büyük temsilcileri ve yetkin uygulayıcılarıdır. Onların anısına bağlılık, her şey-

den önce bu tarza ulaşmak ve onu uygulamaktan geçmektedir.

Bu noktada PKK tarzına ulaşmadaki başarısızlığı izah etmeye çalışmak, yenilgili ve ölgün kişiliğine sevdalanmaya uyduruk gerekçeler hazırlamak demektir. Zilan yoldaş bu konudaki yanlış yaklaşımları da şiddetle mahkum etmekte; "Sıkça tekrarlanan küçük-burjuva, köylülük, feodal anlayışların kişiliklerimizdeki yer etmişliği, düşmanın şekillendirmesi, özel savaşın etkileri ve buna benzer gerekçelere sığınarak (verilen) çeşitli özeleştirilerin

**BİRÇOĞUMUZDA GÖRÜLEN
ŞEY, KENDİMİZ AÇIKÇA
İTİRAF ETMESEK BİLE,
DÜŞMANIN BİZİ İÇİNE
HAPSETTİĞİ ZIRHI KENDİ
DÜNYAMIZ OLARAK
BENİMSEMİK VE BU ZIRHIN
İÇİNDE HAREKETSİZLİĞİ
YAŞAMAKTIR.**

bizi ilerletmediği açıklık kazanmıştır. Verilecek en iyi özeleştirinin doğru bir pratikten geçtiğine inanıyorum" demektedir. Yakamızı kurtarmaya çalıştığımız beladan şikayet etmek, belaya teslim olmaktır. Bunun diğer adı, Önder Apo'nun şiddetle mahkum ettiği Ezop dilidir. Ezop dili, yakınmanın dili olarak, egemeni yumuşamaya davet etmekte; onu kendi koşulları konusunda reform yapmaya çağırmakta ve böylece örtülü bir köleliğe razı olunacağı mesajını vermektedir. Soykırım içerikli bir sömürgecilik ve feodal parçalanmışlık, bu tür bir yaklaşımın üzerinde vücut bulduğu zemindir. Oysa devrimcilik id-

diasıyla ortaya çıkmak ve devrimcileşmek, bu zemini ortadan kaldırmaya karar vermek demektir. Bu karara aykırı her türlü tutum ve davranış, özünde, soykırımı dayanan Türk sömürgeciliğinin "anımsamak ve intikam almaya yönelmek yasaktır" uyarısına uygun hareket etmekten farksızdır.

Çok kısa bir süre aktif mücadele ortamında yer aldığı halde, Zilan yoldaşın kendi kişiliğinde dev bir patlama yaratmasına ve büyümenin sınırlarını sonuna kadar zorlamasına karşılık, bizim durumumuz böyle değildir. Birçoğumuzda görülen şey, kendimiz açıkça itiraf etmesek bile, düşmanın bizi içine hapsettiği zırhı kendi dünyamız olarak benimsemek ve bu zırhın içinde hareketsizliği yaşamaktır. Zırhlı kişilik, düşmanın kendine giydirdiği zırhı parçalamadıkça ve bu zırhın dışına çıkmadıkça gelişme gösteremez. Kendisine giydirilen zırhın içinde kalmayı içine sindirebildiği sürece, kişinin hareketliliği zırhıyla birlikte olmak durumundadır. Böyle olunca, zırhlı kişilik, kaplumbağanın evini sırtında taşıması gibi kendi dünyasını sırtında taşıyacaktır. Bu ise eski dünyanın kendisidir, zırh düşmanın bireye içerdiği düzen kişiliğidir. Bu kişilik, kişinin zindandır. Zindanda yaşadığını bilince çıkarıp onu yıkmayı hedeflemedikçe, özgürlük arayışına yönelmek olanaksızdır. Düzenin zorla giydirdiği zırhın içinde kalarak özgürlük istemek, ömür boyu hapis cezasına çarptırılmış bir tutsağın yaşadığı zindan koşullarını iyileştirmeye çalışmasından başka bir şey değildir.

Zindanda, aynı anlama gelmek üzere eski düzenin kişilik (ya da kişilsizlik) zırhı içinde kalarak özgürlük istemenin politikanın dilindeki adı

reformizmdir. Başka ülkeler ve halklar söz konusu olduğunda, reformculuğun ve reformcu tarzın belki bir anlamı olabilir. Ama Kürdistan koşullarında reformcu en azından içinden geçtiğimiz süreçte kişiyi götüreceği yer, son tahlilde düşmana teslimiyet ve ihanettir. Çünkü inkar ve imha sistemi, soykırım politikasını en aşağılık yöntemlerle hayata geçirmekten kesinlikle vazgeçmiş değildir ve halkımızı hala tarihin karanlıklarına gömmek istemektedir. Katilin kana susadığı ve tüm gücüyle öldürmek için yüklendiği bir ortamda yaşadığımız bir gerçekse, burada reformculuk denilen şey sadece katilden fazla incitmeden öldürmesini talep etmek olabilir. Kendi ayaklarıyla mezbananın yolunu tutmuş koyunun kasabın bıçağı karşısındaki teslimiyetinden farksız olan bu tutumu kendine yakıştırmak suçtur. Böylesi halkların celladı bir rejim karşısında yapılması gereken şey, yaşama dört elle sarılmak ve bunun için de katilin cinayetlerine devam etmesinin önüne geçmektir. Bu da düşman karşısında başarı ve kesin zaferi getirecek tarzın yakalanmasıyla mümkündür.

Zırlı kişilik esasta erkek kişiliğidir. Kadının Kürdistan'ın toplumsal yapısındaki yeri ve konumu, bu kişiliğin kendi zırlının dışına çıkmakta isteksiz davranmasının en önemli ve belki de başta gelen bir nedenidir. En çarpık iktidar tarzının, bir başka deyişle en iktidarsızın iktidarının uygulayıcısı olan bu kişilik, gerçekte kadının özgürlük ve eşitlik uğruna savaşımına değer biçmek ve olumlu karşılık vermekten uzaktır. 'Hiçbir şeye sahip olamayacak kadar her şeyden kopmuş' olan bu kişilik, kendisini de içten içe tüketen kadın üzerindeki iğrenç egemenlik biçimin-

den vazgeçmeye niyetsiz görünmekte veya en azından net bir tavrın sahibi olamamaktadır. Bütün yüce değerlerden kopartılmış ve düşmanın 'karıştırdığı' bu erkek, 'tüm tarihin yenilgisinin en altta kalanı' olan kadının kocası olmakla bir şeye sahip olacağını sanmakta ve bundan kopmakla çok şeyler yitireceğine inanmaktadır. Önder Apo'nun dediği gibi, vicdansızlık ve çirkinlikle kendi kaderini bile değerlendirmekten kaçınması, aynı şekilde yaşamın tükenişine gelip dayandığı halde bundan büyük rahatsızlık duymaması, bir bakıma bir şeyler yitirme korkusunu yaşayan adamın tutumunu yansıtmaktadır. Kendini aldatma böyle yaşanmaktadır.

Kürt erkeğinin içinde bulunduğu bu düşkünlüğün belirtileri parti ortamındaki erkek kesimi arasında da bir ölçüde yansımaları bulmaktadır. Aynı anda iki ayrı tutumu birden yaşatma, yani bir yandan partiye karasevda türü bir bağlılık gösterirken, diğer yandan çok kısa bir süre sonra ihanetin en alçakça biçimlerine yönelme genellikle erkek pratiğinde karşımıza çıkan bir durum olmaktadır. Devrim ortamındaki kadının saflarından Şemdin tipi bir hainin çıkmaması bu bakımdan önemlidir. Kadın erkekten çok daha fazla parti ve devrim davasına bağlılık göstermektedir. Gerilla saflarındaki kadın, düşman çemberi içinden kurtulmanın imkânsızlığını fark ettiği anda topluca ve gözünü kırpmadan bombalarla kendini imha etmekten çekinmemekte; yaşamın bütün alanlarında en çarpıcı eylem biçimlerine rahatça yönelebilmektedir. Kadının daha büyük ve güçlü duygulara sahip olması ve özgürlük tutkusu, onu en çarpıcı eylemlerin sahibi yapmaktadır.

Peki, bu neden böyledir? Her şeyden önce, erkeğe oranla kadın özgürleşmeye daha büyük ihtiyaç duymaktadır. Özgürlüğe bu susamışlık, onda kendi bedenini ateşe vererek küllerinden yeniden doğma tutkusu doğurmakta ve bu tutkunun eyleme dökülmesini sağlamaktadır. İkincisi, kadının yitireceği hiçbir şey kalmamıştır; hatta yitirilecek hiçbir şeyi yoktur ve olmamıştır. Kadın devrimci mücadele içinde ve mücadeleyle kendi cinsini ve özgürlüğünü kazanmakta; geleceğin eşitlik ve özgürlük dünyası en çok kadının açık gözlerle rüyasını gördüğü bir ütopya özelliğini taşımaktadır. Üçüncüsü ve bir açıdan en önemlisi, mücadele ortamındaki erkeğin kendi cinsinin yaşadığı düşkünlüğe cevap olacak bir büyüklük ve yüceliğe yönelmede nispeten zayıflık sergilemesi kadını oldukça zorlamakta; onu en çarpıcı ve kişiyi derinden sarsacak eylemlere girişmek zorunda bırakmaktadır. Parti militanı bu gerçeği görmek ve kendi gerçeğini daha derinliğine sorgulayarak kadını zorlayan olumsuzluklarını hızla aşmak göreviyle karşı karşıyadır. Bunu yapmadığımız sürece Zilan, Zekiye, Ronahî, Bêrivan, Sema ve daha başka özgürlük tanrıçalarına yoldaş diyebilme hakkına sahip olamayacağımız kesindir.

Kadın, aile ve mülkiyet gerçeği, sınıfsız toplum idealine doğru yürüyenler için en çok sorgulanması gereken gerçeklerdir. Kadının köleleşmesi, sınıflı toplumun da başlangıcıdır. Özel mülkiyet, devletin oluşum ve aile gerçeği birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Anaerki özelliikteki ilkel komünal toplumun geriletilmesi, kadının erkek tarafından mülk edinilmesini beraberinde getirmiştir. Kadının erk olduğu, buna

karşılık baskıcı ve sömürücü olmadığı ilkel komünist toplum, ezilenler tarafından yüzyıllar boyunca yitirilmiş cennet olarak anılmıştır. Bundan sonra art arda gelen bütün sınıflı toplumlar, erkek-egemen toplumlar olmuşlardır. En son sınıflı toplum olan kapitalist toplumda kadın tipik bir meta dönüşürülmüş; kadının çekim gücü bir reklâm aracı olarak değerlendirilmiştir.

Her türlü değeri ve bütün ilişkileri metalaştıran kapitalist toplumda, kadın her şeye rağmen bir üretim aracı konumundadır. Nitekim Komünist Ma-

**KADIN DEVRİMCİ
MÜCADELE İÇİNDE VE
MÜCADELEYİLE KENDİ
CİNSİNİ VE ÖZGÜRLÜĞÜNÜ
KAZANMAKTA; GELECEĞİN
EŞİTLİK VE ÖZGÜRLÜK
DÜNYASI EN ÇOK KADININ
AÇIK GÖZLERLE RÜYASINI
GÖRDÜĞÜ BİR ÜTOPYA
ÖZELLİĞİNİ
TAŞIMAKTADIR.**

nifesto'da bu gerçek çarpıcı bir biçimde dile getirilmektedir. Komünistlerin kadını ortaklaşmacılığa dahil etmek istedikleri iddiasına karşılık, Marks ve Engels, kadını bir mülk olarak değerlendirdiği için, üretim araçları üzerindeki mülkiyetin kamulaştırılacağını işiten kapitalistin bundan kadının da kamulaştırılacağı sonucunu çıkardığını belirtmektedirler. Kadın geliştirdiği mücadelesiyle bazı kazanımlar elde etse ve bazı mevziler kazansa da, günümüz dünyasının en gelişmiş toplumlarında bile erkek egemenliğini kökten sarsacak bir gelişmenin ortaya çıktığını söyle-

mek olanaksızdır. Reel sosyalist sistemin çöküşünde de kadının özgürlük ve eşitlik uğruna savaşıma kaldırılamamasının büyük payı vardır. Genel ilke düzeyinde kadının özgürleşme düzeyinin toplumun özgürlük düzeyini belirlediği ve kadının katılmadığı bir devrimci hareketin başarı kazanamayacağı söylenebilir, bununla uyum içinde bir pratik sergilenememiştir.

PKK Hareketi, insanlığın en ezilen kesimini özgürlük ve demokrasi mücadelesine çeken bir harekettir. Hiç kuşkusuz, yücelme, en çok ezilmiş ve düşürülmüş olanın ihtiyacıdır. Kürdistan insanlığın en düşürülmüş parçası olan Kürt halkının yaşadığı bir ülkedir. PKK Hareketi bu halkın özgürlük isteminin ifadesi olmak için savaştaktadır ve bu savaşı zafere götürmekte kararlıdır. Kürdistan'ın içinde de kadın "tüm tarihin yenilgisinin en altta kalan" kitesidir; en çok sömürülen ve baskıya maruz kalan kesimi meydana getirmektedir. Dolayısıyla en alttakinin erkekle özgürlük ve eşitlik düzeyini yakalaması gerçekleşmedikçe, toplumun gerçek özgürlük düzeyini zorlaması da düşünülemez. PKK bir özgürlük hareketidir ve bu karakterinden ötürü özgürlüğe en çok ihtiyacı olanların partisidir. Eğer özgürlüğe en çok ihtiyaç duyan kadınsa ve bunu da bizzat en çarpıcı eylemleriyle kanıtlıyorsa, PKK'nin özünde kadınların ya da kadın cinsinin partis olduğunu söylemek hiç yanlış olmayacaktır.

Şu çıplak gerçeğin asla göz ardı edilmemesi gerekir: En çok ezilip sömürülen ve özgürlüğe en uzak olan toplumsal kesimler örgütlenip güç olmadıkça, özgürlük ve eşitliği yakalayamaz veya geliştiremez. Kadının gücü

kendi örgütlülüğünden geçecektir. Bu örgütlülük pratik öncülük konumuyla birleştiğinde bugünün dünyasının görünümünü de değiştirecek ve dünyamız insanın sevinç içinde kendisini gerçekleştirip yaşayabileceği bir yer haline alacaktır. Kadının öncülüğü ruhsal ve bedensel planda her türlü baskı ve sömür biçimini ortadan kaldıracak biricik devrimci öncülük biçimidir. İnsanlığın cennet ideali de aslında böylesi bir öncü gücün yaratacağı toplumla özdeşdir. Proletaryanın komünizm ütopyasının özü aslında budur.

Zilan yoldaşın anısına bağlılık, onun soylu ütopyasını günlük devrimci pratik içinde hayata geçirmekle yükümlü kadın ve erkek militanların bu gerçekler temelinde kendilerini her an yeniden yapmalarından geçmektedir. Zilan yoldaşın anısı bir özgürlük çağrısıdır; bu özgürlük çağrısı, aynı zamanda bir savaş ve zafer çağrısıdır. Bu çağrıya cevap olmayı tüm benlikleriyle gereken karşılığı vermek isteyenler, önderliğe göre olmakla yükümlüdür. Başkan Apo'nun sözleriyle ifade edilecek olursa, önderliğe göre olabilmek, en büyük tanrıçalardan bugüne kadar olan bütün düşümlere cevap olmaktan geçer. Bu cevap olmayı başardığımızda, büyük bir gururla Zilan'a ve onunla birlikte özgürlük mücadelemizin diğer tanrıları ve tanrıçalarına yoldaş demek hakkına sahip olduğumuzu söyleyebiliriz.

Not:

Bu yazı Haziran-98'de yazılmış ve yayın organlarımızda yayınlanmıştır. İçinde küçük bazı değişiklikler yaptık

15–16 HAZİRAN OLAYLARININ ARDINDAN

CEMAL ŞERİK

KOMÜNAL DEMOKRATİK YAŞAM

35. yıl dönümünde Türk ve Kürt emekçileri yeni bir 15–16 Haziranı daha karşıyorlar. 35 yıl önce Türkiye oligarşisinin, emekçilerin ekonomik-demokratik kazanımlarına karşı başlattığı saldırıya, emekçilerin vermiş olduğu yanıt ile tarihe geçen 15 -16 Haziran bu gün sadece bir yıl dönümü olmaktan öte ele alın-ması gereken emek hareketi olarak öne çık-mış bulunuyor. Türkiye'nin içinde bu-lunduğu siyasal koşullar ve emek hareketinin yaşadığı sorunlarda böyle bir yaklaşımı gerekli kılıyor.

Siyasal ve ideolojik alanda, Türkiye bu güne kadar yaşadığı krizlerin çözümsüzlüğü nok-tasında ciddi bir açmazla karşı karşıya gelmiş bulunuyor. Aslında yaşanan, bir açmazdan daha çok kırılmayı ifade ediyor. Bu kırılma herhangi bir sorun karşısındaki çözümsüzlüğü değil, temel noktalarda içine girilen yol ayrımını anlatmış oluyor.

Geride bıraktığımız yılın Kasım ayında Şemdinli de yaşanan halk hareketliliği, bu gün Türkiye de yaşanan siyasal ve ideolojik kırılmanın açık ilanı anlamına gelmişti. Şemdinli Halk hareketinin ardından yaşanan arayışlar ve tartışmalarda bu gerçeğin itiraf edilmesinden başka bir şey değildi. Şemdinli de ki halk hareketi Kontrgerilla' ya yapılan suçüstü olarak adlan-dıran bir

yaklaşımın ötesinde olan bir gerçek-liği açığa çıkarmıştı. Şemdinli de kontrgerilla ya suçüstü yapıldığı bir gerçektir.

**DEMOKRATİK, EKOLOJİK,
CİNSİYET ÖZGÜRLÜKÇÜ
TOPLUM PARADİGMASI
HİÇBİR ZAMAN EMEĞİN
TOPLUMSAL VE
TARİHSEL ÖNEMİNİ
YADSIMAMIŞTIR.**

Ama bu gerçeğin bir başka yanı daha vardı; o da, devleti var eden temel taşlarının da sarsıntı geçirmiş olmasıydı.

Şemdinli halk hareketinin ardından Türkiye de alt- üst kimlik, Anayasal Vatandaşlık, Kemalizm ve Türkiyelilik kavramlarının yeni yorumlarla ele alınması gerektiği tartışmaları gündeme girmişti. Türkiye'de gündeme giren bu tartışma konuları daha önce de değişik vesilelerle dile getirilmesine ve toplum tarafında bilinmesine rağmen, o güne kadar bu kavramlara kulak tıkayanlarca tartışılmaya açılmıştı. Türkiyelilik, Üst-Alt kimlik ve bunun kabulü temelinde de farklı toplulukların kendi kimlikleriyle yaşayabilecekleri ve buna bağlı olarak ta Kemalizm ve Türkiyelilik kavramlarının yeni bir yorumla ele alınabileceği böylece çok açık bir şekilde deklere edilmiş oluyordu.

Bu deklere ile birlikte klasik inkâr ve imha politikasının da geçerliliğini artık kayıp ettiği açığa çıkmıştı. Buda Türkiye’de siyasal ve ideolojik anlamda bir kırılmanın gerçekleştiği anlamına geliyordu.

Her ne kadar bu gerçeklik farklı siyasal çevreler tarafından gerektiği gibi okunmasa da, Türkiye de ki siyasal gelişmelerin de yönünü belirledi. Siyasal ve ideolojik kırılmanın olduğu yerde çelişki ve çatışmanın şiddetlenmesi de kaçınılmazdır. Bu hem karşıt toplumsal kesimler arasında hem de egemenlerin kendi içinde yaşanacak olan bir sonuçtur. Newroz ve ardından Kuzey de yaşanan halk hareketliliği ile egemen klikler arasında yaşanan çelişki ve çatışmalarda bu gerçekliği doğrulamış oldu.

Şimdi Türkiye hızla bu çelişki ve çatışmaların yaşandığı bir ülke haline geldi. Günümüz koşullarında çelişki ve çatışmaların yaşanma biçimlerinde bir genişleme içine girdiğini belirtmek gerekmektedir. Hem karşıt toplumsal kesimler hem de egemenler arasındaki çelişki ve çatışmalar için bu tespiti yapmak olanaklıdır. Egemenlerin kendi içlerinde gerçekleştirdikleri darbe ve tasfiyelerde farklı biçimler kazanmaktadır. Ara ve paravan güçler kullanılmaktadır. Ara ve paravan güçler kullanılmaktadır. Öyle ki neyin kimler tarafından yapıldığının bilindiği, ama bunun en direk gerçekleştiği mücadele taktiklerine başvurmaktadırlar. Son süreçte odağına türban tartışmalarının oturtulduğu, Danıştay’a yönelik silahlı saldırıyla tırmandırılan ve teşhir olan bir kontrgerilla ekibinin tasfiyesiyle devam eden olaylar da bu gerçeği doğrulamaktadır.

Newroz ve ardından Kuzey’de gerçekleşen halk hareketliliği Türkiye devleti ve Kürt halkı arasındaki bağın

koptuğunu KKK Önderliğinin belirlemesiyle “boşanmanın gerçekleşmesinin” ilanı anlamına gelirken, Danıştay baskısıyla beraber egemenler klikler arasındaki çelişki ve çatışmanın kanlı bir boyut kazanması, Türkiye de ki siyasal yapılanmaların artık yeniden şekillendirilmesinin gerekliliğini açığa çıkarmıştır.

Türkiye böyle bir sürece girmiştir. Buda siyasal ve ideolojik kırılmanın yaşandığı Türkiye’de yeniden siyasal ve ideolojik yapılanmanın artık bir kaçınılmazlık halini aldığı anlamına gelmiştir.

15- 16 Haziranın yeni bir yıl dönümüne Türk ve Kürt emekçileri böylesine yaşanan koşullarda girmektedirler. O nedenledir ki Türk ve Kürt emekçileri 15-16 Haziranın 35. yıl dönümünde tarihsel rollerini bir kez daha oynamakla karşı karşıya gelmişlerdir. Çünkü Türkiye de yaşanan siyasal ve ideolojik kırılma Türk ve Kürt emekçilerinin tarihsel gelişiminin yönünü tayin etmelerine koşul yaratırken, bunun sağlanamaması halinde de karşıt egemen güçler içinde ki etkin olan kliklerin iktidarlarının daha da katılaştırılmasına olanak yaratacak koşulları sunmaktadır. O nedenledir ki, Türk ve Kürt emekçilerinin de kendi doğrultularını etkili hale getirerek pratikleşmede bir ayırım noktasına geldiğini görmek gerekmektedir.

Demokratik, Ekolojik, Cinsiyet Özgürlükçü Toplum Paradigması hiçbir zaman emeğin toplumsal ve tarihsel önemini yadsımamıştır. Emeğin toplumu var ettiği gerçeğinden hareket etmiştir. Onun içindir ki yeniçağın sistem karşıtı hareketlerini oluşturan; kadın, çevre ve gençlik hareketleriyle birlikte emek hareketini de temel başat güçler

arasında ele almıştır. Bu aynı zamanda Türk ve Kürt emekçilerinin sosyal, siyasal ve ideolojik gerçekliği anlamına gelmektedir.

Tarihsel olarak emek toplumu var eden, temel bir olgu olarak kabul edilmekle birlikte, emeği daraltan yaklaşımlara da tanık olunmuştur. Emek sadece bir gerçekleştirme biçimi olarak ele alınmış, emeğin maddi anlamda üretimi gerçekleştirirken, toplumun sosyal, siyasal ve ideolojik dönüşümünde oynamış olduğu rol görülmemiştir. Buna göre de emeğe kaba bir tarz da yaklaşım gösterilmiştir.

Emek ve emek hareketleri tarihinde bu kaba yaklaşım sürekli bir eleştiriye tabi tutulmuştur. Ama buna rağmen, emeğe karşı sergilenen kaba yaklaşım-

lar etkilide olabilmıştır. Emek ve emek hareketi salt ekonomist bir kapsamda yoruma tabii tutularak sınırlandırılmak istenmiş ve sınıfsal boyutu da aşan toplumun tamamını ilgilendiren yönleri görülmemiştir. Emek ve emek hareketini daraltan bu yaklaşım kendi içinde de sürekli bir mücadelenin verilmesine de neden olmuştur. Emek ve emek hareketleri tarihinde bu gerçeği görmek mümkündür.

Böyle bir yanılığlı yaklaşımı emek hareketinin doğal diyalektiğinin kaldırmayacağını da bir gerçekliktir. Tarihsel olarak da böyle olmuştur. Emek hareketi toplumsal bütünlük içinde ele alınmış emekçilerinde rolü buna göre tespit edilmiştir. Türkiye’de emek hareketi tarihinde şanlı yazılan 15-6 Haziran işçi hareketi de böyle bir gerçekliğin sonucunda yaşanmıştır.

15-16 Haziranın emek hareketi tarihine geçtiği yıllar sadece emek alanında sorunların ve bir hareketlenmenin yaşanmasıyla sınırlanan bir dönem değildir. O süreçte Türkiye’de siyasal, sosyal, ekonomik alanda sorunlar yaşanmıştır. Emekçilerle birlikte tüm toplumsal kesimlerde belli bir hareketlenme içerisine girmişlerdir. Yoksul köylüler toprak işgallerinde bulunurken, gençlik aktif bir konuma geçmiştir. Toplumun aydın kesimi düşünsel arayışlarını derinleştirerek pratikleştirme çabaları içerisinde bulunmuşlardır. Türkiye oligarşisi de tüm bu kesimlere karşı hiçbir ayırım yapmadan saldırıya geçmiştir.

15-16 Haziran böyle bir süreçte Türkiye emek hareketi tarihine geçmiştir. Bir iş kolunda başlayan eylem diğer iş kollarına yansırken yaygın bir işçi hareketine dönüşmüş ve bu hareketlenme içine başta gençlik olmak üzere

diğer toplumsal kesimlerde katılmışlardır. Başlayan eylem ekonomik ve demokratik talepler boyutunu aşarak siyasal bir muhteva da kazanmıştır. Bununla da sınırlı kalmayarak bir katalizör rolünü oynamıştır. Emek hareketi içindeki saptırıcı politikalarının teşhiri ile birlikte yeni bir doğrultunun belirlenmesinin de koşullarını yaratmıştır, sonraki yıllar için sürekli bir esin kaynağı haline gelmiştir. Geline aşama da ise, emek hareketinin içinde yaşanan ve geçilmekte olan sürecin sorunlarının aşılmasında mutlaka derslerin çıkartılması ve sonuçlara ulaşılması gereken bir hareketlilik konumuna ulaşmıştır.

1970'li yılların Türkiye'si ile günümüzün koşullarını ayınlattırarak olası değildir. Derin farklılıklar vardır. Siyasal, sosyal ve ideolojik olarak bu farklılıklar görülmektedir. Ama ortak yönleri de vardır. Emegın toplumu var eden temel değer ve bunun toplumu var eden tüm alanlarda etkili olduğu ve buna karşı da emek hareketini saptıran yaklaşımların bu günde etkili olmaya çalıştıkları gerçeğidir.

Emek hareketi sadece ekonomik taleplerle sınırlandırılmak istenmektedir. Başta Kürt sorunu olmak üzere ülkenin Demokratikleşmesi önünde sorunların çözümü karşısında görev ve rol sahibi olmaları engellenmeye çalışılmaktadır. Emekçiler içinde siyasal ve ideolojik gericilik, şovenizm geliştirilmek istenmektedir. Adeta emekçiler ile emek gaspını gerçekleştirenler ortak potada buluşturulmaya çalışılmaktadır. Tüm bunlar da emekçilerin sorunlarını çözememelerine neden olduğu gibi diğer sorunların da çözümsüz kalmasına neden olmaktadır.

Buda egemen güçlerin sistemlerini daha uzun bir zamana taşırmalarına olanak yaratılmaktadır. Oysa emek tüm emekçilerin ortak bir değeri olurken, aynı zamanda yaratılacak olan ortak değerlerinde oluşumunun en etkin bir gücü olma özeliğine sahiptir. Bu egemen güçlerin aksine daha çok emekçiler için bir avantaj sunmaktadır. Türkiye emek hareketi içinde saptırılmak istenende bu gerçekliktir.

15-16 Haziranın yeni bir yıl dönümünde Türk ve Kürt emekçileri ortak bileşkeleri olan emek paydasında buluşarak topluma ait olan tüm sosyal, siyasal, ideolojik, ekonomik, kültürel vb. alanlarda sorunları çözerek bir ortaklaşma içine girme göreviyle baş başa

EMEK HAREKETİ SADECE EKONOMİK TALEPLERLE SINIRLANDIRILMAK İSTENMEKTEDİR. BAŞTA KÜRT SORUNU OLMAK ÜZERE ÜLKENİN DEMOKRATİKLEŞMESİ ÖNÜNDE SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ KARŞISINDA GÖREV VE ROL SAHİBİ OLMALARI ENGELLENMEYE ÇALIŞILMAKTADIR

bulunmaktadırlar.

Demokratik Ekolojik ve Cinsiyet Özgürlükçü Toplum Paradigması aynı zaman da Komünal Demokratik yaşamı ön görmektedir. Komünal Demokratik yaşamın oluşumu da Demokratik bir emek hareketiyle mümkündür.

KKK Önderliği Demokratik Ekolojik ve Cinsiyet Özgürlükçü Toplum paradigmasının önceki tarihsel ve toplumsal dönüşümlerden daha farklı yollar-

dan gerçekleşebileceğini de ifade etmektedir. Devlet ve toplum çözümlenmesi de buna göre yapmaktadır. Bu temelde “Devlet artı Demokrasi” formülünü geliştirmiştir. Bu Demokrasi formülünü gerçekleştirmesinde ise emekçiler rolünü oynayacaktır. O nedenle de emekçiler kendi içlerinde konfederalizm ilkelerini esas alan örgütlenmelerini geliştirirken, Komünal Demokratik yaşamında örgütlenmesinde yönelerek Komünlerini oluşturacaklardır.

Konfederalizm esaslarına bağlı olarak Komünal Demokratik yaşamın örgütlenme de emekçiler diğer toplumsal kesimlere oranla büyük bir avantaja sahiptirler. Emek paydası üzerinde komünal yaşamlarını örgütleyebilirler. Yaşamlarını sürdürürlerken var olan kısıtları birleştirerek kendilerini sorunlarının çözmede esas güç haline getirebilirler.

Emekçilerin kendi yaşamlarını örgütleyerek sorunlarına çözüm getirir hale gelmeleri, onları devlete ihtiyaç duymadan da yaşar hale getirirken; Komünal Demokratik sistemlerini de oluşturmalarına olanak sağlayacaktır. Türk ve Kürt emekçileri açısından bunun olanakları vardır. Birlikte üretmektedirler farklılıkları olmakla birlikte ortak sorunlarda buluşmaktadırlar. Ortak paydaları, onları birlikte kendi sistemlerini oluşturmaya da götürebilir.

15–16 Haziranın yeni bir yıl dönümüne Demokratik Ekolojik ve Cinsiyet Özgürlükçü Toplum Paradigması temelinde komünal demokratik yaşamı yaratma mücadelesi Türk ve Kürt emekçileri için önlerinde geliştirilmesi gereken

bir görev olarak çıkmış bulunmaktadır.

15–16 Haziranın yeni bir yıl dönümüne daha girilmiştir. Türk ve Kürt emekçileri bu yıl 15 ve 16 Haziranı daha farklı koşullarda karşılamışlardır. Türk ve Kürt emekçileri kendilerini var eden soy değerlerini esas alarak 15–16 Haziranı geleceğe taşımada kararlılık içinde olduklarını da göstermişlerdir. Bu gerçeği mücadeleleri ile ortaya koymuşlardır. Tüm bunlarda 35. yıl dö-

nümünde 15–16 Hazirana değişen koşullarda yeni anlamlar yüklemeyi gerekli hale getirmiştir. Bunun yönü de tayin edilmiştir. Buda Siyasal ve İdeolojik kırılmanın yaşandığı Türkiye’de Demokratik Konfederal ilkelerin esas alındığı Komünal Demokratik bir yaşamı gerçekleştirmek olarak belirlenmiştir.

DÖNEM EĞİTİMİ İDEOLOJİK, ÖRGÜTSEL VE HER ALANDAKİ PRATİĞİ GELİŞTİRMEK İÇİN YAPILANIDIR

DURAN KALKAN

Şehit Sorxwin eğitim devresini başlatıyoruz. Bu eğitim devremizin bahar toplantılarımızın ardından yapılıyor olması bu devremize kuşkusuz daha büyük bir anlam ve önem yüklüyor. Çünkü toplantılarda kararlaştırdığımız görevleri başarıyla yerine getirme, önümüze büyük hedefler koyduğumuz 2006 yılı çalışmalarını doğru bir tarzla, etkili bir biçimde yürütülmesinde bu eğitim devremizin önemli katkısının olacağına inanıyoruz. İnançımız temennimiz, kararlığımız bu temeldedir. Bu

çerçevede de katılan tüm yoldaşların, hem eğitim devresinde katılımlarını güçlü kılacaklarına inanıyor, hem de pratikte daha doğru bir tarzla, etkili bir yürüyüşle başarılı olacaklarına inanıyoruz. Başlangıçta bu temelde tüm yoldaşlara başarılarında diliyoruz.

PKK hareketi her büyük adımı kendini eğitime temelinde çözümü kendinde yaratarak başarıya götürdü. Bu bir Apo'cu ilke, Apo'cu tarzıdır. İlk Önderlik çıkışından itibaren günümüze kadar her temel adım, her çalışma dönemi hamle süreci bu tarzla yürüyerek başarıya ulaştırılmıştır. Şimdi de 2006 yılı gibi olağanüstü özellikler taşıyan, Önderlik, hareket ve halk olarak çok kapsamlı hazırlandığımız ve bahar serhıldanıyla birlikte görkemli bir giriş yaptığımız 2006 yılının büyük hedeflerini de bu temelde Önderlik ilkesi ve tarzını doğru uygulamasıyla başarılacağı kesindir. Kongra- Gel dördüncü genel kurul kararları başta olmak üzere bütün kurum ve örgütlerimizin 2006' yılına ilişkin kararlaştırdığı, planladığı büyük hedeflerin yine söz konusu Apo'cu ilkeye uygun olarak kendimizi eğitime, çözümü kendimizde yaratma temelinde başarıyla gerçekleştireceğiz.

Bu eğitim devresinde genel hareketimizin bu temeldeki yürüyüşünde önemli ve merkezi bir yeri olacaktır. Bu bileşim, sadece bir alan ya da bir çalışmaya katkı sunmayla sınırlı değil, bütün alanlarda ve tüm faaliyetlere katkı sunan görevlerin başarılmasında rol olacak. Bu biçimde biz dönüp otuz üç yıllık parti tarihimize baktığımızda, Önderliksel doğuş başta olmak üzere hareketin tüm gelişimini özü itibarıyla bir eğitsel çıkış ve gelişme olduğunu görüyoruz. Önder Apo Önderliksel doğuşu; derin bir yoğunlaşma temelinde, tarihsel ve toplumsal olaylara ilişkin kapsamlı bir kavrayışın gelişmesine dayalı ruh, duygu, düşünce ve davranış bakımında kendisini eğiten ve örgütleyen bir kişiliğin çıkışı olduğunu belirtti. Yani öyle sıradan bürokratik, masa başında kararlar alınarak gerçekleşen bir gelişme örgütlenme olmadığı gibi birçokumuzun sandığı gibi doğüstü kuvvetlerin bir vergisi biçiminde de gerçekleşen bir doğuşta değildir. Tam tersine tümüyle insan düşüncesinin ve emeğinin sonuç olan yöntemi temelinde gelişen Önderliksel çıkış ve onun tarzının bir sonucu olarak PKK hareketi, tamamen insanın yaratıcı düşüncesinin ve emeğinin en üst düzeyde bir senteze kavuşmasını ifade eder.

Hareketimiz Önderlik tarzıyla eğitimle kendini terbiye etme ve yüce amaçlara bağlama esasları üzerinden gelişti. Önderliksel doğuş ve ardından ideolojik gruplaşma dönemi; Önderliksel doğuşu genişletme yayma, başta gençlik olmak üzere emekçi halk kesimlerine taşıma sürecinde tümüyle bir eğitim ve propaganda süreci oldu. Bu bilinen bir gerçektir. Yoğun okuma, inceleme, araştırma, tartışma bunu bi-

reysel, gurupsal düzeyde yapma, bulunulan her yeri, yaşanılan her mekânı bir eğitim okuluna dönüştürme, aslında PKK hareketinin çalışma, yaşam ve yürüyüş tarzını ifade eder. Bu da bir Apo'cu ilke, Apo'cu tarzıdır. İnsanların ağır inkar ve imha koşullarında yeni düşünceye kazandırılması, özgürlük, eşitlik, demokrasi amaçlarına bağlanması, inkar ve imha sisteminin ruhta, duyguda, düşüncede ortaya çıkardığı ağır parçalanmayı, yıpranmayı gidermesi bu ilke ile kırmayı başardı. Yine yüce amaçlar için yaşamak, çalışmak, değerler yaratıp onları sahiplenmek, bütün gücünü bu amaçların başarısı için vermek kısaca kişiliğin özgürlükçü, demokratik amaçlar doğrultusunda yeniden yaratılması köklü bir değişim, dönüşüme uğratılması, kişilik devriminin gerçekleştirilmesi de eğitimle kendini eğitimeyle gerçekleşen bir husus oluyor. Dolayısıyla Önderliksel çıkış özünde bir kişilik devrimi olarak özgür, demokratik, düşünceyle yaşayan yeni insanın yaratılmasını ifade etti. PKK'de devrim bu anlamda bir yanı sıra kişilik devriminin gerçekleştirilmesidir.

. Kişilik devrimi, yeni insan yaratma, egemen devletçi sistemin her türlü bencil, bireyci, kirli yapısından insanı çıkartarak, temiz dayanışmacı, birbirini seven ve sayan, birlikte yaşayıp üreten, gelişme sağlayan insan gerçeğine ulaştırmayı hedefleyen bir devrimci dönüşme olayıdır. Dolayısıyla Önderliksel çıkış PKK'nin doğuşu tümüyle bir kişilik devrimi olayı, bunun topluma yansımaları olarak ulusal diriliş, demokratik devrim ve kültür devrimi olduğu, toplumsal özgürlüğü sağlayan, kadın özgürlüğünü geliştiren, ulusal baskı sistemini aşarak, ulusal özgürlü-

ğü ilerleten çok köklü devrimci adımların atılmasını sağladı. Bu süreç derinleşerek yayılarak günümüzde de devam ediyor. Bütün bunların temelinde kişilik devrimi yeni özgür iradeli bireyin yaratılması olayı vardır. Bu da eğitim demektir. Kişinin kendini eğitmesi; yeni bir felsefe yaşam tarzı ile davranış zenginliğini kazanması anlamına gelir. Önderliksel gelişmenin özü budur. PKK'nin doğup gelişiminin esası bu temelde her bakımda kendini eğitme, terbiye etme, yetiştirme yaratma olayı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Çözümü kendinden üretmek kendini çare haline getirmek bu anlama gelir. Her türlü imkânsızlığı yenmede zorluğu aşmada çok büyük bir güç dengesizliğine rağmen mücadelede sonucu alıcı olup başarıyla ilerlemek ve gelişme süreci yaratmakta temel ölçü ve dayanılması gereken temel güç, kişinin kendini çözüm haline getirmesi, çözüm gücünü kendinde yaratmasıdır. Buda kendini eğitmek, yoğunlaştırmak, düşüncede derinleşmek, davranışta zenginlik, tarzda yaratıcılık kazanmakla olur. Bütün bunların hepsi eğitimle olur. Zaten eğitimde bir anlamda bu demektir. Bu aynı zamanda sürekli derinleşen bir çizgide kendini eğitmekle kazanılan ve yaratılan bir durumu ifade eder.

Önderliksel doğuş gerçekte en zor koşullarda, imkânların en az olduğu ortamlarda kısıntı düzeyinde bilgilerin ancak buluna bildiği ağır baskı ve saldırı ortamının sürdüğü, bir bölümü zindanlarda geçen yoğun bir çaba arayışla gerçekleştiği, önderlik gerçeğimizin kendini bu temelde eğiterek yarattığı bilinmektedir. Ardından yoğun bir araştırma incelemeye dayalı kendini eğitme ve giderek eğitim grupları oluşturarak

ilk PKK Okulu diyebileceğimiz bir sistemle bu **eğitim hareketinin** yaratıldığını biliyoruz. Bu daha sonra ideolojik siyasi eğitim programının askeri eğitimle birleşme noktasına vardı. Bunun da daha ileri bir düzeyde bir okul oluşumunu gerilla kampları biçiminde, yine gerilla birlikleri biçiminde düzenlenerek, kendini her bakımdan eğitmeyi içeren bir sisteme dönüştüğü bilinmektedir. Bu sistemin en gelişkin biçimi Mahsum Korkmaz Akademisi oldu.

70'li yılların başında Önderliksel çıkışla bir bireyin her bakımından tarih ve insanlık karşısında duyduğu sorumluluğunun gereği olarak başlayan özgürlük yürüyüşünün ardın-

**KİŞİNİN KENDİNİ
EĞİTMESİ; YENİ BİR
FELSEFE YAŞAM TARZI
İLE DAVRANIŞ
ZENGİNLİĞİNİ
KAZANMASI ANLAMINA
GELİR.**

dan 80'lerin ortasında 12 Eylül faşist askeri rejimi gibi çok zalim katliamcı saldırgan bir rejime karşı silahlı direnişi yürütmeyi ön gören bir hareket düzeyine akademi çalışmalarıyla ulaştı. Bir bireyin kendini eğitmesi biçimindeki doğuş on beş yıl sonra bir gerilla ordusunu akademi düzeyinde eğitmeyi sürdüren bir düzeye ulaştı. Daha sonrada bu değişik alanlarda yine, farklı görevlerin gereklerine göre programlarla tarz kazan bir gelişme safhasına ulaştırıldı.

Kürdistan'ın dört bir yanında yurt dışında PKK'nin ulusal demokratik faaliyetinin olduğu her yerde parti okulları geliştirildi. Özellikle 90'lı yıllarda

Mahsum Korkmaz Akademisi ardından geliştirilen Parti Merkez Okulu sisteminin yayılması biçiminde birçok alanda ideoloji, siyasi, askeri bölümler içeren programlar çerçevesinde eğitim gören okular düzeyine ulaştı. Şunu belirtmemiz ve bilmemiz gerekir ki Önderlik çalışmasının esası bir okul çalışmasıdır. Apoculuk bir okul sistemi okul düzenidir. Çünkü PKK'de kendini toplumu eğitme; her türlü baskıyı, zulmü, geriliği, gericiliği, eşitsizliği aşma, özgür, eşit, demokrasi ilkeleri temelinde yaşamı yeniden yaratmayı içerir. Bu anlamda Önderlik çalışması her zaman bir eğitim ve okul çalışması oldu. Önderlik bütün sorunları eğitimle çözmeyi esas alır. Kendini, kadroyu, partiyi eğiterek ve bu temelde halkı eğiterek zorlukları aşmak Önderlikte temel bir tarzdır. Doğru, kalıcı, devrimci çözüm budur.

Biraz siyasi gelişme yaratmak, bazı askeri adımlar atmak, güç ortaya çıkarmak çok büyük bir gelişme ve kazanım değildir. Bu temeldeki gelişmelerin sağlandığı, yaratıldığı dönemlerde görkemli olabilir, heybetli olabilir, yaşamda beli bir rol oynayabilir. Ama bu gelişmelerin yarattığı sonuçların ne kadar içselleştirildiği, ne kadar kalıcılaştırıldığı, bir kültüre dönüştüğü asıl olanıdır. Birey ve toplumun değiştirilip dönüştürülmesinde önemli olan kalıcılışarak yıkımı yenilgiyi ortadan kaldırmaktır. Ortadan kaldırılması çok zor olan gelişmeleri ortaya çıkardığı içindir ki Apo'cu devrim yıkılamıyor. Önderliğin Kürt insanında ve toplumunda yarattığı değişiklikler bütün saldırılara rağmen ortadan kaldırılamıyor. Birçok PKK karşıtı güç aslında Önderliksel gelişmeyi salt bir askeri gelişme olarak sandı değerlendirdi öyle algıladı. Dolayısıyla

siyasi, askeri saldırılarla yıkılabileceğini dağıtılıp tasfiye edilebileceğini sandı. Uluslararası komploya kadar bütün geri saldırılar böyle bir değerlendirme temelinde bu amaçla bu tarzda gelişti. Sonuç ortadadır. Bütün bu saldırılar mahkûm olmuş ve gelişmeleri engelleyememiştir. Çünkü Apo'cu devrim, anladıkları bildikleri tarzda doğup gelişen bir mücadeleye biçimi değildir ile hareket etmemektedir. Eğer uluslararası komplo düzeyinde bütün dünya gerçekliğinin birleşerek yılları alan saldırılarına rağmen hareket ayakta duruyor, ondanda öteye derinleşerek gelişimini sürdürüyorsa bunun sırası esas hareketin birey ve toplumda yarattığı değişim düzeyidir.

Apo'cu devrimin özü bireyde ve toplumda değişiklik yaratmış olmasıdır. Bu anlamda PKK hareketi öyle köklü yeni gelişmeler yaratmıştır ki yeni insan ve toplum yaratmada öyle bir düzey ortaya çıkartmıştır ki siyasi, askeri güç bakımında en büyük güçlerin saldırısı bile bu gelişmeyi yıkmada, geriletmede başarılı olamamaktadır. Dolayısıyla son dönemlerde giderek daha fazla PKK gerçekliği görülmeye, değerlendirmeye bu temelde PKK gerçeğini ve onun özünü değiştirmeyi hedefleyen saldırıları devreye koymaya, bunu da provokasyon, tasfiyecilik bireyin duygu düşünce, davranışlarına hitap eden ideolojik cepheden saldırıları esas alan bir yaklaşımla geliştirmek temel bir karşı mücadele yöntemi olmuştur. **PKK'nin esasta felsefi ve ideolojik bir hareket olduğu dolayısıyla bireyde ve toplumda yaşama bakış açısı, yaşam ilkelerinde değişiklik yaratılmış şimdi bütün güçler daha iyi görüp anlamakta ya da bu gerçeği kabul etmek zorunda kalmaktadırlar. Do-**

laysıyla da karşıt güçler PKK'ye karşı mücadelelerini gittikçe felsefi ideolojik alana yani bireyde ve toplumda Önder Apo'nun, PKK'yle yarattığı özgürlükçü, demokratik değişimi yozlaştırma, sabote etme, bozma amaçlı saldırılar geliştirmeye çalışmaktalar. Doğal olarak hareketimizde buna karşı uluslararası komployu boşa çıkartmak, yenilgiyle uğratma anlamında Apo'cu gerçekliği, çizgiyi doğru ve yeterli bir biçimde pratikleştiren hayata geçiren bunu örgütlü bir biçimde yapan bir konuma gelmekle sorumludur.

Komplo sonrası süreçte Önderliğin hareketi yaratma esaslarına bağlı olarak yürütülen çok yönlü eğitim çalışmalarıyla aslında bu güne geldik. Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki, kendimizi Apo'cu çizgide eğittiğimiz ölçüde, eğitim çalışmalarımızı özlü, gerçekçi, kişilik devrimini geliştiren, derinleştiren temelde yürüttüğümüz ölçüde, yenilmeyi sürecin gerektirdiği yeni kadro özelliklerini militan çerçeveye ulaştırma çabasını doğru verdiğimiz kadar başarılı olduk. Bunu doğru yapamadığımız yani kendimizi doğru esaslar üzerinde eğitemediğimiz, eğitimi sürekli kılmadığımız, yaygınlaştırmadığımız, özlü ve derinlikli yapmadığımız, biçimsel kaldığımız oranda da tabii ki süreci anlamada ve sürecin önümüze koyduğu görevleri başarıyla yürütmeye zorlandık. Başarısız kaldık. Yalpalanmayı, sağa-sola savrulmayı, daralmayı yaşadık. Bu giderek uluslararası komplocu güçlerin hareketimizi tasfiye etmek amacıyla içte dayanaklar bulmasına provokatif-tasfiyeci eğilimin de güçlü bir zemin bulmasına neden oldu. Bu gerçeklik tasfiyeci eğilim karşısında süreci doğru anlayıp, kavrayarak ve çizgi

gereklerini sahiplenerek sağlam duruma da çeşitli biçimlerde zorlama, gerileme gibi durumların yaşamasına yol açtı.

Bu yoğun mücadele döneminde şunu bir kez daha netçe gördük ve net anladık ki geçmişte olduğu gibi bu günde Apo'cu hareketin gelişiminin esası, birey ve toplumun doğru yeterli, etkili eğitilmesine, değiştirilmesine bağlıdır. Bu konuda harcanacak çabaların gerçekleştireceği örgütlenme büyük gelişmeler yaratıyor. Tersine durum yani bu alanda yaşanan daralmalar etkisizlik, isteksizlik yine, yüzeysel özden yoksun tutumlar eğitimden kaçış giderek dağınılıyı, yozlaşmayı erimeyi, hiyerarşik devletçi sistem gerçeği içinde kayıp olmayı ona tekrar geri dönüşü ortaya çıkartıyor. Bu, son yıllarda hareketimizin yaşadığı bir gerçekliktir. Bilinçli planlı bir biçimde dayatılan provokatif

**PKK TARİHİNDE EN
GERİ DURUŞLAR, EN
CİDDİ DAĞINIKLIKLAR
İÇTE DİDİŞME BU
GEÇEN YILARDA
YAŞANDI.**

tasfiyeci dayatmaların aşılması yine ona zemin olan, etkileriyle çeşitli biçimlerde kendisini yozlaşmaya uğratan tutumların giderilmesinde de başarı getiren silahın eğitim olduğunu bu süreçte yine Önderliğin yürüttüğü çalışmaların başarısında gördük.

Kapsamlı araştırmalar, incelemeler ile teorik çalışma ve düşünce üretiminde bulunuldu. Bunu gerçekleştiren düşünce yoğunlaşması ve bu temelde yaygınlaştırılarak sürdürülen eğitim çalışmaları, provokatif, tasfiyeci çizgi-

nin başarısız kılmasında tasfiye edilmesinde onun her türlü yozlaştırıcı, dağıtıcı, savurucu etkisinin giderilmesinde olumlu rol oynadı. Dolayısıyla hareketin yeniden derlenip toparlanması, kendini ideolojik bakımından yenileyerek, stratejik ve örgütsel olarak yeniden yapılandırıp somut koşulların gerektirdiği yeni bir devrim hareketi haline gelmesini sağlamada temel rolü yine eğitim oynadı. Önderliksel doğuşla başlayan kendini eğitime gerçeğinin bir Apo'cu okul haline gelmesi durumunun günümüzde düzenli, sistemli bir okul çalışmasıyla sürdürme düzeyi, bu okul düzenimizin esasıdır.

Okul sistemini geliştirdiğimiz, eğitimi ciddiye aldığımız, derinlikli, inançlı, istekli bir biçimde yürüttüğümüz zaman, kadrolar olarak görevlerimizi önemli oranda başardık. Bununla beraber, hareket olarak örgütlülüğü ve önüne koyduğu görevleri başarıyla yürüten bir konumda olduk. Ancak eğitim yapamadığımız veya özlü yapamadığımız zaman duraksadık, dağınıklık yaşadık, parçalandık önümüze büyük hedefler koyamadık. Küçük şeylerle yetindik daha da ötesi giderek hedefsiz, amaçsız, çabasız bir noktaya doğru sürüklendik. Bunu şöyle de ifade edebiliriz; her başarılı gelişme dönemi güçlü bir eğitim sisteminde ortaya çıktı ve ona dayandı. Gelişme sağlamayan, önüne hedefler koyup onu gerçekleştirmek için çalışma şevki olmayan, dağınıklık, gerilme, duraksama, oportünizm, tasfiyeciliğin etkili olması da eğitim ve okul sistemimizin en dağınık, zayıf, parçalı olduğu dönemlerde ortaya çıktı. Dolayısıyla tasfiyeciliğin etkisini hissettirdiği, hareketin içten zorlandığı ve zayıfladığı yakın dönemde de Önderliğin eğitim ve okul

düzenini yürütmek ve komplo sonrasından da, komploya karşı mücadelenin bir gereği olarak geliştirmekte oldukça zorlandık. PKK tarihinde en geri duruşlar, en ciddi dağınıklıklar içte didişme bu geçen yıllarda yaşandı. Ben şunu burada ifade edebilirim; 12 Eylül darbesi ardından Lübnan, Filistin sahasına çekildiği dönemde de hareketimiz bir eğitim düzenini geliştirmede, okul sistemi kurmada ve kendini yeniden yaratan bir eğitim düzeyi tutturmada zorlandı. Didişme dağınıklık, çekişme, bireycilik, keyfiyet, her türlü yerel anlayış, ölçsüzlük, ahbap çavuşluk o dönemde hareketimiz içinde ortaya çıkmıştır. Buna benzer bir durum birde bu geçtiğimiz yıllarda ortaya çıktı. Yapılanlar, söylenenler, yaşananlar birbirine çok benziyordu.

12 Eylül darbesi ardından kadronun yaşadığı dağınıklık, savrulma, yozlaşma kısaca belirtilen olumsuzlukların aşılmasında temel rolü Önder Apo'nun çok yoğun kapsamlı teorik çalışmaları temelinde yürütülen okul ve eğitim çalışmaları önledi, giderdi. Birinci parti konferansıyla birlikte hareket böyle bir sürece girdi. Önderliğin konferansa sunduğu politik rapor temelinde başlatılan kadro eğitimi yine Önderliğin siyaset, askerlik ve örgütlenme, Kürt ulusal sorunu alanlarında ortaya çıkardığı kapsamlı teorik çözümlerinin veya çözümlere dayalı geliştirilen gerilla kamp ve eğitim düzeniyle kadronun her türlü dar, geri, bireyci, savrulmayı içeren amaçtan kopma belirtileri gösteren duruşları, anlayışları aşıldı ve giderildi. 15 Ağustos atılımını yaratan kadro gerçeği böyle bir eğitimle ortaya çıkartıldı, yaratıldı. Şimdi de benzer bir düzeyi yaşıyoruz.

Uluslararası komplo ardından onun örgütlü planlı bir saldırısı olarak içten geliştirilen provokatif-tasfiyeci saldırıların kadro ve örgüt yapımızda ortaya çıkardığı her türlü bireycileşme, dağılma, savrulma, kendine göreleşme, inançta zayıflama, amaçtan kopma belirtilerini gösterme gibi durumların aşılmasında, Önder Apo'nun savunmaları temel çıkış yolunu gösterdi. Dolayısıyla hareket içinde Önderlik savunmalarını özümseme temelinde yürüttüğümüz okul ve eğitim düzenleri tıpkı yirmi beş yıl önce olduğu gibi şimdi de kadroyu her türlü örgüt dışı eğilim ve anlayıştan kurtaran ve yeniden bilinçlendiren, eğiten amaç bağlısı kılan, umutlu, inançlı hale getiren ve böylece sağlam bir duruş ve büyük bir mücadele azmi, cesareti, fedakârlığı kazanan düzeye ulaştırma temelinde sürüyor. Bu anlamda yeni okul çalışmalarımız bu yeni mücadele sürecinin gerektirdiği kadro gücünün yaratılmasında ve Önderliğin yeni paradigmasının özümse-nip, yeni stratejinin doğru taktiklerle pratik başarıyla uygulanmasını sağlanmasında temel rolü oynamaktadır. Zaten eğitimin misyonu ve görevi budur.

Mazlum Doğan Kadro Okulları yine Parti Okulu biçiminde yeni yeni sistem kazandırmaya çalıştığımız eğitim devreleriyle hem program bakımından, hem de yeni mücadele sürecinin kadrosunu yaratmayı başlatacak bir eğitim sistemini ortaya çıkarmada önemli bir tecrübe kazanmış durumdayız. Her devre sonunda bu durumu değerlendiriyoruz. Bu temelde eğitim sistemimizi, okul düzenimizi amaçlarımız doğrultusunda daha başarılı sonuç verir hale getirilmesinin nasıl olacağını araştırıyor ve tartışıyoruz. Program, tarz, sistem

bakımında yenilemeye geliştirmeye çalışıyoruz. Okul düzenimizi eğitim okulların önüne koymuş olduğu büyük görevlere yani yeni ideolojik çizgimizi ve programımızı başarıyla pratikleştirecek bir kadro gücünü ortaya çıkartacak okul düzenini nasıl olacağını ve pratikte bizzat devreler düzenleyerek deneyim kazanarak onların derslerini çıkartarak bulmaya çalışıyoruz. Bu anlamda geçen devrelerimiz önemli bir rol oynadı. Hareketimiz 1 Haziran atılımı temelinde yürütülen mücadele ve sağlanan gelişmelere bağlı olarak yeni bir eğitim ve okul düzenine ulaştı. Hareket olarak Önderliğin eğitim ve okul düzenini günümüz koşullarına taşıyan, Önderlik felsefe, ideoloji ve siyasetini özümsemiş bir kadro ve örgüt yaratma hedefini gerçekleştiren bir eğitim sistemi yaratmaya çalışıyoruz. Bu noktada bu eğitim devremizin de önemli bir rol oynayacağına inanıyoruz. Geçmiş devrelerden çıkarılan derslere dayalı olarak daha başarılı bir kadro eğitimiyle sonuç verecektir. Bu anlamda bu devremiz ideolojik, siyasal, örgütsel, askeri, kültürel, sosyal bütün alanlarda yürütmekte olduğumuz faaliyetlerde büyük katkılar sunacak, bu alanlarda örgütlenme ve pratiğin yürütülmesi görevlerini üstlenecek kadroların yetiştirilmesini sağlayacaktır. Diğer taraftan bu devremiz daha sonraki eğitimlerimiz içinde önemli bir birikim ve deneyim ortaya çıkartacaktır. Bu devreden çıkartacağımız dersler temelinde mevcut okul düzenimiz daha da gelişecek her bakımından daha büyük başarılar kazanan, başarılı sonuçlar veren bir eğitiminin geliştirilmesine de katkı sunacaktır.

Bu eğitim devresinin hangi koşullarda yapılmakta olduğunun bilince

çıkartılmasına da gerek vardır. Birde bu açıdan şehit Sorxwin eğitim devresinin önünde ne tür görev ve sorumlulukların bulunduğunu incelemek, irdelemek, görmek gerekmektedir. Çünkü bu devre normal koşullarda olağan bir ortamda yapılan bir eğitim dönemini yaşamamaktadır. Dolayısıyla da eğitime yaklaşımlar dar, basit olamaz. Yine bu devremiz olağan yaklaşım ve tarzla yürütülemez. Böyle olursa somut koşullarla çelişir, süreçle bütünleşemez dolayısıyla da içinde bulunduğumuz mücadele geçeceğinden kopar hata bir tehlikeyi içerir. Eğer öyle bir duruma düşerse bu bir yozlaşmaya işaret eder ki bir hareket açısında en büyük tehlike kendisini yeniden yarattığı ortamlarda ki özden kopuştur, düşüştür. Bunu biz 2004 döneminde çok açık bir biçimde yaşadık. Kapsamlı kendini yenilme, değiştirme, yeniden yapılandırma sürecinde, sürecin özünüle bağdaşmayan yine çizginin özünüle gerekli uyumu göstermeyen tutumlar, davranışlar ve yaklaşımlar kadro yapısını Önderlikten çizgiden kopardı. Ciddi bir yozlaşma başlangıcını yine dağılma, tasfiye olma sürecini gündeme getirdi. Deme ki eğitim ortamları yani kendini yenilme, değiştirme, yeniden yaratma ortamları çok ciddi önemli ortamlardır. Kendine ait özelliklerle bir duruş sergilemek olmamalıdır. Bu açılardan eğitim ortamları pratik ortamlarla kıyaslanamaz, benzeştirilemez. Dolayısıyla en tehlike yozlaşma durumları kendini yenilme, eğitime ortamlarında bu çalışmaların süreçle, çizgiyle uyumlu olmaması durumunda ortaya çıkar. O nedenle de bu eğitim devremizin hangi siyasi koşullarda yapıldığı, hareketimizin nasıl bir mücadele yürüttüğü derinliğine bilememiz, anlamamız, hisset-

memiz gerekir. Ve bütün eğitim çalışmalarımızı programıyla, tarzıyla, sistemiyle, içeriğiyle süreçle ve mücadelelerimizle bağlı kılmamız ve bir milim bile ondan koparmamız, kopuşuna izin vermemiz hayati önem taşımaktadır. Bu eğitim çalışmalarımızın başarısı açısından kesin bir sorumluluk olmaktadır. Bu bakımdan hareketimizin yönetimi 2005 yılından bu yana içine girdiğimiz sürecin olağanüstü karakterine hep dikkat çekti.

Kongra- Gel dördüncü genel kurul toplantısı bu olağanüstü sürecin temel özelliklerini tanımladı. Böyle bir olağanüstü dönemde nasıl çalışılması, yaşanması üstlenmesi gerektiğini bütün kurum ve örgütlerimiz açısından ortaya koydu. Dolayısıyla eğitim çalışmalarımız da bu karara tabidir. Yine olağanüstü dönemin bir gereği olarak, olağanüstü özellikler ve ölçülerde mücadele ettiğimiz bir dönemde gerçekleşen eğitim çalışması olmaktadır. Özellikle bu devremizin bu gerçeklerle derinden bağlı olması, kopmaması gereklidir. Bu olağan üst siyasi dönemin özelliklerini iki yönde değerlendirdik. Birincisi 1 Haziran 2004 atılımıyla birlikte Kürdistan Özgürlük Hareketinin geldiği düzey, Kürt sorunun demokratik çözümünü başta Türkiye olmak üzere İran, Suriye, Irak ve tüm Ortadoğu'ya etkili bir biçimde dayatma durumu ve bunun ortaya çıkardığı sonuçlar olmaktadır. Bu oldukça önemli ve yeni bir durumdur. **1 Haziran siyasi atılımımızın iki yıllık pratikleşme süreci Kürt sorunun demokratik çözümünü tüm Ortadoğu'nun siyasi gündemine birinci sorun olarak dayatması hem bölgesel, hem uluslararası düzeyde en ciddi siyasi durumu ifade ediyor.** Bu önemli

bir gelişme olarak kendine göre özellikleri olan Kürdistan'da ve bölgede yeni sonuçlar ortaya çıkaracak bir içerikte ilerlemektedir.

Dolayısıyla başta Türkiye ve İran olmak üzere Kürt sorunuyla ilgili tüm güçler Kürt sorununun çözümüyle yüz yüze. Hareketimiz siyaset gündemine böyle güçlü bir dayatma da bulunuyor. Hareketimiz bunu ideolojik, örgütsel, siyasi, meşru savunma, kültür, propaganda, ajitasyon vb. alanlarda yürüttüğü kapsamlı çalışmalar ve geliştirdiği mücadeleyle sağlıyor. Bu anlamda KKK sistemini tabandan örgütlenme temelinde özgürlük hareketimiz örgütsel büyüme sürecini yaşıyor. Direnişin geliştirilmesi, örgütlenmenin büyütülmesi de siyaset gündemine Kürt sorununun demokratik çözümünü çok canlı ve derin bir biçimde dayatıyor. Hemen tüm güçler böyle bir dayatmayla yüz yüze. Siyasetlerinin esasına Kürt sorunu-

**KÜRT HALKININ ORTAYA
KOYDUĞU DİRENİŞ, ÖN
GÖRDÜĞÜ TALEPLER,
VERDİĞİ MESAJLAR,
GERÇEKLEŞTİRDİĞİ YENİ
DİRENİŞÇİ ÇIKIŞ, ULUSLAR
ARASI KOMPLONUN
TÜMDEN AŞILIP
PARÇALANMASINI, ÖNDER
APO'NUN ÖZGÜRLÜĞÜ VE
KÜRT SORUNUNUN
ÇÖZÜMÜ TEMELİNDE YENİ
BİR KÜRDİSTAN VE
ORTADOĞU
YARATILMASINI
ÖNGÖRÜYOR.**

nu ona karşı yaklaşımlarını koyuyorlar.

Bu bakımdan da başta bölgenin siyasi güçleri olmak üzere tüm uluslar arası güçler Kürt siyaseti belirlemek zorunda kalıyorlar. Böyle bir siyaseti olmayanlar da siyaset belirlemeye, basit yaklaşımlar siyasal tutumlarını gözden geçirerek düzeltmeye zorlanıyorlar. İşin bir yanı ve siyaset gündemini olağanüstü kılan önemli bir gelişme yönü burası olmaktadır. Çünkü Kürt sorunu ve çözümünü dayatmak demek sadece Ortadoğu sistemini değil, birinci dünya savaşıyla ortaya çıkan dünya sistemini tersine çevirmeyi içermektedir. Bunu için bu durum herkesi etkiliyor.

90'ların başında Önderliğe ve harekete yönelik başını ABD'nin çektiği çok kapsamlı bir saldırı ittifakı oluştursa bu, Kürt Özgürlük Hareketinin ulaştığı düzeye dayalı olarak Kürt sorunu bütününe sisteme dayatmasından kaynaklandı. Yine bu Kürt sorununun demokratik çözüm ilkelerine bağlı olarak yeni bir Ortadoğu, yeni bir dünya sistemini öngörmesinden kaynaklandı. Demek ki daha o zaman da Kürt sorununun çözümü yönünde hareketimizin ortaya çıkardığı gelişmeler, bölge dünya sistemini sarsmış ve etkilemiştir. Şimdi uluslar arası komplonun sonuç alma umuduyla geliştirdiği saldırılar ardından komploya karşı mücadele temelinde ve komployu parçalama hedefiyle ortaya çıkan yeni demokratik direniş ve demokratik örgütsel yapılanma, bütün bölge ve uluslar arası sistemin yapılanma ilkelerini belirleme yönünde önemli bir dayatmayı ifade etmektedir. Kürt sorunun demokratik çözüm ilkeleri yeni bir bölge sisteminin ve uluslar arası sistemin oluşumunu dayatmaktadır. Bu oldukça önemlidir. Dolayısıyla bu herkesi etkilemek demektir. Özellikle

le uluslar arası komplonun 7. yıl dönümünde Kürt halkının ortaya koyduğu direniş, ön gördüğü talepler, verdiği mesajlar, gerçekleştirdiği yeni direnişçi çıkış, uluslar arası komplonun tümünden aşılıp parçalanmasını, Önder Apo'nun özgürlüğü ve Kürt sorununun çözümü temelinde yeni bir Kürdistan ve Ortadoğu yaratılmasını öngörüyor. Komploya karşı 8. mücadele yılına Kürt halkı yeni büyük hedefler önüne koymuş olarak girmiş durumda. Bunu görmemiz, anlamamız dönem görevlerinin başarısı için önemlidir. Geçen 7 yıl boyunca komploya karşı yürüttüğümüz mücadelenin özellikleri, karakteri farklıydı. Yani taktik aşaması farklıydı. Geçen yedi yıl komployu teşhir etmeyi, darbelemeyi başarısını engellemeyi hedefleyen bir mücadeleyi esas aldık. 8. mücadele yılında ortaya çıkan gelişmeler bu hedefleri aşmaktadır. Artık komployu deşifre eden, darbeleyen başarısını önleyen değil de, komployu parçalayıp yenilgiye uğratarak Kürt sorunun demokratik çözümünü, Önder Apo'nun özgürlüğü temelinde yaratmayı hedefleyen bir mücadeleyi içermektedir. Bu kendisiyle beraber Kürdistan da mevcut durumun köklü değişmesini ön görmektedir. Bu aynı zamanda bölgesel durumun değişimini içermektedir. Bahar sürecinde halkın geliştirdiği demokratik serhıldanlar böyle bir mücadele sürecini çok yönlü, görkemli başarılı bir biçimde başlatılmasını sağladı. Şimdi hareketimiz bu başlangıcı yayarak, derinleştirerek hem demokratik direniş geliştime hem de demokratik konfederalizmi inşa etmeyi her alana yayma temelinde geliştirmeyi, ilerletmeyi ön görmektedir. Bu da tabii ki siyasal sistemlerde değişimi dayatan ve derin bir siyasal,

ideolojik, askeri mücadele olarak ortaya çıkarmaktadır.

Sürecin olağanüstülüğünün diğer bir yönü ABD'nin Ortadoğu'ya yönelttiği müdahalenin geldiği düzeydir. Bu müdahalenin 90'ların başında Sovyet sisteminin çözülmeye başladığı dönemde körfez savaşıyla gündeme geldiği biliniyor. Ardından 11 Eylül 2001 olayları böyle bir süreçte yeni bir aşamayı ifade etti. Bu adına 3. dünya savaşı denen sürecin yeni bir aşamasını gündeme getirdi. Savaşın Ortadoğu da odaklaşmasını, yoğunlaşmasını sağladı. Bu temelde önce ABD'nin küresel sermaye adına dünya çapında siyasal mücadeleyi yürüten bir güç olarak Afganistan'a müdahalesi gerçekleşti. 2003 Martında bu müdahaleler kapsamında Irak'a askeri müdahale gündeme geldi. Afganistan ve Irak'ta devlet sisteminin parçalandığı yeni bir durum ABD'nin başını çektiği bu askeri müdahalelerle ortaya çıktı. Bu müdahalenin Afganistan ve Irak ile sınırlı olmadığını herkes değerlendirdi. Öndeliğimizin de değerlendirmesi de böyleydi, hareketimiz de bu askeri müdahaleleri böyle algıladı değerlendirdi, buna göre bir yaklaşım gösterdi. Bu müdahale 2005 yılı başından itibaren Irak sınırına daha fazla taşırıldı. Hem ABD seçimlerinden, hem de Irak seçimlerinden alınan güçle Amerikan yönetimi Ortadoğu'ya yönelik müdahalesini Irak dışına taşıyarak bütün Ortadoğu'ya yaymada yeni bir hamle yaptı. Bu AB'yi de kapsayan, yine Rusya ve Çin'i en azından etkisizleştirmek, tarafsızlaştırmak bazı yerlerde kendisini destekler hale getirmek içinde yoğun bir çaba içine girdi. Böylece Irak'a askeri müdahale tarzında Ortadoğu'nun merkezinde gelişen ABD gi-

rişimleri, 2005 yılı boyunca Kürdistan üzerinden Suriye ve Türkiye yine İran'a yönelik etkili bir mücadeleye dönüştü. Hata diğer Arap devletlerine siyasi reform dayatma biçiminde gelişme ve yayılma gösterdi. Şimdi bölgeye yayılan ABD müdahalesinin gelip İran'da odaklandığı bir döneme giriyoruz.

2005 yılının başından itibaren Suriye, Türkiye ve diğer yerlerle siyasal, örgütsel, yönetsel alanda yaşanan mücadeleler, 2006 baharında İran rejimi üzerinde onu değiştirmeyi hedefleyen

dı yine bir dönem siyasi izolasyon geliştirmeye çalıştı. 2006 yılının başından itibaren ABD yaklaşımları incelenirse askeri kuşatmayı geliştirmeye ve dolayısıyla askeri müdahale hazırlıklarını yürütmeye önem verdiği, İran'la çelişki ve çatışmayı ABD'nin bu düzeye getirdiği açıkça görülebilir. Şimdi ABD'nin mevcut durumda İran ile ilişkileri bir savaş durumunu ifade ediyor aslında. ABD'nin İran ile çelişkisi ve çatışması savaş boyutuna ulaşmış durumda. Günlük silahların kullanılmaması askeri he-

bir müdahale dayatması düzeyine gelmiş bulunuyor. Süreci olağanüstü kılan önemli bir yan budur. ABD müdahalesi artık bölgesel bir müdahale olarak Irak ve İran üzerinde odaklanma düzeyine ulaşmıştır. ABD'nin İran'a karşı yaklaşımları ekonomik, siyasi olmaktan çıkmış, bunlarla birlikte askeri yönü içeren bir düzeye gelmiştir. Bir dönem ABD İran'a karşı ekonomik ambargo uygula-

deflerin vurulmaması bu gerçeği değiştirmez. Her an onlarda gerçekleşebilir. Nitekim bu yönlü hazırlıklar çok yönlü yapılıyor da. Fakat Ortadoğu'da odaklanmış bulunan, adına üçüncü dünya savaşı denilen savaşın esas yönü silahlı çatışma değil zaten. Silahlı çatışmayı içermekle birlikte, ideolojik siyasi yönü çok daha fazla öndedir. Dolayısıyla ABD, İran savaşının da ideolojik siyasi

yönü fazladır, askeri boyutu azdır. O nedenle de bir askeri güç kullanımı gerçekleşmiyor diye mevcut çatışma sürecini savaş dışı görmemek gerekir. Aslında ABD, İran savaşı başlamıştır, sürüyor. Büyük ihtimale önümüzdeki yakın gelecekte silahların kullanıldığı bir düzeye de gelecek, birçok çevrede böyle değerlendiriyor. İstihbarat örgütleri bu tür bilgiler sızdırıyor. Çeşitli basın organlarında ABD'nin, İran'a askeri müdahale planları yayınlanıyor. Irak, Katar ve Afganistan üzerinden İran hedeflerinin vurulacağı planlandığı belirtiliyor. Türkiye üzerinden ABD'nin, İran füzelerine karşı bir füze savunma hattı kurmak istediği belirtiliyor. Kısaca ABD'nin, İran'a karşı kapsamlı bir askeri müdahale hazırlığı sürecinde olduğu kesin, tartışma götürmez bir gerçeklik olmaktadır. Bunun önemi şuradadır: Birincisi; ABD sadece bölgede de değil uluslararası alanda da bütün siyasetini kendisinin İran'a karşı yürüttüğü mücadeleye endeksliyor, odaklıyor. Diplomasisini, siyasetini buna bağlıyor. Herkese şunu dayatıyor; İran'a karşı sürdürdüğü mücadelenin neresindedir, buna katılıyor mu, katılmıyor mu, bunu Türkiye'ye de dayatıyor, Suriye'den de bu istiyor. AB ile de ilişkilerini böyle sürdürüyor, Rusya ile de, Çin ile de ilişkilerini de böyle sürdürüyor. Özellikle de İran'a sınır olan devletler ABD'nin böyle bir siyasi askeri etkisi altında bulunuyor. Tutumlarını, siyasetlerini ABD'nin yaklaşımına göre belirlemek zorunda kalıyorlar.

İkinci husus; ABD İran çatışmasını basite almamak gerekir. ABD 1991 başında Irak'ı vurdu. 2003 Nisanında da Saddam yönetimini devirdi. Bu kadar uzun süreli bir mücadele yü-

rüttü. Saddam Hüseyin rejiminin yıkılmasında belki bir siyasi, askeri sonuca ulaştı. Şimdi onun ardından İran rejimini değiştirmeyi hedefleyen bir çatışma durumu bölge açısından da, uluslararası alanda da çok daha büyük bir siyasi askeri mücadeleyi ifade ediyor. Bir kere İran, Irak'tan farklı, İran'ın bölgedeki duruşu daha kapsamlıdır. Irak'ta bir bölgesel güç haline gelmeye çalıştı. Ama Arap âleminde bile öyle bir düzey kazanamadı. Ama İran her zaman kendisini bir bölgesel güç gördü. Tarih boyunca sadece bir bölgesel güçte değil, kendisini bir küresel güç gördü. Hep öyle olmayı hedefledi, sürekli emperyal hedefler önüne koydu. Şimdi de o felsefi vardır. İdeolojik, siyasi olarak böyle bir duruşa sahiptir. Bunu en azından Ortadoğu'nun temel bir gücü olarak yürütüme biçiminde sürdürüyor. Bu bakımdan ABD İran çatışması bölgeyi de uluslar arası alanı da daha çok etkileyecek bir çatışmadır. Diğer yandan birinci dünya savaşı ardından böl-parçala siyaseti temelinde ortaya çıkarılan ulus devlet sistemlerine bağlı olarak bir Ortadoğu statükosu oluşturuldu. Bu statüko Irak'ta Saddam Hüseyin yönteminin yıkılmasıyla parçalandı, yıkıldı. Fakat mevcut duruş hala bir gedik açma durumundadır. İran da rejimin değiştirilmesi hedefiyle bu statükoda açılmış gedik daha da ilerletiliyor, gedik olmaktan çıkartılarak statükonun tümünden aşılmasını, parçalanmasını gündeme getirecek.

Dikkat edelim Irak ta yıkılmış bir statüko İran'da da yıkılırsa ki zaten Suriye'de de mevcut yönetim ikiye bölünmüş, bölgede siyasi etkinliği kalmayan kendi içinde yönetim çatışmasıyla uğraşan bir Suriye gündeme getirilmiştir böyle bir durumda Türkiye'nin mev-

cut sisteminin ayakta kalması mümkün olmayacaktır. Unutmayalım ki bütün bu devlet sistemleri Türkiye cumhuriyetinin kuruluşuna dayalı olarak geliştiler. Türkiye Cumhuriyeti sistemi de kendisini bunlara dayandırarak var etti. Ve günümüze kadar yaşadı. Şimdi onların bir bir kırılması parçalanması Türkiye’de oligarşik despotizm olarak ortaya çıkmış mevcut rejimin tüm dayanaklarını, ayaklarını kırmış oluyor. Dolayısıyla bu rejimin ayakta kalması, yaşaması mümkün olmayacaktır. Irak, arkasından yıkılan İran ve Suriye aynı zamanda yıkılan Türkiye’nin despotik, oligarşik rejimi olacaktır. Bu bölgede eski statükonun tümünden yıkılması durumunu gündeme getiriyor. Bu bir gedik açma, bölgenin bir alanında bir devleti değiştirme durumunu aşılıyor. Bölgede 80 yıllık siyasi sistemin tümünden parçalanmasını ve aşılmasını gündeme getiriyor. Bu da tüm bölgeyi etkilemekten öteye tüm bir küresel sistemi ciddi biçimde etkilemeyi ifade eder.

Bu nokta da gelinen düzey nedir. Önder Apo son notta da İran’ın gidici olduğunu kesin bir siyasi hüküm olarak belirtiyor. Bu oldukça önemli bir tespit olmaktadır. İran rejimine yönelik küresel sistem değiştirilme hükmünü vermiştir. Bunu görmek gerekir. Bu konuda başta ABD hüküm vermiş olsa da AB’de Rusya, Çin gibi güçlerde katılıyorlar. En son Almanya, Çin başbakanlarının görüşmesi ardından yapılan açıklama bu konuda önemliydi. İran’ın nükleer silaha sahip olmasına bu iki devlet olumlu bakmadıklarını razı olmadıklarını ilan ettiler. Sözde İran’a en çok destek veren devletler oluyor bunlar. ABD siyasetine en çok karşı olan, muhalif konumda olan devletler konu-

mundalar. Almanya ve Çin’inin, nükleer silaha sahip olmaması noktasında mevcut İran rejiminin duruşuna karşı izlediği politikalar, küresel güçlerin İran’daki mevcut İslami rejimin değişimine karar verdikleri anlamına gelir. Bu konuda görüş birliği var gibidir. Anlaşmışlardır. Anlaşmadıkları, tartıştıkları husus bunun yönteminin nasıl olacağı konusundadır. Yani İran da rejim değişsin mi değişmesin mi konusunda tartışma yürütmüyorlar artık. Bu konuda karar vermişler. Değişmesine hükmetmişler de bunun hangi yöntemde olması gerektiği konusunda aralarında görüş ayrılığı vardır. Aslında bu süreç şu da denebilir. ABD kendi planını hayata geçirmek için uygun zemini ortamı yakalamak veya yaratmak için çaba içindedir. Bunun için birçok yol, yöntem ileri sürüyor. Herkesi sonunda İran’ın askeri ve ekonomik kaynaklarını vurmak, İran rejimini zayıflatmak gerekir noktasına getirmeye çalışıyor.

**ABD İRAN’I HEDEFLİYOR,
İRAN’DA REJİMİ DEĞİŞ-
TİRMEK ÜZERE ASKERİ,
SİYASİ BASKISINI
OLUŞTURURKEN AYNI
ORANDA TÜRKİYE
ÜZERİNDE DE ÇOK AĞIR BİR
SİYASİ BASKI OLUŞTURMUŞ
BULUNUYOR.**

Bütün devletlerin yakında böyle bir noktaya gelmesi zor değildir. Bu anlamda da İran’ın güvendiği, dayanmayı öngördüğü dayanaklar boş çıkmıştır. Daha çok Avrupa ABD çelişkisine dayanarak, ABD’yi karşılayabileceğini sanıyordu. Bu siyaset sonuç vermedi. Yine Rusya’nın, Çin’in duru-

muna, bunlarla varolan ilişkilerine dayanarak ABD karşısında durabileceğini sanıyordu. İran; 20. yy'daki dünya siyasetinin 21. yy'da da sürdürülebileceğini sandı. Değişen dünyayı iyi okuyamadı. İran İslam devriminin ortaya çıktığı dünya gerçeğinin 21. yy. başında değiştiğini göremedi. Avrupa'yı ABD'ye karşı çıkarabileceğini olmazsa Rusya'yı, Çin'i karşı çıkarabileceğini ABD'nin bu güçlerle çelişki ve çatışması ortamında siyaset yapabileceğini umut etti. Bu yanlış bir değerlendirmedir. Dünya gerçeği değişmiştir. 20.yy da Sovyet-ABD bloklaşması ve bu temelde yaşanan çatışma ortamında siyaset gerçeği farklıydı. Sovyet sisteminin dağılışı ardından dünya da bu siyaset durumu değişmiştir. Artık yeninde bir Sovyet-ABD bloklaşmasının en azından şimdilik yaratılması mümkün değildir. Dolayısıyla İran'ın politik hesapları yanlış olmuş, tutmamış ve kendisine karşı ABD'nin geliştirdiği kuşatma karşısında zayıf kalmış durumdadır. Dış destekleri zayıflamış, ABD'nin karşısında çıkartabilecek her hangi bir güçte yoktur. Belirttiğimiz devletler yöntem farklılıkları noktasında biraz siyaset yapmaya çalışıyorlar. Yakın zamanda o da aşılabacaktır.

Bölgesel planda da İran; Irak'ta ki çatışmalı durumdan yine Irak yönetiminde Şiiilerin güçlenmesinden belli bir güç aldı. Filistin'de Hamas'ın seçimleri kazanmasından da biraz güç aldı. Suriye ile ikili ilişkilerini geliştirerek güç almaya çalışıyordu. Ancak Suriye şu anda çok güç verecek durumda değildir. Türkiye ABD ilişkilerinde yaşanan çelişik durumdan güç aldı. Mevcut durumuyla ABD karşısında bunlara dayanmaya çalışıyor. Filistin'de yeni

bir çatışma durumu yaratmış olması ABD karşısında İran'a biraz güç vermiş olabilir. Irak'ta ki durum güç veriyor ama bu dinci akımların İslami hareketin mevcut gelişme düzeyinin zayıflığını Türkiye'ye dayanarak gidermeye çalışıyor. Türkiye'yi ABD'yle daha çok çeliştirmeye, daha çok çatıştırmaya böylece de kendisiyle daha çok yakınlaştırmaya daha fazla Türkiye ile siyasi, ekonomik, askeri işbirliği yapmaya çaba harcıyor. Bu durum biraz güç veriyor. Ama dikkat edilirse ABD'nin İran'da müdahaleyi odaklaştırmasının en çok zorladığı güçlerin başında Türkiye geliyor. Dolayısıyla ABD baskısı altında zorlanan bir Türkiye'nin İran'a çok fazla güç vereceği düşünülemez. Şöyle bir durum ortaya çıkmıştır: ABD İran'ı hedefliyor, İran'da rejimi değiştirmek üzere askeri, siyasi baskısını oluştururken aynı oranda Türkiye üzerinde de çok ağır bir siyasi baskı oluşturmuş bulunuyor. İran'ı hedef alırken Türkiye de ki rejime de İran'la yaşadığı çelişki ve çatışma da taraf olmaya zorluyor. İran rejimi gibi yıkmak üzere hedeflemese de İran'la yaşadığı çatışma karşısında tavır almaya zorlayarak aslında Türkiye rejimi üzerinde de en ciddi siyasi dayatma da bulunuyor. Bu anlamda aslında Türkiye açısından da yolun sonuna gelmiş durumda. ABD herhalde yakın gelecekte büyük ihtimalle İran'a yönelik askeri baskısını daha çok arttıracaktır. Bu bir müdahale durumuna dönüşebilir. Herhalde Afganistan gibi Irak gibi bir askeri müdahale olmaz. Bunu beklememek lazım ama ABD'nin İran'ın askeri ve ekonomik hedeflerini vurma imkanı, fırsatı vardır. Bu biçimde İran rejimini güçten düşürmeyi sağlayabilir.

ABD, 91 körfez savaşında Saddam Hüseyin yönetimi üzerinde uygulanan politikanın bir benzerini şimdi İran karşısında uygulayabilir. ABD, İran'ın ekonomik gücünü silahlarla vurarak zayıflatması temelinde iki yolu hedefleyebilir. Bu noktalarda birincisi; İran toplumunu çeşitli biçimlerde ayaklandırarak, toplumsal muhalefeti geliştirerek rejimi değiştirecek bir hareketin ortaya çıkartılması, ikincisi; eğer bunu başaramazsa en azından İran rejimini iyice güçten düşürüp zayıflatmak biçiminde daraltabilir. Nasıl ki 91'de Saddam yönetimini Bağdat etrafında sınırlandırdı, daralttı on yıl öyle yaşattıysa, İran rejimini de Tahran etrafında daralmış, güçten düşmüş, bölgeyi çok zorlayamayan zayıf bir rejim konumuna düşürebilir. Bunları şu açıdan bilmek önemlidir. Bazıları, 'İran Irak değildir, ABD Irak gibi bir askeri saldırı yapamaz o zaman ABD İran'a hiç askeri saldırı yapamaz' biçiminde bir Aristo mantığı dillendiriliyor bu doğru değildir. Yine işte 'İran rejimi çok hakimdir, seçimlerle kendisini yeniledi de, mevcut durumda rejime karşı bir muhalefeti örgütlemesi mümkün değil ABD'nin, o zaman İran rejimini etkisizleştiremez, İran rejimine karşı girişimlerde bulunamaz' sonucu çıkartılıyor bu da yanlıştır. Doğrudur ABD İran'a Irak gibi müdahalede bulunamayabilir, ama ekonomik, askeri hedeflerini vurabilir. İyice zayıflatabilir. Buna imkanı da var. Toplumunu ayaklandırıp rejimi Tahran'da değiştiremeyebilir ama onu yapamazsa iyice daraltabilir, Kürdistan'ı, Azerbaycan'ı, Belucistan'ı koparabilir. Tahran ve etrafında daralmış, küçülmüş kontrol altına alınmış bir İslami rejimi bir süre yaşatabilir. Bunu ortaya çıkarabilir. Bu

anlamda ABD'nin İran'a müdahale etme imkanı vardır. Bu göremeyen düşünceler aslında müdahale etmemesini isteyen düşüncelerdir. Kendi isteklerini gerçekmiş gibi ortaya koyuyorlar. Bu nedenle önümüzde ki sürecin ABD, İran çatışmasının derinleşeceği, askeri boyut kazanacağı bir süreç olarak görülmesi gerekir. Bu süreç aslında bugün başlamıştır. Onun için durum olağanüstüdür. **Çünkü ABD-İran çatışması demek bölgede savaşın daha da derinleşmesi, yaygınlaşması demektir. Siyasi-askeri mücadelenin bölge düzeyinde daha fazla keskinleşmesi demektir.** Bu Irak savaşından çok daha yaygın, çok daha şiddetli bir savaş durumu ortaya çıkması anlamına da gelir. Elbette İran'da kendi gücünü kullanacak. İslami güçleri kullanacak. Bu anlamda çatışma bölgeye daha çok yayılacak. Hatta bölgenin etrafına da taşabilecek. Daha fazla şiddet kullanımı ortaya çıkacak, daha fazla kan dökülecek, bölge daha fazla tahrip olacak. Savaş, çatışma durumu bölgede daha çok derinleşecek. Bunu görmemiz anlamamız gerekir.

Bütün bölgeyi hemen hemen bu durum içine alacaktır. Bu anlamda Türkiye ne yaparsa yapsın böyle bir çatışmalı durumun dışında kalmayacaktır. Son dönemlerde ABD yetkililerinin Türkiye'ye İran karşısında yürüttükleri bu politikalarına destek verip vermeyecekleri konusunda kendilerini netleştirmelerini dayattığı kesindir. Şöyle de diyebiliriz buna; ABD İran'a karşı yaptığı askeri hazırlık noktasında Türkiye'den askeri destek istemiş durumda. Türkiye bu desteği verecek mi vermeyecek mi? ABD-İran savaşının neresinde olacak? Önümüzde ki yakın gelecek-

te Türkiye'nin bu anlamda karar vermesi gerekecek. Türkiye yeni bir kararın eşiğindedir. Siyasi tutumunu netleştirmesi gerekecek. Türkiye siyaseti açısından bir koltuğunda ABD diğer koltuğunda da İran'la Kürtlere saldır, PKK'ye saldır, Kürdistan da her türlü katliam girişiminde bulun politikalarının artık sonuna geliniyor. Türkiye birbiriyle bu kadar çelişkili olan bu iki gücü şimdiye kadar iki koltuğunda taşıdı. Ama artık bu iki gücün savaş düzeyinde çatışır hale gelmesi Türkiye için de bu politikanın sonuna gelmesi anlamına

**TÜRKİYE, ABD-İRAN
SAVAŞI DAHA ASKERİ
BOYUT KAZANMADAN
KENDİ İÇİNDE ÇATIŞIR
DURUMA
DÜŞÜRÜLMÜŞTÜR. ÖYLE
ANLAŞILIYOR Kİ İRAN'A
DÖNÜK ABD'NİN ASKERİ
GİRİŞİMLERİ OLMADAN
TÜRKİYE KENDİ İÇİNDE
SAVAŞIR OLACAK**

geliyor. Dolayısıyla Türkiye tutumunu netleştirecek. ABD bunu istemiştir. Bu yaklaşım yakın dönemde sonuçlarını verecektir.

Türkiye bunu nasıl netleştirecek? ABD'yle birlikte tutum alıp BOP'a ABD'nin bir askeri kolu olarak girerse başta İran olmak üzere tüm bölgeyle çatışmak zorunda kalacak. Bu Türkiye sistemini de değiştirecek zaten. Diğer yandan İran'a destek vermeye kalkarsa ABD'yle savaş konumuna girecek. İran'a destek vermeyebilir. Irak savaşında olduğu gibi tarafsız bir konumda durmak isteyebilir. ABD'nin bunu kabul etmeyeceği açıktır. Zaten

Irak karşısında ki duruşunu da kabul etmedi. Öyle bir duruşa sahip olduğu için Ecevit hükümetini düşürdü. Yerine AKP hükümeti geldi ki ABD'nin Irak savaşına Türkiye katılımını sağlasın. Ama AKP hükümeti böyle bir katılım göstermedi. Dolayısıyla Türkiye-ABD ilişkilerinin gerginleşmesine, bozulmasına yol açtı. Son bir kez ABD, Türkiye'ye İran'a karşı yürüttüğü mücadelede destek vermesini dayatıyor. Türkiye eğer destek vermeyecek konumda olursa, ABD'nin Türkiye içine müdahalesi daha çok artacaktır. Artık hangi yollarla gelişir nereye götürür bilinmez ama şimdiden Türkiye'nin içinde başlamış olan tartışmaların bu gelişmelerle bağlı olduğu tartışma götürmez.

Türkiye, ABD-İran savaşı daha askeri boyut kazanmadan kendi içinde çatışır duruma düşürülmüştür. Öyle anlaşılıyor ki İran'a dönük ABD'nin askeri girişimleri olmadan Türkiye kendi içinde savaşır olacak. Türkiye'nin iç çatışma durumu gelişecek ABD Türkiye'den netleşme isteyecek. Türkiye'den bazı sonuçlar almak temelinde İran'a yönelik askeri yönelimlerini geliştirecek. Irak'ı belli bir düzeye getirmiş durumda Suriye yönetimini parçalamış, Esat yönetiminin bir gücü kalmamıştır. Aslında Esat yönetimi eğer değiştirilmiyorsa yerine konacak güç bulunamadığı içindir. ABD o gücü bulmaya çalışıyor bulursa hemen değiştirir. Olmasa da Suriye şuan ABD politikaları önünde herhangi bir engel teşkil etmiyor. Türkiye İran'a destek verdiği için ABD, Türkiye'yi kendi yanına çekmeye çalışıyor. Türkiye'nin, PKK'ye karşı tavır almasını istemleri karşısında Amerikalı yetkililer hep şunu söylüyorlar; 'ABD Türkiye, Irak üçlü ittifakındadır'. İran'a

karışı kendi cephesine, Büyük Ortadoğu Projesine Türkiye'nin katılmasını istiyor, bunu dayatıyor. İran'da başarmak için Türkiye'ye dayanmak istiyor. Dolayısıyla da böyle bir dayanmayı sağlanana kadar Türkiye üzerindeki basaklığı artıracaktır ABD. Bu gerçeklikten kaynaklı önümüzdeki süreç Türkiye iç siyasetinin bu anlamda çok karıştığı, çatışmalı durumun çok daha geliştiği bir süreç olacaktır.

Hem İran savaşı hem Türkiye'nin iç savaşı zaten Irak'ta çatışmalar

nun Ortadoğu çapında demokratik siyasal çözümüne ilişkin ortaya koyduğu program hayati rol oynuyor. Ortadoğu'nun bu kadar ağır tahribatlar yaratacak yaygın bir çatışma durumundan kurtulmasını sadece Kürt sorununun demokratik çözümü sağlayabilir. Başka hiçbir güç Ortadoğu'nun içine sürüklendiği bu çatışma durumunu giderebilir çatışmaları önleyemez, barışçıl demokratik sürecini geliştiremez. Bunu gerçekleştirecek tek güç Kürt sorununun demokratik çözümüdür. Kürdistan

oluyor, Suriye kendi içinden parçalanmış Filistin, İsrail çelişkisi yeniden gerginleşti, ondanda öteye Filistinliler de kendi içinde çatışmalı hale getirildi. Bütün bunlar Ortadoğu çapında savaşın daha da yaygınlaşması, kanın daha fazla akar bir duruma gelmesini ifade ediyor. İşte bu noktada Kürt sorunu ve onun çözümü Önder APO'nun Kürt sorunu-

özgürlük hareketinin ve Önder APO'nun Kürt sorununun çözümüne ilişkin koyduğu programdır, çözüm yoludur.

Türkiye'nin Kürt sorununun demokratik çözümü temelinde demokratikleşmesi, İran'ın Kürt sorununun demokratik siyasal çözümü temelinde bir demokratik muhteva kazanması

ABD'nin bölgeye yönelik müdahalesinin zeminini, dayanaklarını ortadan kaldıracak yegâne gelişme olur. Böyle bir gelişme olursa ABD mevcut askeri müdahalesini sürdürme zeminini bulamayacak, gerekçeleri ortadan kalkacaktır. Zaten bölge ABD ile o biçimde bir çatışmaya girmeyecek kadar değişimi yaşamış olacak, yeni bir siyasal yapılanmaya ulaşmış olacaktır. Bu bakımdan Kürt sorununun çözümü uğruna yürütülen Kürdistan özgürlük ve demokrasi mücadelesi şimdi bölgenin barış, istikrar ve savaşı önleme mücadelesi olmaktadır. Yine yıkımı, tahribatları azaltma, toplumlar arası çatışmaları önleme, halkların kardeşliğini geliştirme mücadelesi olmaktadır. Eğer bunu başarabilirse tabi çok önemli bir rol oynar bölgeyi böyle bir tahribattan kurtarır, yeni bir sürecin gelişimine yol açar. Özgürlükçü, demokratik ve kardeşçe bir çözüm Ortadoğu çapında yaratılmış olur. Bununla yeni bir Ortadoğu demokratik sistemi ortaya çıkar.

Burada temel sorun herkesin yararına olan bu gelişmenin nasıl yaratılacağıdır. Bu noktada Kürt halkının mücadelesi önemli bir rol oynamaktadır. Daha ileri bir düzeyde geliştirilebilirse belki çözümleyici rolü arta bilir. Ama şu da bir gerçek ki yalnız başına Kürdistan da, Kürt halkının yürüttüğü mücadelenin de bu kadar kapsamlı bölgesel çözümü yaratması mümkün olmuyor. Diğer halklarında özgürlükçü, demokratik gelişimi demokrasi hareketlerini örgütlemeleri, demokratik mücadelelerini geliştirmeleri halkların bu temelde demokratik ittifakının ortaya çıkması hayati önem arz ediyor. Bu anlamda zayıflıklar var Kürt halkının özgürlük ve demokrasi mücadelesini daha

çok örgütlü ve yaygın kılması yine diğer halkların demokrasi mücadelelerini, örgütlülüklerini geliştirmeleri, Kürt halkının bu halkların demokratik örgütlemelerinin geliştirmesi için güç destek vermesi, bir çözüm yolu olarak ortaya çıka bilir.

Yine mevcut gelişmelerin içerdiği tehlikeleri görerek daha geniş bir demokrasi inisiyatifi Türkiye'de, İran'da, Arap sahasında gündeme gelebilir ve bu aydınları, siyasetçileri, demokratik bir siyaset geliştirmeye yönelebilir. Demokratik bir zihniyet değişimi yaşanabilir. Bu bir çözüm gücü olabilir. Fakat mevcut durumda görülen o ki İran'da da Türkiye'de de böyle bir gelişme olmuyor. Önder Apo'nunda belirttiği gibi şoven, milliyetçi, siyasal, ekonomik rantçı çevreler İran'da da Türkiye'de de daha baskınlar. Devlet yönetimi ve toplum üzerinde daha çok egemenler. Dolayısıyla kendi dar milliyetçi siyasetlerini savaş pahasına dayatıyorlar. Bu dayatma sürerse Türkiye ve İran'da demokrasi inisiyatifi gelişmezse Kürdistan özgürlük hareketi bu alanlarda Kürt sorununun demokratik siyasi çözümünü sağlayacak düzeyde bir gelişme güçlenme ortaya koyamazsa gidilecek nokta savaşın, çatışmanın daha derinleşmesi, boyutlanması ve yayılması olacak. Bu da bölgeyi daha çok kan kaybetmeye, daha çok kaynaklarının tahrip olmasına götürecektir. Ortadoğulu halklarda daha çok zayıflayacak. Mevcut statükonun aşılması bütün Ortadoğu halkları için daha ağır bir bedele yol açacak. Gidişatın biraz bu yönlü olacağı görülüyor.

Bütün bunlar Kürdistan özgürlük mücadelesinin ne kadar büyük önem arz ettiği, sadece Kürt halkının

geleceği açısından değil Ortadoğu halklarının özgür demokratik, kardeşçe birlikliği ve gelecekleri açısından da hayati bir rolün sahibi olduğunu ortaya çıkarıyor. Bunu dikkate alan gören bir ideolojik siyasi mücadele yürütüyoruz. Örgütsel, askeri duruşumuz gerillanın duruşu da bu temeldedir. Pratik uygulamada eksiklikler olabilir, yetersizlikler olabilir hatalar yapılabilir. Ama Önderliğin çizgi duruşunun bu temelde olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Her fırsatta Önderlik bunu vurguluyor. Bunun bir ideolojik duruş olduğunu, stratejik duruş olduğunu, geçici taktiksel bir duruş olmadığını vurguluyor. Gerçek olan doğru olan budur. Bu bir felsefik, ideolojik duruş, siyasal ve stratejik bir duruştur. Bunun gereği kavrandıkça, bu duruşu ortaya çıkaran çizgi özümseme ve etkili bir biçimde her alanda doğru yöntemlerle başarılı tarzda hayata geçirildikçe Kürt özgürlük hareketinin bölge düzeyinde çözümlenici rolü artacaktır.

Demek ki burada asıl görev özgürlük mücadelesinin geliştirilmesi oluyor. Özgürlük mücadelesinin geliştirilmesinde de teorik çözümler konmuştur. Halk mücadeleye büyük güç veriyor. Aslında Kürt halkının bu mevcut demokratikleşme sorununu çözecek düzeyde bir özgürlük mücadelesini geliştirilmesi, buna öncülük edecek kadronun yine örgütün böyle bir ufka sahip olması böyle bir çizgiyi özümsemesi bu mücadeleyi yürütecek bir örgütlülüğe, tarza üsluba sahip olmasına bağlıdır. Bu bakımdan kadroların rolü önem arz ediyor. Tarihsel rol ve görev her süreçten çok daha kapsamlıdır. Bölgesel hatta küreseldir. Bu anlamda görevler çok ağır fakat tarihseldir. Yeni bir dünyanın

yaratılmasına yol açacak kadar değerlidir. Anlamlıdır. Burada bütün sorumluluğun, görevin çok büyük ölçüde kadroların üzerinde olduğu bilinmelidir. Kadroların çizgiyi doğru özümseyip onun gereklerini pratikte başarıyla yürütmeleri Kürdistan özgürlük ve demokrasi mücadelesinin demokratikleşme sorununu çözecek ve bölgede içine girilmiş o tehlikeli çatışma sürecini önleyecek gelişmeleri yaratacak gücü ortaya çıkaracaktır. Bu anlamda PKK kadrolarının, kadrolaşmasının, kadro örgütlülüğünün tarih yapan, tarih çizen bir konumu, misyonu ve rolü vardır.

Bu anlamda da kadroyu eğitme

**PKK
KADROLARININ,
KADROLAŞMASININ,
KADRO ÖRGÜTLÜLÜĞÜ-
NÜN TARİH YAPAN, TARİH
ÇİZEN BİR KONUMU,
MİSYONU VE ROLÜ
VARDIR.**

görevini önüne hedef koymuş okulun rolü ve anlamının ne kadar önemli olduğu da ortaya çıkmış olmaktadır. Demek ki bu eğitim devrimiz bölgesel düzeydeki bu gelişmeleri görecektir, Kürdistan'da yaşanan ideolojik, siyasi, askeri mücadeleyi bütün yönleriyle anı anına hissedecek ve buna göre bir duruş sergileyecektir. Dolayısıyla siyasal görevleri taktik süreci anı anına değerlendirecek, bizi başarıya götürecektir taktiklerin bulunup çıkartılmasında, politikaların belirlenmesinde, bu politikaların ve taktiklerin pratiğe dökülecek tarzın, üslubun, tamponun yaratılmasında en belirleyici, çözümlenici aydınlanmayı ortaya çıkar-

tacaktır. Çünkü böyle bir siyasi sürecin gereklerine cevap vermek, yürüttüğümüz mücadelenin taktik görevlerini görüp üstlenerek başarıyla yerine getirmenin tarzını ve temposunu yakalayacak kadroyu ortaya çıkartmakla mümkündür. Demek ki bu eğitimimizin, bu yaşanan mücadele gerçeğinden asla kopmaması, onu anı anına kendi çalışmalarında yaşatması ve çözümleyici düşünceler üreterek, kendini bu düşüncelerle donatması elzem olmaktadır. Ayrıca kendini yeniden yaratarak düşünce derinliği yakalaması yine pratikte başarılı olmanın tarzını, temposunu yakalayıp iddialı, iradeli, cesur, fedakar kadrolar yetiştirmeyi sağlaması ve böyle bir çalışma olması gerekiyor. Bu yaklaşım mücadelemize güç katan, destek veren, mücadelenin başarılı şekilde gelişmesinde katkılarıyla önemli rol oynayan bir sonucu ortaya çıkartır. Tarzıyla, programıyla, günlük çalışma ve yaşam düzeni ile bu gerçeklere göre yürütülen bir eğitim çalışması ancak gerçek bir eğitim çalışması olabilir. Bundan kopan, bununla çelişen ve bu hedefe bağlı olmayan ve dolayısıyla da hızla mücadelenin ihtiyaç duyduğu kadroları yetiştirerek çalışma alanlarına sefek edemeyen bir eğitim çalışması başarısız sayılacaktır.

Eğitim çalışması her zaman aynı tarzla yapılmaz. Dolayısıyla geçen yıllarda uluslararası komplonun saldırılarının karakteri yine geri çekilme, toparlanma, stratejik değişim ile örgütsel yeniden yapılanmanın yaşandığı dönemin eğitimi farklıydı. O eğitimler yeni çizgiyi, yeni stratejiyi özümseme bu temelde kendini değiştirme eğitimleriydi. O süreçlerde taktiğimiz eğitim çalışması yapmaktı

şimdi taktiğimiz eğitim çalışması yapmak değildir. Şimdiki eğitimlerimizin temel amacı ideolojik mücadele yürütmektir, serhıldanı geliştirmektir, savaş yapmaktır. Meşru savunma savaşını kuzeyde, doğuda somut koşullara göre geliştirmektir. Edebiyat, sanat, çalışması yapmaktır. Kısacası pratikleşme dönemindeyiz. Dolayısıyla şimdiki eğitimin görevi tamamen bu pratikleşme, eylem dönemine bağlı olmak, bununla uyumlu yürümek, bunu başarıyla yürütecek kadroyu yetiştirmekle kadroyu yetiştirmekle yükümlüdür. Bunu yaparsak doğru bir eğitim yapmış başarı sağlamış oluruz. Ters durum veya yaklaşım bir tür sapmaya da yol açabilir. Pratikten kopma, pratiğin gereklerine göre hazırlanmama durumu da bir tür sapma durumudur. Onun için bu eğitim devremizin içinden geçtiği koşulları doğru görmesi günlük olarak yürütülüş tarzından programına kadar, yine tartıştığı konularından onların tartışma biçimine, içeriğine kadar her şeyini günün görevleri ile politikaları ile taktiği ile bağlı kılması olmazsa olmazdır. Dolayısıyla döneme uygun eğitimin yürütülmesi, dönemin ihtiyacı olan kadroyu yetiştirmeyi hedeflemesi tek doğru tutumdur. Bundan asla taviz vermemeli, farklı arayışlar içinde olmamalı, farklı anlayışlar kesinlikle böyle bir çalışmaya hâkim kılınmamalıdır.

Böyle bir eğitim devresini düzenlerken hareket olarak hedeflediğimiz kesinlikle budur. Bunun gerisinde bir hedefi kesinlikle yeterli bulmayacağız. Bunun gerisinde kalan bir çalışma durumu yetersiz görülerek eleştirilecektir. Bunun böyle anlaşılmasında bilinmesinde yarar vardır. Bu devre esas olarak hangi anlayışlarla mücadele ederek ge-

lişecek, başarı kazanacak bu konuda da birkaç noktayı belirtebiliriz. İnsan şunu rahatlıkla söyleyebilir; Provokatör tasfiyeciliğin kendini dayatma süreci çok tehlikeliydi. Şunu herkes iliklerine kadar hissedecek. Hareket bu kadar büyümüşken, görkemliyen uluslararası komplo gibi çok büyük bir saldırı altında provakatif tasfiyeci dayatma ortamında çok tehlikeli bir süreçten adeta sırat köprüsünden geçtik. Uçurumdan kıl payı döndük. Bu bir gerçektir. Bir abartma değildir. Bir kere herkesin bunu doğru anlaması iliklerine kadar hissetmesi gerekmektedir. Bunu anlamayan hissetmeyen geçmişte yaşananları olağan, basit gören normal karşılayanlar bu dönemin kadrosu olamazlar. Dolayısıyla bu dönemin görevlerine doğru yaklaşamazlar. Bir kadronun sahip olması gereken görev ve sorumluluk düzeyine sahip olamazlar. Pratiğe de öyle yönelemez, dolayısıyla da öncülük yapamazlar. Halkı örgütleyemez, sağlam bir ideolojik duruş gösteremezler. Komutan olmaz, savaşıklık yapamazlar. Bu gelinen aşamada tartışmasız bir realite olmaktadır. Bu bakımdan tehlikeli bir süreçten çıkarak önemli bir gelişme düzeyini yaşadık.

Bir kere Önderlik süreci çok kapsamlı ve derinlikli bir şekilde aydınlattı. Bu anlamda sürecin çözümlenmesi tam olarak yapılmıştır. Elimizde böyle bir silah var. Diğer yandan buna uygun bir biçimde 1 Haziran atılımı iki yıllık mücadele süreci içerisinde hataları, eksiklikleri olsa da önemli bir gelişme düzeyini ortaya çıkardı. Bu da ciddi bir durumdur. Bu anlamda yeni teorik, ideolojik çizgiyi kavrama, yeni politik süreci kabul etme ve yeni gelişen mücadeleye katılmada güçlü bir halk duruşu

mevcuttur. Bütün bu önemli gelişmeler kadronun, örgütün tasfiye olmaktan kurtulmasını sağlayan yeniden toparlanmasını, bilinçlenmesini, Önderlik çizgisini yeniden özümseyerek yeni bir stratejik mücadele çizgisine girmesini sağlayan temel etkenlerdir. Hareket böyle bir sürece girmiştir. Mücadelenin gelişimi görkemlidir. Önderlik duruşu tarihseldir. Büyüktür. Halkın katılımı görkemlidir. Onun için bunlara denk düşecek bir örgüt duruşu, kadro duruşu nasıl olmalıdır? Mevcut kadro ve örgüt duruşu bunlarla ne kadar uyumludur? Kuşkusuz kadro duruşunda da belli bir bilinçlenme, özümseme yeniden mücadeleye katılma gelişmiştir.

Yeni bir kahramanlık dönemi 1 Haziran atılımı temelinde ortaya çık-

**GEÇMİŞTE YAŞANANLARI
OLAĞAN, BASİT GÖREN
NORMAL
KARŞILAYANLAR
BU DÖNEMİN KADROSU
OLAMAZLAR**

mıştır. PKK hareketi yeni dönemin kahramanlığını yaratma, Özgürlük ve demokrasi mücadelesinin, Kürt sorununun demokratik çözümü döneminin kahramanlığını yaratmayı başarmıştır. Böyle bir kahramanlık sürecinin önü açılmıştır. Her gün yeni kahramanlar ortaya çıkıyor. Şehitler vermeye devam ediyoruz. Mücadeleye yüzlerce, binlerce genç katmaya devam ediyor. Bunun önü açılmıştır. Bu büyük ve tarihsel bir gelişmedir. Mevcut kadro ve örgüt yapılışını böyle bir gelişmenin önünü açan, sürdüren, bu temelde zorlanarak da olsa kendini bu gelişmeye uygun bir biçimde yeniden yapılandıran, yapılan-

dırma ve katma yönünde gelişme sağlayan bir duruş içinde olmak zorundadır. Bir ilerleme var. Sürükleyici, öncü militan güç ortaya çıkmıştır. Fakat yetersizdir. Bu yetersizlik azlık ve sınırlılık noktalarında yaşanan bir yetersizlik anlamındadır. Henüz önümüze koyduğumuz demokratik direnişi geliştirme ve demokratik konfederalizmi örgütlemenin büyük görevlerini başarıyla yerine getirecek düzeyde değiliz. Niceliksel olarak ta çok sayıda kadroya, militana, öncülük edecek güce ihtiyaç vardır. Mevcut kadro durumumuz azdır, yetersizdir. Yenilerini katmak gerekir. Bunun için de eğitim yapmak gerekir. Yeni insanların kadrolaşmasını, militanlaşmasını sağlamak gerekir. Kadro gücünü, kadro örgütlülüğünü öncü parti örgütlülüğünü büyütmek gerekir. Bunu bazı yaklaşımlar mevcut kadro düzeyimiz çokmuş gibi görenler olduğu için söylüyorum. Hata bazıları “bir kısmı daha gitse iyi olur” diyen düşünceler de vardır. Hatta öyle olursa belki örgüt, halk bize daha çok muhtaç olur diye düşünen ya da böyle bir düşünceden doğan pratikler görülüyor. Bütün bu anlayışlar yanlıştır. Az olsun benim olsun değil de çok olsun hepimizin olsun; az olsun bana muhtaç kalsın değil de, çok olsun ben daha çok hizmet edeyim, katkı sunayım felsefesinin esas alınması, hakim olması en doğrusudur.

Örgüt büyümeli, kadro gücü büyümeli ki insanların rolü, katılımı hizmeti de artsın. Birlikler çoğalmalı ki birlik komutanları da çoğalsın, komuta düzeyi artsın. Dar kalmış küçük bir grupta da her hangi bir gelişme sağlanamaz. İkincisi: Birde tümüyle bu bilinçle donanmış, yeni çizgiyi derinliğine özümsemiş, stratejiyi kavramış,

kendisini bu çizginin gereklerine tümüyle veren, bu çizgiyi başarıyla hayata geçirmenin tarzını, temposunu, üslubunu edinmiş bir kadro düzeyinin yaratılması gerekir. Bu konuda da mevcut kadro duruşunda hala zayıflıklar, eksiklikler, terslikler, yetersizlikler vardır. Örgütsel duruş yerine daha çok bireyci duruş hâkimdir. Sorunları ideolojik, örgütsel bazda ele alıp çözmek yerine bireysel, kendine gör yaklaşımlar, idareci tutumlar örgüt çalışmalarımıza, yönetim çalışmalarımıza damgasını vurmaya devam etmektedir. Bu bakımdan yeni çizgide kadronun kendini eğitmesi, dönüştürmesi, yeni çizginin derinliğini özümseyerek, onu pratikleştiren bir düzeye gelmesine ihtiyaç vardır. Bu konuda da geride kalma, eskiyi bütünlük bir biçimde aşamama yaşanabilmektedir. Bu kendisini çeşitli görüntüler biçiminde ortaya koyuyor. **Örneğin bir güvensizlik durumunu ele alalım. Mesela bu yaklaşım Kongra-Gel genel kurulunda bu işleri yapamayacağını bile söyledi. Bu, geçen yıl 3. genel kurul toplantısında çok daha ileri düzeyde söyleniyordu, nerdeyse genel kurul fes edilecekti. Yeniler seçilsin bunlar yapamaz diye kendini ortaya koydu güvensizlik. Kürdistan’da ve bu hareketten seçilmiş gelmiş olanlarına bu denli güvensiz yaklaşanlara bu bileşiminin de değerli bir bileşim olduğu, kongre görevlerini başarıyla yerine getirecek formasyona, deneyime bilinç yoğunluğuna sahip olduğuna dair mücadele verilmek durumunda kalmıştır.** Bunların yarattığı etkiden dolayı genel kurulumuza dahi doğru anlayış büyük uğraşlar sonucunda kabul ettirilmiştir. Şimdi yönetim düzeyinde de bu var, gidiyoruz yönetime bunlar yö-

netim olmaz deniliyor, gidiyoruz HPG'ye bunlar komutan olamaz deniliyor. Gidiyoruz öteye bunlardan bir şey çıkmaz noktasına varılıyor. Kimse yanındaki beğenmiyor, hala örgütü, yoldaşını ret eden, küçük gören bir tutum var, bu inkârcılığın devamıdır. Kendi gerçeğinden kaçış var, kendi gücünü görmeme var, partinin, örgütün, çizginin bununla donanmış militanın, fedainin gücünü küçük görme var. Öyle bir yaklaşım ortaya konuluyor ki bu kadar cesur, fedakâr, bu kadar fedai topluluğun bu işleri yapamayacağı sanılıyor. Olmaz teorisinin başka görüntülerle dilendirilmesidir bu. İnançsızlığı, umutsuzluğu, güvensizliğin ifadesi olma anlamına da gelmektedir. Bu aynı zamanda yeni çizgiyi derinliğine özümseme onun başarısına dahil olmama bu çizgiye derinliğine bir inanç, güven, umut beslememe manasına da gelmektedir.

İşte sorgulanıyor acaba gerçekten bunlar başarır mı, bu program pratikleşir mi, bu ilkeler gerçekleşir mi, acaba gerçekten bu koşullarda PKK yeniden ilerleyen, halkı sürükleyen, başarılar kazanan bir hareket olur mu biçiminde soru işaretleri var kafalarda. Bu soru işaretleri küçük burjuvazini ve orta sınıfın ikircillikli, karasız, kaygılı duruşunu ifade etmektedir. Dolayısıyla hızla aşılması, yıkılması gerekiyor. Şunu kabul edelim pratikte başarısızlığın altında bu yaklaşımlar yatar. Örgüt içinde didişme sıkıntılarının yaratılması ve diğer rahatsızlıkların altında da bu kaygılı duruş vardır. Çok çeşitli can sıkıntılarının, rahatsızlıklarının, umutsuzluğun, hastalığın altında bunlar yatıyor. Hala bu kadar hasta insan varsa, hastanelerimiz dolup taşıyorsa bu nedenledir,

o hastalıkların % 95' ideolojiktir, felsefiktir, siyasidir, fiziki değildir. Şunu sormamız lazım bu işleri gerçekten Apo'cu çizgiyle yoğrulmuş, buna kendini katmış, fedai çizgisinde kendini katan insanlar başarmazsa o zaman kim başaracak. Acaba ortada kalmış bir iki liberal aydın bozuntusuzumu bunu yapacak, iki insanı bir araya getirmeyenler mi bir şeyler yapacaklar.

Dışa bakma dışta bir şey bekleme eğilimi var, kurtarıcı bekleme kendi gücüne güvenme, kendinden çözümleri üretme değil de, dıştan beklentili olma durumu olduğu için içimiz beğenilmiyor. Onun için böyle eleştiriyor demeyeceğim şikâyet ediyor. Adeta kimse kimseden memnun değil, öyle söyleyenlere yapamayanların yerine buyurun sen yap, neden oradan buradan bekliyorsun kimse sana bir şey yapmaya mecbur değildir demek gerekir. Her halde başkalarının yaptığı üzerinde ya-

**DIŞA BAKMA DIŞTA BİR ŞEY
BEKLEME EĞİLİMİ VAR,
KURTARICI BEKLEME
KENDİ GÜCÜNE GÜVENME,
KENDİNDEN ÇÖZÜMÜ
ÜRÜTME DEĞİL DE, DIŞTAN
BEKLENTİLİ OLMA
DURUMU OLDUĞU İÇİN
İÇİMİZ BEĞENİLMİYOR**

şamak için bu harekete katılmadık, böyle bir anlaşma imzalamış ta değiliz. Bir militan olarak bu işleri başarmak için katıldın, başaran yoksa mevcut yapanlar başaramıyorlarsa o zaman buyuru sen yap. Neden şikâyet ediyorsun? O nedenle mevcut olanları eleştiri olarak algılanmaması lazım, eleştiriden çok şi-

kâyet vardır. Kötüleme, karamasallık, umutsuzluk, inanç zayıflığı var ve sorunlar bundan ileri geliyor.

Eleştiri ve öz eleştiri bir şeyi sahiplenme ve ondaki eksikliği aşma ve onu daha iyi yapmak için olur. Gelişmeyi sağlamayı hedefler, çözüm üretir. Bizde şuan eleştiri diye yapılan şikâyet etme tarzındadır. Şikâyet ediyor ortaya koyuyor sonuç; umutsuzluk yayıyor, güvensizlik yayıyor, bu olmaz fikrini ortaya çıkarıyor. Açık söylemiyor ama söylenenden çıkan sonuç; ya bu olmaz bu iş yapılamaz vazgeçelim bu işten oluyor. Bu tehlikeli bir duruştur bu tutumu üslubu kesinlikle aşmamız, yıkamamız lazımdır. Eleştiriyle şikâyetçiliği ayırtmamız gerekiyor, şikâyetçilik inkârcılığın günümüzde ki devamıdır aslında. Örgüte güvensizliği, örgütü kötülemenin kalıntıları oluyor bunlar. Bu anlayış iki yerden geliyor, birincisi provokativ-tasfiyeciliğin kalıntılarıdır. İzleri hala silinmemiş bundan gücenmemek lazım. Öyle bir provokativ-tasfiyeci süreç yaşandı ki etkilemeyen kimse kalmadı. Bazıları etkilendi bazıları tepkilendi. Buna kuzeye giden arkadaşlarımız da dâhildir. Biz bu kış boyu HPG okulların da bunu değerlendirdik. Onlarda büyük yanlış oluşmuştur, bir dönem sürükleyici olan yaklaşımındaki algılamaların tepkiyle oluşturulan yönü mesela savaşı geliştirme yönünde, savaşın tarzını taktiğini tutturmada zayıflıklar biçiminde ortaya çıktı. Bizim fazla kayıp vermemize yol açtı, düzeltmeye çalışıyoruz. Provokasyon bir dağıtma hareketiydi. Ölçüleri değiştirme, hareketi kötüleme kısaca tam bir inkârcılıktı. Nerdeyse PKK gibi en güçlü özgürlük hareketi, tarihin en büyük suçlusu ilan ediliyordu. Birde suçlu

ilan etme hareketiydi zaten. Ölçülerimizin hepsi karıştı, Önderlik doğruları, parti doğruları hepsini karıştırdık.

Provokasyon Önderlik kötüdür, PKK kötüdür doğrular şunlar diyerek gelmedi. Doğru önderlik ve PKK şöyle olacak diyerek PKK ve Önderlik karşıtı olan düşünceler, anlayışlar, ilkeler, doğru Önderlik ve PKK'yımsı gibi ortaya koyarak kendini tanımlamaya kalktı. Örgüt ortamımız karıştı, hala o temelde oluşmuş bir sürü ilke var, bir sürü örgüt var tamamıyla düzeltilmiş değiliz. Bu etkileri düzeltmemiz gerekiyor. Bunun için Önderliğin çözümlerini, savunmalarını incelemeliyiz, geçen 33 yılın Önderlik mücadelesini incelemeliyiz, Önderliğin İmralı'da yaşam ve çalışma tarzını incelemeliyiz. Kendimize gör bakarsak doğruyu bulamayız. Kendine göre doğruları aramaktan vazgeçelim. Önderlik doğrularını özümsemek ve uygulamakla yükümlü olduğumuzu bilelim. Apo'cu militanlık ancak böyle olur.

Birde aşırı biçimde bencil ve bireyci tutumlar vardır. Bunun arkasında kendini beğenmişlik yanında çok tuhaf biçimlerde kendine güvensizlik aslında örgüte güvensizlik olarak ortaya çıkıyor. Buda dönüyor kendini beğenmişlik oluyor. Kime sorsan örgütün yaptığı kötüdür diyor. Sadece doğru yapan kendisi aslında tanrı özel göndermiş gibi kendisini hâlbuki böyle bir durum yok. Bu kadar kendini beğenmişlik bireycilik, kendine görelilik yanlıştır. Dolayısıyla onun bir biçimi olarak bu kadar örgütü yoldaşı, ret eden umutsuz, güvensiz olan yaklaşımlar yanlıştır. Bu provokasyon etkisi bir de, bu bencil, bireyci duruşta aşılmadır. Önder Apo

hep şunu söyledi; “ mevcut PKK militanlarıyla iş yapamayan devrimci mücadeleyi geliştirmeyen devrimciliği yalandır.” Bu güçle birleşmeyen, bu güçle anlaşmayan, bunlarla örgütlenip mücadele geliştirmeyen birisinin sözleri boştur. Mücadele etmese gelişme yaratması mümkün değildir. Bu bakımdan da inanmamalıyız o tür sözlere. Şunu bu dönemin bir ilkesi yapmalıyız; herkes çalıştığı ürettiği kadar konuşmalıdır. Eğer birisi hiçbir iş yapmıyor üretmiyor, ortalıkta dolanıyor ha bire konuşuyorsa o tehlikelidir, yatığı iş bilinçli bir ajanın yaptığı işten çok daha tehlikelidir, öylelerini susturmalı, kulaklarımızı kapatmalıyız öyle sözlere. O tür davranışları ortamımızda kaldırıp atmalıyız. **Yaptığı kadar konuşmayı esas almamız. Yapılanı beğenmiyorsa eksik veya hatalı buluyorsa birisi doğrusunu yapabilmelidir, yeterli olanı yapılabilmelidir. Eğer öyle yapmıyorsa doğru değildir. Ne yapıyor nede yapılanı beğeniyor ne yağacağız öyle birisini sanki başımızda bir müfettiş gibi hakem kesilip duruyor. O tür duruşlar tehlikeli bir sapma durumudur düzeltmemiz gerekir.** Bunlar hep bireyci kendine güvensiz duruşlar olmaktadır. Dıştan bekleme durumudur bu şikâyetçilikte o anlama geliyor. Olmayacak yerlerden böyle destek güç bekler gibi bir duruş ortaya çıkıyor.

Okullarda tartışma ortamı, eleştiri ve öz eleştiri olmak zorundadır. Oturuş, konuşma, yaşam, hareket tarzını her şeyi burada eleştiri konusu yapmak lazım. Öyle ne karıştıyorsunuz “biz istediğimizi yaparız, geliriz bir iki sözde söyleriz eğitim bitmiş olur” denmemelidir. Bu eğitim tarz, üslup, tempo eğitimi olmak zorundadır. Pratiğe yöne-

lik eğitimi Önderlik her zaman tarz, üslup, tempo eğitimi olarak ele aldı. Her zaman kadroya Önderliğin üslubu, tarzı, temposunu anlayıp anlamadığını sordu bu başarı tarzıdır. Bu örgütlenme tarzıdır, bu eylemde başarı tarzıdır, onun için onu özümsemek gerekir. Onu sağlayabilmek içinde tabii duruşun sağlam olması lazım gelir. Bu anlamda eleştiri zayıflığı var tabii, kimse kimsenin hatalarına, yanlışlarına çok müdahale etmiyor. Toplantı sistemlerimiz eleştiri ve öz eleştiri temelinde yeterince ilerlemiyor, eğitici rol oynamıyor. Bunun engellenmesi kırıldım teorisiyle oluyor. Buda tasfiyeci dönemin bir ürünü bir kalıntısıdır. 2004 baharında bir toplantı vardı, ne kadar çok kırıldığını anlatmak bir marifet olmuştu. Aslında kırılma Önderlik çizgisi karşısında yaşanan kırılmaydı yani ona ters düşmüş gerçekliği çok yalın bir biçimde önüne koyunca, öz eleştiri verip hata yaptı demek yerine kırıldım diyerek aslında öz eleştiriye geçişiren bir üslup tarz hâkim oldu. Önderlik şunu söylüyordu; her zaman devrimci lastik gibi esnek olmalı. Tabii Önderlik lastik gibi esnek diyor Önderlik, sorunlar karşısında çözüm bulmak için her çözüm yöntemini arayacak uygulayacak kadar esnek genişleme gücüne sahip olmak gerekir, biz buna politik esneklik diyoruz. Ancak öyle olanlar sorunlara çözüm bulabilirler. Bunun için çok yönlü, derin tartışmalar yapabilirler, arayış içinde olabilirler, eleştiri ve öz eleştiri yapabilirler. Dolayısıyla sorunların çözümü de böyle olur yoksa bir iç tartışma yapmasak esneyemezsek, eleştiri, özeleştiriye kendi içimizde işletmezsek kendimizi nasıl yenileyeceğiz, hatalardan, eksiklerden nasıl kurtaracağız, nasıl

doğruyu bulan işleri başarıyla yapan gittiği her yerde doğru tarzın, üslubun ve yeterli temponun sahibi olan bir militan haline geleceğiz. O bakımdan da kendimize göre ölçüler oluşturmaktan kurtulmamız lazım. Önderliğin 33 yıllık bir mücadele tarihi var, PKK tarihi var, bu tarihin hepsi görkemlidir. Döneminde bütün eksikleri, hatalarıyla büyük gelişmeleri ortaya çıkaran bir tarihtir bu. Doğruları başarıları kadar hataları ve yetersizliklerinden çıkartılması gereken dersler de vardır. Bunların hepsini Önderlik çözümlerinde vardır. Savunmada hepsini özümsemi, bundan çıkan sonuç olarak ta yeni örgüt ilkelerimizi, yine yeni kadronun, militanın özelliklerini ortaya koydu.

Dolayısıyla esas alacağımız ölçüler, özellikler bunlardır. Önderliğin ortaya koyduğu örgüt ilkeleri esas ilkelere, onun dışında ilke kabul edemeyiz, onun dışında benim ilkem var diyenler başka yere gidebilirler. Ben burada durup kendi ilkemi dayatırım demek ben savaş yapıyorum demektir ve çatışma çıkar orda. Öyle diyenle çatışmaktan çekinmemek lazım, öyle bir mücadelenin örgüt içinde var olduğunu belirtmek gerekir. Kendini örgüte egemen kılmaya, kendi ölçülerini örgüte egemen kılmaya çalışanlar vardır. Bilerik ya da bilmeyerek kendini dayatmanın altında kesinlikle bu yatıyor.

Önderliğin örgüt ilkelerini esas alan, hakim kılan, yine Önderliğin kadro ve militan ölçülerini, özelliklerini esas alarak o temelde kendisine eleştirel, özeleştirel bir sorgulamadan geçiren bir çalışma olursa bu eğitim doğru, sonuç veren bir çalışma olur. Böyle bir yaklaşım sürdürürse ve insanlar buna istekle katılırlarsa, herkes katılım göste-

rirse, esas olarak da ortama böyle bir eğitim çizgisi hakim kılınırsa bu eğitim devresi başarılı sonuçlar verir. Kendini güçlü bir biçimde yenileyen her bakımdan yeniden yaratan her göreve hazır kadrolar ortaya çıkarttır. Bu olağanüstü dönemin görevlerini her yerde üstlenen ve başarıyla yerine getiren kadro öncülüğü bu temelde gelişir. Her alandaki eğitimlerimiz, örgüt çalışmalarımız bu çerçevede yürütülürse işte o zaman dönemin ihtiyaç duyduğu, hem nicelik olarak çok hem de nitelik bakımından gelişmiş sürece cevap veren, bütün görevleri başarı ile yürüten, mücadeleye öncülük eden kadro düzeyi ortaya çıkar. Hedefimiz bu, bu devremizin bu esaslar temelinde yürüyerek başarılı olacağına biz inanıyoruz. Bütün arkadaşların da bu temelde katılım göstermesini, hep dışarıdan beklememesini, kendisinin eğitimi ile birlikte yoldaşlarının eğitimi içinde büyük çabanın sahibi olmasını bekliyoruz. Eğitime doğru katılım da ancak bu temelde olur. Buda bizi başarıya götürür. Biz bu temelde bu eğitim devremize katılacak tüm arkadaşlara tekrardan başarılar diliyoruz. Hızla kendilerini Önderliğin yeni çizgisini özümseyip, pratik görevlere koşmaya hazır hale gelecek bir eğitim devresi yaşamalarını istiyor, bunu gerçekleştireceklerine dair inancımızı belirtiyor başarılar diliyoruz.

Yaşasın Özgürlük ve Demokrasi mücadelemiz!

**Biji Koma Komalen Kürdistan!
Biji Reber APO!!!!**

KÜRT TOPLUMUNUN TEMEL KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ

Her kültür, topluluk, temel bazı noktalarda diğer kültür ve topluluklardan kendisini ayıran özelliklere sahiptir. **Bir topluluk için farklılık, o topluluğun kendi tarihsel süreçleri içerisinde yarattığı ortak değerleridir.** Bir topluluk bu ortak değerlerini hangi düzeyde belirginleştirmişse, kendi farkını da o derecede görünür kılmıştır. Topluluğun kendi içinde kültür ve ahlak olarak ortaya koyacağı ayırım noktaları, köklü bir tarihsel mirasa dayanacağı gibi, bu ayırım noktalarında güncelde de üretimde bulunarak yaşadığı dönem içinde de bunu derinleştirebilir. Bu bir insan grubunun topluluk olarak varlığını devam ettirmesi anlamına gelmektedir. Kültürel ve ahlaki olarak toplumu bir arada tutan ortak değer yargılarının oluşması, toplumsal yaşamda en zor gerçekleşen yeniliklerdir. Bu iş için zihinsel derinlik, tarihsel ve toplumsal bilinç başta olmak üzere, ekonomik siyasal güç de gerekir. Toplumsallığın kendisi insanlar ile diğer doğa canlıları arasındaki ayrımı ortaya koyar. Doğadaki canlıların grup yaşamları arasında nüans farklılıkları olduğu gibi,

toplumsallaşmış insan gruplarında da kendi içinde yaratılmış farklılıkları vardır.

Toplumsal yaşam içinde birçok ayrı kültür topluluklarının oluşması, insanın canlılık özelliğinden kaynaklanır. Çevre ve doğa koşullarının insan düşüncesi üzerindeki etkisi, insanın anlam ve bilinç olgularının dışı açık olması, insanın geliştirip anlam verdiği hemen her şeyin insanda yeni bir şey düşündürmesi gibi temel insani özellikler, her kültür ve topluluğun temel bazı noktalarda diğer kültür ve topluluklardan kendisini ayıran özelliklere sahip olmasına yol açar. Özellikle topluluklarda görülen bu farklılıklar o topluluğun ortak değerleridir. Bir kez farklılaşmış kültür ve toplulukların birbirleriyle ilişki ve çelişkilerinin neden olduğu yeni yaratımlar da devreye girince, farklılık önü alınmaz bir gerçekliğe dönüşür.

Bir anlamda kültürler ve topluluklar için farklılık veya ayırım noktaları, o kültürler ve toplulukların kendi içindeki aynılık ya da ortak değer yargıları olup o kültür ve topluluğun kendi üretimi olmaktadır. Hangi kültürler ve topluluklar kendini daha çok üretirse zenginleşen, belirginleşen de onlar olmaktadır.

Kültür ve topluluklar arasındaki ayırım noktalarını iki başlık altında değerlendirmek mümkündür. Birincisi; bir toplumsal değer yargısının, birçok kültür-topluluk içinde kullanıldığı halde her kültür ve topluluğun o değer yargısını kendisine uyarlaması üzerinden ge-

**DOĞANIN BİTKİ
ÖRTÜSÜNDEKİ RENGÂ-
RENKLİLİK GİBİ BİR
ZENGINLİĞİ İNSANIN
KENDİ TOPLUMSALLIĞI
İÇİNDE YARATMASI
KADAR DAHA İNSANİ
BİR ŞEY OLAMAZ.**

lişen farklılıklar olarak belirtmek gerekir. Buradan kaynaklı ayırım noktaları esnek, derinlikli olmayan yüzeysel farklılıklardır. Kültür ve toplulukların yan yana yaşamalarından doğan, alışverişin sonuçlarıdır bunlar. Bu değerler ilk yaratıcı topluluk için bir özgünlük olsa da, genelleşmişlerdir. Özellikle ekonomik alanda böylesi etkileşimlere rastlamak mümkündür. İkincisi; her kültür ve toplulukta temel ayırım noktaları olarak duran ve başka bir toplulukta görülmeyen toplumsal değer yargılarıdır. Bir kültürün, topluluğun üzerinde yaşadığı kendini var ettiği, diğer kültür ve topluluklarla alış verişte bulununca karşıdan aldıklarını içinde özgünleştirdiği bu sahadır. Farklılığın kendisi olan bu saha kendini ayrı bir topluluk olarak var etmenin, korumanın ve geliştirmenin gerçekleştiği alanı ifade eder. Bu alanda diğer topluluklarla benzerlik varsa da çok sınırlıdır. Her topluluğun kendi öz üretim sahası olan bu zemin, kendi öz kimliğinin temellerini yarattığı alanı da

ifade eder. Bu temel ayırım noktası için tarihsel geçmiş, dil ve zihniyet örgüsü örnek verilebilir.

Bu iki temel saha yanında direkt çevrenin etkisi ile oluşmuş ayırım noktaları da vardır. Hatta her topluluğun kendi içinde bile, bölgesel yerel ayrımlara rastlamak mümkündür. Ancak belirtmesi gereken nokta, hemen her kültür ve topluluğun bu temel özellikler içinde şekillendiğidir. Hangi kültür ve topluluğun daha çok yaratıcı olduğu, kimin daha çok etkin olduğu ayrı bir tartışma konusudur. Ayrıca böylesi bir tartışma sağlıklı sonuçlar da vermez. Bu noktalarda gerçekleştirenler, doğal insanlık halini ifade etmektedir. Herkes insan olmanın gereklerini yerine getirmeye çalışırken, yaptığı faaliyet itibarıyla bir üreticidir. Toplumsal karakteri gereği üretimin en iyi gerçekleştiği alan olarak bu sahaların mülkleştirilmesi, kültürel katliam ve asimilasyona zorlanması, insan olan için en büyük insanlık suçudur. Dolayısıyla en iyi topluluk veya kültür en çok çevresine yaratımlarını dağıtandır. Bugün birçok dil, din topluluğunun dünya kültürel mirası içinde zenginlik yaratması böyle gerçekleşmiştir. Doğanın bitki örtüsündeki rengârenklilik gibi bir zenginliği insanın kendi toplumsallığı içinde yaratması kadar daha insani bir şey olamaz. Bu zenginliğin gerçekleşmesini sağlayan toplumsal yaşam diyalektiklidir. Üretmek, üretince çevresine dağıtmak, ihtiyaç duyduğunu çevreden edinmek v.b. bunlar toplumsal yaşamın kanunları gibidir.

Topluluklar arası farklılık ve ayırım noktaları tarih içinde şekillenerek gelmiştir. Toplum yaşamında ahlaki

boyutta kabul gören değer yargıları boşta olmak üzere tüm diğer özelliklerin yaratımı için bir zaman ve emek gereklidir. Toplumsal yaşamda bazı dönemler ve yaratımlar vardır ki, bütün toplulukların yaşamını belirleyecek karakterde olmuşlardır. Bu dönemler ve yaratımlar o kadar güçlüdür ki, bunlara dayalı onlarca sistem, topluluk, yüzlerce binlerce yıl kendini yaşatabilmiştir. Toplumsal yaşamın kök hücreleri rolünü oynayan bu yenilikler her topluluğa ya da kültüre nasip olmaz. Toplumun kendi içindeki üretiminin en saf ve en zor doğuş dönemleridir bunlar. Her topluluk bu biçimde bir gücü gösteremez. Yüzde yüz ilk olmayı ifade eden bu durum, diğer bütün toplumsal yaşamın zenginliklerinin kaynağı olmayı da beraberinde getirir. Toplumsal yaşamdaki kültür ve ahlakın doğuşunu gerçekleştiren ve tüm insanlığa mal eden süreçler, bu yaratımların gerçekleştiği dönemlerdir. Bugün kültürel zenginlik olarak karşımızda duran bütün yaratımların içinden çıkıp geldiği yenilikler buradan doğmuştur.

Eldeki verilerle insanlık tarihine bakıldığında insanoğlunun kendi eliyle gerçekleştirdiği en büyük yaratımı toplumsallığıdır. Bunun bir adım ötesi toplumsallığın tarihte zaman ve mekân içinde aldığı biçimlerdir. Her zaman gerçekleşmesi mümkün olmayan kaynak anlamına gelen de toplumun kendi içinde kurduğu ilişkilerin yarattığı sistemdir. Bu sistem bildiğimiz manada bir sistem değil, bilinen sistemlerin anası rolündeki sistemdir. Öncesinden olmayan düşünce, üretim, inanç, ahlak örgüleriyle çok derin, çok yeni bir olgu olarak ortaya çıkar. Ve etrafına yayılarak zenginlikler doğurur. Toplumsal ya-

şam bu ana sisteme dayalı farklılıklar yaratsa da, temel olan, o ana sistemdir. Ana sistem yol almak yürümek gerektiğini söyler, çevresindeki toplulukların yol yürüyüşlerinde hızlı yavaş, ileri geri, yukarı aşağı yol almaları bu toplulukların kendi özgünlüklerine göre olur. Fakat burada önemli olan, yol yürümek ilkesidir. Temel ve ilk yaratım bu ilke ile oluşur. İşte her zaman her yerde ve herkesin yapamayacağı da budur. Şimdiye kadar bu karakterdeki yaratımlar en genel anlamda insanlık tarihinde iki defa yaşanmıştır.

Bu temel yaratımlar zihinsel olarak inanç temelli mitolojik, dini düşünce ile felsefe ve bilimsel düşünce şeklinde, toplumsal sistem olarak ta komünal toplum ve devletçi toplum olarak, üretim tarzı açısından da tarım ve sanayi üretimi şeklinde gerçekleşmiştir. Binlerce yıldır insanlık üretim zihniyet ve toplumsal sahalarda bu iki farklılığı yaratarak bugüne gelmiştir. Bütün zenginliklerin kökeninde bu olgular vardır. Bazı coğrafyalarda herhangi birinin etkinliği bazı alanlarda da hepsinin bir arada olması toplumsal zenginliğin renk tonlarını vermektedir.

Bu temel üretim sahalarını toplum formlarıyla daha da özgünleştirirsek; komünal toplumla uyumlu olacak inanç düşüncesinin tarım üretimi şekliyle vücut bulması, yine devletçi toplum biçiminin inanç temelli düşünceyi mitolojik ve teolojik biçimiyle uyumunu sağlama buna göre tarım üretimine yeni bir biçim verme, ayrıntı ve özgün olarak belirtilebilir. Devletçi toplumu da kendi içinde mitolojik teolojik, üretimde tarımcı biçimiyle, felsefi ve bilimsel düşünce ve üretimin sanayi bi-

çimini kullanan tarzı şeklinde ayrıştırılmak mümkündür. Bu noktalardan hareketle, toplumsal farklılığın doğmasına neden olan topluluk farklılaşmasının kökenine tarıma dayalı inanç düşünceli komünal toplum ile mitolojik, teolojik ve felsefi bilimsel düşünceye dayalı, tarım ve sanayi üretimini kullanan devletçi toplum yaratımlarını koymak hem tarihsel hem de bilimsel bir yaklaşımdır. Çünkü bu iki yaratım biçimi toplum yaşamını geliştiren kök hücrelerdir.

İnsanlığın komünal toplumu, inanç özelliklerine bağlı düşünce ile tarım ve hayvancılık üretimine dayalı duruşun ilk kurduğu sistemli toplum biçimidir. Diğer gelişmeler bu yaşam tarzının dal budak yayılmasıdır. Toplumun kendi özüne en yakın formasyonu ilkel komünal-neolitik biçimde isimlendirilen aşamasıdır.

Bu toplum biçiminin kendi içinde zihni ve maddi olarak yarattığı gelişmeler, mitolojik-çok tanrılı, dini-tek tanrılı düşünce sisteminin gelişimini sağlayarak tarıma ve hayvancılığa dayalı köleci ve feodal toplum biçimlerini yaratmıştır. Bu toplum dönemlerinin içinde yaşanan çelişki ve çatışmaların felsefeye kaynaklık ettiği, felsefi dünya bakış açısının giderek bilimsel düşünceye yol açtığı, bu gelişmeye dayalı toplumun sanayi ağırlıklı üretim üzerinden kapitalizm denilen toplum biçimini ortaya çıkardığı bilinmektedir. Kuşkusuz daha önce de belirttiğimiz gibi, bu yeni yaratımları en yeni gelişmeler olarak ele almak durumundayız. Tarihsel süreçte birçok farklı kavram, olay, olgu, sistem, kurum vb. şey yaratılmış ve yaratılmaya devam edilmektedir. Ancak iş bu ya-

ratımların toplumsal yaşam ve toplumsal ilişkilerdeki yansımaları olunca bu temel iki toplum biçimi iki düşünce sistemi ve iki ayrı üretim tarzı ile bugüne kadar gelindiği ve bugünkü yaşamın temel ilkelerini bunların oluşturduğu rahatlıkla belirtilebilir. Farklılıklar ya da yenilikler olarak gördüklerimiz bu temel ikililiklerin derinleştiği bazı noktalarda reforme ettiği olgular oldukları söylenebilir.

**KÜRT TOPLUMU,
İNSANLIK ORMANINDAKİ
EN YAŞLI MEŞE MİSALİ
ETRAFINA SAÇTIĞI
PALAMUTLARDAN BİTEN
FİDANLARDAN KOCA BİR
İNSANLIK AİLESİNİ
BESLEMİŞ, ELİNDE
AVUCUNDA NE VARSA
SUNMUŞ CÖMERT BİR
TOPLUMSAL GERÇEKLİĞİ
İFADE EDER.**

Birçok noktada toplumlar arasında benzerlik ya da farklılıklar olsa da, yukarıda belirttiğimiz temel belirleyicilere kökenlik eden, topluluklar bu köken olan noktalarda hiçbir topluma benzemezler. Ancak diğer topluluklar bu köken yaratımları yaratana benzebilirler. Bu hem zihniyetin kurulması hem de toplumsal diyalektiğin bir gereğidir. Örneğin İslam dini konusunda Müslüman bir arapın bir kürde benzerliği gerçekleşmez. Kürt Müslümanlığı seçince hayatın dini alanında Arap bir Müslüman'a benzemek zorundadır. Çünkü İslam dini Arap toplumsal gerçeğindeki çelişkileri çözerek onu güçlendiren zeminden kaynaklanarak ya-

yılmıştır. Kuran anlam kurgusunu en iyi Arapça okunduğunda hissettirir. Bu kültürel alış veriş olsa da, ilk yaratıcılar bu temel noktalarda hep belirleyen durumda olurlar.

Tarihsel olarak toplumsal gelişmelere baktığımızda insanlık yaşamında düşünce maddi üretim ve toplumsal biçimlenim bağlamında iki ana dönemin varlığından bahsedildi. Bunlardan birinci aşama olarak kabul edilen devletsiz, hiyerarşisiz, iktidarsız, eşitlik ve özgürlük ilkeleri üzerinden gelişen toplumsal kuruluştur. Bu toplumsal kuruluşa öncülük eden ya da onu yaratan halklar Aryen olarak isimlendirilir. İkinci aşama olarak mitolojik yaratımlarla başlayıp devam eden devletçi, hiyerarşik, iktidar merkezli toplumsal yapılanmaya da Semitikler-Samiler olarak bilinen halkların öncülük ettiği bilinmektedir. Devletçi toplumun felsefi bilimsel karakterli düşünce ile gelişen boyutu da düşüncenin temel ilkelerinde köklü yaratımlar sağladığı için birçok yeniliğe, ilke imza attığı bunun da diğer kök yaratımlar sağlayan durumlar gibi ele alınması gerektiği bilinmektedir. Bu temeldeki gelişmelerinde Grek merkezli geliştiği ve Avrupa topluluklarının öncülük ettiği günümüz gerçekliğindeki sonuçlarıyla ortadadır.

Birinci adımın sonraki gelişmelerin temel taşı olması kaçınılmazdır. Tarih ve toplum bir nehir akışı gibi ilerler. Toplumsal gelişmeler farklı kanallardan beslense de ana kaynağın gücü her zaman farklı olur. Bu toplulukların kendi içindeki farklılıklarında da böyledir. **En son yapılan arkeolojik, etimolojik ve etnolojik araştırmalara göre toplu-**

mun sistem kazanmasının ilk adımının Kürdistan coğrafyasında (M.Ö. 12 binlerde) bugün Kürtler dediğimiz halkın proto gurupları tarafından atıldığıdır. Bugüne kadar Kürt tarihi ve toplumsal yapısı hakkında pek fazla bilinmeyen bilinse de es geçilen bu özellik görmezden gelinirse, Kürt toplumu anlaşılabilir. İlk sistemli toplumu kurma ilk tarım aletlerini geliştirme ve ilk defa bu yaşamla uyumlu zihniyet ve dil geliştirme, yurt edinme ne anlama gelir? İnsanlık tarihinin ve toplumsal yaşamının merkezinde olmaktan başka bir anlamı yoktur bunun. Demek ki Kürt toplumu insanlık ormanındaki en yaşlı meşe misali etrafına saçtığı palamutlardan biten fidanlardan koca bir insanlık ailesini beslemiş, elinde avucunda ne varsa sunmuş cömert bir toplumsal gerçekliği ifade eder. Bu özelliğinden ötürü elde avuçta olanları dağıtarak yoksul kalma pahasına da olsa bugüne kadar gelmeyi başarmıştır. Kürt toplumu temel dinamiklerini bu kaynakta doğurmuş bir halk olarak bazı özellikleri ile hiçbir topluluğa benzemeyen bir toplumsal gerçekliği de ifade etmek gibi bir özelliğe sahiptir. Kürt toplumu için temel karakteristik özelliklerini bu kök yaratımlarına dayanarak açıklamak, anlaşılır kılmak gerekmektedir.

Kürt ana ve atalarının öncülük ettiği bu toplum kendine bir çok noktada benzeyen ilkel komünal dönemdeki kabile ve aşiretlerin yaşam düzeni başta olmak üzere, tarım ve hayvancılığın hakim üretim olduğu tarihin tüm aşamalarında kurulan yaşam sistemlerinde de belirleyici etkiye sahip olmuştur.

**YAHUDİLİĞİN KUTSAL
KİTABI TEVRAT TA
CENNETTE AKAN DÖRT
NEHRİN İKİSİ FIRAT VE
DİCLE OLARAK
YAZILMIŞTIR. TEVRAT TA
ADEN BAHÇELERİ
OLARAK TARİF EDİLEN
VE CENNET DENİLEN
ALANIN KÜRDİSTAN
COĞRAFYASI OLMA
İHTİMALİ GÜÇLÜDÜR**

Uygun coğrafya ve iklim koşullarının olmadığı alanlarda özellikle klan, kabile aşiret formlarının yaşam imkanı bulması, hele hele yerleşik hayata geçmeleri, topluluk oluşturmaları çok zordur. İnsan bilincinin doğadan beslenmesi, doğadaki olanaklardan yararlanarak doğal korunaklarda barınmasının belirleyici olduğu dönemde, uygun coğrafya ve iklim koşulları yaşam için olmazsa olmazdır. İlk toplumsal sistemin Kürdistan'da proto Kürtler tarafından gerçekleştirilmesi, Kürdistan coğrafyası ve ikliminin uygunluğundandır. Bir milyon yıla yakın bir süreden beri doğu Akdeniz ve Toros-Zağros silsilesinde – tarihçiler buraya altın hilal demektedirler- artan sayıda insan atalarının yerleştiği bilinmektedir. Bugün ağırlıkta Kürtlerin yerleşik olduğu bu coğrafyadaki bitki örtüsü ve hayvan türlerinin zenginliği o dönem insanlarına büyük imkânlar sunmaktadır. Özellikle Toros dağlarının güneyi ve Zağros dağlarının batısında kalan Kürdistan coğrafyası alanları (Kuzey Kürdistan'ın önemli bir kısmı, Batı ve Güney Kürdistan) tarihin ilk tespit ettiği yerleşim yerleridir.

Kürdistan coğrafyasının önemli bazı özellikleri vardır. Toroslar kuzeyden Zağroslar da doğudan uzantılarıyla bir kavis oluştururlar. Bu kavisin güneyde kalan ve altın hilal denilen kısmı, ovalık ve özellikle doğu Akdeniz havasına açıktır. Burada kuzeyden güneye doğru tatlı su nehirleri ve ırmakları derin vadilerden ovalara doğru akarlar. Kürdistan coğrafyasında dört mevsim, özellikle bahar ve yaz mevsimleri toprağın bol ürün vermesi için uygun yağış bırakır ve uygun sıcaklıkta geçerler. Dünyanın şekli güneş ışınlarının yeryüzüne düşme açıları gibi zorunlu nedenlerden ötürü, bir coğrafya parçasında kuzey güney uzantılarında hava sıcaklıkları ve yağış hızla değişmektedir. Bu da küçük bir coğrafya parçası da olsa, bitki ve hayvan türlerinin zengin olmasına vesile olmaktadır. Bütün bu tabii özelliklere sahip Kürdistan coğrafyası adeta ilk insanlığa kucağını açan, şefkatli bir ana rolü oynamıştır. İlk yerleşim yerlerinin Kürdistan'da kurulması, Kürdistan'da kurulan bu ilk toplulukların 15 bin yıldan fazladır kesintisiz devam etmesinin sırrı Kürdistan coğrafyasının bu doğal özelliklerinden dolayıdır. Yahudiliğin kutsal kitabı Tevrat ta cennete akan dört nehrin ikisi Fırat ve Dicle olarak yazılmıştır. Tevrat ta Aden bahçeleri olarak tarif edilen ve cennet denilen alanın Kürdistan coğrafyası olma ihtimali güçlüdür.

Coğrafik olarak tarım ve hayvancılığın ana yurdu gibi özellikler gösteren Kürdistan coğrafyasını bu ana başlıklar ile anlatmamızdaki amaç, hiçbir coğrafya parçasının ilk dönemlerde toplumsal yaşamın yerleşik biçiminin ortaya çıkmasına bu kadar imkan tanıması ve ona kucak açmamasıdır. Diğer

coğrafyalarda da insan atalarınca yaşam geliştirilmiş, belki de yerleşik yaşama geçme denemeleri de olmuştur. Ancak süreklilik tespit edildiği kadarıyla Kürdistan merkezli Mezopotamya coğrafyasına ait bir özelliktir. Toplumsal yaşama ve yerleşik hayata geçmek için bu kadar güçlü imkânlar sunan Kürdistan topraklarında varolan en eski topluluğun karakterinde coğrafyanın etkin bir rol oynaması kaçınılmaz olmaktadır. Toprağın insana sunduğu olanaklardan yararlanmanın ilk bilinçli eylemi, tarım ve hayvancılık üzerinden kurulan toplumsal üretim biçimidir. Köy ve gide rek şehirleşmenin bu üretime dayalı geliştiği, kabile-aşiret ve aşiret konfederasyonları düzeyinde toplumun form kazandığı böylesi bir sistemin de kadın öncülüğünde ulaşılan bir yaşam düzeyi olduğu, bunun da kendini komünal tarzda sistemleştirdiği tarihsel kanıtlarıyla tespitlidir. Bu temeldeki toplumsal kuruluşun ilk ana yurdu Kürdistan ve bunu kuran topluluklar da proto Kürtlerdir. O zaman Kürt topluluğunun kuruluşunun özüne insan olarak kadını, toplumsal sistem olarak komünallığı, form olarak klan-kabile aşiret formlarını, yerleşim düzeni olarak öncelikle köy yaşamını, üretim tarzı olarak da tarım ve hayvancılığı koymak gerekir.

Kuşkusuz hemen hemen tüm topluluklar bu aşamalardan geçmiştir. Ancak Kürtlerdeki fark bunun yaratıcısı ve ilk gerçekleştirenleri olmalarıdır. Diğer insan toplulukları Kürdistan'daki bu gelişmelerin çevreye yayılması sonucu bu düzeyde bir toplum sistemiyle tanışmış olup sonradan bir versiyon biçiminde gelişmelere katılmışlardır. İlk yaratıcıların Kürtler olması, ilk olan şeylerin insan zihniyet dünyasında yaratacağı

çarpıcı etkiler, insanı kendi yaratımları ile neredeyse aynılaştırır. Bir toplum bir sistemi köklü yaşıyorsa, o sistemden kolay kolay kopamaz. Adeta tüm yetenek ve enerjisini ona verir ve ondan beslenmek ister.

Komünal toplumun ilk yaratıcı halkı olarak tarih sahnesinde yer edinmek önemli bir özgünlüktür. Eşitlik, özgürlük, dayanışma, tamamlayıcılık,

**KÜRT TOPLULUĞUNUN
KURULUŞUNUN ÖZÜNE
İNSAN OLARAK KADINI,
TOPLUMSAL SİSTEM
OLARAK KOMÜNALLIĞI,
FORM OLARAK KLAN-
KABİLE AŞİRET
FORMLARINI, YERLEŞİM
DÜZENİ OLARAK
ÖNCELİKLE KÖY YAŞAMINI,
ÜRETİM TARZI OLARAK DA
TARIM VE HAYVANCILIĞI
KOYMAK GEREKİR**

herkesin topluluk içinde kimlik kazanması bu toplum biçiminin insanlığın hafızasına kazındığı özelliklerdir. Kadının toplumsal bir olgu olarak yaşam doğuran gücü bu toplumun hem yaratılmasında hem sürdürülmesinde başattır. Doğa ve ondan yararlanmanın getirdiği toprağa bağlılık ilk defa insanı derin düşündürmektedir. Aslında Kürt topluluğunun karakteristik özellikleri derken, bu özelliklerden uzak düşmek doğru olmaz. Bir olguya emek verip onu ilk yaratmak, ondan yaşam için güç almak farklı bir şeydir, başka toplulukların yarattığını ister zorunlu ister zorla ister başka bir şekilde olsun bu yaratımlar-

dan yararlanarak yaşamaya çalışmak başka bir şeydir.

Bir topluluğu özgün noktalarına dikkat etmeden herhangi bir topluluk gibi ele almak ya da son birkaç yüzyıllık değişim ve dönüşümlerle değerlendirmek o topluluğu anlaşılabilir kılar. Tek tanrılı din yaratımında Sami kökenli bir topluluğu uzak Asyalı bir toplulukla, kapitalizm ve yaratımları konusunda Avrupalı bir topluluğu Afrikalı bir topluluk ile kıyaslayamayacağımız gibi, Kürtlerin de kendi özellikleriyle kıyasa gelmeyecek yanları vardır. Proto Kürtlerin öncülüğünde gelişen ilk toplumsal yaşam biçimi Kürtlerin ayrı bir topluluk olarak binlerce yıldır her şeye rağmen var olmalarını sağlayarak bugüne kadar gelmelerine neden olmuştur. Çünkü sadece böyle yaşayan bir topluluk olarak şekillenmemiştir proto Kürtler, bu özellikleri yaratanlar olarak tarihteki yerlerini de aldıkları için kendisinden sonra bu miras üzerinde şekillenecek ardıllarının bu öze topluluk olarak devamlılık göstermelerinin temellerini döşeyen topluluğun ana ilkelere de yaratmışlardır.

Özellikle son elli altmış yılda

**. PROTO KÜRTLERİN
ÖNCÜLÜĞÜNDE GELİŞEN
İLK TOPLUMSAL YAŞAM
BİÇİMİ KÜRTLERİN AYRI
BİR TOPLULUK OLARAK
BİNLERCE YILDIR HER
ŞEYE RAĞMEN VAR
OLMALARINI
SAĞLAYARAK BUGÜNE
KADAR GELMELERİNE
NEDEN OLMUŞTUR.**

yaşadığı tahribatlardan dolayı Kürtler temel toplum özelliklerinden uzaklaşmış gibi görünseler de Kürtlerin ayrı bir topluluk olarak özgünlüğü çok köklüdür. Kürt damgası taşıyan ilkel komünal toplumun eşitlik, özgürlük, dayanışma gibi temel özelliklerinin Kürt toplumundaki anlaşılma biçimi Kürtlerin en önemli özelliğini oluşturmaktadır. Tarihin ilk tespitli imparatoru Sargon'u yenen Guttilerle başlayan Medlerle ve Ebu Müslüm'le devam eden, sadece halk olarak kendilerine değil, çevre halklara da özgürlük alanları açan tüm direnişlerin öncüsü Kürtler ve ataları olması onun bu özelliğiyle bağlantılı bir durumdur. Devletçi topluma güçlü dönüşüm göstermemedeki duruş Kürtlerin toplum olarak özgürlük karakterleri ile yakından ilişkilidir. Kürtlerin böyle bir duygu ve düşünceyi uzun süre yaşamalarına imkan sunan yine Kürdistan coğrafyası olmuştur. Çok az toplumda görülen bir düzeyde coğrafyanın karakter belirleme durumu Kürt-Kürdistan coğrafyası ilişkisinde kurulmuştur. Toplumsal karakterleri gereği Kürtler özgürlüğü, eşitliği yaşamış bir topluluktur. Yaşamın birçok alanında Kürtler öğrenip yaşamaktan çok yaşayarak öğrenmişlerdir. Bu durum Kürtlere has olan aşiret, aşiret federasyonu düzeyinde çakılıp kalmasına da yol açmıştır.

Kürt toplumunun temel özelliklerinin anlaşılması için çözümlenip anlaşılması gereken diğer bir olgu da tarım ve hayvancılığa dayalı köy yaşamı ve ilişki düzeyidir. Tarım mevsimlik bir üretilimdir. Yeri, üretimi, verimi, zamanı bellidir. Eğer elde gelişmiş teknik imkânlar yoksa elde edilecek ürünün miktarını önceden kestirmek güçtür. Doğa-

nın 'rızasına' kalmış bir üretim tarzı olması, tarım üretiminin önemli bir özelliğidir. Ürünlerin olgunlaşması için iradi müdahalelerden çok, dış faktörler belirleyicidir. Hayvancılıkta göçer konar olmak, dağlarda yaylalarda mevsimsel yerleşimler kurmak bir farklılık olsa da, bu üretimde de ürün alma özelliği tarıma benzerdir. Bu üretim tarzını merkez alan bir yaşam sistemini kuran topluluk da özellikle toprağa bağlılık onu kutsama, değer verme doğasında gelişir. Kürt toplumunda birçok tepe, çeşme, ağaçlık gibi yerler, halen de ziyaret adı altında kutsanmaktadır. Kürtlerde aşiretler arası arazi ve mera kavgaları meşhurdur. Yine tüm zorbaca dayatmalara rağmen Kürtlerin Kürdistan'ı terk etmemeleri gidenlerinde bir şekilde ülkeleriyle olan bağları Kürtlerin Kürdistan'la kurdukları bu tarihsel bağlardan kaynaklıdır. Bütün bu özellikler topluluk-toprak ilişkisinin sosyal yaşama yansıyan, yanlarıdır. Bu üretimin insanı atıl, yaratıcılık konusunda da

**KÜRT KÖYÜ
EN GERİ SOSYAL DÜZEYİ
YAŞADIĞI GİBİ,
EN İNSANİ ÖZELLİKLERİN
EN SADE VE SAF YAŞANDIĞI
VE İZLENEBİLECEĞİ YER
OLMAYI DA İFADE EDER.
ÇÜNKÜ KÜRT KÖYÜ
ADETA NEOLİTİKTE ÇAKILI
KALMIŞTIR**

zayıflıklar yaşar. Sonuçta toplumsal ilerlemeye yansıyan bu özellikler toplumun kendi içinde yeni gelişmelere adapte olmasını geciktirir. Toplumun kendi içinde büzülmesine neden olur.

Kürt toplumunda çarpıcı görülen bu özellikler toplumun kendi özüyle ilgili bir durumdur. Yavaş gelişmek, dar kalmak, çevresi ile güncel gelişmeler düzeyinde kendisi olarak ilişkilene-mek, bugün de ağırlıkta yaşanan Kürt topluluk özellikleri olmaktadır. Köy biçiminde yerleşik yaşama yansıyan bu durum, özgün sosyal ilişkilerin doğmasına sebebiyet verir.

Kürt biraz da köylülük demektir. **Köy kurulmuş ilk sistemli yerleşimin yaşam yeri olarak ele alınmak durumunda**. Köy derken, sadece bugünkü gibi neredeyse tümüyle toplumsal gelişmelerden bihaber, geri kalmış, dar, kendi içinde hap solmuş, dilsiz, güvensiz, ağalık, aşiret, kabile; feodal komploculuk gibi kavramların içeriğini doldurduğu sosyal gerçeklik olarak anlaşılmamalıdır. İnsanın ilk yerleşik şekli olduğu için yerleşikliğin kültürel yaratımları ve kazanımlarının ilk ürünlerini vermesi burada izlenebilir. Bugünkü düzeyi ve içeriği dar da olsa, köy ilişkilerinde paylaşım yanı ağır sosyal ilişkilerde rastlamak mümkündür. Genelde kırsal yerleşim yeri denilen yerlerde görülen bu ilişkilene tarzı sadece üretim biçimiyle izah edilemez. İnsanın manevi yanları olarak ayıp, günah, akrabalık, cömertlik, yiğitlik, paylaşım, yardımlaşma gibi birçok olguyu sosyolojik olarak Kürt toplumunda en saf haline yakın izlemek mümkündür. Bu tür toplum kuran kavramları feodalizmin ideolojik yaratımları olarak değil, feodalizmin kendine göre içerik verdiği ve değiştirdiği kavramlar olarak ele almak, sosyoloji bilimine daha çok hizmet eder. Kürt köyü en geri sosyal düzeyi yaşadığı gibi, en insani özelliklerin en sade ve saf yaşandığı ve izlenebileceği

yer olmayı da ifade eder. Çünkü Kürt köyü adeta neolitikte çakılı kalmıştır. Özellikle 30–40 yıl öncesindeki duruma birçok insan tanıktır. Halen de şehir yüzü görmemiş, buna ihtiyaç duymayan, kendi kendine yeten Kürt köyleri vardır. Doğu Kürdistan'ın güney alanında Zağros dağlarının derinliklerine yerleşmiş bazı kabile ve aşiretler bugün de bu düzeye yakın bir yaşamı sürdürmektedirler. Kuzey Kürdistan'ın Botan ve Garzan bölgelerinde de böylesi bir sosyal gerçeklik kısmen aşılmış da olsa vardır. Eğer bir insan Kürtlüğünden tamamen vazgeçmemişse en değme şehirli Kürt bile olsa, neredeyse yarı yarıya köylü gibidir. Aslında Kürt toplumunda sosyolojik olarak genişçe çözümlenmesi gereken konulardan biri de budur. Kürt bazar ikilemi henüz değerlendirilmemiştir. Özellikle bugünün şehirlerinde Kürtlerin yaşadığı sosyolojik ve psikolojik durum belki de araştırılması en ilginç konudur. Kürdün şehirde neden kendini kaybettiği sorusu, Kürt toplumunu anlamak açısından irdelenmeye değer bir sorudur. Kürt toplumu tarım, hayvancılık, köy ve dağ ağırlıklı özellikler içerisinde şekillenmiştir. Birçok toplumsal form ve ideoloji dışarıdan büyük baskılar uygulamış, dönem dönem kendi içinde çağa uygun toplumsal siyasi yapılanmalar yaratmışsa da, Kürtler ne üretim tarzlarından, ne köyünden, ne de aşiretinden tümüyle vazgeçmemişlerdir. Kürtlerde bu temel özelliklerden vazgeçme, adeta bitiş olarak algılanmıştır. İlerleyen zamanla birlikte sürekli iç büzülme yaşayarak adeta çağların gerisinden gelmeyi varoluş tarzı olarak kabul etmişlerdir. Kısa bir dönem öncesinde de Kürt topluluğunun ağırlıklı bir kesimi için dün-

ya yaşadığı ve görebildiği kadardı. Böyle bir toplumsal şekillenme içinde debelenen bu gerçekliğin giderek ufkunun daraldığı, kendinden intikam alıncasına kendine yöneldiği, halen de belli oranda yaşanan bir durumdur. Bu özelliklerinden ötürü giderek kendi içinde sıkışan Kürt toplumu sosyal ilişkilerdeki basitliği ve bu basitliklerin neden olduğu çelişki ve çatışma içinde tükenmeye yol almak üzereyken, son otuz yılda bu düzeyi ancak yırtabilmiştir. Kürt toplumunda sadece şaka ile söylenmiş bir söz bile ölümlere neden olmuştur. Tavuk, koyun, keçi, köpek yü-

**KÜRDÜN
ŞEHİRDE
NEDEN KENDİNİ
KAYBETTİĞİ SORUSU,
KÜRT TOPLUMUNU
ANLAMAK AÇISINDAN
İRDELENMEYE DEĞER
BİR SORUDUR.**

zünden birçok kan davası yaşandı. Bu tür sosyal ilişkiler binlerce yıl öncesinin temel argümanları olarak yaşanmış şeylerdir. Beş bin yıl önce, bir ağaç, bir hayvan, bir mera köy savaşlarına neden olmuştur. Kürt toplumsal düzeyini, kavgaları daha iyi yansıtır diye örneklendirmek gerekir. Diğer toplulukların imparatorluklar için büyük zenginlikler için fetihler yaptığı, savaştığı, büyük düşünce akımlarının kendini egemen kılmak istediği dönemlerde dahi, tavuk için kan davası gütmek, olsa olsa bir toplumsal trajedidir. Bunu belirtirken, Kürtlerin tarihlerinde hiç büyük işler yapmadığı anlamı çıkmamalıdır. Bu basitlikleri, aslında tarihi özgürlük müca-

delelerinin örnekleriyle dolu geçen bir halkın yaşaması, özellikle son yüz elli iki yüz yıllık tarihlerinde yaşamalarının anlamsızlığını vurgulamak için belirtiyoruz.

Tarihin en eski yerleşik halkı, özgürlüğüne düşkün bir halk olarak Kürtlerin son yüz yılda içine düşürül-

**YİNE TÜM ZORBACA
DAYATMALARA RAĞMEN
KÜRTLERİN KÜRDİSTAN'I
TERK ETMEMELERİ
GİDENLERİNDE BİR
ŞEKİLDE ÜLKELERİYLE
OLAN BAĞLARI KÜRTLE-
RİN KÜRDİSTAN'LA
KURDUKLARI BU
TARİHSEL BAĞLARDAN
KAYNAKLIDIR**

dükleri durumun ortaya çıkardıkları da toplum olarak diğer belirgin özelliği olmaktadır. Dört ayrı parçaya bölünmek, baskı ve şiddetin her türlüüne maruz kalmanın getirdiği sonuçlar aşılması gereken olumsuz özgünlükler olarak bugün de Kürtlerde yaşanmaktadır. Bu durum kendini en iyi Kürt hitabında ortaya koymaktadır. Ne dili ile ne de başka bir dil ile kendini ifade edememe, bu trajedinin sosyolojik ifadesidir.

Kürdistan coğrafyasının dağlık olması, Kürtleri toplum olarak var olmasında olumlu rol oynamıştır. Kürdistan'ın önemli bir kesimi de ovalıktır. Bazı alanlarda yüzde yüz tarım üretimi ile bazı alanlarda ise tümüyle hayvancılık tek geçim kaynağı olmuştur. Her iki üretimin karma olduğu alanlar da var-

dır. Bu temeldeki üretimin binlerce yıldır devam ediyor olmasının yarattığı sosyolojik sonuçlar da vardır. Bir de Kürdistan'da ticaret yolları üzerinde kurulmuş yerleşim yerleri ve bu yerlerin çoğunlukla dış egemenliklerin elinde olmasının toplumda yarattığı sonuçlar vardır. Toplumun kendi gelişim dönemleri içinde üst bir sentez yaratamaması Kürdistan'ı bölgeler arasında aşiret kültürü ve buna bağlantılı sosyal yaşam adetleri halindeki düzeyin köklü olmasına da yol açmıştır. Topluluk olarak yok olmadan bunun daha da kökleşmesi sosyal yaşam ve kültürel zenginlikler anlamına da gelmektedir. Bu durum sosyo-kültürel yapının ulus düzeyine çıkarılmasında yaşanan gecikmelerden dolayı ulusal parçalanma ve asimilasyonun yarattığı sonuçlardır. Kürdistan'ın belli başlı bölgeleri olarak Serhat, Botan, Dersim, Şikak, Mukriyan, Hawraman, Soran, Behdinan gibi kendi içinde benzer yapılar taşıyan alanlar son yıllara kadar da birbirinden uzaklaşan yönde gelişmekteydiler. Halen tümünden aşılammış bu durum aynı zamanda çok zengin bir ulusal miras ta oluşturmuştur. Giyim kuşam, müzik, folklor gelenek ve göreneklerde Kürdistan'ın her bölgesi neredeyse kendi başına bir **Welat** kadar zengindir. Kendi içinde aşiret birliği-konfederasyonlarını oluşturmuş silik bir üst otorite, tabanda aşiretten kopmuş, **kurmançlaşmış** geniş halk yığınlarının oluşturduğu sosyal yapılanma ve tümünü baskı, zor ve asimilasyon yöntemleri ile denetiminde tutmaya çalışan egemen devletler Kürdistan'ın bugünkü sosyal yaşamından tümünden aşılmış olamayan bir diğer toplumsal özgünlüğü olmaktadır.

Kürdistan, din mezhep ve dillerin zenginlik alanıdır. Başta Zerdüştlük olmak üzere üç tek tanrılı dinlerin yayılma ve çatışma alanı olan Kürdistan, bu dört dinin değişik mezheplerinin yaşam bulmasına da sahne olmuştur. Mazdeizm, Zerdüştlük, Huremiler, Manicilik, Hıristiyanlık, Yahudilik, İslamiyet, Ezidilik, Alevilik, Enel Hakçılar, Şialık ve Sünni İslam'ın birçok mezhebi, hatta tarikatı Kürdistan'da yaşam

**GİYİM-KUŞAM,
MÜZİK, FOLKLOR
GELENEK VE
GÖRENEKLERDE
KÜRDİSTAN'IN
HER BÖLGESİ
NEREDEYSE KENDİ BAŞINA
BİR WELAT KADAR
ZENGİNDİR**

alanına sahiptirler. Bunlar içerisinde temsil gücü sayıca çok olanlar az ve Mazdeizm, Huremiler, Manicilik gibi inançların etkinliği kalmamışta olsa nihayetinde hepsi sosyal bir gerçekliği ifade ederler. Özellikle bugün ulusal parçalanmada kullanılmak ta olan bu sosyal olgular, (özellikle Sünni İslam tarikatçılığı olarak Nakşibendîlik) kültürel ve toplumsal yaşamı anlama ve zenginleştirme mantığı ile ele alınıp çözümlendiğin de toplumsal zenginliğin ifadesidirler. Özellikle Kürt toplumsal gerçekliğinin özüne en yakın olgular olarak Ezidilik ve Alevilik ayrıca değerlendirilip toplumsal dinamiklerinin açığa çıkarılması için sosyolojik yaklaşıma en çok ihtiyacı olan Kürt toplumsal olgularındır.

Kürdistan dil ve lehçeler konusunda da zengindir. Tarihsel olarak

Kürdistan coğrafyasının istila ve işgalere uğraması, savaş güçlerin geçiş hattı olması, neredeyse dünyada ne kadar konuşulan dil varsa, hepsinin Kürdistan'dan geçmesine neden olmuştur. Binlerce yıldır çok bilinçli asimilasyon ve dış baskılara rağmen, Kürtçenin bir dil olarak ayakta kalması, dördü yaygın konuşulmak üzere toplam yedi lehçe biçiminde konuşulması, anlaşılmaya muhtaç bir konudur. Genelde dil için insan gibi canlı bir varlıktır denilir. Kürtçenin durumu Kürt insanının durumuna benzemektedir. Kürt toplumunun tarihin en eski yerleşik toplumu olarak tarım köy devrimini yapması gibi, Kürtçenin de bu üretim ve yaşam biçiminin ilk dili olma özelliğinde olması kuvvetle muhtemeldir. Etimolojik araştırma konusu olan bu durum, eldeki sınırlı araştırmalardan hareketle Kürtçenin Mezopotamya'nın neolitik dili olduğu, Sümerceyi etkilediği, Hint Avrupa dil grubunun birçok kök seslerinin Kürtçeden kaynaklandığını belirtmek mümkündür. Sümercede tahıl ve dişi isimleri, Hint Avrupa dil grubundaki star, kom, nu, ma Kürtçe kökenlidir. Diğer yandan Kürtçenin özellikle zazaki lehçesinde yaşama ilişkin ana olguların en sade saf biçimde iki sesle anlam bulması incelenmeye değer bir konudur. Zazakide neredeyse iki harfli her ses, yaşamda bir şeye tekabül eder. Ma (ana, dişi) da (anne), sa (köpek), ga (öküz), va (söylemek), mi (koyun)... vb. Kürt toplumunda üretim, yaşam, anlam ve dil bağıntısı güçlüdür. Ulusal asimilasyonun şimdiye kadar yarattığı tahribatlara rağmen, halen de Kürtler bir olgu olarak duruyorlarsa, bunda Kürtçenin gücünü görmek gerekir. Bugün ulusal birliğin kendisini yaratacağı en

önemli alan dildir. Kürtlerin topluluk durumlarının anlaşılır kılınmasını sağlayacak en önemli saha Kürtçedir. Türkiye devletinin özellikle Kürt dilini yasaklaması, Kürtçeyi yok etme siyaseti, Kürtçenin bu tarihsel gücünden kaynaklanmaktadır. Yaşam ve üretimdeki zayıflıklar yanında siyasi yapılanmadaki zayıflıklara rağmen, Kürtçe zengin lehçeleri ve ağızları ile Kürtleri 21. yüzyılda geliştirecek en önemli zenginlik kaynağıdır. Edebiyat, sanat, devletin resmi dili haline gelmemesine rağmen, yine yazılı belgeleri sınırlı olduğu halde Kürtçenin bugünkü varlığı bu dilin yerleşik yaşamda ilk konuşulan dil olma özelliğinden getirdiği gücünde saklıdır. Kurmanci ve Sorani lehçelerinin zenginliği bugün yaşamda önemli bir açılım sağlamıştır. Zazaki ve Lori gibi lehçeler de Kürt tarihi ve sosyolojik yapısının anlaşılır kılınmasına önemli katkı yapacak lehçelerdir.

Kürt müziği ve halk oyunları, destan ve masalları Kürtlerin kendileri tarafından yazılmamış tarihi olayları ile doludur. Kürt **klamlarının** ve **çiroklarının** dili şiirseldir. Hemen hepsi birer ağıttırlar. Kürt müziğinde özellikle dengbej geleneği tarih aktaran sözlü sanat rolü oynamıştır. Kendi içinde toplumsal özellikleri argüman olarak kullanılan dengbejlik geleneğinde dağla bütünleşmiş Kürt ruhu, hemen hissedilir. Kahramanlık olaylarını doğa güzelliklerini anlatan dengbejlik geleneğini Kürt toplumunu ve geçmişini anlamak açısından önemli veriler sunmaktadır. Kürt klasik müziğindeki kadın erkek aşklarını kadını ve erkeği doğadaki güzellikler ile anlatmak temel bir tarzdır. Kürt klasik müziği aynı zamanda Kürt çaresizliğini yansıtan stranlarla doludur.

**KÜRTÇENİN
MEZOPOTAMYA'NIN
NEOLİTİK DİLİ OLDUĞU,
SÜMERCEYİ ETKİLEDİĞİ,
HİNT AVRUPA DİL
GRUBUNUN BİRÇOK KÖK
SESLERİNİN KÜRTÇEDEN
KAYNAKLANDIĞINI
BELİRTMEK
MÜMKÜNDÜR.**

Klasik müzikteki en önemli özellik bu müziğin özellikle dağlık bölgelerde daha çok gelişmiş olmasıdır. Kürt gırtlığının en iyi uyum sağladığı müzik tarzı olduğu için Kürtçenin tüm lehçeleri ile en güzel yapılacak müzik Kürt klasik müziğidir. Adeta yaşayan Kürt ruhunu dillendiren bir gelenek olmasından ötürü Kürt toplumu için önemli bir sosyolojik olgu olmaktadır.

Kürt toplumunda belki de en zengin kültürel saha halk oyunlarıdır. Neredeyse her şehrin her kasabanın kendi özgünlüğünde oynadığı oyunları vardır. Halk oyunları konusunda Kürdistan kadar zengin başka bir yer az bulunur. Halk oyunlarındaki temel vurgular, mevsimsel değişimlere bağlı doğadaki yenilikler, üretim ve hasat, hayvan insan ilişkileri, toplumun kendi içindeki çelişkilerden doğmuş sorunlar, büyük bir estetik içinde aktarılır. Kürdistan coğrafyasının sertliğinden insanına yansımış sert yapılı olma, ritimlerdeki hareketliliğe de yansımıştır. Kürt insanın kıvraklık ve çevikliği halk oyunlarında tüm vücudun birden hareketlendirilmesiyle adeta bir yansıma bulmaktadır. Kürt halk oyunları Kürt toplumunun doğal zorluklarını yansıtan figürlerle dolu ve zengindir.

Kürt destan ve masallarının içerikleri ağırlıkta kahramanlık dönemini yansıtır. Destan ve masallardaki kadın vurgusu, toplumda kadın gerçeğinin gücünü yansıtır. Yiğitlik ve tüm zorluklara rağmen başarı hemen hemen tüm Kürt masallarında ortak bir temadır. Kürt masallarında yedi dağın ardındaki hedefe kahramanın tüm zorluklara rağmen ulaşip başarı getirmesi de ortak bir tema gibi işlenmiştir. Bu durum hem yaşamın hem toplumsal zorlukların varlığına rağmen kürdün bitmez tükenmez umutlarına çağrışımı gibidir. Özellikle Kürt müziğinde destan ve masallarında trajik vurguların ağırlıkta olması dikkat çekici diğer sosyolojik unsurdur.

Kürt toplumunun özgünlükleri açısından ele alınması gereken diğer olgu da kadın ve kadının toplum içindeki durumudur. Kürt toplumunda kadının rolü salt bir cins olarak toplumun bir bileşeni, toplumsal tabakası olmasından ileri gelmez. Kürt toplumunda 'kadın statüsü toplumun demokratik düzeyini açıklar' yaklaşımını da aşan özgünlükler taşımaktadır. Çünkü Kürt toplumsallığı anaerki sistemin yaratıcısı bir halk olarak kadın merkezli bir yaşamı yaratan ve onunla şekil bulup etrafına yayan özelliktedir. Özellikle Sünni İslam ve kapitalist sistemin kirletici etkileri dışında Kürt kadınına bakıldığında onda bir asalet olduğu görülür. Neredeyse tüm Kürt stran destan ve masallarında olayların, yaşamın etrafında döndüğü temel güç kadındır. Kadının toplumsal kültürel alanda bu kadar güçlü yansıtılması, onun tarih içinde oluşmuş otoritesini gösterir. Dini ve feodal baskıların tanınmaz hale getirdiği kadın her şeye rağmen, Ortadoğu toplumları içinde yaşamda en fazla belirleyiciliğini Kürt

toplumunda gösterir. Özellikle son otuz yılda yaşanan gelişmeler toplumsal baskıları biraz sınırlandırdığından kadının Kürt toplumundaki gücünün ve öncülüğünün ne olduğunu ispatlayarak göstermiştir. Kürt toplumunda eşitlikçi ve özgürlükçü duyguların güçlü olması, duygusallık ve saflığı ile egemen toplumun hile ve oyunlarına gelmesi kadının tarihsel süreçte içine düşürüldüğü durumun Kürt toplumundaki kadınca karşılığıdır. Dolayısıyla geleceği kadının geleceğine en sıkı bağlı toplum Kürt toplumdur denilebilir. Kültürel yaşam, davranışlar ve yaşam kalıpları konusunda Kürt toplumunu diğer toplumlardan ayıran en önemli özellikleri kadının direkt içerisinde ifade bulduğu yaşam alanlarında vardır. Kürtçe konuşmadaki ısrarı, kadın kıyafetleri, duygulardaki yoğunluk, toplumsal geleneklere bağlılık ve onları taşımada halen de Kürt toplumunda belirleyici olan kadın duruşudur.

Bir toplumun temel özelliklerinin bireyinde şu ya da bu düzeyde yansıma bulması, o toplumun birey toplum ilişkisi gereğidir. Kürt toplumu toplumsallığın devletçi karakter kazanıp ağır bir sistem olarak güç oluğu dönemleri ne tam yaşayabilmiş ne de alternatif ve onları tümünden reddeden yeni bir form gösterememiştir. Kendi içinde birey kısmi bir nefes alma özelliği göstermişse de, dışarıdan gelen devletçi toplum baskıları şiddetli olduğu için sadece Kürt bireyini değil, toplumunu da kısıp almıştır. Kürt toplumu bu baskılara karşı dağlara, Kürt bireyi de içinde yaşadığı topluluğuna bağlanarak korunmayı seçmiştir. Hem Kürt toplumunun kendi içinde egemen diyebileceğimiz kesimlerin karakteri hem de dışarıdan gelen

istila ve işgal sistemlerinin baskısı Kürt bireyini tam çaresizleştirmiştir. Bu çaresizlik, topluma kendini kabullendirmek için dayatılan her şeye boyun eğmeye yol açmıştır. Bu durum Kürt bireyinin daha aile içinden dışarıya çıkmadan bitirilmesi durumunu yaratmıştır. Dolayısıyla Kürt bireyi tüm toplumun gücünü hissettirdiği alanlara girmeden aile, kabile aşiret içerisinde bitirilir.

Kürdistan'ın bilinen sosyo ekonomik ve siyasal durumu Kürt insanına çıkış yolunda iki engeli aşmayı dayatır. Bunlar; hem toplumun kendi içindeki baskıcı unsurları, hem de yabancı egemen toplumun baskısının direkt sonuçları ile yaşanan engeller olmaktadır. Kendi toplumunun geriliklerine karşı mücadele edip yenilikler peşinde git-

**KÜRT BİREYİNİN
ÖNÜNDEKİ
EN BÜYÜK ENGEL
YABANCI EGEMEN
TOPLUMU REDDETMEDEKİ
ZAYIFLIĞIDIR**

mek ve bu noktada yabancı (Türk, Arap, Fars) devlet karakterli egemen toplum özelliklerini karşısına almamak Kürt bireyini büyük ihanetlere girmekten kurtaramaz. Bu yöntemle arayışa girenler Kürdistan' a özgün sorunlu bir tip durumuna yol açarlar. Her iki toplum sistemini karşısına almak da dünyanın en zor birey çıkışı olur. Bu da Kürdistan'ın toplumsal özgünlüğünde vardır. Kürt bireyinin önündeki en büyük engel yabancı egemen toplumu reddetmedeki zayıflığıdır. Bireyselleşmek için yürünmesi gereken en uzun ve en engebeli yolun Kürdistan'da olması Kürt bireyini

gerçekleşmesi zor ama başarılırsa da kahramanlık düzeyde olmasına yol açmaktadır. Kürt toplumsallığının parçalı, güçsüz, günlük yaşamı her alanda karşılamadaki zafiyetleri, Kürt bireyini güçlü iradeli olma adı altında yabancı egemen toplumla bütünleşmeye götürmekte bu da birey olma yanılsamalarına neden olabilmektedir. Kürtlerde bireyin içinde şekil bulacağı güçlü bir toplumu henüz tam manasıyla yoktur.

Kürdistan'da toplum birey ilişkisi, çelişki ve çatışmasında şimdilik geçerli yol, toplumun dışına çıkıp kendini yaratarak topluma yeni ilişkiler dayatma üzerinden yeni toplum yaratma yoludur.

Kürt toplumunun tarihsel özelliklerinden doğan yoğun çelişkililik durumu, Kürtlerde Önderliksel çıkışlara neden olmuştur. Bu Önderliksel çıkışlar da yerellik kadar evrensel yanları da güçlü gelişmiştir.

Zerdüş, Ebu Müslim, Selahaddin Eyyubi ve en son Reber Apo şahsında görülen çıkışların büyüklüğü Kürt toplumunun yaşadığı sosyal, ekonomik, siyasi çelişkilerinin derinliğinden kaynaklanmaktadır. Kürt toplumu çok zorlandığında bu temelde özgünlüklerini ortaya koyarak kendini var edip devamlılığını sağlamıştır

A. ÖCALAN SOSYAL BİLİMLER AKADEMİSİ

ÖZGÜRLEŞME VE GÜÇLENME DEMOKRATİK ULUSLAŞMAYLA KAZANILIR

M. KARASU

Ulus ve milliyetçilik kavramları özellikle 20. yy da siyasetçilerin ve sosyal bilimcilerin üzerinde en fazla durduğu kavramlar oldu. Öte yandan tarihte hiçbir kavramın bu kadar istismar edildiğine tanık olunmamıştır. Günümüzde bu kavramla özdeşleşmiş ulus-devlet olgusu da çok yönlü tartışılmaktadır. İnsanlığın birçok sorununun çözümünün bu kavramları anlamak ve irdelemekten geçtiğini söylersek abartmış olmayız.

Kürt halk Önderi İmralı'da yaşadığı yoğunlaşma sürecinde bu kavramları ciddi biçimde sorgulamaya ve bilimsel değerlendirmeler yapmaya yönelmiştir. Başta devlet olgusu olmak üzere bu kavramların insanlık için ne anlama geldiğini hiçbir sosyal bilimcinin ortaya koyamadığı kadar çarpıcı bir biçimde ele almıştır. Devlet, ulus-devlet, ulus ve milliyetçiliğin insanlığın sorunlarını kördüğüm hale getiren olgular olduğunu, dolayısıyla bu kavramları bilimsel ve insanlığın çıkarları doğrultusunda değerlendirmeden bu kördüğümün çözülemeyeceğini gözler önüne sermiştir. Özellikle de orta doğunun yaşadığı ağır sorunların çözümünün de bu olguların doğru ele alınıp çözümleyici alternatifler ortaya konulmasıyla mümkün olduğunu göstermiştir.

Bu kavramların tarihsel süreç içinde yaşadığı diyalektik, içerdiği an-

lam ve sonuçları itibarıyla irdelemiş, insanlığın bu olgular etrafında yaşadığı acıların demokratik ulusu esas alan bir zihniyetle aşılabileceğini ifade etmiştir.

Demokratik ulus kavramını; devlet, ulus, ulus-devletle milliyetçilik kavramlarının sosyal-siyasal, ekonomik ve kültürel anlamları, tanımları, işlevleri ve yarattığı sonuçları ele alma temelinde tanımlamaya ve günümüzde nasıl somutlaşacağını ortaya koymaya çalışacağız.

İnsan toplum yaşamına klan formuyla başlamıştır. Toplum yaşamıyla birlikte gücünü fark etmiş, bu nedenle de toplumsal yaşam ve onun sembolü olan totemi kutsamıştır. İnsan için ilk kutsallık toplumsal yaşam olmuştur. Bu nedenle insanlık, kutsallık kavramına her zaman haklı olarak büyük bir değer biçmiştir. Kutsallığın insan için önemini bilenler de, kendi çıkarlarına hizmet edecek olgulara böyle bir anlam yük-

yerek kutsallığı kullanmışlardır. Kutsallık yüklenen olguların tümünün toplumsal ve insanları ortak duygulara yöneltten nitelikte oldukları kesindir.

Klan formuyla başlayan toplumsallığın gücünün insan yaşamında ortaya çıkardığı kalite yükselmesi nedeniyle insanlığın yaşam kalitesini yükseltmek açısından yeni toplumsallık arayışlarına yöneldiği ya da ekonomik ve sosyal yaşam dinamiklerinin insanları yeni toplumsal form etrafında bir araya getirdiğini tarih içinde gözlemlemekteyiz.

Klandan sonra kabile, aşiret, etnisite, halk ve milliyet biçiminde toplumsallık tanımlamaları yapılır. En fazla kullanılan kavramların başında ise halk gelmiştir. Halk aynı dili konuşan ve ortak kültüre sahip kabile, aşiret ya da etnik topluluklar için kullanılmıştır. Halk denildiğinde esas olarak da devlet ve iktidar dışındaki topluluklar anlaşılmalıdır. Bu tanımlanma halkla devletin tarih içinde ayrı olgular olarak kaldığını, bütünleşemediklerini ifade etmesi açısından önemlidir. Devleti ve halkı ayrı topluluklar olarak tanımlamak açısından anlam yüklü bir içerik kazanmıştır. Kürt halkı, Türk halkı, Arap halkı, Fars halkı denilirken egemenler bu tanımlamaların dışında kalmaktadır.

Millet kavramı halkın içerdiği anlamı taşıdığı biçimde kullanıldığı gibi; devleti oluşturan toplumsal kesimleri ve egemenleri içine alır biçiminde de kullanıldığını görmekteyiz. Sosyal bilimcilerin halk ile ulus arasındaki toplumsal formu ya da ulus öncesi aynı dili ve kültürü konuşan toplulukları bu kavramlaştırma ile tanımladıklarını görüyoruz. Ulus öncesi devlet içinde yer alanlar, halk kavramını kullanırken kendile-

rini içinde görmemeleri, ama millet kavramını kullanırken kendilerini de içinde görmeleri halk kavramı ile millet kavramının aynı şeyler olmadığını ya da aynı şeyler olarak anlaşılmadığını göstermektedir.

Feodal dönemde imparatorluklar, imparatorluk sınırları içindeki farklı dil ve kültürlerdeki halklara millet kavramı kullandıklarını çeşitli belgelerde görmek mümkündür. Örneğin ilk siyaset bilimi kitabı olarak bilinen siyasetname de Nizamül-mülk, sultanlara verdiği nasihatlerde ordunun ve devletin kadrolarının farklı milletlerden olması gerektiğini söyler.

Millet kavramının halk ile ulus kavramı arasında bir anlamda kullanılmasında anlaşılacağı gibi kapitalizm öncesi dönemdeki toplumsal formu tanımlamaktadır.

**HALK AYNI DİLİ KONUŞAN VE
ORTAK KÜLTÜRE SAHİP
KABİLE, AŞİRET YA DA ETNİK
TOPLULUKLAR İÇİN
KULLANILMIŞTIR.
HALK DENİLDİĞİNDE
ESAS OLARAK DA DEVLET VE
İKTİDAR DIŞINDAKİ
TOPLULUKLAR ANLAŞILMIŞ-
TIR.**

Kapitalizm ile birlikte halk ya da milliyet yerine daha çok ulus kavramının öne çıktığını görmekteyiz. Uluslaşma kavramı ortak dil, kültür ve vatan sahibi toplulukların sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkilerinin sıklaşarak daha üst bir toplumsallaşmaya evrilmesi olarak ifade edilmiştir. Böyle bir anlam yüklü olduğunu belirtmek için de feodal çitlerin kalkmasıyla uluslaşmanın gerçekleştiği vurgulanmıştır. Feodal dö-

nemde imparatorluk ve merkezi krallıkların var olduğu yerlerde bile feodal beylerin, prenslerin kendi etkinlik alanlarında belirli bir özerklikleri olmuş, diğer alanlarla ilişkilerinde her zaman bir sınırlama bulmuştur.

Ancak şu da bir gerçekliktir ki, tarihin hiçbir döneminde bırakalım feodal bey ve prenslerin hakimiyet alanları, devlet sınırları bile ticareti engelleyememiştir. Hatta ister köleci, ister feodal dönemde olsun istikrarlı, güçlü devletler ticaret yollarında güvenliği sağlayan devletler olarak görülmüştür. Bu nedenle feodal çitlerin yada devlet sınırlarının ticareti önlediği tezinin gerçeklik yanları olsa da önemli oranda bir çarpıtmadır. Ticaret serbestliğinin en fazla kısıtlandığı dönem kapitalizmin ilk dönemlerin de ki yüksek gümrük duvarlarının var olduğu merkantilist dönemdir. Bırakalım merkantilist dönemi, yakın zamana kadar ulus -devlet sınırları içinde ki burjuvazi bu yaklaşımı önemli oranda sürdürmüştür.

Ulus kavramının özellikle burjuvazi tarafında kullanılması ve benzer dil ve kültüre sahip toplulukların bir pazar etrafında toplanması olarak ifade edilmesi, burjuvazinin çıkarları ile örtüşmekteydi. Burjuva ulus kavramı en

fazla kapitalizm karşıtı olduğunu söyleyen sosyalistler ve Önderleri tarafından da benimsenmiştir. Onlarda ulusu, dil, kültür, toprak birliği olan ve bir Pazar etrafında ruhi şekillenme birliği bulunan topluluklar olarak tanımlamışlardır. Dolayısıyla burjuva ulus anlayışını kabul etme temelinde her ulusa bir devlet anlayışını meşrulaştırmışlardır. Nitekim ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının devlet kurma anlayışı biçiminde ele alınması bu tanımlamanın doğal sonucu olarak kabul görmüştür.

Ortak coğrafyada yaşayan ve aynı dili ve kültürü konuşan toplulukların ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkilerini sıklaştırarak potansiyellerini olabildiğince açığa çıkarmaları yanlış değildir. Toplumsallığın insan açısından mucizevi gelişmeler yarattığı bu nedenle kutsandığı dikkate alınırsa toplumsallığın yaygınlaşması ve derinleşmesinin insanlık açısından yeni ufuklar getireceği açıktır. Ancak ulus, uluslaşma ve ulusal devlet olguları burjuvazinin sömürü ve kar hırsı için kullanıldığından toplumsallaşmayı geliştirdiği, yoksa toplumsallığa ve insanlığa en büyük zararlarını verdiği? Ortaya çıkan sonuçlardan açıkça görülmektedir. Ulus-devlet ve milliyetçiliğin acı ve olumsuz sonuçlara yol açtığını bu gün burjuvazinin kendisi de dahil herkes görmektedir.

Tarih; milliyetçi, devletçi ulus anlayışının insanlığa en fazla zarar veren olgular olduğunu; bununda kapitalizmin kar ve sermaye biriktirme hırsından kaynaklandığı yazacaktır.

Kaldı ki şimdiden bunlar fazlasıyla yazılıp çizilmektedir.

Burjuvazi Avrupa'da eşitlik, özgürlük, kardeşlik talepleriyle gelişen ve feodalizmi yıkan halk devrimlerini kendi çıkarları için değerlendirmede, ulus kavramını, milliyetçi ideolojiyi ve ulus devlet hedefini çok iyi kullandı. Aynı dili ve kültürü konuşanlar bir devlet olmalıdır; diğer uluslara karşı kendini korumalıdır, diyerek kendi çıkarlarını tüm ulusun çıkarıymış gibi göstermeye başladı. Ulus- devlet çerçevesinin burjuvazinin gelişmesi için iyi bir sömürü zemini olduğu kesindir. Milliyetçi devletçi uluslaşma sonucu sınırları çizilmiş topraklar üzerinde sömürme ve ticaret yapma tekelini kendi eline almıştır. Ulus- devlet başka ulus- devletlere karşı korunmalıdır, derken burjuvazinin çıkarlarının kastedildiği açıktır. Feodal beylikleri ortadan kaldırıp merkezi devlete yönelirken de; usul- devlet duvarlarını yüksek tutarken de amaç aynıdır: sermaye birikimi artırmaktır. Bir taraftan feodal beylerin çitleri olmasın derken, diğer taraftan kendisi daha yüksek çitler örmektedir. İçeride, mal ve sermayenin serbest ve güvenli dolaşımı; dışardan geleceklere karşı ise engel koymak; Ulus- devletçi ekonomik yaklaşımın ortaya çıkarttığı bir sonuçtur.

Ulus- devletlerde, halkın sosyal, ekonomik, kültürel potansiyellerinin açığa çıkarılması yada halkın örgütlenerek her alanda güç olma kaygısı taşınmaz. Tek kaygı burjuvazinin, siyasi, ekonomik, sosyal bir güç olmasıdır. Tüm bunları ulusun ortak çıkarlarıymış gibi gösteren milliyetçilik ideolojisi de burjuvazinin

kendi toplumu üzerinde egemenlik kurmasını meşrulaştıran bir ideolojidir. Burjuvazi milliyetçilikle kapitalist çağın yeni dinini ortaya çıkarmıştır. Artık din uğruna savaşlar yerine milliyetçi ideolojinin etrafında kanlı savaşlar yürütülmektedir. Tarihin en kanlı savaşlarının Hıristiyan dinine sahip toplumlar arasında yapıldığı görülürse; milliyetçiliğin yeni bir din haline getirildiği rahatlıkla söylenebilir. Bu dinle devlet kutsanmıştır. Ulusal - devlet bütün değerlerin üstüne çıkarılmıştır. Herkes bu ulus devletin güçlenmesi için çalışmak ve hizmet etmekle yükümlü kılınmıştır. Köleciler devlet kulluğundan daha fazla kayıtlarla, şartlarla köle kılınmış bir ulus -devlet yurttaşlığı getirilmiştir. Bu yurttaşlar topluluğu devlete kulluk düzeyinde hizmet ederken, ulus-devlet, ben sana hizmet ediyorum o zaman gereklerini yerine getireceksin dayatmasıyla yurttaşlarının önüne zorunlu yapması gereken birçok görev koymuştur. Bu görevleri yerine getirmeyenler vatan haini ilan edilmiştir. Tarihin hiçbir döneminde vatan hainliği kavramı ulus-devlet döneminki kadar kullanılmamıştır.

Burjuvazinin milliyetçi ideolojiyle kutsadığı ulus- devlet halkın ya da ulusun güç olduğu devlet değildir. Aksine devletin merkezileşmesiyle halk üzerindeki otorite daha yaygın ve derin hale gelmiştir. Devletin toplum üzerindeki hâkimiyetinin en fazla derinleştiği ve sistematik hale geldiği dönem ulus-devlet dönemidir. Artık ulusa ait olduğu söylenen bireyinin her şeyine karışılmaktadır. Ekonomik, sosyal ve kültürel araçların kapsamlı kullanılarak bio-iktidarın geliştirildiği dönem böyle başlamıştır. Öyle ki ulus- devlet uygulamaları

ları ve milliyetçilik ideolojisiyle kölelik içsel düzeyde kurumlaşmıştır.

Ulus- devlet: burjuvazinin sömürü ve baskı tekelinin olduğu, sınırlarla çizilmiş, duvarlarla örülmüş kar ve sermaye birikiminin sağlandığı büyük bir fabrikadır. Köleci ve feodal devlet dönemlerinde tüccarların ya da özel mülkiyet sahiplerinin kar isteklerini karşılayan böyle bir imkân hiçbir zaman bulunamamıştır. Hiç bir devlet bu kadar tüccarların ve özel mülkiyet sahiplerinin koruyucusu olmamıştır. Dolayısıyla ulus- devlet ve ulus kavramının kutsallaştırılması, sömürücü düzene hizmetin kutsallaştırılmasıdır. Öyle ki toplumda yapılan en kutsal iş sömürü ve sermaye birikimi sağlamak olarak görülmüştür.

Ulus –devleti korumak en kutsal görevdir, denilirken burjuvazinin sömürmek için çizdiği sınırlar ve sömürü tekelini korumak kutsal hale getirilmiştir. Tarihte hiçbir zaman bütün halkın ve ulusun devleti diye bir şey olmamıştır. Hatta ilk ve orta çağda halk ve devlet ayrışması kesindir. Bu nedenle halk derken devlet dışındaki toplum anlaşılmalıdır. Bütün ulusun devleti anlayışı burjuvazinin sömürü ve baskısını meşrulaştırmak için uydurulmuştur. Sümer rahiplerinin toplumu devlete itaat ettirme gerekçesinin daha geliştirilmiş biçimidir. İlk çağda gök düzeninde nasıl bir hiyerarşi var ve bütün gök alemi ona uyuyorsa yerde de herkesin ona uyması zorunluluğu dayatılmıştır. Ama bu devlet senindir; halkındır denilmemiştir. Tanrının yada kralın devlettir, kullarda ona hizmet edecektir, zihniyeti vardır. Ulus – devlet ise artık toplum kandırılmadığı için, devlete uymanın meşruiyetini daha etkili hale ge-

tirmek için milliyetçilik ideolojisiyle devlet tüm ulusundur, herkes bunu korumalıdır biçiminde bir aldatma sağlanmıştır.

**ULUS- DEVLET:
BURJUVAZİNİN SÖMÜRÜ VE
BASKI TEKELİNİN OLDUĞU,
SINIRLARLA ÇİZİLMİŞ,
DUVARLARLA ÖRÜLMÜŞ
KAR VE SERMAYE
BİRİKİMİNİN SAĞLANDIĞI
BÜYÜK BİR FABRİKADIR.**

Demokratik halk devrimleri feodalizmin aşılmasında belirleyici rol oynamıştır. Bu devrimler feodal düzeni yıkarken kapitalist toplumu ya da burjuvazinin ortaya koyduğu ulus- devleti hedeflememiştir. Demokratik devrimlerin önünü açan Rönesans Feodal toplumdaki dogmatik zihniyeti; doğayı ve insanı değersiz ve cansız ele alan yaşam felsefesini aşmak istemiştir. Bu süreç tabii ki yalnız maddi alanda değil manevi alanda da yeni açılımlar ortaya çıkarmıştır. Toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkileri bu sürecin doğal sonucu daha derinleşip yaygınlaşacaktır. Bunun yarattığı toplumsallaşma demokratik uluslaşmaya yol açacak özellikleri bağrında taşımaktadır. Rönesans ve reform demokratik uluslaşma yolunda önemli adımlardır. Demokratik ulus haline gelme anlamında gelişmelerde yaşanmıştır. Toplumda var olan komünal demokratik değerler canlanma içine girmiştir. Aydınlanma sürecinde ortaya çıkan Ütopik sosyalist düşüncelerin öngördüğü toplumsal proje bir yönüyle de demokratik uluslar haline gelme projesidir.

Rönesans ve reformun hedeflediği toplum projesi demokratik ve özgürlükçü olmasına rağmen, burjuvazi elindeki imkânları devleti ele geçirme ve sömürüsü için çitlerle örülmüş güvenli bir alan yaratmak için seferber etmiştir. Ulus kavramını kendine göre ele almış; ulus olmak için ulus devlet kurmanın zorunluluğunu vaaz ederek toplumu peşinden sürüklemeye yönelmiştir. Ulusun çıkarları derken kastedilen burjuvazinin toplum üzerindeki hakimiyeti ve ulusu kendi hizmetine koşturması olmuştur. Zorunlu askerlik, her şeyin vergi konusu yapılması, daha birçok yükümlülük, tamamen burjuvaziyi güç yapan, sistemi güvenceye alan uygulamalar ve kurallardır.

Kapitalizmin hâkimiyeti ile birlikte demokratik uluslaşma sekteye uğramış; Milliyetçi, devletçi uluslaşma temelinde ulusun değil, burjuvazinin güç olduğu bir sistem gerçeği ortaya çıkmıştır. Her zaman olduğu gibi devlet halkın ya da ulusun değil bir azınlığın devleti olmuş ve halk ulusal çıkarlar adına bu azınlığın hizmetine koşturulmuştur. Milliyetçilik bu gerçeği gizlemenin ideolojisidir. Yoksa bir halkın dilini, kültürünü geliştirmek, kimliği ve vatanına sahiplenmek milliyetçilik değildir. Bunlar yurtseverlik ve halkçılıktır. Bu değerler en fazla da yurdu ve halkı istismar eden egemen sınıflara karşı savunulur. Burjuvazi milliyetçilik ideolojisiyle halkın kendi değerleriyle ve kültürüyle vatanında özgürce yaşama özleminin çarpıtıp çıkarları doğrultusunda kullanmıştır. Halklar tüm tarih boyunca yaşadığı toprakları ve özgürlüklerini savunma içinde olmuşlardır. Toplumsal var oluş, bu direnişi ve savunmayı gerektirir. Milliyetçilik halk ve vatan sa-

vunması yerine içerde halka baskı ve dışa karşı ise saldırganlık zihniyetini bir hastalık gibi toplum için yayar.

Burjuvazi halkın siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel alanda örgütlenmesine, örgütlü, dolayısıyla demokratik ulus haline gelmesine fırsat vermez. Ulus adına bütün örgütlenme ve faaliyetleri o yapar. En demokratik organ olması gereken meclisler, öyle bir siyasi ve örgütsel zemin üzerinden şekillendirilir ki ağırlıklı olarak egemen sınıfları yansıtır. Halk adına değil de burjuvazi adına yetki kullanan, yasa çıkaran kurumlardan öte bir işlev görmezler. Temsili sisteme dayanan parlamentoların bırakalım baskıcı rejimlere karşı koyup Halkın sözcüsü olması; faşizme alet olma ile halkları birbirine kırdıran savaş kararlarının alıcısı ve uygulayıcısı olmuşlardır. Ulus-devletin ve bu çerçevede oluşan kurumların ikinci dünya savaşı sonrasına kadar demokrasinin geliştirilmesinde engel konumunda oldukları birçok yönüyle ortaya konulabilir.

Milliyetçi-devletçi uluslaşma ve ulus devletlerin insanlık açısından bir hastalıklı durum olduğu günümüzde daha iyi anlaşılmaktadır. İlk ve orta çağlarda devlet yöneticileri için siyasi hâkimiyetlerin kabul ettirme yeterli görünürdü. Devlet ya da imparatorluk sınırları içinde bulunan diğer etnik topluluklar üzerinde bilinçli, sistemli bir asimilasyon ve baskı politikası uygulamazlardı. Nizam-ül-mülk'ün vasiyetlerinde olduğu gibi iktidarların bekasını Milliyetçilikten uzak yaklaşımlarda görürlerdi. İktidar savaşlarının etnik topluluklar arasında değil de bir hanedanın kendi içinde daha fazla yürütülmesi söz konusu olurdu.

İktidarlar yalnızca bir etnik topluluk üzerinde hâkim bir devlet kurma gibi bir anlayışla hareket etmezlerdi. Hatta tek bir etnik topluluk üzerinde kurulmuş devletlerin sayısı tarihte az görülür. Belki ulus-devlet çağında bile bir devlet içinde tek bir ulus bulunmaz, ancak bir ulus adına devlet üzerinde hakimiyet kurulur. Söz konusu ulus korunur ve yüceltilir. Eski çağlarda ise devletler ya kurucusu hanedanın adıyla ya da üzerinde kurdukları şehir veya coğrafya adıyla anılır.

İktidarların otoritesi sağlatıldıktan sonra devletlerin toplum yaşamının her anıyla ilgilenmesi diye bir uygulama söz konusu olmaz. Bu yönüyle kapitalizm ya da ulus devlet öncesi devletlerin toplumlara daha uzak ve iç içe olmadıklarını söyleyebiliriz. Devlet işleri ile halk işleri birbirinden ayrıdır. Devletler kendileri için de getirisi olacak genel yarar sağlayan yatırımlar dışında halkla ilgili işlerle ilgilenmezler. Bu ilgisizliğin yararları da, zararları da irdelenebilir. Bireylerin yada küçük toplulukların yapamadığı işlerin daha geniş bir örgütlenme yada devlet gibi bir organizasyon tarafından yapılmasının gerekli olduğuna olumlu bakılabilir. Adına devlet denilmeyecek bu tür örgütlenmelere her zaman ihtiyaç olacaktır. Ancak bu nitelikli işler dışında halkın ve toplumun kendini örgütleyerek işlerini yapması ve devlet olgusunun bu toplumsal işlerden uzak durması demokratik bir yaşam için daha gerekli bir işlemdir.

İktidarlar ya da devletler her zaman bir meşruiyet sorunu yaşamışlardır. İktidarlarının uzun ömürlü olmasını egemenliğin meşruiyetinin sağlam olmasında görmüşlerdir. Tanrı, Allah

ve din adına devlet iktidarını yürütme en bilinen meşruiyet kaynaklarıdır. Bir hanedandan gelmiş olmakta iktidar sahibi olmanın meşruiyeti olduğunun sık görüldüğü diğer bir gerçekliktir. Ancak bu hanedanlar da esas olarak Allah ve din adına bu iktidarı yürüttüklerini iddia etmişlerdir. İktidar sahibi olmanın meşruiyetlerini böyle açıklamışlardır. Böylece zorla elde ettikleri ve sürdürdükleri iktidarlarına meşruiyet kılıfı bulmuşlardır. Çünkü hiçbir iktidarın zor kullanarak uzun süre ayakta kalamayacağı, zorun en büyüğü ve en güçlüsüne sahip olanlarda bilir.

**BİREYLERİN YADA KÜÇÜK
TOPLULUKLARIN
YAPAMADIĞI İŞLERİN DAHA
GENİŞ BİR ÖRGÜTLENME
YADA DEVLET GİBİ BİR OR-
GANİZASYON TARAFINDAN
YAPILMASININ GEREKLİ
OLDUĞUNA OLUMLU
BAKILABİLİR**

Burjuvazi ulus-devleti kutsar, milliyetçilik bayrağını dalgalandırırken esas olarak kendi egemenliğine ve iktidarına bir meşruiyet arama çabası içinde olmuştur. Devlet ve iktidar sorununun en temel cevaplandırması gereken konu olması gereken meşruiyet sorununa, burjuvazi “egemenlik millete aittir” diyerek cevap bulmuştur. Ulusun tümünün devleti yada iktidarı, sadece bir söylem olduğu için, burjuvazi egemenlik millete aittir derken kendi iktidarına bulduğu meşruiyeti dilendirmektedir. Zaten ulus derken burjuvazi her zaman kendisini bu ulusun sözcüsü ve ulus adına hareket edeni olmuştur. Milliyetçiliğin çoğunlukla bu sınıf tarafın-

dan bayraklaştırılması, ulus için konulan hedeflerin ve ihtiyaçların hep bu sınıf tarafından belirlenmesi bu gerçekliği tüm çıplaklığıyla gözler önüne sermektedir.

Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir; bu yetkiyi de meclis ya da hükümet kullanır, denilerek burjuvazinin ulusun bütün potansiyellerini kendi çıkarına kullanması yetkisini almaktan söz edilebilir. Nitekim tüm parlamento ve hükümetler böyle bir rol üstlenmişlerdir.

Ulusun mutlaka bir devleti olması; ancak devlet olursa ulusal topluluklar gelişim sağlar tezi ya da paradigması bugüne kadar uluslara kabul ettirilen bir paradigma olmuştur. Ancak 2. dünya savaşından sonra uluslarla ilgili bu paradigma sorgulanmaya başlanmıştır.

Ulus devlet konusunda Kürt halk Önderinin “Bir Halkı Savunmak” adlı eserinden alınan aşağıdaki pasajlar bu konuda özlü bir fikir vermektedir.

“Toplumların ulusal olgular biçiminde şekillenmesinin doğrudan kapitalizmin bir ürünü olmadığını kavramak gerekir. Bu konuda da sanki kapitalizm ulus yaratı gibi bir idealizm ciddi bir yanıltır. Bu yanıltıkta Marksizm’in payı da vardır. Toplumlarda klan, kabile, aşiret, milliyet ve millet şeklindeki süreç kendine özgü bir diyalektiğe sahiptir. Sınıflı toplumun ürünü olarak doğmazlar. Kapitalizm olmadan da ulus olabilir. Ulus şekillenmesinde dil, kültür, tarih ve siyasal güç daha belirleyici rol oynar. Uluslar eşit- özgür ve demokratik toplumsal yapılarda daha sağlıklı gelişebilirler. Batı Avrupa’da ulusların 12. yüzyıldan itibaren şekillendiklerini görmekteyiz.

Sistemlerden hangisinin uslar içinde hâkim olacağı ancak 18. yüzyılın sonunda burjuvazinin zaferi ile belirlenir. Kapitalizmin ulus içindeki zaferi, aynı zamanda milliyetçiliği dinin yerine egemen ideoloji haline getirilmesiyle birlikte yürür. Hem içte pazarı geliştirme, hem dışa doğru açılmak güçlü milliyetçiliğin bu özelliği ulus-devlete götürür. Ulus-devlet dinsel ideolojik örtünün laiklele aşılmasıyla gelişir. Özünde tüm ulusun devleti diye bir kavram kökünden yanıltır. Toplumun ulusallığından, ulusal bütünlüğünden bahsetmek belli bir gerçekliği yansıtır. Ama devletin ulusallığı daha çok ideolojik bir yargıdır; toplumsal realite değildir. Çünkü tüm toplumsal kesimler devletin sahibi olamazlar. Devlet her zaman ulusal bir azınlığın elinde ve hizmetindedir. Devletin yaptığı, ulusal olguyu-tıpkı din olgusunda olduğu gibi- ideolojik bir olguya dönüştürmek meşru temel sağ-

lamaktır. Tüm 19. ve 20. yüzyıl milliyetçilikleri toplumsal meşruiyeti ideasıyla bağlantılıdır. İçte sınıf çelişkilerini gizlemede, dışa doğru saldırganlığı teşvik etmede milliyetçilik büyük rol oynar. Milliyetçiliğin kapitalist devletin ideolojik silahı olarak anlamak, yayıldığı dönemleri doğru kavramak açısından önemlidir.

Milliyetçilik aynı zamanda devletteki merkezîyetçiliği güçlendirir. Daha demokratik federal yapılara karşı devlet milliyetçiliği, merkezi-üniter yapılara kayar. Buradan faşist ve totaliter devlet anlayışına geçilir. Toplumsal hastalığın histeriye dönüşmesi, kapitalizmin intiharıdır. Birinci ve ikinci dünya savaşları bu anlamda milliyetçilik dozajının aşırı kullanılmasından doğan sistemin intihar eylemleri olarak düşünülebilir. Kendisi uygarlık krizi olan kapitalizmin en genel ve derinlikli krize, kaosa girme sürecidir.

Ulusal devlet ve küreselcilik sürecine baktığımızda durum daha somuttur. Ulusal olguyu aşırılaştırıp devleti tümüyle ele geçirdikten sonra, önce güç kazanmış olan birey adeta "karıncalaşma" dönemine girer. Rönesansla büyümüş insanlık-hümanizm ve birey tersine bir sürece konu olur. Adeta saldırı hedefi haline gelirler. Bu gerçeklik bile tek başına kapitalizmle Rönesans değerleri arasındaki aykırılığı göstermeye yeterlidir. Kapitalist büyürken birey küçülür. Hümanizm içi boş bir kavrama veya küreselcilik adı altında büyük şirketlerin azgın fetih savaşları karşısında utanılacak bir kavrama dönüştürüldü. Ulusal devlet dışındaki tüm diğer kurumlar eritilmesi, sömürgeleştirilmesi

gereken olgular haline gelir. "Hiçbir değer ulus-devletten daha yüce olmaz" ilkesi bu hale getirilmekle, hiçbir çağ devletinin ulaşamadığı bir kutsallık zırhına bürünür. Her şey milli devlet için! Aslında milli devlet kisvesi veya kurnazlığı altında her şey kapitalist içindir. Devlet, özellikle ulusal devlet, o kadar kestirmeden kâr, aşırı kâr getirme sihrine sahiptir ki ulus-devlet ideolojik olarak milliyetçilik, hiçbir mitolojik, felsefi ve dini kavrayış ve inancın erişemeyeceği boyutlarda bir inanç ve iman akımı haline getirilir. Tüm ilgili gözleri ve yürekleri adeta kör eder. Milli gerçekliğin abartılmış figürleri dışında hiçbir değer anlamlı gelmez. Kutsallık yalnız milli değerlerin abartılmış unsurlarında gizlidir. Bun karşılık yurttaş olarak birey adeta ortaçağ tarikatlarına üye yapılır gibi "devlet tarikatına" bağlanmaya çalışılır.

Yurttaşlık gerçeği çok iyi çözümlenmesi gereken bir kavramdır. Aslında ilk ve orta çağlardaki birey-devlet bağı olan köle-serf ilişkisinin yerine ikame edilmiştir. Bir nevi burjuvaziye-devlete-kölelik ilişkisine dönüşümü ifade eder. Devlet yurttaşlığı, kölenin modern biçiminin düzene hazırlanmasıdır. Bu, burjuva sınıfı için işe yarar hale getirilmiş bireydir. Asker, vergi başta olmak üzere birçok yükümlülüğe konu olur. Devlete ve egemen sınıfa ihtiyacı olan gücü doğururlar. Çocuk yapma burjuvazi için masrafsız bir iş haline dönüştürülmüştür. Lafta her ne kadar ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel haklardan bahsedilse de özünde bu hakları kullanan ezici biçimde egemen sınıftır."

Bu gerçekler ışığında ulus devlet ya da kapitalizmin ulusu ne kadar güçlendirdiğine bakılabilir. Güçlenen, büyüyen birey ve toplum değildir. Büyüyen, tamamen istismarcı, sömürücü sınıflardır. Birey ve toplum güçlenmediği gibi toplumların sosyal ve kültürel zenginleşmesi değil aksine tek bir ulusun yüceltilmesi ile diğer kültürlerden beslenmemesi kültürel zenginliği azalttığı gibi renkleri matlaştıran bir durum yaratır. Her ne kadar ulus-devlet ve milliyetçiliğin farklı ulusları ve kültürleri dışlayıcı ve ezici yaklaşımları Post-modern anlayışla eleştirilse de kapitalizmin doğası gereği esas işleyen yön farklı kültürlerin zenginliğinin ortaya çıkarması değildir. Kapitalist değerlerin tek değer halinde geliştirilip topluma yutturulması ya da her tür kültürün çok fazla parçalanarak kimliksiz hale getirilmesi söz konusudur. Belki klasik kapitalizm ve ulus devlet anlayışına göre tek renklilik dayatması yoktur. Ancak toplumun güçlü ve yaygın örgütlenmesi temelinde bir demokratikleşme yaşanmadığı için, yine ortaya çıkan demokratik uluslaşma doğrultusunda toplumun güçlenmesi değil, zayıflaması gerçeğidir.

Dün ulus-devletin baskıcı, otoriter uygulamaları ulusu güçlendirmezken; günümüzde de toplumu ve örgütlülüğü parçalayan etkenlerin fazlalığı benzer bir rol oynamaktadır. Bu nedenle günümüzde toplumların her bakımdan güçlenmesinin yolu demokratik bir toplum, dolayısıyla demokratik bir ulus olmaktan geçmektedir. Bunun içinde demokratik ulus nasıl olunur? Sorusuna cevap vermeliyiz. Böylece milliyetçi devletçi uluslaşma karşısında alternatif

uluslaşmamızı da ortaya koymuş oluruz. Özellikle ulus-devlet anlayışının Ortadoğu halklarına fazlasıyla zarar verdiği, bu zarardan en fazla acının da Kürtlerin payına düştüğü dikkate alınır sa demokratik ulus zihniyetinin Ortadoğu'ya oturtulması ve Kürt halkının da böyle bir uluslaşmaya öncülük etmesi Ortadoğu halklarının kara kaderini değiştirmede de bir dönüm noktası olabilecektir.

Batıdaki milliyetçilik ideolojisiyle iç içe gelişen ulus-devlet anlayışının Ortadoğu'ya gelmesi yüzyıllardır, hata bin yıldır yan yana barış içinde yaşayan toplulukları bir birine düşman hale getirmiştir. En azından din kardeşliği temelinde bir birlerine husumetleri zayıf noktada tutulan halklar milliyetçiliğin Ortadoğu coğrafyasına girmesiyle bir birlerine kanlı bıçaklı düşman haline gelmişlerdir. Türk, Arap, Fars ve Kürt milliyetçilikleri esas olarak batıdan esinlenen Ortadoğu tarihini ve halklar gerçeğini dikkate almadan taklitçi biçimde bir hastalık olarak toplumlara dayatılmıştır. Dış güçler milliyetçilikleri kışkırtıp halkları bir birine düşman etmiş, böylece böl parçala yönet politikasını kolayca uygulamışlardır. Bundan da devlet geleneği olmayan, siyasal iktidar olarak bir güç ifade etmeyen Kürtler zarar görmüştür. Dış güçler esas olarak birinci derecede kullanacağı ve dayanacağı güçler olarak gördüğü Türkleri, Farsları ve Arapları dikkate alırken; Kürtleri de ikinci derecede ve gerektiği zaman kullanan bir topluluk olarak değerlendirmiştir. Bölgede ki tüm milliyetçiliklerin gelişmesinin arkasında bir batılı ülke vardır. Örneğin Türk milliyetçiliğini arkasında Rusya'yı zayıf düşürmek isteyen güçler vardır. Daha ön-

ce öne çıkarılan pan islamizmin bile arkasında Almanya vardır.

Ortadoğu coğrafyası halklar ve etnik topluluklar mozağıdır. Bu nedenle milliyetçilik en fazla bu coğrafyaya zarar vermiştir. Nasıl ki halklar mozağı olan balkanlar milliyetçiliğın etkisiyle halkların birbirini boğazladığı bir coğrafya haline geldiyse, benzer biçimde Ortadoğu da bu yönlü acılar çekmiştir. Milliyetçi-devletçi uluslaşma yerine toplumların yaygın örgütlenme temelinde demokratikleşmesine dayalı demokratik uluslaşma bu nedenle önemlidir.

Milliyetçi devletçi uluslaşmada bir ulusun diğzerinin aleyhine güçlenmesi esas kural iken demokratik uluslaşmada güçlenme kaynağı ise toplumun derinliğine ve genişliğine yaygın örgütlenmesi olarak görülür. Öte yandan iç içe, yan yana yaşadığı topluluklarla husumeti bir yana bırakalım birbirlerinden güç aldıklarından demokratik uluslaşma güç kazanır.

Milliyetçi-devletçi uluslaşmada güçlenme ölçüsü devlet ve egemen sınıflar iken, demokratik uluslaşmada güçlenme ölçüsü, halkın güç kazanarak devletin ve egemen sınıfların gücünün sınırlanması olarak ele alınır.

Ulus devletler de ekonomik çıkarları gereğı dilin, kültürün belirli düzeyde gelişmesini isterler. Okuma yazması olmayan ya da dünyayı tanımayan bir insan kapitalist sistemin ihtiyacına cevap veremez. Yine olay ve olguları dinle açıklamayan bilimsel bir yaklaşımda, bu sosyal ekonomik sistemin bir gereğıdir. Kapitalizmin bu yönlü yaptığı işlere bakılarak ulus olmak için devlet gerekir kanaatine varılamaz. Kaldı ki ulus tanımını oluşturan tüm unsurların,

önceleri gelişip bu günlere taşındığı bilinmektedir. Feodalizmin çözülüşünden sonra demokratik uluslaşmanın gelişmesi dolayısıyla ulusun ve bireyin gelişmesi söz konusuysen, kapitalizmin ulus-devlet anlayışının derinleşmesiyle birlikte bu gelişmenin önünün alındığı göz önüne getirilip iki uluslaşma arasındaki fark ortaya konulursa, milliyetçi devletleşmenin uluslar açısından ne anlama geldiğı daha iyi anlaşılır. Kıyaslama geçmişe göre ortaya çıkan bazı gelişmeye bakarak değil demokratik uluslaşmanın önünü alarak yarattığı geriliklere ve halka ödettiğı bedellere göre yapılırsa, doğru değerlendirme imkânı bulunur.

Demokratik uluslaşma, uluslaşma önündeki tüm barajların yıkılarak toplumun her bakımdan ilerlemesinin önünün sonuna kadar açılmasıdır. Nitekim sınırlı demokratikleşme imkânına kavuşan ulusların büyük gelişmeler ortaya çıkardığı bilinmektedir. Demokratikleşmeyle ulusun gelişmesi arasında doğru orantılı bir bağ olduğu artık günümüzde hiçbir tereddütte yer verilmeyecek düzeyde kanıtlanmıştır. Örneğın Avrupa da düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün- kapitalist sistemin bütün olumsuzluklarına rağmen- sınırlı düzeyde ortaya çıkardığı demokratik uluslaşmanın yarattığı pozitif enerji ve sonuçlarını ekonomik, sosyal ve kültürel ilerlemeden bilmekteyiz. Yine en demokratik ulusların ve gelişme gösteren toplumların milliyetçi ve devletçi uluslaşmayı belirli düzeyde aşmış ülkeler olduğunu da görmekteyiz. Avrupa, günümüzde halkın yetersizde olsa güç kazanması ve demokratik kültürün belirli düzeyde varlığı sonucu demokratik uluslaşma sürecine girmiş topluluklar

olarak değerlendirilebilir. Güçlenmelerini milliyetçi devletçi uluslaşmada değil demokratik uluslaşmada gördükleri bir bilinç gelişimi söz konusudur. Kapitalizmin çıkarları ve ulus-devlet zihniyetinin tümünden aşılabilmesi bu gelişmeyi zehirlese de toplumsal düzeyde demokratik uluslaşmaya yönelen bir eğilim vardır.

Demokratik uluslaşmayı kısaca örgütlü ulus olarak ifade edebiliriz. Kürt Halk Önderi bir toplumun derinliğine ve genişliğine, yaygın ve sıkı örgütlenmesinin en doğru biçimini demokratik konfederal örgütlenme olarak koydu. Demokratik uluslaşmanın en iyi biçimini bugünkü veriler ve demokratik bilinç çerçevesinde konfederal örgütlenme olduğunu örnekleri ve yansıtacağı sonuçlarla birlikte göstermeye çalıştı.

Konfederal örgütlenmeyi, devlet zihniyetinden kaynaklanan yöntem ve tarz olarak taban örgütlerini işlevsiz bırakıp boğuntuya getiren merkezi örgütlenmelerin olumsuzluklarına son verip, örgütlenme ve demokrasinin ortaya çıkaracağı tüm enerjilerin toplum hizmetine sunulmasının modelidir. Sosyal, ekonomik, kültürel tüm potansiyelleri harekete geçirecek bir model olduğu gibi; hiçbir merkezileşme modelinin yaratamayacağı kadar bu enerjileri birleştirip, kaynaştırıp eklektik olmayan organik bir toplumsal dinamizm patlaması yaratacak niteliğe sahiptir. Ne var ki işin hep teknik ve şematik yönü ile uğraşıldığından, kimin kiminle nasıl bir ilişkide olacağı gibi tartışmalar içinde konfederal örgütlenmenin yaratacağı güçlü demokratik uluslaşma gerçeği görülememektedir. Dolayısıyla bu uluslaşmanın ne kadar ağır olursa olsun tüm sorunları çözme gücü üzerinde

yoğunlaşmamaktadır. Ya da dönüp dolaşılıp hep sistem içi çözümlere takılıp kalınması durumu yaşanmaktadır.

Demokratik Konfederalizm devlet dışı toplumun bütün fertlerinin örgütlenmesini hedeflemektedir. Köy ve mahalle komünleri bu örgütlülüğün en alt ve en işlevsel birimleridir. Zaten bu işlevsel ve canlı özellikleri, konfederal sisteme toplumun tüm enerjisini ortaya çıkarma imkânını vermektedir. Komün tüm bireylerin katılımıyla oluşan ve kendi zeminin de çözebileceği tüm sorunları üstlenen ve topluma canlılık niteliği kazandıran temel örgütlenme ünitesidir. Siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik bilincin aldatma ve aldanmadan uzak sağlıklı olduğu topraklardır, komün doğrudan ve tam demokrasinin işlediği üniteler olarak demokratik kültürün oluşmasının anasıdır. Komünal olanının demokratik, demokratik olanın komünal olduğu, dolayısıyla komünal ve demokratik kültürünün birbirinden kopmaz biçiminde var olduğu komünler; demokratik sosyalizmin yaratıldığı ve yaşatıldığı günlük yaşam yerleri olarak, insanın kendi doğasına döndüğü ve doğayla sürdürebilir ve güçlendirici bir uyum yakaladığı kök hücrelerdir.

Demokratik ulusun kimliğini kazanacağı ve komünal demokratik yaşamın yaratıldığı bir kök hücrelerin üzerinden yükselen kasaba, şehir yada semt meclisleri daha büyük iş ve görevlerin demokratik temelde çözülmesini sağlarlar. Böylece söz, karar ve yürütmenin bir birinden koparılmadan işlediği halk demokrasilerin kurulduğu bir sistem oluşur.

Komünler zaten karar ve yürütmeyi birbirinden kopmadığı birimle-

ridir, meclisler ise esas karar verici güç olarak pratik işleri yürüten koordinasyonları yakından denetler. Devlet sistemlerinde ya da daha önceki ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal örgütlenmelerde esas güç piramidin üstündedir. Alttaki sadece piramidin üstünden alınan kararlara uyan ya da uygulanmasının edilgin bir dışlisi rolündedir. Demokratik konfederal örgütlemelerde söz, karar ve güç sahibi tabandır, ya da Kürt Halk Önderinin anlaşılması için verdiği güzel örnekte olduğu gibi “tespihin ilk önce taneleri dizilir sonra imamesi takılır.” Yani üsten alta doğru değil, alttan üste doğru işlevselliğin olduğu bir toplumsal yaşam biçimi ortaya konulmaktadır.

KOMÜN ÖRGÜTLEMELERİ, SÖZ VE KARARIN TABAN MECLİSLERİNDE OLDUĞU DEMOKRATİK KONFEDERAL ÖRGÜTLENME AĞIYLA TÜM BİREYLERİ ÖRGÜTLENMELERİN ETKİN ÖĞELERİ HALİNE GETİRİR.

Devletçi ulus zihniyetinde bırakalım tabanın söz ve karar sahibi olması, tüm toplum milliyetçiliğin kör etiği gözlerle devlete ve egemenlere hizmet ettirilir. Birey ve toplum güçsüzdür, dolayısıyla ortaya çıkan uluslaşma da güçsüz ve hastalıklıdır. Toplumun örgütlenmesini geliştirmeyip irade kılmayan her sistem bireyi de, toplumda güçsüz bırakır. İnsanlık toplumsal yaşamam başlar başlamaz, toplumsal yaşamın sembolü olan totemi kutsamıştır. Gücü ve yeteneklerinin muazzam açığa çıkarışını örgüt-sellik anlamına gelen toplumsallaşmayla görmüştür. Bu toplumsallaşmada esas olarak birey kendi gücünün farkına varmış bulunmaktadır. Kendi gücünün

toplumsallıkla açığa çıkışını görmektedir.

Demokratik konfederalizm ya da bu temelde gelişip güçlenen demokratik uluslaşma, günümüz topluluklarında ilk toplumsallığın insanlıkta yaratıldığı muazzam ilerlemeye benzer bir rol oynayacaktır. Binlerce yıllık toplumsal yaşam, ekonomik, sosyal ve kültürel alanda büyük birikimleri ortaya çıkarmıştır. İnsan da bu birikimin en güçlü, işlevsel ve harekete geçirici ögesidir. Ekonomik, sosyal ve kültürel birikim ancak bu insanın örgütlülüğüyle bir anlam bulabilir. Bu günkü mevcut sistemler insanın enerjisini ve gücünü açığa çıkaramıyor. Rönesans ve reformlarla birlikte insanın muazzam gücü nasıl açığa çıktı ise bu günde benzer bir hamleye ihtiyaç vardır. İşte bu hamleyi yap-tıracak, bireyin ve toplumun enerjisini açığa çıkaracak sistem demokratik konfederalizmdir. Böylece Rönesansla başlayan demokratik uluslaşma süreci demokratik konfederalizmle anlamlı düzeye çıkarılabilir.

Komün örgütlemeleri, söz ve kararın taban meclislerinde olduğu demokratik konfederal örgütlenme ağıyla tüm bireyleri örgütlenmelerin etkin öğeleri haline getirir. Böylelikle milliyetçi devletçi uluslaşmanın bireyde sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel faaliyetlerle yarattığı yabancılaşmayı aş-tır-mak mümkün hale gelir. Söz ve kararın tabanda olmasıyla birlikte birey, sosyal kültürel ve ekonomik faaliyetlere özne olarak katılır. Bu durum onun siyasete yabancılığını ortadan kaldırır. Hangi siyasetlerin ve tercihlerin kimlerin çıkarına olduğunu daha çabuk kavrar. Böylece bireyler, aldatma ve demagogilerin nesnesi olmaktan çıkar. Sadece siyasa,

sosyal, ekonomik faaliyetlere yabancı-
lığını gidermez, böylece komşusuna
çevresine karşı yabancılığı da aşılır.
Komşunun komşuyu tanımadığı bir sis-
temden, komşusuyla birlikte komün ve
meclislerde yer aldığı için yabancılaşıma
aşılıp kaynaşmanın güçlü örnekleri or-
taya çıkar. Uluslaşma toplum içindeki
ilişkilerin yaygınlaşıp, derinleşip nite-
likli hale gelmesiye, gerçek uluslaş-
manın örgütlü yani demokratik ulusal-
laşmayla gerçekleştiği her şeyden önce
ulus bireyinin ilişkilerinin düzeyinde
ortaya çıkar.

Rönesans ve reformun ulus-
laşmada gelişme sağladığı tartışmasız-
dır. Cansız doğa ve miskin toplum an-
layışını aşıp doğa ve toplumun cıvıl cı-
vıl ele alınması, etnik toplulukların,
halkların ve bireylerin gücünün açığa
çıkartılması temelinde daha üst bir top-
lumsallaşmaya evrilmesi demokratik
uluslaşma sürecini ortaya çıkarmıştır.
Demokratik konfederalizmin birey ve
toplumda yaratacağı etki Rönesans ve
reform gücünde olacaktır. Hata Kürt ve
Ortadoğu toplumlarında Rönesans ve
reformun oluşması bir yönüyle de böyle
bir örgütlenme modeliyle gerçekleşe-
cektir.

Demokratik konfederalizm si-
yasi, sosyal, ekonomik ve kültürel faa-
liyetlere katılan bireyin kendine gü-
venmesini sağladığı için, moral düzeyi
yüksek bir uluslaşma ortaya çıkmakta-
dır. Kendine güvenen ve moral düzeyi
yüksek birey ve toplumların yaratıcılı-
ğının artacağı da tartışmasızdır. Dolayı-
sıyla halkın örgütlenmesi ve güç haline
gelmesi demek olan demokraside böy-
lece morali yüksek bir uluslaşmayla
güçlü gerçekleşme imkânına kavuşmuş
olacaktır.

Bugün ekonomik faaliyet der-
ken, burjuvazi ve orta sınıfa ait bir iş
olarak anlaşılmaktadır. Halk ise sadece
hizmet eden ve çalışan olarak görül-
mektedir. Hâlbuki ekonomik faaliyet
emek ve örgütlenme ile yaratılan bir
gerçekleşmedir. Halkın yalnız emek
düzeyinde değil, birleştiğinde üretime
geçecek birikim olarak ta büyük bir gü-
cü vardır. Bu harekete geçirildiğinde
halkın birçok ekonomik sorunu yerinde
çözülür. Tabandan örgütlenme ile bu
birikimler harekete geçirildiğinde de-
mokratik uluslaşmanın gelişkinlik dü-
zeyi ekonomik alanda da gelişmişlik or-
taya çıkacaktır. Ekonomik işler böyle-
likle yalnız sömürücü ya da küçük iş-
letme sahiplerinin işi olmaktan çıkarıl-
mış olacaktır. Kürt halk Önderi halkın
ekonomik gücünün açığa çıkarılarak
sistemin açıklıkla terbiye edilmesinin
önüne geçilmelidir, derken demokratik
uluslaşmanın bu yönlü çözüm gücüne
dikkat çekmektedir.

Milliyetçi devletçi uluslaşma
sosyal dinamizmi yaratmaz, aksine top-
lum üzerinde baskı katı merkezietçi
bir denetim sağlamak istediğinden sos-
yal ilişkiler, faaliyetler ve dayanışma
geriler. Zaten sosyalleşme ile örgütlen-
me arasında doğrudan bir bağ vardır.
Sosyal dinamizm örgütlenme ve bireyin
çevresindeki olay ve olgularla ilgilen-
mesi düzeyinde gelişir. Devletin ve
egemen sınıfların her şeyi sizin için biz-
ler yapıyoruz dediği sistemde sosyal ha-
reketlilik, dolayısıyla sosyal ilişkilerin
düzeyi de geri kalır. Olay ve olgulara
ilgi duyan bireylerden oluşan toplum-
larda dinamizm olur. Ortak duygular,
ortak paydalar kendilerini ilgilendiren
sorunlara ilgi duydukları oranda ortaya
çıkıyor. Dolayısıyla uluslaşmada önemli

öge olarak görülen ortak duygu ve kader birliği ve bunun bilinci, demokratik konfederalizmin sağladığı demokratik uluslaşma ile gerçekleşir.

Eğer siyaset, imkânlar düzeyinde olabileni gerçekleştirme sanatı ve tercihiyse; demokratik uluslaşmada halk mevcut imkânlar içinde kendisi için en iyi tercih yapma imkânı ve fırsatı bulacaktır. Milliyetçi devletçi uluslaşmada bütün tercihler egemen sınıflar ve onunla çıkar birliği yapanların ihtiyaçlarına göre yapılır. Demokratik uluslaşma, örgütlü toplum anlamına geldiğinden; halk yerel sorunlardan başlayarak genel sorunlara kadar kendi çıkarı için tercih yapılmasına karar verir. Komünleri ve meclisleri aracılığıyla kendisi için politika yapar; devleti de halkın çıkarları doğrultusunda tercih yapmaya zorlar. Eğer tüm köylerde, mahallelerde örgütlü hale gelinmişse, bu örgütlülük gençleri, kadınları, emekçileri tüm etnik ve dinsel toplulukları kapsamışsa, o zaman halk topluluklarının çıkarlarının dengelendiği demokratik bir siyasi yaşamın pratikleşmesi sağlanmış demektir. Dolayısıyla tabandan örgütlenip sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetlere katılıp siyaseti anlama gücü kazanan topluluklar gerçek anlamda uluslaşmış ve gücünü katlamış olarak ortaya çıkaran topluluklardır.

Günümüzde birey ve toplum siyasete yabancıdır, ilgisizdir. Siyaset denilince haklı olarak yalan-dolan anlaşılmaktadır. Çünkü toplumsal tüm sorunlarla ilgilenmesini sağlayacak bir sistem söz konusu değildir. İnsanların bir bütün olarak ülkenin tüm sorunlarına birden vakıf olması zordur. Dolayısıyla ulusal tüm sorunlara bir katkısı olmamaktadır. Bırakalım ulusal çaptaki tüm

sorunlar için katkı sunmasını, kendisini günlük ilgilendiren yerel sorunlar karşısında bile söyleyeceği ve katkı sunacağı bir şeyi bulunmamaktadır. Demokratik ulus haline gelme ve buna ulaşmanın en iyi modeli olan demokratik konfederal örgütlenme içine girme bireyler için siyasi, sosyal ve ekonomik yaşamı öğrenme okulu olmaktadır. Yerel sorunlarda düşünce üretme ve katılım gösterme kapasitesi olduğundan bu zeminde başlayarak demokratik siyasal yaşama katılma ve bunun kültürüne sahip olma bu temelde de ulusal çaptaki sorunlarda söz ve karar sahibi olacak birikime ulaşma imkânı elde edecektir. Dolayısıyla demokratik uluslaşma hiçbir milliyetçi devletçi uluslaşmanın yapamayacağı biçimde toplum için doğru siyaseti- daha doğrusu doğru tercihleri- pratikleştirme imkânı ortaya çıkaracaktır. İşte ulusal düzeyde de tüm toplumsal kesimlerin ihtiyacına cevap verme anlamında güçlenme budur. Ulusu sevmek, bireye değer vermek de budur.

Demokratik ulus yurttaşlığı milliyetçi devletçi uluslaşmada görüldüğü gibi devlete kölece bağlı silik ve kişiliksiz değildir. Demokratik ulus yurttaşı özgür bireydir. Siyasal, sosyal ve kültürel yaşamın aktif ögesidir. Birey olarak güçlenmesini demokratik ulus toplumsallığında bulur. Kapitalist sistemin karıncalaştırdığı ve sadece manipüle ettiği birey değildir. Toplumsal faaliyetlere aktif ve gönüllü katılanıdır. Yerelde ve genelde yaşamın yeniden üretilmesinde rolü olan canlı bireydir. Bireyci, bencil bir bireysellik içinde değildir. Topluma karşı en yüksek düzeyde sorumluluk duyan demokratik ulusun özgür yurttaşıdır. Demokratik kültüre sahip olduğundan haksızlığa ta-

hammül etmez; özgürlüğü için derhal örgütlenen ve harekete geçen etkin bir kişiliktir. Demokratik ulusun demokratik kültürüne sahip bireyi olarak özgürlükleri için mücadelenin her biçimine hazırdır. Demokrasi ve özgürlük bilinci yüksek olduğundan yaşamından vazgeçer, ama demokratik ve özgür yaşam felsefesi ve duruşundan vazgeçmez. Dolayısıyla demokratik kültüre ve örgütlenme bilincine sahip yurttaşlar olarak ulusun güçlü ve dirençli olmasının güvencesidirler.

Demokratik uluslaşma gücünü başka halkların zayıflamasından değil kendi örgütlülüğünden, insanının enerjisini ortaya çıkarmaktan alır. Demokratik ulus beraber yaşadığı etnik ve dinsel toplulukları bir zenginlik kaynağı olarak görür. Kürdistan'da yaşayan Süryaniler, Araplar, Türkler ve diğer etnik ve tüm dinsel toplulukları, mezhepleri zenginliği olarak görür. Onlarında kendilerini örgütleyerek demokratik konfederalizm içinde yer almasını, dil, kültür ve kimliğini geliştirmesini demokratik ulusu güçlendiren bir öge olarak görür. Dolayısıyla uluslaşmayı sadece bir etnik topluluğun örgütlenmesi ve bir arada yaşaması yaklaşımını da ret eder. Farklı etnik toplulukların demokratik uluslaşmasını da kendi uluslaşması için bir tehdit olarak görmez. Demokratik uluslaşma, uluslaşmayı bir devlet sınırı çizmek olarak ele almaz. Hatta devlet zihniyetini ulusların güçsüz bırakılması olarak görür. Bir devleti tercih etme yerine başka demokratik uluslarla birlikte yaşayıp güçlerini birleştirmeyi tercih eder.

Demokratik ulus tek dil, tek kültür, tek mezhep gibi farklılıkları ortadan kaldıran yaklaşımları ret eder.

Aksine kendi farklılığını korumak nasıl ki demokratik kültürün, yaşamın olmasa olmaz gereği ise, dışındaki farklılıkları da aynı çerçevede ele alır. Bir etnik topluluğu ve mezhebi bir diğerinden üstün tutmaz. Asli unsur, tali unsur ayırımı yapmaz. Tüm toplulukları nüfusuna ve gücüne bakmadan toplumun asli üyesi olarak kabul eder.

Demokrasi ve özgürlüğün derinleştiği ve derinleştiği toplumsal kesimin kadın olduğunun bilinciyle hareket eder. Kadın özgürlük düzeyi ve toplumdaki örgütlülüğü ve katılımını toplumun özgürlük ve demokratik düzeyi olarak görür. Demokratik uluslaşmanın gerçek anlamda ancak kadın renginin ağırlığını koyduğu zaman gerçekleşeceğine inanır. Çünkü kadının özgürlüğü ve yaşama katılımıyla erkek egemen toplumun, toplumu yarımlik hale getirmesini aşar. Toplum bütünlüklü, sağlıklı ve birbirini güçlendiren erkek ve kadınlardan oluşmuş, niteliğiyle gücünü katlamalı arttırır. Demokratik ulusla kadının özgürlüğü ve katılımı arasında ki doğru orantılı bağ daha kapsamlı irdelenmesi gereken bir konudur. Biz sadece demokratik ulusun güçlendirici ve zenginleştirici esas unsurunun kadın olduğunu vurgulamakla yetiniyoruz.

Kadın gibi gençlik de yaygın örgütlülüğü ve tüm örgütlere kazandırdığı dinamizm ile demokratik ulusun temel ve öncü güç kaynağıdır. Demokratik ulus, gençliği örgütlü gücüyle tüm yaşama etkin katan toplumdur. Örgütlü gençliğin demokratik ulus içindeki işlevi de çok boyutlu değerlendirilebilecek bir konudur.

Kürt demokratik uluslaşması 1990'lı yıllardan bugüne kadar önemli

bir gelişme sağlamıştır. Yaşanan demokratik devrim, devletten, ağadan, beyden koparak örgütlülüğüyle kaderini kendi eline alan bir ulus ortaya çıkarmıştır. Hala örgütlülüğü yetersiz olsa da örgütlenmeye yatkın, demokratik kültürlü bir toplum haline gelmede yaşadığı gelişme Kürt demokratik uluslaşmasının geldiği düzeyi ifade etmektedir. Devlet olmadan da güçlü ulus olmanın mümkün olduğu Kürdistan gerçekliğinde kanıtlanmıştır. Eğer demokratik konfederalizmin gereği olarak her yerde ve her toplumsal kesim bu gün belirli düzeyde var olan örgütlülüğünü daha da yaygınlaştırıp, derinleştirirse tüm Ortadoğu'yu demokratikleştirmede rol alacak bir demokratik ulus ortaya çıkaracaktır. Kaldı ki daha bugünden Diyarbakır merkezli Kürt demokratik uluslaşması yaşanmaktadır. Bu nedenle Kürt halk Önderi Diyarbakır Kürt demokratik uluslaşmasının merkezidir, değerlendirmesini yapmıştır. Bugün Diyarbakır merkezli Kürt demokratik uluslaşması diğer parçalarda ki uluslaşmadan daha kapsamlı uluslaşma düzeyini şimdiden yakalamıştır. Hatta diğer parçalarda ki demokratik uluslaşmanın gelişmesinde öncü, örnek ve harekete geçirici rol oynamaktadır.

Bütün parçalarda Kürt demokratik uluslaşmasının yaratılması, milliyetçi, devletçi uluslaşma yaklaşımını bir kenara iterek, diğer uluslarla birlikte yaşama gerçeğini pratikleştirecektir. Bu konuda oynayacağı öncü rolle halkların birbirini boğazlamasını değil, birbirini güçlendirecek özgür birliği bu coğrafyanın temel yaşam gerçeği haline getirecektir. Her parçada Kürt demokratik uluslaşması İran, Türkiye, Irak, Suriye genel uluslaşması önünde engel değil-

dir. Kürt, Arap, Türk ve Fars demokratik uluslaşmaları, bu uluslaşmaların kader birliği, ortak duygu ve ortak yaşam kurma doğrultusunda ki bir Türkiyelilik, İranlı, Iraklı ve Suriyeli bilincine ulaşmaya engel değildir. Aksine özgür birlikle böyle bir aidiyet bilinci, zoraki yaratılmak istenenden bin kat daha fazla ortaya çıkarılır. Yeter ki özgün demokratik uluslaşmaların diğer ülkelerdeki parçalarıyla demokratik konfederal nitelikteki ilişkilerine engel olunmasın.

Kürt demokratik uluslaşması, hem Türkiye içinde Türkiyelilik aidiyetini ifade eden Türkiye ulusu içinde yer alır, hem de diğer ülkelerdeki Kürt demokratik uluslaşmalarıyla ekonomik, sosyal ve kültürel ilişki içinde olur. Zaten demokratik uluslaşmalar geliştiğinde bu tür ilişkileri engellemek bir yana geliştirilmesi teşvik edilecektir. Çünkü bu tür ilişkiler diğer demokratik ulusları zayıflatan değil güçlendiren etken olacaktır.

Türkiye'de Türk demokratik uluslaşması ile Kürt demokratik uluslaşması Türkiyelilik kimliğiyle birlikte Türkiye'yi ortak vatan yapabilirler. Demokratik Kürt ulusunda böyle bir irade vardır. Bu iradenin tamamlanıp pratikleşmesi için demokratik Türk uluslaşması da benzer bir irade gösterebilmelidir. Kürt ve Türk halkının demokrasi ve özgürlük mücadelesiyle böyle bir iradenin ortaya çıkacağına inanıyoruz. Doğru yol da budur. Bunun dışında başka bir yol aramanın ne Türk halkına, nede Kürt halkına yararı olur.

Kürt halkı milliyetçi, devletçi uluslaşma yerine demokratik uluslaşmayı tercih etmiştir. Bu tercih diğer uluslar tarafından da tercih edilirse Ortadoğu halklarının kaderi değişecektir.

YANLIŞ OKUMA-lar- (2)

Kürtlerin sosyolojik gerçekliği konusunda çözümleme yapan bazı aydınların kitapları da kütüphanelerimize oldukça yer kaplıyordu. Bunların en başta gelenlerinden birisi de **İsmail Beşikçi**'ydi. İsmail Beşikçi'nin Kürtlere ve Kürt tarihine yaklaşımı konusunda yapmış olduğu araştırmalar, büyük bir etki yaratıyordu. **Uluslararası Sömürge Kürdistan** kitabı en çok okunan kitaplardan birisiydi. Kürdistan'ın statüsü ve Kürtlere yaklaşımı ele alıyordu. Bu konuda yayınlanan bütün kitapları bizim kütüphanelerimize hemen giriyor ve okunuyordu. Halk içerisinde de bunlar yoğunca okunan kaynaklardı.

Belirttiğimiz bu genel teorik araştırma inceleme kaynakları, daha da zenginleştirilebilir. Bu konularda son yıllarda farklı yönelimler de gelişmeye başladı. Sadece Marksist klasikler ya da o eksenli teorilerle yetinmeyerek, farklı düşünce kaynakları araştırılmaya başlandı. Tabii bunlar doğru okundu mu, okunmadı mı konularına da geleceğiz. Bu durum ciddi sorunları da beraberinde getirdi. Bunların temel nedeni de, oluşmuş olan bir birikim üzerinden, ileri sürülen tezlerin alt yapısı olmayan bakış açılarıyla ele alınması sonucunda ortaya çıkan sakat ve çarpık yaklaşımlardır.

Tabii bu araştırmalar ve incelemeler sadece araştırma-inceleme kitaplarıyla sınırlı kalmıyordu. Bu araştırma inceleme süreçlerine ilişkin yazılmış olan edebi kaynaklar da yoğunca okunuyordu. Büyük bir estetik düzey ge-

lišmişti. Bu konuda Oldukça seçkin yaklaşım vardı. Başta cezaevinde kalan arkadaşlar olmak üzere, araştırma inceleme sürecinin bu döneminden kalan arkadaşların birçoğu hemen hemen bütün dünya klasiklerini okumuşlardır. Bu çok rahatlıkla belirtilebilir.

Örneğin bir Fransız devrimi üzerine yoğunlaşma yapan her arkadaş **Victor Hugo**'yu, **Stendhal**'ı, **Balzac**'ı okumuştur. Tabii bunlar bizim sohbet gündemimizdi de belirliyordu. Onu da belirtmek gerekiyor. Okunan her Kitap farklı boyutlarda tartışılıyordu ve yoğun bir biçimde gündemimize giriyordu.

Okunan romanlar bu konuda bize çok farklı bir kültür yarattı. Mesela Victor Hugo'nun **Sefiller**'i birçok arkadaş tarafından okunup, orada yapılan tipler, insan ve devrim çözümlemeleri gerçekten çok güzeldir. Bu anlamda bir şaheserdir. Ve bu kitap her arkadaşın okuma programında mutlaka yer ediniyordu. Çünkü arkadaşlar birbirine çok yoğun bir biçimde öneriyorlardı. **Victor Hugo**'nun, **Notterdam De Paris - Notterdam'ın Kamburu** ve **Deniz İşçileri**, **Balzac**'ın, **Vadideki Zambak** adlı kitabı, **Stendhal**'ın **Kırmızı ve Siyah**, yine **Emile Zola**'nın **Germinal**'i, Fransız tarihiyle ilgili en çok okunan kitaplardır.

Bu okumalar, Fransız devriminin alt yapısı, toplumsal zemininin nasıl oluştuğu, devrimin toplum ve insanın duygu dünyası üzerinde nasıl bir etki yarattığı ya da hangi duyguların bir ürünü olarak ortaya çıktığı noktalarında

canlı bir tarih birikiminin ve bilincinin oluşmasını da beraberinde getiriyordu. Yani sadece kronolojik tarih bilgileriyle yetinilmiyordu; o tarihin yaşayan ruhu da bu tür eserlerle beraber kavranıyor ve derinden hissediliyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse, Fransız edebiyatının, özellikle Avrupa devrimi konusunda insanda yarattığı duygular devrimci duygulardır. Yani her ne kadar resmi Avrupa tarihinde Rönesans ve Avrupa'daki devrimler burjuvazi ile ifade-lendirilse de, aslında bu romanlarda sanatçının derinden hissettiği, toplumun derinliklerinde yaşayan devrim, toplu-mun devrime katılım biçimi çok güzel ortaya konulmuştur.

Böylece yaşanan devrimin bir sınıfın devrimi olmadığı; halkların yarattığı bir devrim olduğu ortaya konuluyor. Örneğin Napolyon, genelde burjuva devrimini yayan bir Önderlik olarak değerlendirilir, genel tarih araştırmalarında böyle ortaya konulur. Ama Napolyon'u, bir de Victor Hugo'nun Sefiller kitabındaki Waterloo savaşı bölümündeki çözümlemesinden anlamak gerekiyor. Yaşanan savaşların toplum üzerinde nasıl bir etki yarattığı, insanın ruh ve duygu dünyasında, sosyal yaşamında hangi sonuçları doğurduğu orada çok güzel ortaya konulmaktadır.

Tabii sadece Fransız yazarlar okunmuyordu. En çok okunan edebiyatçıların başında aslında Rus edebiyatçıları geliyordu. Örneğin **Tolstoy'un Savaş ve Barış'ı, Anna Karenina'sı** en çok okunan kitapların başında gelmektedir. Çalışmanın girişinde **Nataşa** örneğini vermiştik. Reel sosyalizmin çözülüşünün fahişelik simgesi haline getirilen Nataşa gerçekliğini, Savaş ve Barış'ı okumayan birisinin anlaması

çok fazla mümkün değildir. Savaş ve Barış sadece bir toplumun değil, genelde insan üzerinde savaş ve barış gerçekliğinin etkilerini inceleyen bir eserdir. Bunu çok boyutlu ve derinlikli bir biçimde ortaya koymaktadır.

Burada yapılan tipler belki de edebiyat dünyasının en zengin tipleridir. Yaklaşık 600 tipten bahsedilmektedir. Bu tiplerin her birisi, gerçekten çok canlı çizilmiştir. Bunların içerisinde Nataşa adında bir genç kız tiplemesi vardır. Bu genç kızın kişilik tiplemesinde, gelecek umutlarını temsil eden, savaş ve barış koşullarında temizliğinden, dürüstlüğünden taviz vermeyen insanın ruh dünyasında yaşadıkları ifade edilmektedir. Yine arayışlar çeşitli tiplerle dile getirilmektedir; savaşın acılarından, askeri taktiklerine kadar çok yoğun çözümlemeler yapılıyor. Belirttiğimiz gibi, nasıl Victor Hugo'nun bir Napolyon çözümlemesi varsa, bir de Rus gözüyle Tolstoy'un yaptığı çözümlemeler vardır.

Dolayısıyla, tarih okuyan bir arkadaş eğer Napolyon üzerine tartışacaksa, sadece tarih kaynaklarından değil, bir Victor Hugo'nun yorumundan, bir de Tolstoy'un yorumundan, ele alınıp tartışılır ve bunların karşılaştırmaları, kıyaslamaları yapılarak, tartışmalara çok daha derinleştirilirdi.

Tabii Rus edebiyatından bahsederken, hiç kuşkusuz **Dostoyevski**'yi en başa koymak gerekiyor. Dostoyevski, genelde **Suç ve Ceza** adlı kitabıyla bilinir. Buradaki psikolojik çözümlemeleri bilinir. Ama Dostoyevski'yi, sadece insanın ruh dünyasını çözümleyen bir edebiyatçı olarak ele almak yanlıştır. Dostoyevski'nin aslında en güzel kitaplarından birisi de **Karamazov kardeş-**

ler'dir. Burada Rus toplumunun çok boyutlu bir çözümlemesi vardır. Rus toplumunun yaşamış olduğu bunalım ve bu bunalımdan çıkış arayışları çok yoğun bir biçimde işlenmektedir. Bir baba ve oğulları arasında yaşanan çelişki ve çatışmalar şahsında, aslında o dönemki Rus fikir ve duygu dünyasının yoğun çalkalanmaları ve arayışları ortaya konulmaktadır.

Yine Dostoyevski'nin **Ecinniler** isimli eseri vardır. Bu eserde de, Rusya'daki siyasal hareketlerin militanı nasıl bir duygu dünyasına sahiptir; bu duygu dünyasında neler yaşanmaktadır soruları güçlü bir edebi çözümlemeyle dile getirilmektedir. Bu okumalar, Rus tarihine ya da devrimine ilişkin okunan kaynakların daha derinlikli anlaşılmasına yardımcı oluyordu. Sadece Dostoyevski'de değil, örneğin bir **Turgenyev'in Babalar ve Oğullar** isimli kitabı da en çok okunan eserlerden birisidir.

Bütün bunların hepsinin başına da **Çerņişevski**'yi koymak gerekiyor. Lenin'in **Ne Yapmalı** adlı eserini anlayabilmek için Çerņişevski'nin **Nasıl Yaşamalı** romanını okumak gerekiyor. Zira Lenin de, bundan esinlenerek devrim teorisini geliştirdiğini söylemektedir. Bu anlamda Ekim Devrimi'nin perde arkasındaki ruh dünyasının anlaşılması açısından bu tür eserlerin okunması büyük öneme sahiptir.

Tabii bunlarla da sınırlı değildir. Aslında Rusya'da gerçekleşen toplumsal devrimin iki boyutu vardır. **Birincisi**; Rus edebiyatının gücüdür. **İkincisi** ise, çok yoğunca belirtildiği gibi Lenin'in irade dayatmasıdır. Lenin'in bu irade dayatmasının arkasında yatan psikolojinin çözümlemesi, bu edebi eserle-

rin okunması sürecinde daha iyi görülebiliyor ve anlaşılabilir. Lenin'i daha derinlikli anlamaya yardımcı oluyor. Ve Ekim Devrimi'nin daha derinlikli anlaşılmasına yardımcı oluyor bu eser. Mesela Gogol'un **Ölü Canlar** isimli kitabı okunmadan, Rusya'da yaşanan toplumsal bunalımın derinliği çok fazla kavranılamaz. Ya da Rusya'daki feodal aristokrasinin çürümesi, **Gonçarov'un, Oblomov'u** okunmadan çok fazla kavranamaz. Nitekim Lenin'in kitapları okunduğunda da hep bu yazarlardan alıntı yaptığı, tiplmelerini, örneklemelerini bu eserlerden derlediği görülür.

Rusya'daki sosyalist hareket öncesinde en etkili devrimci hareket **Narodnik'lerdir.** Aslında kapitalizmin Rusya'daki gelişimine karşı Rus aristokrasinin tepkisini ifade eden anarşist bir harekettir. Bu hareketin tarihini ortaya koyan eserler vardır. Örneğin **Sabırsızlık Zamanı** diye bir kitap vardır. Rusya'daki Narodnik-anarşist hareketin gizli kalmış tarihini anlatıyor.

Bir de Ekim Devrimi'nin gerçekleşme sürecini anlatan kitaplar vardır. Mesela bunların en güçlüleri ve en çok bilineni **Şolohov'un Durgun Don** isimli kitabıdır. Oldukça geniş bir kitaptır. Durgun Don, Ekim Devrimi'nin toplum yaşamında yaratmış olduğu sarsılmalar ve dalgalanmaları çok güzel ifade etmektedir ve aslında birçok insanın devrimciliğe başlamasında da önemli bir rolü olan bir kitaptır. Devrim coşkusu, acılarını, heyecanını, umutlarını, öfkelerini, savaşlarını ve kavgalarını birçok boyutuyla ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte, devrim sonrası süreçte yazılan ilginç kitaplar var. Örneğin **faşizme karşı direnişleri anla-**

tan kitaplar var. Bir **Ilya Ehrenburg'un** Üçleme'si vardır: **Paris Düşerken, Fırtına ve Dipten Gelen Dalga** biçiminde ikişer ciltlik bir üçlemedir. Burada, I. Dünya Savaşı sonrası süreçten, II. Dünya Savaşı'nın gelişim sürecine kadar olan tarih, ele alınıp, hemen hemen savaşın bütün boyutları ortaya konulur. Alman cephesinden, Fransız cephesine, Rus cephesine; Amerika'dan Kore'ye kadar uzanan bir coğrafyada savaşın etkileri ve birbirleriyle bağlantıları güzel bir kurgu içerisinde ortaya konuluyor. Bu dönemle ilgili araştırma yapan arkadaşlar bu kitapları okurdu. Böylece o dönemi daha canlı ve daha derinlikli görüp, anlayabiliyorlardı.

Aynı dönemde faşizme karşı gelişen partizan savaşlarını anlatan çok farklı kitaplar var. Mesela bunların unutulmayanlarından birisi, **Mitka Grişçeva'nın Seni Halk Adına Ölümüne Mahkûm Ediyorum** kitabıdır. Bu da, hemen hemen bütün arkadaşlar tarafından okunmuş bir eserdir. Yine Bulgar yazar **D. Dimov'un, Tütün** adında bir kitabı vardı. Bu da çok okunan bir kitaptı.

Bunların hepsi II. Dünya Savaşı sürecinin farklı halklarda yaratmış olduğu etkileri ele alan eserlerdir. Tabii Sovyet halkının ve sisteminin faşizme karşı direnişi daha fazla ön plana çıkıyordu. Örneğin Sovyet istihbarat örgütünün tarihini anlatan ve faşizme karşı direnişin aslında bir yerde perde arkasını ortaya koyan **Saat 13'te Sayın Generalim** isimli bir kitap vardı. Bir ara bizde çok okundu. Bir devrimcinin direniş iradesini çok güzel ifade etmektedir. Tabii aynı dönemde Sovyet sistemine karşı yazılan bazı kitaplar vardır.

Bunlar da eleştirel bir gözle okunuyordu. Örneğin **Arbat Çocukları** diye bir kitap vardı. Tamamen anti Stalinist, Sovyet karşıtı, sosyalizm karşıtı bir yazarın yazdığı bir kitaptı. Çok rahatlıkla bunlar okunup eleştiri süzgecinden geçiriliyordu.

Belirttiğimiz gibi, o dönemin tarihi tek bir bakış açısı ile okunmuyordu. Örneğin Troçkist, **Isac Deutcher** Adında bir yazar vardı. **Stalin'in** biyografisini yazmıştı. Stalin karşıtı, Sovyet karşıtı bir kitap olmasına rağmen, objektif bir gözle yazılmaya çalışılmıştı. Mesela birçok arkadaşın o dönemde etkin bir biçimde dile getirdikleri bir tespitleri vardı: "*Stalin'e en büyük hayranlığımız Isac Deutcher ona ettiği küfürlerden kaynaklanmaktadır*" diyordu arkadaşlar. **Devrimi Yaratan Üç Adam** isimli bir kitap vardı. O da çok okunuyordu.

Bunların hepsi Sovyet devrimi şahsında, o dönemde yaşanan toplumsal olayları derinlikli anlama noktasında yaptığımız araştırmaları gösteriyordu. Çünkü 20. yüzyılı iyi anlamaya çalışıyorduk. Ve 20. yüzyılın en büyük toplumsal olayı hiç kuşkusuz Ekim Devrimi idi. Ekim Devriminin perde arkası ve sonrasındaki gelişim tarihini araştırıp, inceliyorduk. Bu konuda en çok bilinen kitaplardan birisi de, bir Amerikalı yazarın **Dünyayı Sarsan On Gün** adlı kitabıydı. Aslında günümüzde de temel kaynaklardan birisi olarak değerlendirilebilecek bir kitaptır. Ekim Devrimini yerinde gören ve gözlemlerini romana dönüştüren yazarın bu kitabı en çok okunan kitaplardan birisiydi.

Tabii sadece Fransız ve Rus yazarlar okunmuyordu. Örneğin Latin Amerika'lı bir yazar olan **Marquez'in Yüzyıllık Yalnızlık** kitabı bir ara içi-

mizde en çok okunan kitaplardan birisi olmuştu. Latin Amerika'yı çok güzel anlatan bir kitaptı. Yine Latin Amerika'daki Kızılderili direnişlerini anlatan **Kalbimi Vatanıma Gömün** adlı kitap da yoğun ve yaygın olarak okunuyordu.

Ama hiç kuşkusuz Amerika'daki toplumsal gerçekliği en güzel çözümlen kitaplardan birisi **Steinbeck'in Gazap Üzümleri**'dir. **Jack London'un Demir Ökçe** isimli kitabının, birçok arkadaşın devrimcilğe başlamasında önemli bir etkisi vardı.

Bununla birlikte ulusal kurtuluş devrimlerini anlatan bazı temel kaynaklar vardı. Örneğin **Partizan'ın Kızı** diye bir kitap vardı. O dönem bütün arkadaşlar onu okuyordu. Yine Vietnam Devrimi'ni anlatan **An Duk'un, Şafakta Kazandık Zaferi ve Çin Devrimi**'ni anlatan **Kızıl Kayalar** isimli bir kitap vardı: Elden ele doluşan, aslında bir yerde propaganda amacıyla kullanılan kitaplardı. Bunlar, özellikle devrimcilerle yeni tanışan insanın devrimci duygularını güçlendirme noktasında önemli işlev görüyorlardı.

Bazı Türk yazarların romanları da içimizde çok okunuyordu. **Yaşar Kemal**'e karşı her ne kadar bir tepki olsa da, aslında en çok okunan yazarlardan birisidir. Yaşar Kemal'in **İnce Memed'i** en bilinen kitaplarından birisidir. Ama Yaşar Kemal'in içimizde en sevilen kitabı hiç kuşkusuz **Kimsecik** üçlemesidir. Kimsecik, Yaşar Kemal'in kendi hayat hikâyesini anlatırken; Ezidi ve Ermeni katliamını ve sürgüne giden Kürdün Çukurova'daki yaşamını, bir çocuğun gözüyle anlatmaktadır. Aslında Türk edebiyatının belki de en çok okunması gereken kitaplarından birisidir. Yapılan çözümler Kürdün çö-

zümlemesidir. Her ne kadar Türk edebiyatı adı altında yapılsa da, Kürdün o yoğun savaş sürecindeki kırılmasını, özellikle Yezidi bir çocuğun gözünden çok iyi anlatmaktadır. Yine ezilen Kürt ile feodal egemen Kürdün çelişkileri ve bu çelişkilerin gelişen kapitalist ilişkiler karşısındaki kırılmasını anlatmaktadır.

Yeri gelmişken belirtelim, bu yönlü en güzel yazan yazarlardan birisi de, bugün çok fazla ismi anılmayan **Seyit Alp**'tir. Seyit Alp'in **Dino ile Ceren ve Şavk** isimli iki tane kitabı vardı. Bir ara hemen hemen bütün arkadaşların birbirlerine önerdikleri ve okudukları kitaplardır.

Kemal Tahir'in Türk tarihi üzerine yazmış olduğu kitaplar da olabildiğince okunmaya çalışılıyordu. Örneğin **Devlet Ana ve Kurt Kanunu** isimli kitapları yoğunca okunan kitaplardır. Bununla birlikte Orhan Kemal'in kitapları okunurdu. Devrimcilğe yeni başlayan insanların çok rahat okuyabilecekleri, çok yalın bir dille yazılmış bu kitaplar, çok yoğun olmasa da okunuyordu.

Yine, özellikle son yıllarda **Erol Toy**'un kitapları okunmaya başladı. Şeyh Bedreddin isyanını anlatan **Azap Ortakları** isimli kitabı elden ele dolaşılıyordu. Erol Toy'un ilginç bir özelliği de, Türk tarihinin belli kesitlerini roman diliyle güzel anlatabilmesidir. Örneğin Osmanlı'nın kuruluş dönemi ve ilk isyan süreci olan Şeyh Bedreddin isyanını Azap Ortaklarında anlatır. Yine Tanzimat dönemini **Yitik Ülkü** isimli kitapta çok güzel anlatır. Cumhuriyetin kuruluş ve gelişim sürecini aslında bir yerde Vehbi Koç şahsında, **İmparator** adlı kitabında çözümlerme konusu yapmaktadır.

Türk edebiyatının son yıllarda çok fazla ön plana çıkarılan bazı yazarları var. Örneğin bir Türk aydınının “**Eylülist Yazarlar**” olarak tanımladığı yazarlar vardır. Bunların kitapları da kimi zaman elimize geçerdi ama çoğunlukla bu kitaplar eleştirel bir gözle okunurdu. Bu tür kitaplardan herhangi birisini okuyan bir arkadaş “zaman kaybı yaratacağı” düşüncesiyle mahkum edip teşhir ederdi. Son yıllarda Ahmet Altan’ın, Orhan Pamuk’un kitapları bu tarzda okunuyordu.

Tabii Kürt edebiyatı üzerine büyük bir ilgi vardı. Özellikle 1990’larla birlikte **Ehmede Xani**’nin **Mem û Zin**’i hemen hemen her arkadaş tarafından okundu. Önderlik çözümlerinde bu eserden çok yoğunca bahsetmektedir. Bu açıdan Kürt edebiyatı üzerine araştırma yapan her arkadaşın temel başvurduğu kaynaklardan birisiydi. Aynı zamanda edebi olarak gerçekten güçlü bir kitaptı.

Bununla birlikte son yıllarda Kürtlük adına, Kürt edebiyatı adı altında okunan bazı yazarlar var. Bunlar içimizde çok fazla tutmadı. Örneğin **Memed Uzun**’un kitapları çok propaganda ediliyor. Siya Eviné ve Kader Kuyusu isimli kitapları vardı. Bunlar da kimi arkadaşlar tarafından okunuyordu. Yine en son gerillayla ilgili yazdığı bir kitap var **Aşk Gibi Aydılık Ölüm Gibi Karanlık** bunlar içimizde çok fazla yoğun okunmadı. Daha çok eleştiri konusu yapıldı. Ve neden bu kadar propagandasının yapıldığına ilişkin değerlendirmeler yapıldı. Zira Memed Uzun aslında bir yerde Bedirxan ailesi şahsında Kürt egemen sınıflarının güzellemesini yapmaktadır. Bu açıdan da okunması

gereken ciddi bir yazar olarak değerlendirilmiyorduk.

Roman okumaları konusunda kısaca bunlar belirtilebilir. Ancak bir noktaya parmak basarak bölümü tamamlayabiliriz. Bizde edebiyat okumaları, özellikle roman okumaları, çoğunlukla devrimci duyguları, mücadele duygularını güçlendiren, pekiştiren, derinleştiren okumalardır. Bunların birçoğunun, özellikle 12 Eylül kırılması ardından yeni bir neslin devrimciliğe başlaması noktasında önemli bir rolleri vardır. Mesela birçok arkadaş **Halit Çelenk’in, İdam Gecesi Anıları**, yine **Erdal Öz’ün, Gülünün Solduğu Akşam** adlı kitaplarından çok yoğunca etkilenerek devrimciliğe başlamıştır.

Devrimci propagandanın birebir propaganda ajitasyon diliyle yapılmasının zeminin olmadığı ortamlarda bu tür kitaplar, aslında bir yerde propaganda amacıyla okunup, okutuluyordu. Ama bu, okumaların bir boyutuymdu. Diğer boyutu ise, devrimcilik ruhunda yeni beğeni ölçüleri yaratması noktasında, bu okumalar büyük bir etki yaratmıştır. Açık söylemek gerekirse, bir Victor Hugo’yu, Tolstoy’u, Dostoyevski’yi, Balzac’ı, Stendhal’ı okumayan birisinin, edebi estetik ölçülerinde düzey kazanması hem de bu kitapları okuyan bir insanın, popüler kültürün edebiyat alanındaki yansımalarını beğenmesi de çok fazla mümkün değildir. Çünkü burada çita çok yüksektir. Burada gerçekten insanın ruh dünyasında yücelmeye neden olan bir edebiyat yapılmaktadır. Popüler kültürün çürütücü, yozlaştırıcı, dejenere edici sanat ve edebiyatı, bu ölçüleri kendisinde yaratamamış insanın ruhunu çok rahatlıkla esir alabilmektedir. Ama bu ölçüleri yaratabilmiş, bu

ölçülerle kendisini donatmış, bu anlamda bir birikim edinmiş birisinin, belirttiğimiz bu popüler kültür etkilerini yaşaması çok fazla mümkün değildir.

Edebiyat, ruhu yücelttiği oranda anlamlı olabilir. Zaten Sanatın ve edebiyatın İşi de odur. Sanatın kendisi de **“nesnel gerçekliğin estetik bir tarzda yeniden üretilmesi”**dir. Estetize edilen; yüceltilen, güzelleştirilen insan hangi insandır sorusu edebiyat okumalarında temel bir ölçüdür. Bu ölçüler sadece okuma tercihlerini belirleyen ölçüler değil, aynı zamanda bu okumalar tarafından yaratılan ölçülerdir de. Yani bir toplumsal devrim sürecinin romanını okuyan bir insanın ruh dünyası ile bireylerin bunalımlarını estetize eden, bireylerin kırılmalarını çirkinleştirmelerini anlatan romanları okuyan insanların duygu ve ruh dünyaları da bütünüyle farklı olur.

Dolayısıyla bizim okuma ölçülerimiz devrimci ölçüler olmak zorundadır. PKK'nin okuma kültürü bu anlamda, tamamıyla devrimci sosyalist bir kültürdür. Bu sosyalist kültürün dışında ve karşısında olan okumalar ise, devrimcilikten uzaklaştıran, kırılmalara yol açan bir okuma biçimidir.

Tabii okumalarda, moda deyimiyle, farklı dünyalara girme, farklı edebi akımları tanıma biçiminde bir yaklaşım da vardır. Şimdi dikkat edilirse, PKK'nin kütüphanesi ya da PKK okumalarının çok zengin ve kapsamlı olduğu rahatlıkla görülebilir. PKK Kütüphanesi, tarihten toplumsal çözümlenmeye, edebiyattan sanata kadar neredeyse bütün dünya klasiklerini içerisinde barındıran, bütün halkların ruh dünyasından, tarih ve toplum çözümlenmelerine kadar geniş bir yelpazededir.

Popüler kültürün ön plana çıkarıldığı ve insanın ruh dünyasında ciddi etkileri olmayan, iz bırakmayan günlük tüketime dönük sanat ürünleri ya da araştırma-incelemeleri çok zenginleştirici ve güçlendirici değildir. Eğer zenginlikten bahsedilecekse, insanın ruh ve düşünce dünyasında iz bırakan, şekillenmesini belirleyen ve ölçülerini yükselten bir okuma tarzı en doğru olandır. PKK'de de gerçekleşen bu tarz bir okumadır.

PKK'liler, ilk dönemlerde halk içerisinde neden bu kadar seviliyorlardı sorusunun cevaplarından birisi de bu okuma biçimi ile bağlantılıdır. Bir insan ne ile besleniyorsa, bünyesi onu yansıtır. Bir insanın diline, ruh ve duygu dünyasını yansıtan, onun beslenme kaynaklarıdır. Örneğin bir Ahmet Altan okuyan birisinin dili herhalde pornografik bir dil olur ya da bir Murathan Mungan okuyan birisinin dili herhalde küfür dili olur. Orhan Pamuk okuyan birisinin dili, herhalde kabalacı dili olur; şifreler, sembeler ve semboller dili olur. Bunun duygu ve düşünce dünyası ise tamamıyla post modernizmin zamansızlık ve mekânsızlık üzerinde kurulmuş, köklerinden kopup günü yaşayan duygu ve düşünce dünyası olur.

Bu tür okumalar da ayrıca çözümlenmek gerekiyor. Bunlara geçmeden önce PKK kütüphanesinin en zengin ve derin dünyası olan şiir bölümüne de kısaca değinmek gerekiyor.

Son yıllarda, içimizde neredeyse herkes bir **‘şair’** olup çıktı. Herkes şiir yazıyor. Bu güzel bir şeydir. İdeolojik grup döneminden kalan bir arkadaşın tabiriyle, **“şiirden kopmuş bir insan ahlında yaşamdan kopmuş bir insandır.”** Bu açıdan da şiir dünyası, insan

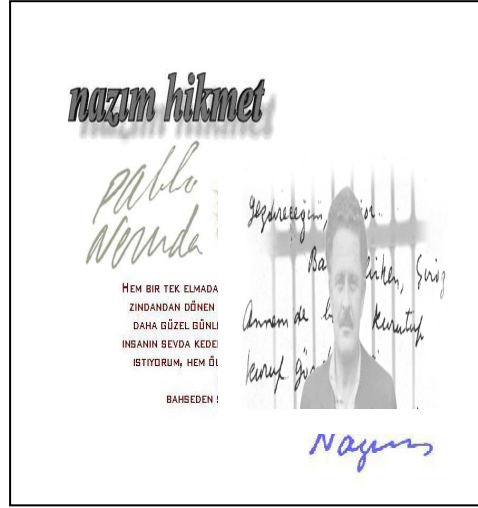
duygularının en yüce olduğu ve en güzel dile getirildiği bir dünyadır.

Son zamanlarda okunan bazı şairler var: Dilleri tabiri yerindeyse sokak dili ve temaları da tamamen piyasaya dönük, insanların günlük duygularını sevgilerini, -ne kadar sevgi denebileceği de ayrı bir meseledir- güdülerini tahrik eden, kışkırtan laf kalabalıklarından ibarettir. Şiirle kelime oyunu arasındaki fark çok fazla seçilememektedir. Eski-den gerçek anlamda şiir okunurdu. Örneğin Nazım Hikmet'i okumanın insanın devrimci duygularında yaratmış olduğu etkiler gerçekten çok güçlüdür. Neredeyse hem Türkiye'deki devrimci hareketin ve hem de onun içerisinden çıkıp, gelişen PKK hareketinin bütün kadroları ve militanları birer **Nazım Hikmet** okuyucusudur. Nazım Hikmet'in **Anadolu Kurtuluş Destanı** isimli bir şiir kitabı vardır. Onu yüzlerce defa okuyan arkadaşlar vardır. Şiirlerinin çoğunluğu ezberlerdedir. Bununla birlikte, aslında Kürdün isyan duygularını en güzel ifade eden şairlerden bir tanesi **Ahmet Arif**'tir. Bununla birlikte **Hasan Hüseyin Korkmazgiller**, **Cemal Süreyyalar** çok yoğunca okunan devrimci şairlerdi. 1980 sonrası süreçte zindanlarda kalan arkadaşların yazmış olduğu şiirler var, onlar da çok yoğun olarak okunuyordu.

Tabii şiir dünyamız sadece bununla sınırlı değildi, örneğin birçok arkadaş **Tevfik Fikretleri** okumuştur. Bunlar da okunan şairlerdir. Yine Türk edebiyatında biraz popülerleştirilen ve aslında bir nevi devrimci duygularını dejenere eden ilk dönem yazarlar var. Mesela bir **Orhan Veliler** var. Onlar da kimi zaman okunuyordu ama bunlar

hiçbir zaman ciddi bir biçimde içimizde etki yaratmadılar.

Sadece Türk şairleri değil, dünyanın çeşitli şairlerinin çevirileri de çok yoğun okunurdu. Örneğin bir **Octavio Paz**, bir **Pablo Neruda** en çok sevilen ve okunan şairler olarak kütüphanelerimizde yer edinirlerdi. Bununla birlikte örneğin Sovyet devrim şiirini yazan bir

Mayakovskiler, çeviri olarak en çok okunan şairler içerisinde sayılabilecek şairlerdir.

Devrimcilik ve şiir konusunda en güzel örneklerimizden birisi, **Mustafa Gezgör** arkadaştır. Mustafa Gezgör'ün yazdığı şiirler ve şiir okumaları gerçekten insanın duygu dünyasında fırtınalara neden olan bir tarzdaydı.

Bunun dışında içimizde son yıllarda şair geçinip daha sonra devrimciliğe ağız dolusu küfür eden bazı kişilikler de ortaya çıktı. Bu kişiliklerin beslenme kaynaklarına dikkat edilirse, çok ciddi bir devrimci kültürden beslenmedikleri rahatlıkla görülebilir. Ve şiir dilleri çoğunlukla belirttiğimiz tarzda, insan duygularının basit ve sade ifadesin-

den çok, laf kalabalıklarından ibarettir. Yoksa şiirin farklı boyutları bizim okumalarımız içerisinde bilinmiyor değildir.

Ancak bizim şiir dilimizi belirleyen Kürtlerin dengbej tadı, masal tadında yazılan şiirleridir. Örneğin bir **Cigerxwin**ler içimizde çok yoğunca okunurdu. Bu anlamda şiir dünyamız zengindi. Özellikle cezaevlerinde kalan arkadaşların bu konuda büyük bir avantajı vardı. Zira Türkiye’de yayınlanan bütün şiir kitaplarının ilk gönderildiği yerlerden birisi cezaevleridir. Cezaevlerinde sadece şiir okumaları değil, şiir yazarlar da var.

İçimizde yazılan ve devrimci hareketin literatüründe de önemli bir yer edinmiş bazı şiirler var. Örneğin **Ali Haydar Kaytan** arkadaşın **Ey Dirok - Ey Tarih ve Özgürlüğe Yürüyenin Türküsü** dilden dile dolaşan ve neredeyse bütün kültürel etkinliklerde okunan, birçok arkadaşın ezberlediği ve devrimci duyguların gerçekten coştugu, coşturulduğu şiirlerdir.

Belirttiğimiz gibi sadece okuma değil, şiir yazma konusunda da bir kültürü geliştirmişti. Ve şiirlerimiz genelde kendimizle sınırlıydı. Aslında bir yerde duyguları en derinlikli yaşayan devrimcinin, bu duygularını paylaşma noktasında yaşadığı bir utangaçlığı vardır. **Şair utangaçlığı** denilebilir buna. Bir şair utangaçlığımız vardı. Birçok arkadaş yazdığı şiirleri kendisiyle sınırlı tutar ve bir süre sonra yakardı. Hatta bir espri olarak dile getirilir, bizim en güzel şiirlerimizden bazıları çöplüklerden çıkarılmış; yani arkadaşlar yazmış, ondan sonra kimseye göstermeden çöpe atmışlardır, bazı arkadaşlar tesadüfen bunları bulup gün ışığına çıkarmıştır. Bu şiirler,

bu biçimde şiir dünyamıza mal olmuştur.

Son yıllarda içimizde yazılan şiirler bu anlamda bizim şiir dünyamızla, şiir gerçeğimizle çok fazla bağlantısı olmayan şiirlerdir. Gerilla Şiirlerinin derlemesi biçiminde yayınlanan bazı kitaplar var. Buralarda da çok güzel şiirler var. Gerillaya ve şehitlere ait şiir antolojileri çıkarıldı. Bunlar güçlü ürünler olarak değerlendirilebilir. Ama tek tek bireylerin, daha çok kendilerinin ruh dünyalarını anlattıkları şiirler, bizim bu şiir kültürümüze çok fazla uymamaktadır. Zira bizim okuduğumuz şairler kendi halklarının, topraklarının insanının devrimci duygularını anlatan şairlerdir. Bir Nazım Hikmetlerin, Pablo Neruda’ların, Octavio Pazların, ya da Mayakovski’lerin şiirleri kendi toplumlarının devrimci duygularını en güçlü dile getiren; öfkelerini, kavga azimlerini, mücadele iradelerini güçlendiren şiirlerdir. Bunlardan beslenmiş bir insanın, bazılarını kendi ruh dünyasının bunaltılarını ya da büyük duygu bile sayılmayacak güdü sınırlarındaki cümleciklerini şiir olarak kabul etmesi çok fazla mümkün değildir.

Bu açıdan da bizim şiir okumalarımız, güçlü bir şiir kriteri yaratmıştır. Bu anlamda çita yüksektir. Bu çitayı geçebilmek sadece güçlü duygular değil, güçlü bir birikim de gerektirmektedir. Güçlü bir şiir dünyası birikiminin olduğu da rahatlıkbelirttiğimiz okumalarla birebir bağlantılıdır.

A. ÖCALAN SOSYAL BİLİMLER
AKADEMİSİ

DÜALİZİM

Atomaltı parçacıklarda açığa çıkan dualistlik yapıya ışığın doğası ve hareket biçiminin anlaşılmasına yönelik yürütülen tartışma ve gerçekleştirilen deneyler sonucu ulaşılmıştır.

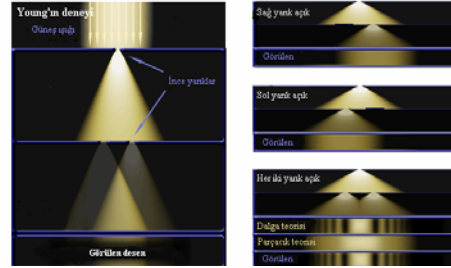
Düalistlik ilk defa Kuantum Fiziği ya da Kuantum Felsefesiyle keşfedilmiş bir doğa özelliği ya da pozitif bilim ile türetilmiş yeni bir kavram değildir.

Felsefenin de temel gündemini oluşturan düalizim anlam ve içerik olarak insanlaşmanın geliştiği ilk evrelere kadar uzanmaktadır. İlk olarak türümüzün kendisini ve içinde yaşadığı doğayı fark etmesi ile birlikte gece gündüz, soğuk sıcak, açlık tokluk, ölüm yaşam, yer ve gök gibi karşıtlıklarla buluşması söz konusu olmuştur Toplumsallaşmanın yoğunlaşması ve giderek soyutlama anlamında düşüncenin gelişim göstermesi ile birlikte olumlu veya olumsuz insan yaşamı üzerinde etkide bulunan olay ve olgular kavramsallaştırılarak insan yaşamının bir parçası haline getirilmişlerdir. Temel kavramların en çok türetildiği mitolojik düşünme biçiminden başlayarak tek tanrılı dinlere, oradanda felsefe çağına değin bu ikili yapı ve kavramlaştırmalar daha fazla geliştirilerek sürdürülmüştür. Bir anlamda denilebilirki doğadaki ikili özellik felsefenin üzerinde gelişim gösterdiği temel doğa özelliklerinin başında gelmektedir.

Kuantum dünyasında açığa çıkan ikililik durumu ise bunun çok daha farklı ve çarpıcı bir biçimde

ıspatlanarak bilimsel temellere oturtulup bilimsel düşüncede kabul görmesidir. Yine

felsefenin temel çıkmazlarından birini teşkil eden beden-ruh, madde-enerji ilişkisi gibi durumlar felsefi ikilemler olarak Einstein'nin dehası ile çözülmüş oldu. Madenin enerjiye enerjinin ise maddeye dönüşe bildiği ıspatlanınca madde ile enerjinin aynı özün iki farklı biçim ve yansıması olduğu anlaşılmış oldu. Enerjiyi maddenin ruhu olarak ele aldığımızda beden ve ruh ikilemi de bu temelde anlaşılabilir. Bu gerçeklikler böyle anlaşıldığında ise artık madde enerji, ruh ve beden gibi olgular keskin ayrımlara gidilmeden bir bütünlük içinde ele alınması durumu söz konusu olmaktadır

İkililiğin evrenselliğinin sınırında bilim dünyasında dolayısıyla kuantum felsefesinde temel bir ilke olarak yer edinmesine değinecek olursak; ışığın yapısı ve hareketi üzerinde yürütülen tartışmalar ve bu konuda ulaşılan sonuçlar üzerinde durmamız gerekecektir.

Newton'a göre ışık yağmur sağnağı biçiminde hareket eden bir parçacık hareketiydi. Işığın hareket biçimine yeni bir tanım getiren Huygens ise ışığın bir dalga hareketi olduğunu iddia ederek ışığın hareket biçimine yeni

bir tanım getirmiş oldu. Işık gerçekten bir dalga hareketi mi yoksa yağmur sağnağı biçiminde Newton'un ön gördüğü gibi bir parçacık hareketi mi? Biçiminde tartışmalar sürerken Yeung bu konuda çok önemli bir deney gerçekleştirerek Huygens'in idia ettiği gibi ışığın bir dalga hareketi olduğunu ispatlamıştı. Çift yarık deneyi olarak bilinen bu deneyde ışığın girişim ve kırınım yapması üzerine ışığın dalgamsı özellikleri belirginlik kazanmıştır. Bunun böyle ispatlanmasıyla birlikte bilim dünyasında ışığın bir dalga hareketi olduğu genel kabul gören bir yaklaşım olmuştu. Bu belki bir süreye kadarda böyle kabul görerek devam etti.

1900 yılında Max Planck'ın gerçekleştirmiş olduğu kara cisim ışıması ardında ise Einstein'ın gerçekleştirmiş olduğu foto elektririk etki deneyleriyle birlikte hem kuantum fiziğinin temelleri atıldı hem de ışığın aynı zamanda parçacıklardan oluşan enerji paketleri biçiminde hareket ettiği anlaşılmış oldu. Kuantumda kuanta olarak sözü edilen ve paket parça anlamında kullanılan enerji paketlerinden ismini almaktadır.

Planck deneyinde kara bir cisim yüksek derecede ısı verilir bu ısıdan dolayı cisim gittikçe kızılışır belli bir dereceden sonra kızıl kor ve daha sonrasında akkora dönüşür. Yüksek derecedeki bir ısıyla birlikte başta kara cisimde uzun dalga boylarında yayılan ve dalga biçiminde hareket eden ısı giderek kısa dalga boylarına, sonrasındaysa kesik kesik parçacık paketleri biçimindeki bir harekete dönüşür. Bu deneyde kara cismin kullanması siyah maddelerin dıştan gelen ısı ve ışımaya gibi enerjileri en fazla kendisine çeken renk olma-

sından dolayıdır. Beyaz ve diğer renkler kara cisimler gibi ışığı soğurmazlar. Aldıkları ısı ve ışık gibi dış yansımaları fazla soğurmadan geri yansıtırlar. Dolayısıyla böylesi bir deney için kara cisim kullanılmıştır. Planck deneyine de kara cisim ışıması denilmesi bu nedendir.

Planck gerçekleştirmiş olduğu deneyi başta açıklamadı. Hatta yanılmış olabileceğini düşündü. Çünkü ışığın bir dalga hareketi olduğu Yeung deneyi ile ispatlanmış bir şeydi. Buna rağmen istemeyerekte olsa gerçekleştirmiş olduğu deneyi açıkladı.

1905'te A. Einstein'ın metal bir levha üzerine yönlendirdiği fotonların zaman zaman metalden elektron kopması Einstein'nıda şaşırttı. Bu ancak Planck deneyinin doğru olması halinde mümkün olabilirdi. Foto elektrik etki denilen bu deneyle hem metalle elektriğin iletilebileceği hem de ışığın dalgamsı özelliğinin yanı sıra aynı zamanda parçacık biçiminde hareket ettiği gerçeği ispatlanmış oluyordu. Bu aynı zamanda kuantum fiziğinin teorisinde başlangıcını ifade ediyordu. Işığın hem dalga hemde parçacık biçiminde hareket etmesi gerçeği bilim dünyasında büyük bir kafa karışıklığına yol açmıştı. Felsefeyle bağını yitirmiş pozitif bilim anlayışının dar ve kalıpcı anlayışları ile bu kafa karışıklığının giderilebilmesi oldukça güç oluyordu. Kendi sınırlı yol ve yöntemleri dışında hiçbir şeye yer vermeyen kartezyenci bilim anlayışı ile felsefeye baş vurulmaksızın bu sorunun çözülebilmesi oldukça zor bir durumdu. Bir olguda iki farklı ve birbirine zıt olan hareketin olması, dolayısıyla bir olguda iki ayrı doğrunun bulunması gerçeği oldukça şaşırtmıştı bilim çevre-

sini. Çünkü bu kartezyenci bilim anlayışına sığmayan bir yenilikti. Klasik bilim anlayışında bir olgu ele alınırken iki ayrı yol iki ayrı izah ve aynı olguda iki doğrunun var olabilmesi mümkün olmazdı. Dğanın bu yeni ve şaşırtıcı özelliği hem mevcut sağduyuyu zorlayan hem de kartezyenci bilim mantığını aşan bir durumu ifade ediyordu. Dolayısıyla bunu izah etmede klasik bilimden çok felsefeye baş vurmak gerekiyordu. Çünkü bu durum özünde felsefenin kendisini üzerinde var ettiği temel çelişkiydi.

**DALGA PARÇACIK
İKİLEMİNDEKİ HAREKET
TARZI SADECE IŞIĞA HAS
BİR ÖZELLİK DEĞİLDİR.**

Bu ikili yapı doğa ve insan gerçekliğinde de en çok açığa çıkan doğal bir ilke ve gerçeklikti. Maddenin özünde açığa çıkan ve bilimsel olarak İspatlanmış bu durum bu gerçekliğin bilimsel olarak madde gerçekliğinde de kendisini göstermesi ve teyid edilmesidir. Bu ikili yapı klasik bilimsel mantığıda değişime zorlamıştır. Bilimde bir şey ya A yada B iken, yada bir olguda tek bir gerçeklik olduğu düşünülürken bu son buluşlarla artık en az iki farklı hareket iki değişik doğru aynı gerçeklik üzerinde düşünülmesine yol açmıştır. Işığın dalga mı parçacık mı sorunsallığında en son ışık hem dalga hemde parçacıktır şeklinde cevaplandırılarak bu sorun bir çözüme kavuşturulmuştur. Gerçekleştirilen deney ışığın parçacık özelliğine daha uygun ise ışık parçacık biçiminde, dalgamsı özelliğine daha fazla uygunluk gösteriyor ise dal-

gamsı yönü belirginlik kazanmaktadır. Dolayısıyla her iki cevapta doğrudur.

Dalga parçacık ikilemindeki hareket tarzı sadece ışığa has bir özellik değildir. Makro ve mikro düzeydeki bütün madde ve organizmalar hem dalga hemde parçacık özelliğine sahiptirler. Tüm fişsel olgulardaki hareket ve ilişkilene biçimlerinde bu gerçeklik yansımaktadır. Dalga veya parçacık tek başına düşünülemez. Ancak birlikte olmaları halinde hareket mümkün hale gelmektedir. Dalga parçacığı parçacık ise dalgayı geriletme, bertaraf etme veya bitirmeye çalışırken yoğun bir harekete dönüşmekte ve bu hareket oluşumu yani ışığı sentezlemektedir. Hegel'in meşhur tez-antitez-sentez üçlemi salt sınırlı bazı olgular için geçerli değil toplumsal sistemler dahil tüm maddi ve manevi varlıklar sınırında da büyük ölçüde bir geçerliliğe sahip olduğu bu yeni bilimsel bakış açısıyla daha güçlü bir görüş oldu denebilir. Çünkü bu evrensel çapta geçerliliği olan diyalektik bir üçlemdir.

Evren doğa ve insan olarak oluşumumuz madde ve karşıt madde ikilemiyle gerçekleşmiştir. Makro dünyada bildiğimiz tanık olduğumuz (dualistlik) karşıtlığın yanı sıra normal yaşamda göremediğimiz atomaltı parçacıklarda da aynı özellik çarpıcı bir biçimde gözlenmektedir. Genel maddi yapının temel taşları olan kuarklardan tutalım bu maddi yapıyı bir arada tutan elektron gibi elektro manyetik güçlere kadar bütün atomaltı parçacıklar madde karşıt madde biçiminde çelişik bir yapıdadırlar. Maddi yapıyıda dengede tutan aynı yüklü parçacıkların bir birlerini itmesi ve karşıt güçlerin bir birlerini çekmesi olayıdır. Aynı yüklerin ör-

neğin artı ile artının bütünleşmesi ve bu bütünlükten yeni bir oluşumun sentezlene bilmesi doğal yapıda gerçekleşmeyen bir durumdur. Aynı şey eksi-eksi için de geçerlidir. Dolayısıyla hareket ve oluşum çelişik yani ikili yapıyla mümkün olmaktadır. Örneğin eksi olarak bilinen ve negatif yük taşıyan elektronlar yalnız başlarına yeni bir oluşumu gerçekleştirememektedirler. Bunun karşıtı olan artı olarak bilinen pozitif yüklü pozitronlar olmazsa yalnız başına ne elektronun varlığı nede hareketi mümkün olmayacaktır. Bir elektronun uzayın her hangi bir yerinde hareket ettiği görüldüğü an örneğin sağdan sola doğru hareket ediyorsa bu aynı zamanda soldan sağa doğru bir pozitronun hareket etmesi demektir. Yine kuantum dünyasındaki dolanık parçacıkların uzayın bir ucundan bir diğer ucuna telapati kurdukları düşünüldüğünde hareketin de karşıtların etki ve tepki diyebileceğimiz ilişkileri sonucu gerçekleştiği söylene bilir. Bu salt elektron ve pozitron ikileminde değil diğer parçacıklar içinde geçerlidir. Elektron pozitron, proton anti-proton, kuark anti-kuark ve daha da sayabileceğimiz parçacıkların tümü için belirtilebilir. Varlığımız da dahil tüm evrensel oluşum bu tarz çelişik özelliklere sahip parçacıkların hareket ve bütünleşmesinden sentezlenmiştir. Bu bütünlüğün bozulması yada çelişik olan özelliklerden birisinin yitirilmesi belkide tüm evrensel oluşumun dağılmasını beraberinde getirecektir.

“Örneğin evreni varlık-yokluk ikilemiyle başlatmak mümkündür. Varlıkla yokluğun karşı karşıya gelişi yeni bir oluşumdur; hareketin kendisidir. Varlık, yokluk olmadan açılmaz, ha-

reketlenemez. Özde oluş, varlığın yokluğa karşı direnmesidir. Varlık yokluğu, yokluk varlığı bitirmeye çalışırken, sonuçta üçüncü bir eğilim, bir nevi sentez olarak oluşum halindeki evren ortaya çıkmaktadır. Buna benzer bir yaklaşım parçacık-dalga ikilemidir. Tek başına parçacık ve dalga mümkün olmamakta, ancak birbirleriyle ilişki halinde hareketi, dolayısıyla oluşumu sentezleyebilmektedir.

Yine aynılıkla çeşitlilik ikilemi de benzer sonuçlar yaratmaktadır. Aynılık ancak çeşitlilikle varlığını kanıtlayabilir. Çeşitlilik olmadan aynılık bir nevi yokluk, olmaktadır Hangi olguya yaklaşırsak aynı durumu görürüz. Daha anlaşılır bir ayırım canlılık ve cansız durum ikilemidir. Genel canlı evrenden farklı olarak, dünya gezegenimizde hareketin zengin gelişimiyle bir eşikte nitelikçe farklı bir madde ortamından kendi kendini metabolizma ile üretebilen, geliştiren canlı bir ortam doğmaktadır. Burada evrenin sınır tanımayan gelişim gerçeği halen bilimce tam çözümlenememiş olağanüstü bir sıçramayı temsil etmektedir. Canlılık olgusunun tam izahı giderek bilimin en temel konusu olacaktır. Gen haritası ve klonlama bu olgunun çözümlendiği anlamına gelmez. Yine canlılığa yol açan molekül düzenlenmesi de tek başına olguyu izah edemiyor. Şüphesiz canlılık için uygun dış ortam (atmosfer-hidrofer) ve moleküler düzen gereklidir. Ama bu sadece canlılığın yapı taşlarıdır, maddi düzenidir. Daha önemli olan, bu maddi düzenin canlılık, anlam gibi maddi olmayan gerçeklikle bağlantısıdır. Kaba materyalizmin en önemli yanlışlığı öznelliği, yani canlılık ve anlam olgusunu maddi dü-

zenleniş ile aynı saymasıdır. Kuantum fiziğinde bile bu aynılık yıkılmaktadır. Sezgiye benzer bir izah tarzı zorunlu görülmektedir. Canlılar içinde insandaki zekâ (beyin) durumu daha da ilginç bir hal almaktadır. İnsanın kendisi en yetkin kendini düşünen doğa olarak tanımlanabilir.”

İnsan olgusunda ikililiğin en çarpıcı bir biçimde yaşanması bilinçlilik ile bilinçsizlik noktasında kendini dışa vurmaktadır. Ve bu halende süren bir durumdur. İnsan ile hayvan arasında niteliksel bir farklılığı ifade eden bilinç olgusu güdüselliğin içinden ve ona karşıt bir özellikte gelişim göstermektedir. Temel hayvansı özellikler olarak güdüsellik şuuru ve bedeni bütün olarak kendi egemenliğine alma ve kendisini yaşatma eğilimini gütmektedir. Güdüselliğin yanında niteliksel bir sıçramayı ifade eden zihinsel yani bilinç güdüsellik ve bedensel arzularla bir bütünsellik oluşturmakla birlikte bunlara karşı büyük bir direniş göstermekte güdülerin esaretinden kurtulmaya ve ulaşabildiği anlamlar temelinde güdüselliği kontrol altına alma ve kendi anlam tarzında terbiye etmeye çalışmaktadır. Güdüsellekle düşüncenin ve düşüncenin ortaya çıkardığı anlam tarzının getirmiş olduğu mücadele sonunda insani bağ ve ilişkiler temelinde gelişim gösteren toplumsallık boy vermektedir. İnsan yani anlamsallık bu ikililiğin birliği ve karşıtlığı temelinde gelişen mücadellenin bir sonucu olmaktadır.

Toplumsal tarihi değerlendirmeye çalıştığımızda da iki tarz bilinç ve anlamsallık üzerinden toplumsallığın anlam bulup geliştiği görülmektedir. Köleci toplum ile özgürlükçü toplum değerleri olarak tanımlaya bileceğimiz bu

iki toplumsal bilinç ve anlayış tarzının mücadeleleri tarihin ve toplumsallığın gelişim seyrine damgalarını vurmuşlardır. Bunun yanında birisini daha çok saf dışı kalması biçiminde sonuçlara yol açmışsada değişik biçimlerde de olsa bu mücadelelerin her zaman var olduğu bir gerçekliktir. Böylesi bir dualite işlediği halde egemen sistem tarih, toplum ve bilinç olgularında her zaman için bir tekliliğin olduğunu tarih ve toplumsallığın dolayısıyla bilincin bu tekillik üzerinden gelişim gösterdiğini insanlığın duygu ve düşüncesine kazımaya çalışmıştır. İktidarın sömürücü yüzünü dinsel,

**TOPLUMSAL TARİHİ
DEĞERLENDİRMEYE
ÇALIŞTIĞIMIZDA DA İKİ
TARZ BİLİNÇ VE
ANLAMSALLIK ÜZERİNDEN
TOPLUMSALLIĞIN ANLAM
BULUP GELİŞTİĞİ
GÖRÜLMEKTEDİR**

milliyetçilik ve bireycilik kılıflarıyla her zaman için gizlemeyi bu temelde bir duyguyu ve düşüncenin gelişmesini hedeflemiştir. Eğitim sistemlerinde de dinsel, milliyetçilik ve son olarakta bencillik duygularını geliştirerek kendisine bağımlı insan yetiştirmeyi hedeflemiştir. Çoğulcu gelişim ve özgürlüğün karşıtı olarak geliştirilen tekilci anlayışların köleliği doğurması dikkat çekicidir. Tek tanrılılık, tek ulusluluk, tek bireyci benlik sistemin halkları köleleştiren tek seçenekliliğe dayalı sömürücü ve kadereci yaşam anlayışını ifade etmektedir. Toplumsallık düzeyindeki bu tekilci ve iktidarcı ilişkiler gerek bireyler arası günlük ilişkilerde gerek ise de bireyin kendi iç dünyası ve iç müca-

delesinde kendisini çok çıplak bir biçimde açığa vurmaktadır.

İnsanı hayvandan ayıran temel özelliği anlamsallığı olduğuna göre insanı ele alırken anlamsallığa daha fazla yönelmek doğru ve yerinde bir yaklaşım olacaktır. İnsanın anlam gücünü güdselliğe mahkum kılması güdüselliğin ve bu güdüsellik üzerinden şekillenen “anlam biçiminin” güdüsel ve bedensel arzuları doyurmak için yapamayacağı kötülük yoktur. Yetersiz ve yanlış bilinç artı güdüselliğin itekleyici gücü insan olgusunda çok tehlikeli bir durumu ortaya çıkarır. Aslında günümüz insanlığında yaşadığı biraz böylesi bir gerçekliktir. İnsan ile hayvan karışımı olarak da görebileceğimiz bu tehlikeli

KENDİMİZİ TANIMAYA VE
TANIMLAMAYA ÇALIŞIRKEN
TOPLUMSAL ŞAHSİYETTİ
DOĞRU TANIMAK VE
ANLAMAK GEREKECEKTİR

halden kurtulmanın biricik yoluda ancak ve ancak insan da anlam sınırlarının genişletilmesi maneviyattın daha çok önemsenmesi ve güdüselliğin kontrol altına alınıp terbiye edilmesinden başka bir şey değildir. Bu güdülerin ya da duyguların inkarı değildir. Güdüsel olanında derin anlamlar ile beslenmesini ifade eder. Örneğin inandığı ve üzerinde kendi varlığını oluşturduğu anlamsallıklar uğruna ölene kadar bedenini aç bırakmak açlığa karşı anlam gücüyle direnmek ve yaşamı pahasına bunu yapmak ve başarmak insan olmanın ayrıcalığını ve en derin anlamını ifade eder. Ya da güdüsel arzulara sınırsız yer veren bu sistemde sunulan bu yaşamı tercih etmeyip bedenini cayır cayır ya-

kan insanlar anlamsallığın maneviyatın dolayısıyla insan olmanın en derin ifadesi olmaktadırlar. Böylesi duygu ve düşüncelere ulaşmaları güdüselliğe karşı anlamsallığı, bencillığe karşı ise toplumsallığa yönelmeleri bu ikililiğin toplumsal alanda iki karşıt anlam tarzının yaşanması olarak görmek oldukça öğretici olacaktır. İnsan doğasındaki bu temel çelişkilerden kaynaklı birçok farklı karşıtlık açığa çıkmaktadır. Direnç teslimiyet, sadakat ihanet gibi birçok ikililik insanda yaşanmaktadır. Bunlar yaşamda da bencilik ve paylaşımcılık biçiminde insan duygu ve düşüncesinde yer edinmektedirler. Saddakat, direnç ve sevgi gibi olgular özünde toplumsal olan paylaşım gerçekliğinden beslenirken ihanet, teslimiyet ve hümanizmadan uzaklıkta daha çok bireyci bencil duygu ve düşüncelerden beslenmektedir.

Anlaşıldığı üzere doğadaki maddenin ve dağosal oluşum karşısındaki karşıtlık dağasal özellikleri yansıtan karanlık aydınlık, soğuk sıcak, özgünlük ve paralellik gibi olguların yanısıra insancıl yaşam ve ilişkilerde açığa çıkan ve kavramsallaştırılan durumların çoğunda dualist yapı öne çıkmaktadır. Evrensel yapı doğa ve insan doğasında çok çarpıcı bir şekilde ortaya çıkan ikili yani dualistik yapı kabullenmek anlamak ve düşünüş biçimimizde buna yer vermek durumundayız. Bu temelde bir anlayışa ulaştığımız andan itibaren olay ve olguları ele almadaki tekil yaklaşımdan olayların sadece bir yüzünü görebilen iyise kötüleşebileceğini kötüysede iyi olabileceğini düşünemeyen her iki yönün de değişip gelişebileceğine inanmayan kuru yargılar kaba ve dar yaklaşımlardan arınmış olacağız.

Bunu başarmamız dağa ve insan olgusunu kavramamız açısından oldukça önemli olmaktadır. Bu temel de doğamızı anlamadığımız sürece doğru ve sağlıklı ilişkiler geliştirmemizde gerçekleşmeyecektir.

Doğal yapıdaki akışın sürekli olması hakikatında sürekli değişim halinde olduğunu göstermektedir. Hakikatteki değişimin bilinçte de değişimi getirmesi kaçınılmazdır. Bu toplumsal gerçekliğin kendisine özgü hakikatlerinin olmadığı olamayacağı biçiminde anlaşılmalıdır Bilinç bir anlamda da genel şuurdur. Olguların değişimi kendisiyle birlikte şuurda da değişimi getirecektir. Bu anlamda da evrensel yapıyı içinde yaşadığımız doğayı dolayısıyla kendimizi tam olarak bilme belki de hiçbir zaman gerçekleşmeyecek bir durumdur.

Atomaltı parçacıklarda açığa çıkan belirsizlik eski bilimsel tarzındaki dar kaba ve dogmatik tarzın aşılması gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Parçacıkların bir yüzünün bilinmesi karşısında diğer yüzünün sonsuz belirsizlik kazanması yüzde yüz bilmeye koşullanmış bizlerin bu amacımıza ulaşmamızın olay ve olgulardaki kesinlikçi yaklaşımların yanlışlığını ortaya koymaktadır. Doğa bize bir tarafını gösterirken bir diğer tarafını denetlenemeyecek bir serilikte bizden kaçırmaktadır. Zaten herşeyin tam olarak bilinmesi bilme arzusu ve mücadelesinin de sonunu getirecektir. Sürekli bir biçimde değişim ve dönüşüm içinde olan doğal gerçeklik düşüncemizin de değişimini sürekliliğini ve doğal akışla birlikte sürmesini sağlayacaktır. Bu aynı zamanda bilmenin doğal diyalektiğidir. İnsan doğası açısından da bu böyledir. Bu gerçeklik böyle anlaşıldığı oranda

kendimizi doğru anlayacak ve kendimize karşı doğamıza uygun tanımlamalara varabileceğiz. Tüm bunlar için de bu doğal diyalektiğin iyice anlaşılması gerekmektedir.

Kişiliğimiz duygu ve düşüncelerimizi şekillendiren değişik yanlış ve yetersiz anlayışlar söz konusudur. Bu çevremiz açısından da böyledir. Dolayısıyla kendimizi açığa çıkarmak tanımak veya tanımlamak bu yanlış anlayışların gölgesinden kendimizi kurtaramayınca yanlış ve yetersizlikler içerecektir. Dolayısıyla kendimizi tanımaya ve tanımlamaya çalışırken toplumsal şahsiyetti doğru tanımak ve anlamak gerekecektir. Bunu doğru yapabilmek açısından da evrensel yapıyı doğayı ve insan doğasındaki diyalektiği çözmek ve kavramak gerekecektir. Bunları doğru anladığımız ve kavradığımız oranda tanımlamalarımız doğru yapabileceğiz. Bunu başardığımız oranda da çevremizde yaşanan yanlış anlayış ve algılayış biçimlerini anlayabilecek dar ve basit itişme ve didişmelerden kurtulabileceğiz. Böyle yapmamız halinde onun yanlışlığı bunun yanlışına sığınmayacak ve bu yanlışlar bizi belirlemeyecektir. Bunun temelinde de hayata dair referanslarımızı doğru seçmek yatmaktadır. Bunun yapılamaması durumunda ne kadar çabalarsak çabalıyalım ağacı bir bütün görmektense, ağacın yaprakları ya da gölgesiyle uğraşmaktan öteye gidemeyeceğiz bu açıdan dualitye dahil evren doğa ve insan olgusunda işliyen doğayı bu doğanın diyalektiğini çözmek ve anlamak büyük önem taşımaktadır

A. ÖCALAN
SOSYAL BİLİMLER AKADEMİSİ

şirleşmek

JĒHAT BĒRTĪ

“Bir devrimcinin romantizmini al, geriye bir katil kalır.” Diyor ‘yaşlı’ bir gerilla .

Romantizm nedir?

Akılla yaşamak kadar duyguyla yaşamaktır.

Roman gibi yaşamaktır.

Roman, gerçeğin mükemmel bir biçimde yeniden kurgulanarak estetik bir formda üretilmesidir.

Gerilla dünyası, gerçeğin acımasız çirkinleşmesi karşısında hayalleriyle yaşamak, hayallerini yaşamsal kılmanın delice akışıdır.

Yaşamın bu kadar mekanikleştirilip dondurulduğu bir dünya gerçeğinde, nehirlere bile barajlar ile kelepçe vurulduğu bir zamanda, insanların beyni ve yüreğinin maddeye mahkum edildiği toplumsal bir gerçekte, bu kadar coşkun bir akış halinde duymak, hissetmek ve yaşamak hangi aklın işidir?

Gerillanın dilinde bütün kelimeler yeni anlamlar kazanıyor. Gerillada her kelime, neredeyse insan hafızasındaki mevcut anlamından utanır haldedir. Hatta utanma bile kendisinden utanmaktadır bu dilde.

Mesela toplumda birisini küçümsemek için delidir denir. Gerilla ise en sevdiği, en cesur, en yaratıcı olanına ‘dînemêr’ diyor.

Birisini soruyorsunuz, “Nasıl biri?” Diyorsunuz.

Yüzlerinde büyük bir hayranlık ile ‘gerçekten deli bir arkadaş’ diyorlar.

Deli olmak mevcut sınırların ötesinde yaşamak anlamına geliyor gerillada.

Bakıyorsunuz, onlar gerçekten de sınırların ötesinde yaşıyorlar

Deli olmak özgür olmak ile neredeyse özdeşleşmiş gibi.

Utanmak diyorsunuz, ‘en devrimci duygudur’ diyorlar.

Bu dünyadan, bu dünya içindeki mevcut insan gerçeğinden, bu gerçeklik içindeki adaletsizlikten, düşürülmüşlükten, rezillikten utanmayan insan neden devrimci olsun ki,

Biz utancımızdan çıktık dağlara. Dağlardan dünyaya bakıp bakıp utanıyoruz bütün insanlık adına.

Ve bu utancı ortadan kaldırmanın savaşındayız delicesine.” Diyor utangaç bir gerilla.

Aşk diyorsunuz, ‘aşkınlık’ diyor genç bir gerilla.

“Benim sevdiğim kadını bin erkek sevmiyorsa, sevdiğim erkeği bin kadın sevmiyorsa, benim sevdiğim insan sevmeye değer değildir.

Toplumun sevmediği, kendini toplumu ile var edememiş bir insanı nasıl sevebiliriz?

Aşk diyoruz mülk ediniyoruz.
Oysa aşk, aşmaktır.
Zamane aşkları yalandır. Çünkü
aşmıyorlar. Hapsediyorlar birbirlerini.

Özgürlüktür aşk.
Özgürlüğü olmayanın aşkı da
olmaz. Aşkı olmayanın da özgürlüğü...”

Yüzünde bütün hücrelerine, göz
bebeklerine yayılmış bir tebessümle
konuşuyor.

Şaşkınlığınızı görüyor. Tebes-
sümü çın çın öten bir kahkahaya dönü-
şüyor.

“Ben mi?” Diyor.

“Dağdayım ya. Elbette ‘özgü-
rüm’.

Kime mi?

Kocaman bir yüreğim var

Eloğlu bir sevgili bulunca, göz-
leri kör oluyor, dünyayı görmez oluyor.
Vallahi ben, bölüğüne, taburuna, ordu-
suna aşık oldum. Yine de gözüm doy-
muyor. Hep daha çok sevgi diyorum.
Daha çok özgürlük...”

Bakıyorum, daha çok seviyo-
rum.

Dağ, taş, toprak, çiçek, börtü
böcek, bulutlar, yıldızlar, ay, güneş ve
hepsinin toplamı ve özeti olan insan.

Ve insanın toplamı ve özeti
olan gerilla. Aşk dışında hangi duygu
kapsayabilir bütün bunları?

İnsanı ürperten sonbaharın ber-
rak bir gecesinde, herkes mangalarına
çekilip gecenin ayazından korunmak
için sobaların etrafına kümelenmiş soh-
bet ediyor.

Bir bakıyorsunuz, manganın bi-
raz ilerisinde yaktığı gerilla ateşinin
önünde elinde bir bardak çay ve bir si-
gara ile oturmuş bir taraftan yıldızlara
bakıp, bir taraftan da bir kلام mırılda-

nan yalnız bir gerilla dikkatinizi çeki-
yor.

Gidip yanına oturuyorsun

“Merhaba” diyorsunuz.

Sanki kلامına devam ediyor-
muş gibi bir sesle “Merhaba” diyor.

“Gel, otur” diyor.

Oturuyorsunuz.

“Belki ilk başta hafif üşüye-
ceksin ama yıldızlara iyi bakarsan ve
‘görürsen’ ısınırsın birazdan.” Diyor.

Sessiz kalıyorsunuz

O, alevlerin renginde kızıla ça-
lan yüzünde, sadece gerillada gördü-
ğüm o duygu armonisi yüz ifadesiyle,

“Otur da biraz romantik takıla-
lım.” Diyor.

“Yakında kış gelecek. Artık
yıldızları uzun bir süre seyredemeyece-
ğiz. Bunlar vedalaşma sohbetlerimiz,
gelecek bahara kadar.” Diyor gülümse-
yerek.

“Ne düşünüyorsun?” Diyorum

Biraz duraksıyor.

“Ben bile kendime şaşıyorum
bazen. Bir insanın bir anda bu kadar
çok şey düşünebileceğine inanamıyo-
rum. Ya da şöyle diyelim; bir insanın
hiç bir şey düşünmediği, kendinden bo-
şalıp düşüncelerinin kendi dışında her
şey olduğu, insanın yüreğinin, beyninin,
duygu ve düşünce yerine yıldızlarla do-
lup taşıdığı zamanlar vardır.

Ne mi düşünüyorum?

Hiç bir şey.

Ya da ne bileyim, belki de her
şey

Mesela yalnızlığı düşünüyö-
rum. Kulağıma denizin dalga sesleri ge-
liyor. Sevdiğimi düşünüyorum. Yıldız-
lar kayboluyor. Etrafımda kör duvarlar.
Hücredeyim. Yılların yalnızlığındayım.
Çarmıhtayım. Tek başınayım. Bu tek

başınalıkta, bu kör hücrede, dağ başında oturmuş gerilla ateşinin başında yıldızları seyrederken beni düşünen yoldaşları düşünüyorum.”

Ne dediğini tam anlamıyorum ama sesinin tonundaki hüznün ile boğulacak gibi oluyorum.

Bunu hissediyor galiba. Hemen beni rahatlatmak için söylediğini anladığım bir iki kelimeyle havayı dağıtmak istiyor.

“Yaw hevalê min, sen de öyle bir soru sordun ki, bu soruya hangi cevabı versem sınıfta kalacağım. Gazeteci dediğin böyle paldır küldür soru sormaz ki. Ben şimdi ne bileyim ne düşündüğümü. Düşünüyorum. Öyleyse Descartes`im.” Diyor.

İlk başta anlamıyorum. Sonra anlıyorum. Gülüyorum. Karşımdakinin hüznünlü gözlerinde yıldızlar yakamozlanıyor.

Birçoğu şiir yazıyor.

Hepsi şiir yaşıyor.

İlginç bir dil dedim ya, kim konuşsa, neyi konuşsa kelimelerin arasına sürekli imgeler sızıveriyor. ‘En gerçekçi reel-politik değerlendirmeler’ yapılırken bile sözün bir yerinde duygu yüklü, insanın duygu dünyasını sarsıveren bir imge çıkıyor karşınıza.

“Duygusuz düşünemiyoruz” diyor biri.

“Düşünebilseydik belki de devrimci olamazdık, siyasetçi olurduk, yazar-çizer olurduk, evinde oturan bir köylü, fabrikada işçi olurduk. Ama biz her şeyi düşünmenin ötesinde duyuyor ve anlıyoruz.

Nasıl desem?

İnsanın projeleri, hesapları, kitapları, geleceğe ilişkin çok ileri fikirleri olabilir. Bunun için siyaset yapabilir,

örgütlenme yapabilir, kurulu sistem içinde sistemin bütün kurumlarını da ele geçirebilir. Ama eğer duyguların bütün bunların dışında ve ötesindeyse, sen, her hangi bir insan olamazsın. Şair olursun. Eğer sair olamıyorsan o zaman şiir olursun.

Hepimiz şiir yazıyoruz ama bak hiç de öyle anlı-şanlı şairlerimiz yok. Oysa bak hepimiz şiir gibi yaşıyoruz ya da kendimizi şiir görüyoruz.

Bizim bir şair geçinenimiz vardı. Bizi sözde topraktan, bakırdan levhalara işlemiştii şiir diliyle. Ama hiç bir zaman devrimci olamadı. Dağlı olamadı. O şimdi şehirlerde şiire küfürler düzmekte. İlginçtir giyimi, kuşamı, oturuşu, kalkışı, bakışları, sözleri ile hep şair olduğunu, farklı olduğunu neredeyse gözlerimize sokmak ister gibiydi.

Biz şiirlerini okur fakat kendisini pek sevmezdik. Doğrusu ya o da bizi pek sevmezdi de nedenini bilmezdik. O da bilmezdi.

Şimdi anlıyoruz ki insan şair gibi olmaz. Şair, şairliğini haykıran, insanın gözüne sokan insan değildir. Ya da bizde öyle değildir.

Nasıl anlatayım, bilmiyorum ki.

Şiir gibi yaşayanlar, şair gibi yaşayanlara ısınamıyor bir türlü.

Zaten hangi şiir şairini sever ki!

Şiir kendi şiirliğini sever.

Bir tür sahip, efendi, ezilen ilişkisi gibi bir şey.

Biz hiç bir şeyin egemenliğini sindiremiyoruz içimize.

Egemenliği içine sindiren bütün zamanlar ve mekanlar bize dar geldiği için, yüreğimiz kabul etmediği için deli divane vurduk dağlara kendimizi.

Zamanın ve mekanın dışında şirden zamanlar ve mekanlar yaratmaktayız kendimize.

Şiir gibi yaşamayı birçok kişi denedi.

Hala deniyor.

Yaşayanlar yaşıyor ve yüreklerinde hissediyorlar.

Denemeye gelenler burayı bir laboratuvar gibi görüyor; deney yapıyor, kendini deniyor, bizi deniyor sonra oturuyor hesap kitap yapıyor.

Tabi hiç bir hesabı tutmuyor.

Sonra çekip gidiyor. ‘Niye bunlar benim hesabıma göre olmuyorlar,’ diyerek başlıyorlar küfretmeye.

Biz de kızıyoruz bazen.

Sonra kahkahalarla gülüyoruz.

Taklit, karikatürdür küfürbazlar.

Bizim değil ama gerisin geri döndükleri atalarının, babalarının karikatürleri.

Sistemin babaları bize küfrettiklerinde ciddiye alıyoruz. Saldırdıklarında direniyoruz. Kendimizi savunmak için savaşıyoruz.

Ama karikatürlere, palyaçolara, soytarılara gülüyoruz.

Zaten değil midir ki krallar, kimseler kendilerine gülmesin diye soytarı dolaştırırlar yanlarında.

Velhasıl hevalê min, biz harbi harbi yaşıyoruz.

Ne yaşadığımızı ve niçin yaşadığımızı yüreğimizle biliyoruz.

Biz duygulu insanlarız. Utangaç, öfkeli, sevinçli, coşkulu, hüznü ve hepsinden daha fazla kahkahalarla gülen, ağız dolusu gülen insanlarız.

Ne diyorlardı?

Romantik insanlarız.”

Biraz hüzünleniyorum. Biraz seviniyorum. Biraz düşünüyorum. Sonra vazgeçiyorum.

Nereden geldiğini bilmediğim bir kahkaha önce boğazımı tırmalıyor, sonra patlayıveriyorum. Karşımdaki , “Galiba dişlerini yeni fırçalamışsın. Bak yıldızlar yakamozlanıyor kahkahalarında.” Diyor.

Geçen zaman zarfında dağla ilgili bir şeyler biriktirdim galiba.

Biriktirdiklerimden en çok öğrendiğim şey, dağa tutkuyla bağlı olmayanların dağ yaşamına gelemeyeceğidir. Birçok insan tanıdım. Hepsinin farklı ve zengin dünyaları var. Arayışları var. Rüyaları, öfkeleri, tutkuları, alışkanlıkları, düşünme biçimleri, rengarenk, ne kadar çok şey paylaşırsan o kadar gökkuşağına bulanmış hissediyorum kendimi.

Ama hepsinin tek kelimeyle ifade edilebilecek bir duyguları var; Aşk...

Aşkın bir aşk.

Kişilerle, bir toprak parçasıyla hatta bu dünyayla sınırlı olmayan bir aşk.

Yıldız aşkını, bahar aşkını, bir suya; Avaşın`e aşkını nasıl anlatabilir insan gerillanın.

Sadece bunlar değil. Bildiğimiz, tanıdığımız aşk kavramına da yabancı değiller. Birbirlerine aşık. Birilerine aşık. Ama bu hiç bir zaman birbirleriyle ya da birileriyle sınırlanmayan bir aşk.

Hep Beritan`ı anlatıyorlar, Zilan`ı, Dr Seyit Rıza Laç`ı; evreni birinde, birinde evreni sevmenin yüceliğini, yüceltiliğini, arındırıcılığını anlatıyorlar.

En çok destanları seviyorlar.
Dünyaları romantik ama yaşamları ve dilleri hep destansı.

Kendi destanlarını yaşıyorlar kökleri üzerinde.

Halk, ülke, heval derken; Mem`in Zin`den, Edül`nin Derwêşê Evdi`den bahsettiği gibi bahsediyorlar.

Bir yaşlı gerilla, dağ yönelimini anlatırken çocukluk hayallerini söylüyor.

“Ben küçükken” diyor.

“Hep Derwêşê Evdi destanını dinlerdim. Xarîç Çemberinde Derweşle savaşa giden dergîst`i için, ölüme yatan Êzidi Kürt kızını düşündürdüm. Ben de savaşa gidersem, böyle bir aşkım olsun isterdim.

Girê Qermîtê de son nefesini Edül`nin dizinde veren Derwêşê Evdi`nin yerinde olmak isterdim.

Edülê, Derwêş`e yakındır. ‘Ben sana gitme, bu gidişin sonunda ölüm var dedim’ diyordu. Edül gelmeden önce Dervêş, kendisini yaralayan kan kardeşi Eferê Gêsî ye saçını, başını düzeltip sırtını bir taşa yaslamasını ister.

‘Edül beni böyle dağınık görmesin’ der Efer`e,

‘Ben zaten ölecektim. Ölümüm senin gibi bir yiğidin elinden olduğu için gururluyum’ der.

Edül gelir. Derwêş`in başını dizinin üzerine koyar ve klam diliyle sitem etmeye başlar,

‘Keşke savaşmasaydın. Ölmeseydin’ der.

Derwêş, Edül`e,

‘Edül, ben bir ölümlüyüm. Hep Azrail ile kol kola yaşadım. Bir gün ecel gelecekti nasıl olsa. Ama ben onu kovaladım. Geldim Girê Qermîtê`de yakaladım O`nu. Savaştım. Şimdi ölü-

yorum. Başım senin dizlerinin üzerinde. Sen bana aşkını söylüyorsun klam diliyle.

Bundan daha güzel bir yaşam ve bir ölüm olur mu? Ben bunu istedim. Şimdi buldum. Mutluyum’ der. Destanın bu bölümünü her dinlediğimde gözlerim dolar, Derwêş`i kıskanırdım.

En büyük korkum, savaş meydanı, kavga meydanı dışında her sıradan ölümlü gibi ölmektir.

Şimdi dağdayım.

Her dağ benim için Girê Qermîtê`dir.

Ve her heval bir Edülê`dir.

Ölürsem en az Derwêş kadar mutlu olacağım bu dağ başlarında ve emin ol, Derwêş`in bir Edül`u vardı, benim binlerce...”

Ben de Şerevdirin yaylalarında dengbêjleri dinlemiştim. Benim de hayallerim, aşklarım vardı. Şimdi dağda ben de her gün yeniden yeniden aşık oluyorum.

‘Dağda yaşıyorum’ demiştim.

‘Bu iyi bir şey’ demiştim.

Galiba romantik bir koçer olmaya başlıyorum.

Hem koçer hem aşık.

Bu da iyi bir şey...

Gerilla romantizmi çok kendine has bir renk veriyor dağ dünyasına.

Hatta diyebilirim ki dağın rengi romantik.

İnsanları bu kadar dayanıklı, cesur, iradeli ve özgür kılan şey kesinlikle bilinen düşünce sistemleri, düşünce alışkanlıklarıyla açıklanamaz.

Hatta bizim bildiğimiz hiç bir siyaset dili, felsefe dili, bilim dili tam ifade edemez bu gerçeği.

Onun kendine has bir düşünce biçimi, bir duygu yoğunluğu ve destansı bir dili var.

Dağ insanı bu dili konuştuğu için bu kadar çekici olabiliyor.

Dikkatimi çekti. Dağlıyken dili çekici olanlar, dağdan kopunca söyledikleri her söz, dile getirdikleri her duygu, her fikir itici ve batıcı geliyor.

Bir şeyler sinmiş bütün yaşama.

En katı gerçeği eriten duygu dünyası, en soyut duyguyu elle tutulur, gözle görülür kılan bir şey var dağda.

Romanlarda okumuş, filmlerde izlemiş, yaşayanlardan çokça dinlemiştim. Hep kendimi tanıdık görürdüm dağ dünyasına.

Oysa öyle değil.

Dağda bildiğiniz, tanıdığınız her şey yeniden yeniden anlamlar ediniyor kendine.

Zamanla kendinizi bir başka hissediyorsunuz.

Zorlukların, yanlışlıkların, yetersizliklerin, ihanetlerin bile batan, kaçırılan, kıran, kemiren yönleri eriyiveriyor bu dünyanın kendine has gerçekleri karşısında.

Zamanla kırılmaz, parçalanmaz, dağılmaz bir irade yaratıyor dağ dünyası.

Kendi dilini, kendi rengini, kendi gücünü size sunuyor, yavaş yavaş yediyor.

Eğer almasını biliyorsanız zengin bir sofraya.

Yemesini biliyorsanız güçleniyorsunuz.

Yüreğiniz sağlamsa sindiriyorsunuz.

Duygularınız temizse arınıyorsunuz.

Diliniz küfürle zehirlenmemişse şiir olup çıkıyorsunuz.

Bir duygu seli içinde kendiniz de bir sel oluy

Duygusallaşıyorsunuz.

Duygulu bir insan oluyorsunuz.

Bunu duyuyorsunuz.

Dedim ya, romantik olmaya başladım bu dağlarda.

Duygulu olmak, yaşlı olmak, dağlı olmak... Bunlar iyi şeyler.

Buralarda iyileşiyorum.

Bu da iyi bir şey...

Girê Qêrmîtê: Dervêşê Evdi'nin son savaşını yaptığı tepenin adı.

Xariç Çemberi: ézidi inancında birisinin etrafına çizildiğinde, artık kimsenin içine girip çıkamadığı çember.

Edûlê:

Derwêşê Evdi:

Raxt:

Klam:

Dergîst:

Koçer:

"

Otuz haziran

zayıftır hislerim hala
sığınıyorum dolulaşan gözlerime
öyle yakınsın ki
duygularım ağlamaklı
öfkem kendime
sevincin bastırır yüreğimi
anlar mıyım bilmem
fena düşürüldük anlamazlığa
hisseder miyim bilmem
bildiğim
ıslanır gözlerim adında
öğrendiğim
bir çocuğa sormaktır
bir gün
nasıl hoşça kal dediğini
ondan öğreneceğim belki

TİMUR FİDAN

OĞULLARI ÖLEN ANALARA TÜRKÜ

Onlar ölediler yok,
 Ateş fitiller gibi:
 Dimdik ayakta,
 Barut ortasındalar! Karıştı, bakır tenli
 Çayır çimene,
 Karıştı,
 O canım hayalleri:
 Zırlı bir rüzgar,
 Perdesi gibi;
 Bir set gibi:
 Kızgın çehreli,
 Göğüs gibi:
 Göğün görünmez göğsü gibi! Analar, on-
 lar ayakta
 Buğday içindeler, onlar,
 Yücelerden yüce dururlar:
 Dünyayı doruktan seyreden,
 Bir öğle güneşi gibi.
 Bir çan darbeleri gibi,
 Onlar.
 Ölmüş gövdeler arasında,
 Zaferi çekiçleyen bir ses gibi
 Onlar,
 Kara bir ses gibi.
 Ey canevinden vurulmuş,
 Toz duman olmuş bacılar!
 İnanın oğullarımıza.
 Kök oldu onlar,
 Sade kök:
 Kan suratlı,
 Taşlar altında.
 Karışmadı toprağa,
 Dağılmış kemikçikleri.
 Ağızları ısırır hala,
 Kuru barutu;
 Ve demir bir okyanus gibi,
 Titreşirler hala.
 Ben ölmedim der,
 Yumrukları;
 Yukarı kalkık yumrukları,
 Daha. Bunca yere düşmüşlerden,
 Yenilmez bir hayat doğar:
 Bir tek beden olur,
 Analar, bayraklar, çocuklar,
 Hayat gibi canlı tek bir beden;
 Bir yüz bekler karanlıkları,
 Ölü gözleriyle,

Kılıcı dopdolu,
 Dünya ümitlerinden.
 Dursun, Dursun yas esvaplarınız.
 Yığın derleyin,
 Gözyaşlarınızı;
 Bir metal oluncaya kadar:
 Bununla vuracağız,
 Gündüz gece;
 Bununla çiğneyeceğiz,
 Gündüz gece;
 bununla tüküreceğiz
 Gündüz gece
 Kin kapılarını,
 Kırıncaya kadar. Oğullarınızı bilirdim,
 Unutmadım acılarınızı.
 Ölümleleriyle nasıl kıvandıysam,
 Hayatlarıyla da öyleyimdir.
 Onların gülüşleridir:
 Karanlık atölyeleri ışıtın.
 Her gün metroda, yanbaşımda:
 Onların ayak sesleridir,
 Çın çın.
 Akdeniz portakallarında,
 Güney ağları içinde;
 Yapılarda,
 Basımevi mürekkeplerinde;
 Kalplerini tutuşur gördüm onların,
 Güçle, yangınla.
 Ben de sizler gibiyim, analar .
 Benim kalbim de yas dolu, ölüm dolu.
 Gülüşlerinizi öldüren kanla,
 Serpilip gelişmiş;
 Bir orman gibidir kalbim.
 Günlerin kahredici yalnızlığı,
 Uyanışın sisli öfkeleri
 Girmiştir içine. Susamış sırtlanları,
 Bitip tükenmez ürmeleriyle
 Afrikadan gürleyen hayvan sesini;
 Öfkeyi, iniltileri, hoşgörmeleri,
 Bırakın, bir yana bırakın.
 Ölümün ve tasanın
 Çemberinden geçmiş analar,
 Doğan ulu günün ortasına bakın:
 Bu topraktan güler ölümleriniz.
 Kalkık yumrukları titrer,
 Buğdayın üstünde,
 Bilesiniz.

[Pablo NERUDA](#)

